

JULIOL 2015

PLA DE FOMENT DEL TURISME DE NATURA ALS ESPAIS NATURALS PROTEGITS DE CATALUNYA

DIAGNOSI I PLA D'ACCIÓ

**Generalitat
de Catalunya**

DIRECCIÓ I REDACCIÓ

© Xavier Cazorla, ELEMENTS · MUNTANYES D'IDEES | xcazorla@inneus.cat

ASSESSORAMENT I REDACCIÓ

© Xavier Basora, ESPAI TRES · TERRITORI I RESPONSABILITAT SOCIAL

ASSESSORAMENT

Josep Maria Prats

DISSENY I DIRECCIÓ D'ART I DE MAQUETACIÓ

Mireia Luna, NATURAL

Juliol 2015

PER ENCÀRREC DE

Generalitat de Catalunya

Fotografia de portada: Contraforts de la serra del Cadí. Parc Natural del Cadí-Moixeró. Font: X.Cazorla

JULIOL 2015

PLA DE FOMENT DEL TURISME DE NATURA ALS ESPAIS NATURALS PROTEGITS DE CATALUNYA

DIAGNOSI I PLA D'ACCIÓ

ÍNDEX

RESUM EXECUTIU	6
1. INTRODUCCIÓ	9
1.1. PRESENTACIÓ I OBJECTIUS	11
1.2. MARC NORMATIU I DE PLANIFICACIÓ	11
1.3. QUÈ ENTENEM PER TURISME DE NATURA?	13
1.4. ELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS OBJECTE D'ESTUDI	14
1.5. METODOLOGIA I PARTICIPACIÓ D'AGENTS	16
2. DIAGNOSI	19
LA VISIÓ DELS ÒRGANS GESTORS DELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS	21
2.1. RECURSOS NATURALS PER AL TURISME DE NATURA ALS ENP	21
Tipus de recursos naturals que esdevenen atractius per al turisme de natura	21
Recursos a promocionar de manera prioritària	24
2.2. EQUIPAMENTS I SERVEIS (PÚBLICS) DE SUPORT AL TURISME DE NATURA	26
Equipaments	26
Itineraris i xarxes de senders	31
Mobilitat i adaptació d'itineraris i equipaments	34
2.3. OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS DE TURISME DE NATURA	35
Proveïdors de productes i serveis de turisme de natura	35
Productes i serveis de turisme de natura	37
El turisme de natura en relació a altres modalitats i serveis turístics als ENP	41
2.4. DEMANDA: PERFILS ACTUALS I FUTURS PER AL TURISME DE NATURA	46
Perfils de demanda actual de turisme de natura als ENP	47
Demanda actual als ENP	48
Demanda potencial als ENP	50
2.5. COMUNICACIÓ, PROMOCIÓ I COMERCIALIZACIÓ	52
Eines i accions d'informació i comunicació	52
Eines i accions de promoció i comercialització	55
2.6. INSTRUMENTS DE PLANIFICACIÓ, GESTIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA ALS ENP	59
Instruments estratègics i de planificació	59
Instruments de regulació, gestió i seguiment del turisme de natura	60
2.7. MARCS DE COL·LABORACIÓ I COORDINACIÓ ENTRE AGENTS	62

LA VISIÓ DEL SECTOR: ASPECTES POSITIVS I NEGATIUS (DAFO) DEL TURISME I LA NATURA	66
ÀMBIT 1: RECURSOS NATURALS	68
ÀMBIT 2: EQUIPAMENTS I SERVEIS (PÚBLICS) DE SUPORT	69
ÀMBIT 3: GESTIÓ DE L'OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS	70
ÀMBIT 4: GESTIÓ DE LA DEMANDA: PROMOCIÓ, MÀRQUETING I COMERCIALIZACIÓ	72
ÀMBIT 5: INSTRUMENTS DE PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA	74
ÀMBIT 6: MARCS DE COL·LABORACIÓ I COORDINACIÓ ENTRE AGENTS	75
CONCLUSIONS I REPTES DEL TURISME DE NATURA ALS ENP	76
3. PLA D'ACCIÓ	79
3.1. EL MODEL FUTUR DEL TURISME DE NATURA A CATALUNYA	82
3.1.1. VISIÓ	82
3.1.2. PRINCIPIS DEL TURISME DE NATURA A CATALUNYA	82
3.1.3. ESQUEMA ORGANITZATIU I DE GOVERNANÇA	83
3.2. OBJECTIUS	83
3.3. EIXOS D'ACCIÓ: PROPOSTES	84
EIX 01. RECURSOS NATURALS PER AL TURISME DE NATURA ALS ENP	88
EIX 02. EQUIPAMENTS I SERVEIS (PÚBLICS) DE SUPORT AL TURISME DE NATURA	92
EIX 03. GESTIÓ DE L'OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS DE TURISME DE NATURA	98
EIX 04. GESTIÓ DE LA DEMANDA: COMUNICACIÓ, PROMOCIÓ I COMERCIALIZACIÓ	102
EIX 05. INSTRUMENTS DE PLANIFICACIÓ, GESTIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA ALS ENP	108
EIX 06. MARCS DE COL·LABORACIÓ I COORDINACIÓ ENTRE AGENTS	112
ANNEXOS	117
ANNEX I. BENCHMARKING: CASOS DE REFERÈNCIA	119
ANNEX II. FITXES RESUM : LA VISIÓ DELS ÒRGANS GESTORS SOBRE EL TURISME DE NATURA ALS ENP	127
ANNEX III. RECURSOS NATURALS DELS ENP AMB INTERÈS ECOTURÍSTIC	151
ANNEX IV. FITXES DESCRIPTIVES D'ACTIVITATS D'ECOTURISME	159
LLISTAT D'EXEMPLES I PROJECTES D'INTERÈS	170
AGRAÏMENTS	171

RESUM EXECUTIU

PARAULES CLAU: TURISME DE NATURA, ECOTURISME, ESPAIS NATURALS PROTEGITS, RECURSOS NATURALS, EQUIPAMENTS, GESTIÓ DE L'OFERTA, ATRACCIÓ DE LA DEMANDA, COL·LABORACIÓ PÚBLIC-PRIVAT

El Pla de Foment del Turisme de Natura als Espais Naturals Protegits de Catalunya és l'instrument que defineix l'estratègia per impulsar l'ecoturisme a Catalunya, amb èmfasi en els espais naturals protegits del país. La seva visió és posicionar Catalunya com a referent en matèria de turisme de natura a la regió mediterrània en l'horitzó 2020, a partir de la valorització i conservació dels seus recursos naturals, culturals i paisatgístics i la contribució al desenvolupament local del territori.

Per turisme de natura (entès com a ecoturisme) identifiquem aquella *modalitat turística en què la motivació principal de l'usuari és gaudir activament, observar i conèixer la natura i les expressions culturals associades, d'una manera respectuosa amb l'entorn i les poblacions locals*. Es practica sobretot en espais naturals protegits (ENP) pel patrimoni que atresoren i els equipaments que disposen, i és considerada la modalitat experiencial que millor compatibilitza el gaudi amb els objectius i valors promoguts pels propis ENP.

Aquest treball s'ha estructurat en 3 fases:

- 1. DIAGNOSI I ANÀLISI DAFO** (aspectes positius i negatius) de la situació del turisme de natura a Catalunya en base a la visió d'una selecció representativa d'11 espais naturals protegits (ENP) i dels agents del sector.
- 2. MODEL DE GESTIÓ DEL TURISME DE NATURA** als espais naturals protegits de Catalunya, a partir del context actual, i l'estudi comparatiu (*benchmarking*) amb casos internacionals d'èxit.
- 3. PLA D'ACCIÓ** (actuacions) a partir de 6 objectius estratègics, dels quals en deriven 6 eixos d'acció que estructuraren un conjunt de 50 actuacions a curt i mig-llarg termini per impulsar i consolidar el turisme de natura a Catalunya.

1. DIAGNOSI

Les principals conclusions i reptes identificats pels agents del sector per als sis grans àmbits avaluats són:

RECURSOS NATURALS

REpte 1: *De... espais protegits fràgils i amenaçats a... patrimoni conservat i valoritzat.*

- Els ENP de Catalunya alberguen una rica i diversa especificitat d'hàbitats, espècies, paisatges i fenòmens naturals, en un territori relativament petit, prop dels principals nuclis urbans del país, que esdevenen un atractiu ecoturístic de primer ordre.

- És clau que el procés de valorització ecoturística del patrimoni natural i cultural consideri la seva fragilitat envers els possibles impactes.

EQUIPAMENTS I SERVEIS (PÚBLICS) DE SUPORT

REpte 2: *De... Equipaments insostenibles a... Serveis optimitzats de dinamització turística.*

- Els ENP disposen d'una extensa xarxa d'equipaments públics d'acollida de visitants, senyalització i interpretació del patrimoni però amb importants diferències en quantitat i qualitat entre ells. Aquests requereixen ser optimitzats per a fer-los atractius i integrats a l'oferta.
- Les opcions d'accés i mobilitat interna als ENP, sobretot amb transport públic o col·lectiu són escasses i poc competitives. Tanmateix, l'adaptació dels equipaments per persones amb necessitats especials (mobilitat, visual, auditiva, cognitiva) és també un repte important al ser poques les instal·lacions adaptades existents.

GESTIÓ DE L'OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS

REpte 3: *De... Sector amb potencialitat a... Sector consolidat i responsable*

- Dins la xarxa d'ENP s'ofereix una diversa gama d'activitats i productes de natura que es poden gaudir durant tot l'any, afavorint la desestacionalització del territori, com a bon complement d'altres modalitats turístiques i serveis. Amb tot, cal avançar en la generació de més productes combinats que integrin diversos serveis i activitats.
- Es compta amb un extens i dispers teixit creixent de proveïdors de turisme de natura format per microempreses repartides pel territori. Tenen alt nivell d'especialització però una baixa professionalització turística. Calen doncs, programes formatius adequats i certificats d'aptituds estandarditzats entre ENP.

GESTIÓ DE LA DEMANDA: PROMOCIÓ, MÀRQUETING I COMERCIALIZACIÓ

REpte 4: *De... Catalunya té natura a... Catalunya ÉS natura*

- Cal una aposta clara i diferenciada per promoure Catalunya com a destinació de natura (ecoturisme) de primer nivell, amb un missatge clar i experiencial, però centrat en els valors patrimonials.
- La demanda de productes de natura va en clar augment, en mercats propers (català i espanyol), i exteriors (sobretot europeu i americà) on cal focalitzar la promoció de manera específica i segmentada.
- Manquen eines i accions de comunicació, promoció i comercialització conjunta de l'ecoturisme en la xarxa d'ENP que prioritzin l'usuari, i no les competències de gestió.

EINES DE PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA

REpte 5: *De... Sector poc planificat ... a eines transversals i coordinades i informació de qualitat*

- La Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS), sistema d'acreditació voluntària als ENP, és consolidada com una valuosa metodologia per a la planificació del turisme de natura i la concertació d'agents turístics en pro del desenvolupament local.
- Vers la intel·ligència de mercat: Hi ha una manca urgent de sistematització de dades i d'informació i quantitativa i qualitativa en matèria de turisme de natura (estat de les destinacions, preferències dels mercats, productes, etc.).

AGENTS IMPLICATS EN EL TURISME DE NATURA ALS ENP:

MARCS DE COL·LABORACIÓ I COORDINACIÓ

REpte 6: *De... competència entre microempreses ... a clúster d'empreses competitives i en xarxa*

- Es requereixen marcs de col·laboració i fluïdesa entre els òrgans públics de planificació i promoció turística i els ens de gestió dels ENP, junt amb els agents privats sectorials en ecoturisme.
- Tenim un teixit empresarial de natura compromès i dinàmic però poc organitzat que necessita apostar per una visió en xarxa i d'objectius comuns ambiciosos. Per motius d'economia d'escala les iniciatives solen tenir dificultat per atendre totes les dimensions de la creació de producte ecoturístic des de la generació fins la seva comercialització.

2. MODEL DE TURISME DE NATURA

En aquest context, s'ha plantejat un **model de gestió del turisme de natura** als ENP de Catalunya fonamentat en cinc principis bàsics: 1) Contribueix a conservar el patrimoni; 2) Millora el desenvolupament local; 3) Ofereix una experiència d'alta qualitat als visitants; 4) Atrau un visitant (proper i llunyà) interessat en els valors dels ENP i la cultura; i 5) Fomenta la cooperació entre els gestors dels ENP i el sector turístic. Un esquema de governança transversal en què sector turístic (públic i privat) i de gestió dels ENP avancen coordinats per a consolidar un ecoturisme de qualitat.

3. PLA D'ACCIÓ

Els sis reptes s'han abordat amb sis objectius/eixos d'acció. Un total de **50 actuacions** (vint-i-dues de les quals són clau) estructuraren les properes passes a curt i mig-llarg termini. Els objectius i les principals actuacions clau són:

OBJECTIU 1: Afavorir un ús turístic sostenible i responsable dels recursos naturals i culturals emprats pel turisme de natura.

- Mapa dels 50 recursos naturals i les 25 destinacions *top* per a la pràctica de l'ecoturisme a Catalunya.

OBJECTIU 2: Optimitzar les infraestructures, equipaments i serveis públics dels ENP emprats per al turisme de natura.

- **Catalogació d'accés públic i pla de millora de la senyalització i altres equipaments** dels ENP amb nous estàndards de qualitat, per esdevenir part de l'oferta ecoturística, a més d'enfortir la xarxa d'informadors.
- **Projectes pilot d'adaptació dels equipaments** d'ús ecoturístic per a persones amb necessitats especials (mobilitat reduïda, etc.)

OBJECTIU 3: Consolidar una oferta diversa i competitiva amb proveïdors corresponsables i de qualitat.

- **Catàleg d'experiències ecoturístiques top** per cada ENP a Catalunya.
- **Workshops específics i campanyes amb agents turístics** per fomentar nous productes i paquets multi-agent.
- **BD d'empreses i programa formatiu i d'acreditació** de qualitat estandarditzada dels guies de natura als ENP.

OBJECTIU 4: Atraure la demanda creixent de turisme de natura, tant nacional com internacional, amb una estratègia integral i diferenciada de comunicació i promoció.

- **Segell de reconeixement** de les destinacions i els proveïdors de turisme de natura a Catalunya.
- **Pla de comunicació turística i eines conjuntes de promoció** (web i app) dels ENP gestionats per la Generalitat de Catalunya.

OBJECTIU 5: Innovar i fer més transversal la planificació del turisme de natura i garantir-ne un seguiment adequat.

- **Procés d'optimització normativa i administrativa** per als emprenedors del turisme de natura.
- **Impuls de projectes específics d'ecoturisme** a partir dels fons per als plans de foment territorial de turisme.
- **Observatori del turisme de natura:** intel·ligència de mercat.

OBJECTIU 6: Fomentar marcs de col·laboració estables i efectius entre agents públics i privats que aglutinin i reforcin el sector del turisme de natura.

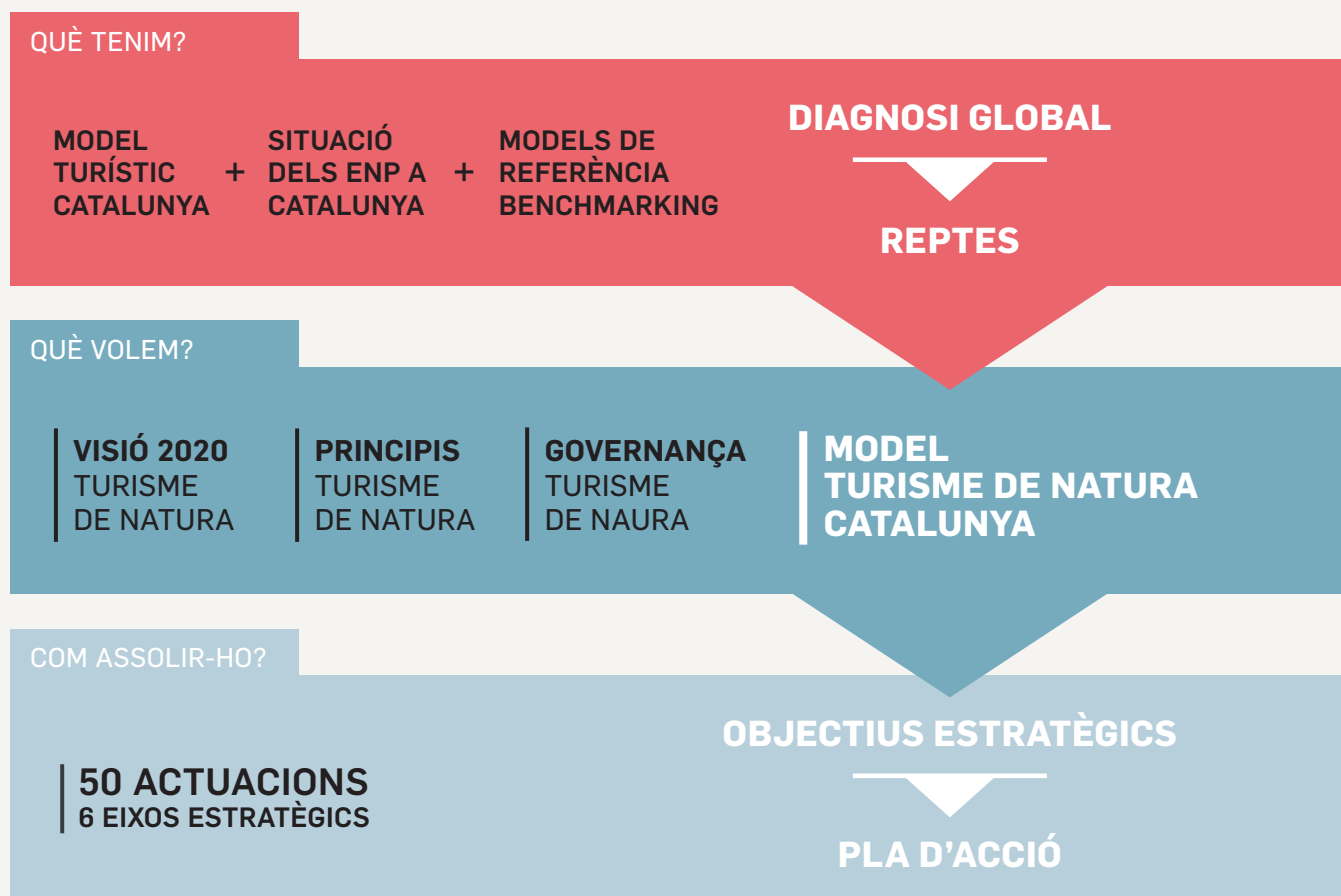
- **Taula de l'ecoturisme a Catalunya:** marc públic-privat de participació i concertació d'agents.
- **Grup de treball d'institucions públiques en turisme de natura**.
- **Xarxa de suport i clúster d'empreses i professionals** d'ecoturisme.

Estan
Refugi Estany Llong
←   Refugi
de Co

1 Introducció

El Pla de Foment avalua l'estat actual del sector ecoturístic als ENP del país, i impulsa actuacions amb l'horitzó 2020 que consolidin un model responsable de turisme de natura a Catalunya

1. 1. PRESENTACIÓ I OBJECTIUS

Aquest document és fruit de l'encàrrec de la Generalitat de Catalunya per impulsar el turisme de natura als espais naturals protegits de Catalunya. Aquest impuls es fa palès amb la formulació del **Pla de Foment del Turisme de Natura als Espais Naturals Protegits de Catalunya**. Aquesta eina consta primer d'una diagnosi de la situació global i els reptes del turisme de natura als nostres ENP. Després presenta el model de turisme de natura considerat més oportú. Per últim proposa un pla d'acció amb 50 actuacions algunes d'elles considerades clau.

A cavall entre el propi sector turístic, però també de la gestió del medi natural i l'ús públic, la proposta es centra en un **turisme de natura** respectuós amb l'entorn i les poblacions locals (entès com a ecoturisme) en el qual *la principal motivació per al visitant és conèixer i gaudir de la pròpia natura i el paisatge així com de les expressions culturals tradicionals associades*.

Del conjunt d'espais naturals protegits de Catalunya, i de forma representativa, la diagnosi es centra en 11 ENP (9 Parcs Naturals, 1 Reserva Natural i 1 Parc Nacional). La majoria dels quals estan gestionats per la Generalitat de Catalunya a excepció dels Espais Naturals del Delta del Llobregat, gestionats pel seu propi consorci.

1. 2. MARC NORMATIU I DE PLANIFICACIÓ

El Pla estratègic de turisme de Catalunya, les Directrius nacionals i el Pla de màrqueting conformen l'Estratègia de turisme 2020 de Catalunya, impulsats pel Departament d'Empresa i Ocupació (DEMO).

El **Pla estratègic de turisme de Catalunya per al període 2013-2016** defineix els principis bàsics del model turístic de Catalunya a mig termini i orienta la política turística dels agents del sector, públics i privats, especialment la de la Generalitat de Catalunya. Aquest Pla detecta com a oportunitat la *posada en valor de la gran diversitat de recursos naturals i culturals en forma de productes i experiències turístiques competitives i sostenibles*. En aquest sentit, un dels 10 objectius 2016 del Pla és *millorar l'ús turístic del patrimoni natural i cultural de manera sostenible*. Una de les actuacions vinculades a aquest objectiu és l'elaboració d'un pla de foment del producte natura en espais naturals.

Així, la finalitat última d'aquest treball és *avaluar l'estat actual del sector ecoturístic en una mostra d'espais naturals protegits del país, per tal d'impulsar un model de turisme de natura responsable que posicioni Catalunya com a referent d'aquest sector*.

Per assolir aquesta finalitat s'han plantejat els següents **objectius** representats en l'esquema de la pàgina anterior:

- Elaborar una **diagnosi global** de la situació del turisme de natura a Catalunya. Amb la selecció d'11 espais naturals protegits (ENP), i la visió del sector sintetitzat en una anàlisi DAFO (aspectes + i -) i els reptes.
- Seleccionar i analitzar casos d'èxit d'altres països (**benchmarking**) que aportin aprenentatges d'interès per als nostres ENP.
- Configurar un **model de turisme de natura als espais naturals protegits de Catalunya** que faciliti la coordinació entre els diferents nivells de l'administració i els actors privats.
- Proposar un conjunt d'actuacions a curt i mig-llarg termini (**Pla d'acció**) que permetin reforçar i consolidar el turisme de natura al nostre país.

L'estratègia turística de Catalunya mira al 2020.

Per la seva part, el **Pla de màrqueting turístic de Catalunya 2013-2015** té, entre els seus objectius, crear nous productes que allarguin la temporada turística i basats en sis grans experiències turístiques. Entre aquests nous productes, tres de relacionats (amb més o menys intensitat) amb el turisme de natura:

- Escapades per desconnectar a Catalunya.
- Itineraris per descobrir un petit país amb una gran cultura (destinats, entre d'altres, a conèixer grans icones culturals i naturals).
- Estadades per gaudir de la natura, aventura, muntanya i entorn rural català. Aquest producte és, sens dubte, el més directament relacionat amb el turisme de natura.

En l'àmbit dels espais naturals protegits es disposa del **Pla estratègic de gestió dels espais naturals protegits de Catalunya 2015-2020**. Aquest document, planteja impulsar la promoció de serveis i productes elaborats i oferts als parcs i a la seva àrea d'influència amb l'objectiu de conservar el patrimoni natural i cultural i alhora donar oportunitats a la població del territori fent compatible les activitats tradicionals amb altres de noves. Així mateix, el Pla planteja una col·laboració interdepartamental en el sí de la Generalitat de Catalunya per desenvolupar un Pla de Foment de l'Ecoturisme en els ENP.

D'altra banda, l'**Estratègia Catalunya 2020 (ECAT 2020)**, full de ruta per reactivar l'economia i reorientar el sector productiu cap a un model econòmic més intel·ligent, més sostenible i més integrador; així com l'estratègia **RIS3CAT**, en matèria de recerca i innovació per a l'especialització intel·ligent; i l'**Estratègia d'Impuls a l'Economia Verda** de Catalunya en fonamenten també el context per a l'elaboració d'aquest **Pla de foment del turisme de natura als espais naturals protegits de Catalunya** per part del Govern de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a la normativa de referència, les principals normes catalanes que emmarquen aquest Pla són.

NORMATIVA EN L'ÀMBIT DEL TURISME

- Llei 13/2012 de turisme de Catalunya.
- Decret 420/2011 de creació de la Taula del Turisme de Catalunya.
- Decret 161/2013 pel qual s'aprova el Reglament del fons per al foment del turisme.
- Decret 66/2014, de regulació dels Serveis d'Informació, Difusió i Atenció Turística de Catalunya.

E01

El Pla sectorial de turisme de natura i biodiversitat 2014-2020, un impuls al sector a escala de l'Estat espanyol

Doñana, un dels espais protegits més populars.

*A mitjans de 2014 el Govern espanyol va aprovar el **Pla sectorial de turisme de natura i biodiversitat 2014-2020** (Reial Decret 416/2014), en aplicació de Llei 42/2007 del patrimoni natural i la biodiversitat. L'objectiu d'aquest Pla és impulsar el turisme de natura a l'Estat espanyol a través de la posada en valor de la biodiversitat, i fer-ho de manera compatible amb la conservació dels valors naturals.*

El Pla entén el turisme de natura en el sentit més ampli possible i hi incorpora les activitats pròpies del turisme actiu i d'esbarjo. Estableix quatre grans objectius que es despleguen en 10 actuacions d'ampli abast. Entre d'altres, proposa un sistema per reconèixer la sostenibilitat del turisme de natura a la Xarxa Natura 2000 aprofitant la base de la CETS.

NORMATIVA EN L'ÀMBIT DELS ESPAIS NATURALS

- Llei 12/1985 d'espais naturals.
- Decret 148/1992 sobre activitats fotogràfiques, científiques i esportives que poden afectar les espècies de la fauna salvatge.
- Decret 328/1992 pel qual s'aprova el Pla d'Espais

d'Interès Natural.

- Decret 172/2008 de creació del Catàleg de flora amenaçada de Catalunya.
- Decret Legislatiu 2/2008 pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals.

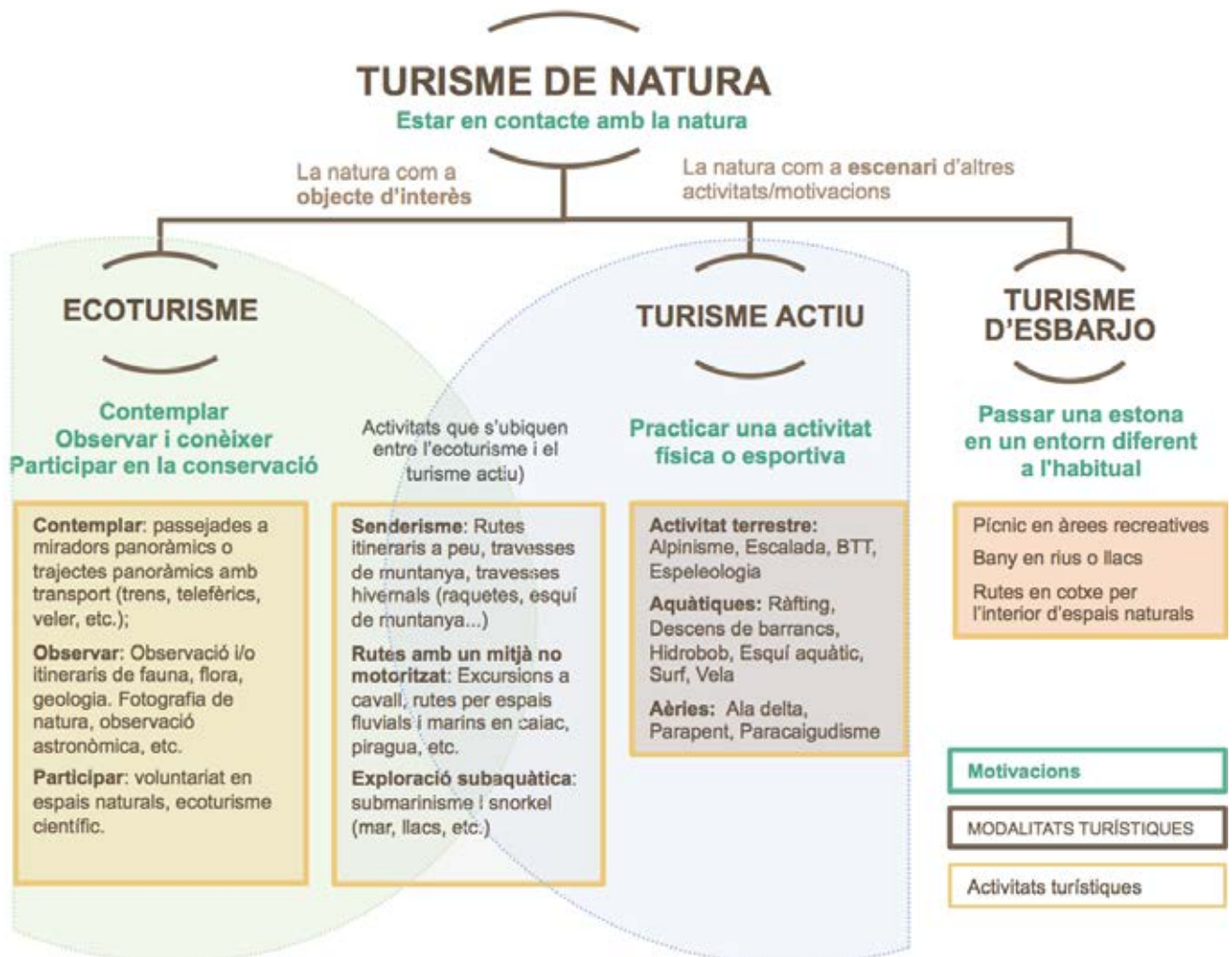
1. 3. QUÈ ENTENEM PER TURISME DE NATURA?

Ecoturisme i *turisme de natura* són dos conceptes que a efectes d'aquest treball els emprarem indistintament, tot i que estrictament i com veurem a continuació presenten connotacions que els diferencien.

El *turisme de natura*, seria dit de manera simple **aquell turisme que té per motivació general estar en contacte amb la natura**. En aquest entorn natural però, hi tenen lloc multitud d'activitats turístiques amb motivacions diverses i algunes molt específiques. Les més conegudes són, les associades al *turisme actiu*, en les que la motivació prin-

cipal és realitzar activitats físiques i esportives que, de vegades, comporten certa dosi de risc (*turisme d'aventura*). Alguns exemples serien el ràfting, el descens de barrancs, l'espeleologia o el paracaigudisme, entre molts altres. Ara bé, a la natura hi ha turistes per als que més enllà de l'activitat física una de les seves principals motivacions és gaudir, observar i conèixer els valors i recursos propis dels espais naturals com són la fauna salvatge, la flora, els hàbitats (boscós, aiguamolls, rius, llacs, etc.) i, en general, els paisatges d'origen natural. Serien aquests darrers els que practiquen l'*ecoturisme*.

FIGURA 1.3.1. LES DIVERSES MODALITATS I ACTIVITATS TURÍSTIQUES ASSOCIADES AL TURISME DE NATURA

font: elaboració pròpia

Així, quan al llarg del document ens referim al *turisme de natura* estarem parlant sobretot del sector i les activitats d'*ecoturisme*, podent incloure també altres activitats més vinculades al turisme actiu, el turisme cultural o rural, i fins i tot algunes activitats de lleure en general que també es desenvolupen al medi natural i en comparteixin els valors de respecte per l'entorn i responsabilitat social. (vegeu *Figura 1.3.1*)

Així, més enllà de definicions i terminologies, l'aspecte veritablement rellevant serà que qualsevol de les activitats turístiques que s'hi desenvolupin als espais naturals protegits assumeixin com a propis els principis de conservació, minimització d'impacte i benefici de l'economia local que presentem a continuació. Amb tot deixem palès que diferents modalitats turístiques impliquen a la pràctica diferències rellevants tant en les característiques de l'*oferta* (aproximació al recurs, missatges, valors, serveis oferts, composició professional de les empreses, etc.) com en la *demanda* (motivació de l'usuari, condició física, perfil, etc.).

L'*ecoturisme*, i aquelles modalitats de turisme a la natura respectuoses amb l'entorn, poden ser considerades, per tant com aquelles que millor compatibilitzen els objectius, la regulació i els valors promoguts pels propis ENP amb l'activitat turística (òptim compromís entre les funcions de conservació i coneixement, amb les de desenvolupament i ús turístic). Així, més enllà de la motivació dels qui la practiquen (allò que volen fer) serà clau la manera com es desenvolupa l'activitat (el *com* es fa), és a dir, el compromís

i l'actitud *responsable* dels turistes i de les empreses o entitats que comercialitzen l'activitat. Per això, una manera breu de definir l'*ecoturisme* desitjat als nostres ENP seria "aquell turisme responsable d'observació i gaudi actiu de la natura".

En conclusió i des de la perspectiva del desenvolupament de l'activitat (el *com* es fa), l'*ecoturisme* (i altres activitats compatibles amb els ENP) haurien de complir amb més o menys grau els quatre principis següents:

1. Contribuir (tant els propis turistes com les empreses/entitats que oferten les activitats) a **conservar els espais naturals que visitem**, ja sigui econòmicament o per altres vies.
2. Convertir l'activitat en una **autèntica experiència interpretativa**, que serveixi per aprendre sobre la història natural d'aquell indret, les problemàtiques ambientals del moment, les iniciatives de conservació que estan en marxa, etc.
3. Procurar que **l'impacte dels turistes sobre l'entorn i les cultures locals sigui mínim** —que no nul, perquè això és impossible— i assumible.
4. Contribuir a **beneficiar les economies locals**. Per tant, ens hem d'assegurar de contractar serveis (guies, taxis, etc.) administrats per empreses de la zona que visitem, allotjar-nos en cases rurals gestionades des del propi territori o comprar productes i records (aliments, artesanía, etc.) fabricats per la població local.

1. 4. ELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS OBJECTE D'ESTUDI

Si bé la visió d'aquest Pla de Foment és abordar el turisme de natura al conjunt de Catalunya, l'anàlisi efectuada, sobretot en la diagnosi, s'ha focalitzat en 11 espais naturals protegits del país. D'aquests, deu estan sent gestionats per la Generalitat de Catalunya, i un (el del Delta del Llobregat) per un consorci integrat per la Generalitat de Catalunya i quatre ajuntaments.

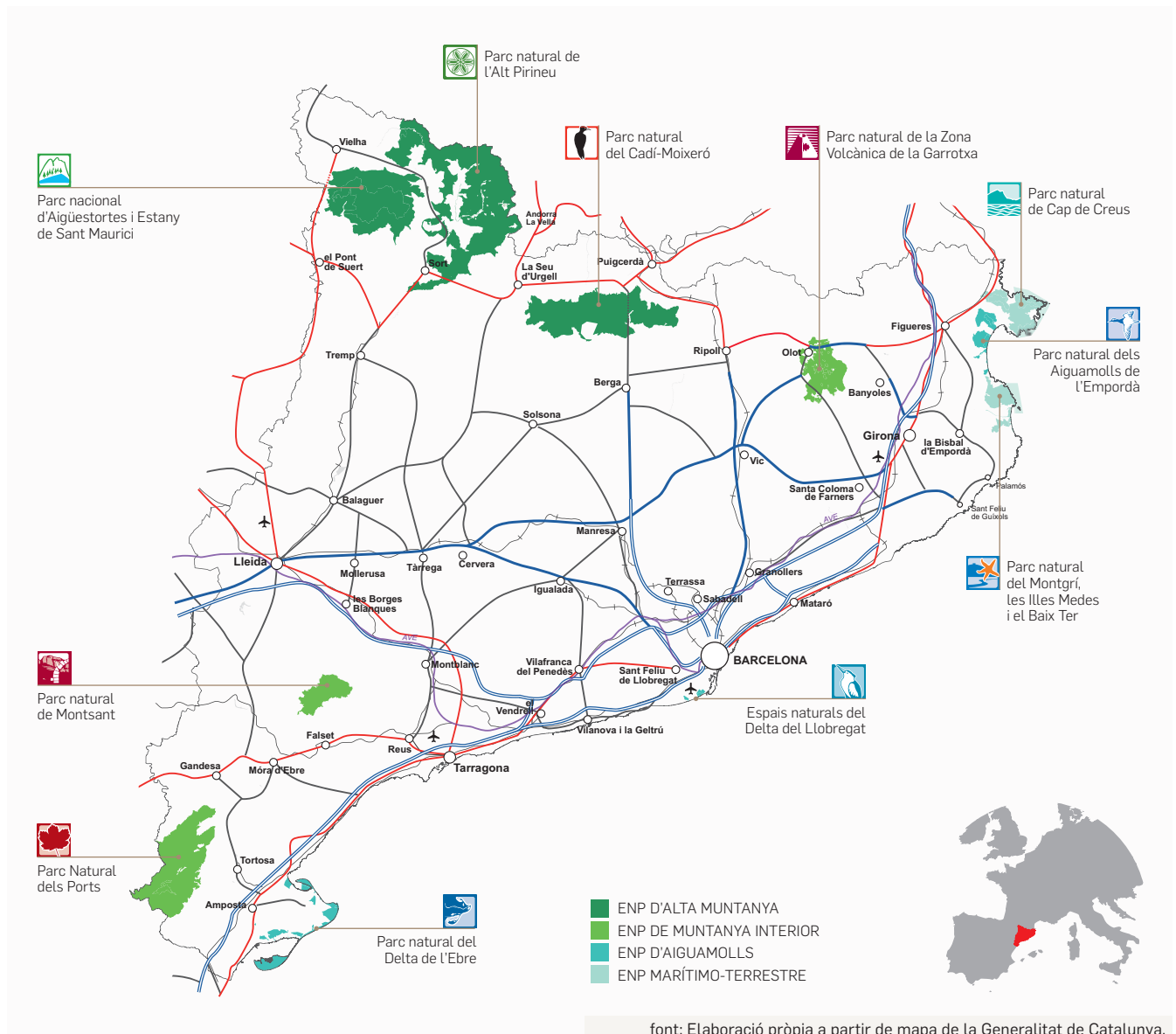
Pel que fa a la seva tipologia, dels 11 ENP analitzats 1 és un parc nacional (el d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici), 9 són parcs naturals i 1 un altre (el del Delta del Llobregat) és reserva natural parcial (més una part declarada Zona d'Especial Protecció per a les Aus).

Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa.

autor: Xavier Basora

MAPA 1.4.1. ESPAIS NATURALS PROTEGITS (ENP) OBJECTE D'ESTUDI

Com podem observar en el mapa anterior, la diagnosi del Pla de foment se centra en 11 ENP de Catalunya classificats en quatre grans tipologies geogràfiques:

- **ENP d'alta muntanya:** Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, Alt Pirineu i Cadí-Moixeró.
- **ENP de muntanya Interior:** Zona Volcànica de la Garrotxa, Serra de Montserrat i Els Ports.
- **ENP d'aiguamolls o zones humides:** Aiguamolls de l'Empordà, Delta del Llobregat i Delta de l'Ebre.
- **ENP marítimo-terrestre:** Cap de Creus i Montgrí-Medes-Baix Ter.

1. 5. METODOLOGIA I PARTICIPACIÓ D'AGENTS

La redacció d'aquest Pla de Foment ha requerit d'un ampli ventall de metodologies per optimitzar els recursos tècnics, de temps i d'informació disponibles. Més enllà de la recopil·lació d'una extensa base documental d'informació rellevant (de Catalunya, a nivell estatal i internacional), s'ha pogut obtenir tant la visió dels responsables dels òrgans gestors dels espais naturals protegits avaluats, així com d'una mostra representativa d'altres agents públics i privats relacionats amb el propi sector del turisme de natura a Catalunya. D'aquesta manera s'ha pogut copsar amb un cert aprofundiment la situació global del sector a través dels principals agents que hi treballen. Les principals eines i metodologies emprades han estat les següents:

CERCA I SISTEMATITZACIÓ DOCUMENTAL

S'han recollit fins a **500 documents i estudis de referència** relacionats amb les temàtiques següents:

- Turisme a Catalunya, Espanya i internacional
- Espais Naturals Protegits
- Manuals de Turisme i ENP
- Casos d'estudi, exemples i projectes d'interès nacionals i internacionals (benchmarking)

BASE DE DADES D'AGENTS IMPLICATS DIRECTAMENT EN EL TURISME DE NATURA

S'ha generat una base de dades amb prop de **90 professionals** dels àmbits del turisme, la natura i els espais naturals protegits i el desenvolupament local i rural els quals han estat consultats per enriquir el contingut del treball. Aquests agents es descriuen més detalladament en la següent pàgina. En general són agents públics i privats que provenen del sector empresarial, el tercer sector, administracions, consorcis, universitats i centres de recerca.

QÜESTIONARI EN LÍNIA ALS RESPONSABLES DELS 11 ESPAIS NATURALS PROTEGITS

S'ha obtingut la visió dels ENP a partir d'un exhaustiu formulari en línia per abordar tots els àmbits d'interès relacionats amb el turisme de natura. Ha estat respost pels **directors i tècnics d'ús públic dels 11 ENP** avaluats.

Turisme de natura als espais naturals protegits de Catalunya.
Formulari de MOSTRA per als òrgans gestors dels ENP

Aquest és un QÜESTIONARI DE MOSTRA només per conèixer les preguntes i qui NO ACCEPTA ENVIAR RESPÒSTES. Per respondre al qüestionari completament heu d'accedir a <http://app.gub.cat/nivw>. Si teniu dubtes contacteu amb: patricio.gonzalez@turisme.cat

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Ocupació

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural

Qüestionari online als tècnics i responsables dels ENP

QÜESTIONARI EN LÍNIA ALS AGENTS VINCULATS AL SECTOR DEL TURISME DE NATURA

S'ha obtingut la visió d'una gran diversitat d'agents públics i privats consultats (20 categories d'agents) a partir d'un qüestionari en línia que ha permès identificar les principals debilitats i amenaces, així com les fortaleses i oportunitats del turisme de natura als ENP (anàlisi DAFO). En global més de **600 aportacions d'aspectes positius i negatius** recollits en sis grans àmbits temàtics de forma sintetitzada en l'apartat 2.2. *La visió del sector*. També s'ha obtingut informació molt rellevant en relació a propostes d'**actuacions a curt (100 propostes)**, i a **mig-llarg termini (80 propostes)** estructurades en sis grans blocs.

ENTREVISTES EN PROFUNDITAT I REUNIONS-TALLER

S'han portat a terme una **desena d'entrevistes a profunditat** amb agents clau (públics i privats) per abordar i desenvolupar temes específics en matèria de turisme de natura i aprofundir en exemples concrets i casos de bones pràctiques.

COMISSIÓ DE SEGUIMENT

Amb una freqüència mensual s'han portat a terme diverses reunions tècniques amb representants de la Direcció General de Turisme, la Subdirecció de Biodiversitat i de l'Agència Catalana de Turisme que han contribuït al desenvolupament de la proposta. Entre les funcions destacades per part d'aquesta comissió, a més de fer el seguiment a la diagnosi, ha estat bàsic el seu paper en la definició del model de turisme de natura a Catalunya amb l'horitzó 2020 (visió, principis i objectius). També ha exercit un paper rellevant en la selecció de les 20 actuacions clau d'un total de 50 actuacions que contempla el Pla d'Acció.

En conclusió, l'estructura del Pla de Foment es divideix en 3 fases o blocs:

1. **Diagnosi** (inclou la visió dels ENP i el sector)
2. **Model de turisme de natura a Catalunya**
3. **Pla d'Acció** (50 propostes en 6 eixos)

Una àmplia diversitat d'agents sectorials tant d'àmbit públic com privat han participat aportant la seva visió i propostes al Pla de Foment. El llistat presentat a continuació en llista les principals categories:

SECTOR EMPRESARIAL

- Empreses de guiatge de natura
- Associacions de guies de natura i de professionals del senderisme
- Empreses de fotografia de natura
- Agències de viatge especialitzades
- Allotjaments rurals i associacions de turisme rural
- Allotjaments hotelers i associacions d'hotels i càmpings

TERCER SECTOR

- Fundacions de conservació i ecoturisme
- Entitats de conservació de la natura

ORGANITZACIONS PÚBLIC-PRIVADES

- Associacions d'àmbit turístic (Ex. Turisme Garrotxa)

DESENVOLUPAMENT LOCAL

- Grups d'Acció Local (GAL), i associació de GAL (ARCA)

ADMINISTRACIONS

- Direcció General de Turisme
- Agència Catalana de Turisme
- Subdirecció General de Biodiversitat (Servei d'Espais Naturals Protegits)
- Òrgans gestors dels ENP
- Departament de Territori i Sostenibilitat (Servei de planificació de l'entorn natural)
- Patronats de turisme
- Diputació de Barcelona
- Ens locals de promoció turística (Consells Comarcals)

CENTRES DE RECERCA I UNIVERSITATS

- Centre Tecnològic Forestal de Catalunya (CTFC)
- Escola Universitària de Direcció Hotelera i Turisme (EUDTH-UAB)

Representants de l'Associació de Guies Interpretadors del Parc Nacional d'Aigüestortes, de l'Associació Catalana de Senderisme i Lleida Rural

2 Diagnosi

QUÈ TENIM?

MODEL TURÍSTIC CATALUNYA + **SITUACIÓ DELS ENP A CATALUNYA** + **MODELS DE REFERÈNCIA BENCHMARKING**

DIAGNOSI GLOBAL

REPTES

QUÈ VOLEM?

VISIÓ 2020
TURISME
DE NATURA

PRINCIPIS
TURISME
DE NATURA

GOVERNANÇA
TURISME
DE NATURA

MODEL
TURISME DE NATURA
CATALUNYA

COM ASSOLIR-HO?

50 ACTUACIONS
6 EIXOS ESTRATÈGICS

OBJECTIUS ESTRATÈGICS

PLA D'ACCIÓ

LA VISIÓ DELS ÒRGANS GESTORS DELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS

2. 1. RECURSOS NATURALS PER AL TURISME DE NATURA ALS ENP

Catalunya té nombrosos recursos naturals amb l'atractiu ecoturístic suficient per motivar la visita de turistes d'arreu d'Europa i del món. La **gran diversitat del seu patrimoni natural**, que trobem en la seva xarxa d'espais naturals protegits (ENP) es concentra en un àmbit territorial relativament petit. Amb uns paisatges excepcionals, una flora i fauna rica i diversa, així com un extens patrimoni geològic i paleontològic.

2. 1. 1. TIPUS DE RECURSOS NATURALS QUE ESDEVENEN ATRACTIUS PER AL TURISME DE NATURA

De recursos naturals que s'utilitzen com a atractiu per al turisme de natura n'hi ha de diversos tipus. Aquest treball els classifica en **set categories**, com es pot veure tot seguit. L'atractiu de cadascun dels recursos i la capacitat d'atreure visitants és diferent; així, per exemple, la fauna sempre sol ser més atractiva turísticament que la flora, i una cosa semblant passa amb els paisatges alpins i d'alta muntanya respecte dels paisatges més secs i mediterranis. I dins d'una mateixa tipologia de recurs també hi ha diferència en la capacitat atractora; en el cas de la fauna, per exemple, solen generar més atractiu (sobretot entre el públic no especialitzat) els mamífers i els ocells que els insectes o els amfibis.

● FAUNA SALVATGE

A Catalunya, segurament el grup faunístic amb un atractiu més elevat són els ocells. La possibilitat de veure'n una gran diversitat amb relativa facilitat, la seva distribució arreu del territori català, i la presència d'espècies rares o amenaçades, fan d'aquest un atractiu de primer ordre. Al nostre país s'hi poden observar ocells de tot tipus, des de rapinyaires i carronyaires en zones de muntanya (àguiles, voltors, etc.) fins a ocells aquàtics de zones humides (com ara flamencs) o ocells marins, passant per aus estepàries i forestals.

L'alta muntanya, la cabra salvatge al massís dels Ports i a Montserrat. Val a dir, però, que molts altres mamífers són difícils d'observar directament, ja sigui perquè no estan acostumats a la presència humana o la defugen, o perquè tenen un comportament nocturn (per exemple la llúdriga). Pel que fa als cetacis, a zones com el cap de Creus o la costa del Montgrí s'hi poden observar balenes –com el rorqual o el catxalot– i dofins –com el mular o el llistat– sobretot a la primavera i la tardor.

Finalment, no es poden oblidar els amfibis, els rèptils i els insectes. De tots aquests grups, amb un atractiu variable, destaquen les papallones, que sempre han tingut un gran poder de seducció per l'espectacularitat i la bellesa de formes i colors que tenen algunes de les espècies.

● FLORA I FONGS

La flora de Catalunya és una de les més riques d'Europa, amb més de 3.500 espècies de plantes superiors. La flora alpina (amb espècies emblemàtiques com la flor de neu) i les orquídiades són, possiblement, els grups que tenen un atractiu més gran per la seva raresa o per la diversitat de colors i formes. A Catalunya hi ha entre 80 i 90 espècies d'orquídiades repartides gairebé per tot el país, si bé els prats dels indrets més humits del país són els més rics.

D'altra banda, els arbres i arbredes monumentals tenen un gran atractiu, ja sigui per les seves característiques sin-

Des del trençalòs fins als cetacis, passant per les papallones o les orquídiades Catalunya és un país d'una natura excepcional que atresora un atractiu ecoturístic de primer ordre

Però el país també disposa de fauna atractiva com ara els mamífers terrestres i els cetacis (amb graus diferents de dificultat per observar-los). Pel que fa als terrestres, a Catalunya s'hi poden observar amb certa facilitat espècies de grans dimensions, com el cérvol al Prepirineu, l'isard a

gulars (edat, grandària o morfologia excepcionals), o pel seu interès cultural, històric o simbòlic.

Per la seva part, els fongs són tot un fenomen en auge al nostre país, però no tant des del vessant de contemplació associat al turisme de natura, sinó sobretot des del vessant recol·lector.

E02**Descobreix els recursos i equipaments ecoturístics de l'Alt Pirineu i Aran**

L'Inventari de Recursos Ecoturístics de l'Alt Pirineu i Aran (2011) va ser un projecte impulsat per l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA) i executat per l'empresa Aubèrria natura i patrimoni.

L'inventari s'estructura en tres blocs. En primer lloc es tracten els recursos naturals que són o poden ser objecte d'aprofitament ecoturístic. En segon lloc es tracten els equipaments habilitats per a l'observació i descoberta d'aquests elements. Hi ha referenciats 107 equipaments, cadascun amb una fitxa. Els tipus d'equipaments inventariats són miradors (panoràmics, geològics i faunístics), itineraris i centres interpretatius, museus, jardins botànics, jaciments paleontològics i observatoris astronòmics. El darrer bloc fa referència als agents: empreses, allotjaments, particulars, associacions, consorcis i ENP que promouen l'ecoturisme.

+ info: www.idapa.cat/documentacio

● HÀBITATS I COMUNITATS VEGETALS I FORESTALS

Aquesta categoria inclou boscos singulars o de gran bellesa visual (com les fagedes o les avetoses) i comunitats vegetals endèmiques o d'ambients fràgils (mulleres, dunes, etc.)

En el cas dels boscos, a Catalunya ocupen quasi un 40% del territori. N'hi ha alguns que ja formen part de l'imaginari col·lectiu, com la fageda d'en Jordà o els castanyers del Montseny. I n'hi ha de menys coneguts però amb un interès notable. Citarem, per exemple, la mata de València (Pallars Sobirà), el bosc d'avets més extens de la península Ibèrica, i la fageda del Retaule (als Ports), una de les més meridionals d'Europa. L'interès botànic dels boscos catalans rau, sobretot, en la diversitat, amb forests pròpies de la Mediterrània (alzinars, suredes) i d'altres pròpies de la regió eurosiberiana (pinedes d'alta muntanya, boscos de ribera, fagedes, rouredes humides). Aquests últims solen ser més atractius estèticament, per no parlar dels boscos caducifolis, que a la tardor creen belles postals de colors.

● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA

El patrimoni geològic comprèn formacions i estructures geològiques, roques i minerals, elements hidrològics i termals, formes del relleu, i jaciments mineralògics o paleontològics que permeten reconèixer i interpretar l'evolució de la història geològica de la Terra i els processos que l'han modelat. Aquest patrimoni té un gran atractiu turístic per la bellesa i l'espectacularitat d'elements geològics com els volcans, les agulles i els monòlits, els congostos fluvials, les valls glacials, les coves i avencs, o les petjades de dinosaures.

Catalunya és un país excepcional des del punt de vista del patrimoni geològic. El Pirineu i el Prepirineu són un veritable museu natural, ja que compten amb una gran varietat de roques (algunes de molt antigues) i representen un bon exemple tant dels processos lligats a la formació de serralades com dels geomorfològics lligats a la seva més recent estructuració. Les serralades costaneres catalanes constitueixen un altre mostrari de riquesa geològica. La Depressió de l'Ebre, tot i la seva aparent monotonia, també conté nombrosos elements geològics de gran valor.

● PAISATGES NATURALS D'ORIGEN NATURAL O SEMINATURAL

Des de la Pica d'Estats, el sostre del país, fins a les platges del litoral, la riquesa i diversitat de paisatges de Catalunya és notable i de les més elevades del continent europeu. L'Observatori del Paisatge de Catalunya ha identificat, a partir de l'elaboració dels catàlegs de paisatge de les set regions en què s'organitzarà en un futur l'estructura administrativa de Catalunya, fins a 135 unitats de paisatge diferents.

Lògicament, l'atractiu ecoturístic dels nombrosos paisatges catalans és desigual. Possiblement, els més atractius siguin els del litoral (amb cales, platges, penya-segats, aiguamolls, fons marins, etc.) i els de l'alta muntanya (amb prats, cims, circs, crestes, estanys, boscos frondosos, etc.). Ara bé, el caràcter solitari i agrest d'algunes serres mediterrànies (com els Ports) i del Prepirineu també pot atraure aquells turistes que busquen espais més salvatges i aïllats. Així mateix, tampoc es poden menystenir altres paisatges naturals i seminaturals molt atractius i en alguns casos singulars com ara els fluvials (rius i rieres, boscos de ribera, camins de sirga, etc.), els agroforestals de les serralades mediterrànies, i els de l'interior del país (amb boscos de muntanya mitjana, zones estèpiques, etc.).

● FENÒMENS NATURALS

Poc a poc, determinats fenòmens naturals, alguns d'ells estacionals, estan convertint-se en un autèntic atractiu turístic. Aquests fenòmens es poden associar a determinats comportaments de la fauna (com ara el zel dels cérvols, les daines o les cabres salvatges, o les migracions dels ocells), a canvis dels paisatges associats a una determinada època de l'any (colors de tardor, paisatges nevats, desgel, floració primaveral), a fenòmens meteorològics (com el vent de tramuntana a l'Empordà, les postes o sortides de sol, etc.) o a fenòmens astronòmics (com ara les famoses llàgrimes de Sant Llorenç).

Des del punt de vista turístic, aquests fenòmens tenen una gran importància, ja que contribueixen a allargar la temporada turística en determinades zones que només es visiten a l'estiu o, si tenen la sort de la neu, també a l'hivern.

● ACTIVITATS TRADICIONALS I EXPRESSIONS CULTURALS MOLT VINCULADES AL MEDI NATURAL

A Catalunya i per extensió a gran part del continent europeu, el medi natural i rural no s'ha mantingut intacte, sinó tot el contrari: ha estat aprofitat tradicionalment per multitud d'activitats que aprofitaven de manera sostenible els recursos naturals. Totes aquestes activitats estretament vinculades al medi natural, algunes de les quals encara vigents avui en dia, representen un llegat cultural i etnològic que també atrau a un determinat perfil de turistes de natura. Alguns exemples serien la ramaderia i pastoralisme, les trementinaires, la pesca tradicional, el carboneig, o les salines.

D'altra banda, hi ha tot un conjunt d'expressions culturals i valors fins i tot de caire espiritual molt lligats a la natura o a elements específics que es troben al medi natural. Aquest conjunt de manifestacions, com ara llegendes, aplecs o fires, també tenen el seu poder d'atracció i poden ser un element complementari molt potent que reforci els productes de turisme de natura.

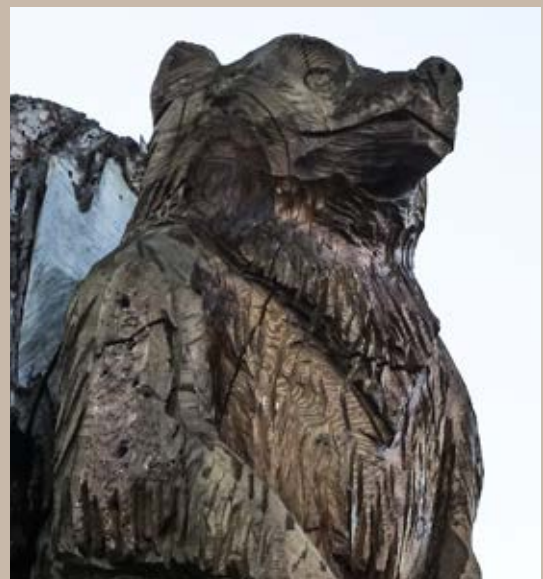
E03

El projecte PyrosLife vol consolidar l'ós bru al Pirineu català i potenciar-ne el seu enorme atractiu ecoturístic

*Gràcies al programa europeu Life+Nature, el juliol de 2014 es va iniciar al Pirineu català el projecte **PyrosLife** liderat pel Departament d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya. El projecte, de 4 anys i amb un pressupost de 2,4 MEUR, pretén consolidar la població d'ós bru al Pirineu i, al mateix temps, aprofitar-ne el seu potencial turístic.*

Entre les accions previstes, les més relacionades amb el turisme de natura seran: ordenar l'ús públic en les zones d'observació habitual de l'ós, plafons de senyalització en punts estratègics (carreteres) propers a zones amb presència d'ós, material divulgatiu per a visitants (en diversos idiomes), formació a agents turístics i guies locals sobre l'ós i el seu hàbitat, i tres rutes guiades vinculades a l'ós (Alt Àneu, Vall de Cardós i Vall Ferrera).

+ info: <http://agricultura.gencat.cat/>

2. 1. 2. RECURSOS A PROMOCIONAR DE MANERA PRIORITÀRIA

A partir de la llista elaborada pels propis responsables i tècnics dels ENP (veure Annex) tant dels **recursos actuals** (que s'utilitzen i es promocionen turísticament) i **potencials** (que es valoritzen o promocionen poc) s'ha establert una selecció d'aquells **recursos que caldria potenciar de manera prioritària**. Per a cadascun d'aquests, han definit tant l'ús turístic actual com el grau de fragilitat.

En molts casos, l'ús turístic –i la promoció derivada– d'aquests recursos requereix de mesures prèvies d'adequació de l'accés, de millora d'infraestructures, de regulació, o d'acords entre l'òrgan gestor de l'ENP i altres agents tal i com s'indica a continuació.

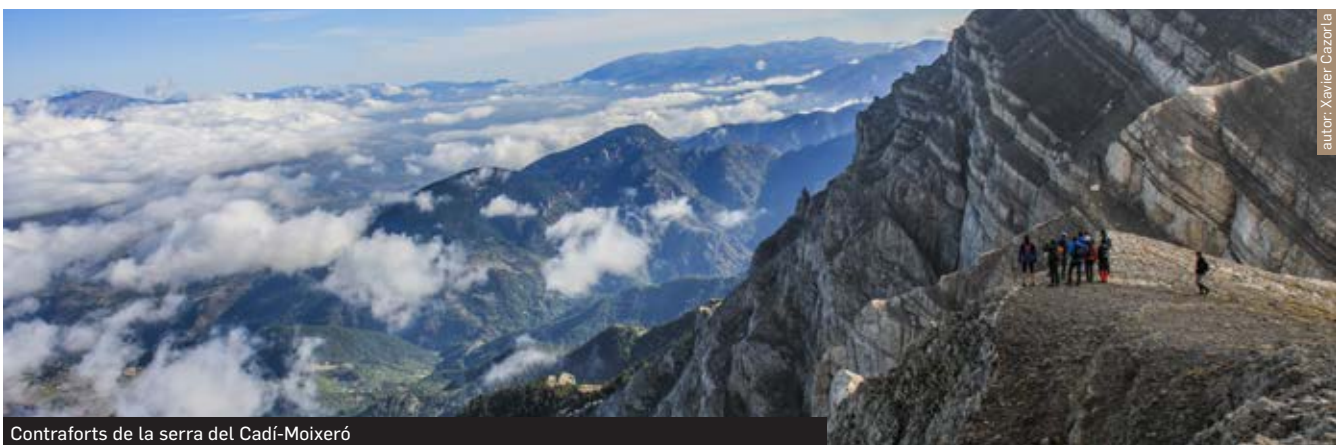
Els flamencs són segurament dels ocells més populars de les zones humides.

autor: Xavier Basora

Flor de neu o edelweiss, una de les flors més buscades a l'alta muntanya

autor: Xavier Basora

Contraforts de la serra del Cadí-Moixeró

autor: Xavier Cazorla

TAULA 2.1.12. RECURSOS NATURALS A FOMENTAR L'ÚS ECOTURÍSTIC DE MANERA PRIORITÀRIA

ENP	RECURS NATURAL PRIORITARI	ÚS TURÍSTIC ACTUAL	GRAU DE FRAGILITAT
AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI	Estanys d'alta muntanya	Alt	Mitjana
	Planell d'Aigüestortes	Molt alt	Alta
	Els Encantats	Molt alt	Nul·la
	Colors de tardor	Baix	Baixa
	Donar sal als ramats	Baix	Nul·la
	Floració primaveral Marmotes	Mitjà	Mitjana
ALT PIRINEU	Ós bru	Mitjà	Alta
	Cérvol i altres ungulats	Mitjà	Baixa
	Rapinyaires carronyaires	Baix	Alta
	Llúdriga o Gall fer	Nul	Alta
	Cel fosc	Baix	Baixa
CADÍ-MOIXERÓ	Ocells de muntanya	Mitjà	Baixa
	Plantes medicinals i aromàtiques	Mitjà	Baixa
	Grans mamífers i fenòmens associats (brama...)	Mitjà	Mitjana
	Geologia i mineria	Nul	Baixa
	Ramaderia de muntanya	Baix	Baixa
ZONA VOLCÀNICA DE LA GARROTXA	Volcans mal aprofitats	Baix	Mitjana
	Colades mal aprofitades	Baix	Mitjana
	Paisatges Serres del Corb i Finestres i Sant Julià	Baix	Alta
	Ocells en general del Parc	Baix	Alta
	Flora en general del Parc	Nul	Baixa
SERRA DE MONTSANT	Tortuga mediterrània	Nul	Baixa
	Graus de Montsant	Alt	Mitjana
	Geozones	Nul	Baixa
	Ermites de Montsant	Alt	Mitjana
	Productors "De Montsant a taula"	Baix	Nul·la
ELS PORTS	Paisatges wilderness	Nul	Molt alta
	Cabra salvatge	Baix	Mitjana
	Flora endèmica	Nul	Mitjana
	Boscors madurs	Nul	Molt alta
	Fagedes	Baix	Mitjana
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Vedella de closa	Mitjà	Baixa
	Closes	Baix	Mitjana
	Peixos	Baix	Nul·la
	Invertebrats	Baix	Mitjana
	Rats-penats	Baix	Mitjana
DELTA DEL LLOBREGAT	Fartet	Baix	Alta
	Aus aquàtiques	Alt	Alta
	Gavina corsa	Mitjà	Alta
	Platja natural	Mitjà	Alta
	Migració d'ocells	Mitjà	Mitjana
DELTA DE L'EBRE	Ornitofauna	Baix	Mitjana
	Paisatges deltaics	Mitjà	Mitjana
	Platges	Alt	Mitjana
CAP DE CREUS	Geologia	Alt	Alta
	Àmbit marí: fons coral·ligen	Alt	Alta
	Valors culturals: pedra seca, ermites	Baix	Mitjana
MONTGRÍ, MEDES I BAIX TER	Aus	Nul	Alta
	Aus marines	Nul	Alta
	Duna continental	Nul	Alta
	Penya-segats costaners	Nul	Mitjana
	Geomorfologia costera	Nul	Baixa

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

2. 2. EQUIPAMENTS I SERVEIS (PÚBLICS) DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

A més de l'atractiu del propi medi natural, el turisme de natura, com tota modalitat turística, requereix d'un conjunt d'**infraestructures, equipaments i serveis** que faciliten i milloren l'experiència del visitant. Alguns són compartits amb altres modalitats turístiques (carreteres d'accés, aparcaments, etc.), mentre que d'altres són propis del turisme de natura, com ara els itineraris interpretatius o els miradors. Aquest capítol analitza la **disponibilitat, l'estat i l'ús** d'aquests equipaments i alguns serveis associats, com els de mobilitat o aquells per a persones amb necessitats especials.

2. 2. 1. EQUIPAMENTS

Els ENP disposen de diversos equipaments que faciliten als visitants la pràctica d'activitats relacionades amb el turisme de natura. Alguns d'aquests equipaments són específics per al turisme de natura –seria el cas dels miradors i els aguait–, mentre que d'altres són utilitzats per tot tipus de turistes que s'apropen a l'àrea protegida. Hi ha un tipus d'equipaments que, per la seva especificitat i rellevància per al turisme de natura, s'analitza en un apartat específic. Es tracta dels itineraris senyalitzats i interpretats.

Les principals funcions que desenvolupen aquests equipaments són les de recepció, informació, interpretació, contemplació i lleure.

Tot seguit s'analitza l'oferta disponible de cada tipus d'equipament, així com una valoració, per part dels responsables dels ENP, del seu ús turístic, l'estat de conservació i el nombre disponible.

CENTRES DE VISITANTS I/O D'INTERPRETACIÓ

Aquest tipus d'equipament sol ser el punt de referència de tota l'oferta d'ús públic dels ENP i estan destinats a complir els serveis de recepció, informació i interpretació relacionats amb l'espai natural protegit, els seus valors naturals i culturals i la seva gestió, així com d'orientació per a

la visita mitjançant informació de l'oferta d'ús públic, i de promoció i desenvolupament de programes d'activitats i serveis vinculats a l'ús públic i a l'educació ambiental. La informació i interpretació es realitza tant amb atenció personalitzada com amb exposicions interpretatives.

TAULA 2.2.1. CENTRES DE VISITANTS I/O D'INTERPRETACIÓ: OFERTA DISPONIBLE, ÚS ACTUAL I NECESSITATS

ENP	OFERTA (NÚM.)			ESTAT ACTUAL EQUIPAMENTS PROPIS	ÚS TURÍSTIC ACTUAL	SÓN SUFICIENTS?
	PROPIS	EXTERNIS	TOTAL			
AIGÜESTORTES	2	-	2	Bo	Molt alt	En caldria algun més
ALT PIRINEU	3	-	3	Bo	Mig	En caldria algun més
CADÍ-MOIXERÓ	1	4	5	Bo	Alt	En caldria algun més
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	3	7	10	Millores pendents puntuals	Alt	En caldria algun més
SERRA DE MONTSANT	1	-	1	Deficient	Mig	Suficients
ELS PORTS	3	-	3	Molt bo	Baix	Suficients
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	1	0	1	Bo	Mig	En caldria algun més
DELTA DEL LLOBREGAT	0	0	0	-	-	Insuficients
DELTA DE L'EBRE	2	-	2	Bo	Mig	Suficients
CAP DE CREUS	1	1	2	Deficient	Mig	En caldria algun més
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	0	0	0	-	Nul	Insuficients

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Com es pot observar, aquest tipus d'equipament tenen un ús turístic entre mig i alt, cosa que en conforma la seva importància com a centre de referència dels ENP. Ara bé, els ENP solen ocupar extensions importants, amb múltiples accessos, i per això la majoria de responsables d'ENP opinen que la dotació existent d'aquests equipaments és

insuficient. Entre les **millors** que calen per a aquests equipaments, hi ha l'ampliació dels horaris d'obertura (i, fins i tot, que es puguin garantir els existents), una assignació més gran de personal, l'adequació i condicionament, i la renovació de les exposicions permanents.

CENTRES TEMÀTICS I ECOMUSEUS

Són equipaments destinats a revelar al visitant elements naturals (espècies, hàbitat o paisatges) i etnològics (activitats, obres o expressions humanes com ara comportaments i tradicions) de l'ENP i el seu entorn. Un exemple seria la Casa de l'Ós a Isil (Pallars Sobirà).

Aquests equipaments no sempre estan gestionats pels propis òrgans, sinó que en molts casos són iniciativa d'altres agents públics o privats (ajuntaments, consells comarcals, associacions, fundacions, etc.).

TAULA 2.2.2. CENTRES TEMÀTICS I ECOMUSEUS: OFERTA DISPONIBLE, ÚS ACTUAL I NECESSITATS

ENP	OFERTA (NÚM.)			ESTAT ACTUAL EQUIPAMENTS PROPIS	ÚS TURÍSTIC ACTUAL	SÓN SUFICIENTS?
	PROPIS	EXTERNIS	TOTAL			
AIGÜESTORTES	3	-	3	Bo	Mig	En caldria algun més
ALT PIRINEU	0	9	9	Bo	Mig	En caldria algun més
CADÍ-MOIXERÓ	-	3	3	-	Alt	En caldria algun més
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	0	2	2	Deficient	Baix	En caldria algun més
SERRA DE MONTSANT	1	-	1	Millores pendents puntuals	Mig	En caldria algun més
ELS PORTS	-	6	6	Bo	Baix	En caldria algun més
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	0	1	1	Bo	Alt	Suficients
DELTA DEL LLOBREGAT	0	0	0	-	-	Molt insuficients
DELTA DE L'EBRE	0	4	4	-	Mig	Suficients
CAP DE CREUS	-	1	1	-	-	-
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	0	1	1	Millores pendents puntuals	Baix	Molt insuficients

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

En aquest tipus d'equipament, l'ús turístic no es considera tan elevat com en el cas dels centres de visitants, fet que es podria explicar per motius diversos. Com es deia anteriorment, s'observa que molts d'aquests centres temàtics estan gestionats per altres agents que no es corresponen amb el propi ENP. Novament, els responsables dels ENP conside-

ren que l'oferta d'aquest tipus d'equipament és insuficient. Entre les millores identificades per a aquests equipaments, trobem garantir els horaris d'atenció al públic i en alguns casos ampliar-ne la franja, així com una assignació més gran de personal.

La Casa de l'Ós a Isil, un centre temàtic vinculat al Parc Natural de l'Alt Pirineu.

PUNTS D'INFORMACIÓ

Són equipaments destinats a la recepció i informació del visitant (sobre activitats, oportunitats d'ús públic, ofertes d'allotjament, instal·lacions disponibles, material de su-

port per al millor coneixement de l'espai protegit, etcètera). El punt pot ser o no atès per personal.

TAULA 2.2.3. PUNTS D'INFORMACIÓ: OFERTA DISPONIBLE, ÚS ACTUAL I NECESSITATS

ENP	OFERTA (NÚM.)			ESTAT ACTUAL EQUIPAMENTS PROPIS	ÚS TURÍSTIC ACTUAL	SÓN SUFICIENTS?
	PROPIS	EXTERNIS	TOTAL			
AIGÜESTORTES	8	0	8	Millores puntuals pendents	Alt	En caldria algun més
ALT PIRINEU	0	4	4	Bo	Baix	En caldria algun més
CADÍ-MOIXERÓ	-	0	0	-	-	Molt insuficients
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	14	0	14	Deficient	Mig	En caldria algun més
SERRA DE MONTSANT	5	-	5	Molt deficient	Alt	Suficients
ELS PORTS	1	1	2	Bo	Mig	Suficients
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	0	4	4	Bo	Alt	En caldria algun més
DELTA DEL LLOBREGAT	3	1	4	Millores pendents puntuals	Molt alt	En caldria algun més
DELTA DE L'EBRE	0	3	3	-	Mig	Suficients
CAP DE CREUS	2	5	7	Bo	Alt	Suficients
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	0	2	2	Deficient	Molt alt	Molt insuficients

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Com s'observa, aquest tipus d'equipaments són dels que tenen un ús turístic més elevat, fet d'altra banda lògic ja que són els que ajuden a resoldre necessitats bàsiques d'informació dels turistes i visitants. L'oferta disponible es considera suficient per uns pocs ENP, i en la majoria de casos demanen més punts d'informació.

Entre les millores que reclamen aquests responsables per a aquests equipaments, hi ha l'assignació de més personal (informadors), poder garantir o ampliar horaris d'obertura, i dotar-los d'algun element de comunicació o museografia.

MIRADORS

Són espais condicionats que, per la seva ubicació en un punt d'interès paisatgístic i pel seu bon accés, faciliten la contemplació i interpretació d'una vista panoràmica o

d'elements singulars del paisatge de manera senzilla. Normalment se situen a l'aire lliure, encara que poden ser coberts o formar part d'una estructura edificada.

TAULA 2.2.4. MIRADORS: OFERTA DISPONIBLE, ÚS ACTUAL I NECESSITATS

ENP	OFERTA (NÚM.)			ESTAT ACTUAL EQUIPAMENTS PROPIS	ÚS TURÍSTIC ACTUAL	SÓN SUFICIENTS?
	PROPIS	EXTERNIS	TOTAL			
AIGÜESTORTES	8	-	8	Bo	Alt	En caldria algun més
ALT PIRINEU	24	-	24	-	Mig	En caldria algun més
CADÍ-MOIXERÓ	23	-	23	Bo	Alt	Suficients
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	0	4	4	-	Baix	Suficients
SERRA DE MONTSANT	3	-	3	Bo	Mig	Suficients
ELS PORTS	4	1	5	Bo	Mig	En caldria algun més
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	1	3	4	Deficient	Molt alt	Suficients
DELTA DEL LLOBREGAT	7	1	8	Bo	Molt alt	Suficients
DELTA DE L'EBRE	11	5	16	Bo	Mig	Suficients
CAP DE CREUS	-	-	6	-	-	-
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	0	0	0	-	Nul	Molt insuficients

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

L'oferta de miradors es considera prou extensa i per aquesta raó són pocs ENP els que consideren que és insuficient. Els ENP d'alta muntanya i els d'aiguamolls són els que

tenen una oferta més àmplia. El seu ús es considera entre mig i molt alt en la majoria de casos.

OBSERVATORIS O AGUAITS

Són estructures, fixes o mòbils, que s'utilitzen per a l'observació de la fauna salvatge i que permeten l'ocultació

dels visitants per tal de no espantar o pertorbar als animals.

TAULA 2.2.5. OBSERVATORIS O AGUAITS: OFERTA DISPONIBLE, ÚS ACTUAL I NECESSITATS

ENP	OFERTA (NÚM.)			ESTAT ACTUAL EQUIPAMENTS PROPIS	ÚS TURÍSTIC ACTUAL	SÓN SUFICIENTS?
	PROPIS	EXTERNIS	TOTAL			
AIGÜESTORTES	0	-	0	-	-	Molt insuficients
ALT PIRINEU	3	-	3	-	Alt	En caldria algun més
CADÍ-MOIXERÓ	-	1	1	-	-	En caldria algun més
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	0	1	1	-	Nul	Suficients
SERRA DE MONTSANT	-	-	0	-	-	Suficients
ELS PORTS	0	0	0	-	-	Molt insuficients
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	22	0	22	Millores pendents puntuals	Molt alt	Suficients
DELTA DEL LLOBREGAT	12	1	13	Bo	Molt alt	En caldria algun més
DELTA DE L'EBRE	3	3	6	Bo	Mig	En caldria algun més
CAP DE CREUS	-	-	0	-	-	En caldria algun més
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	1	1	2	Millores pendents puntuals	Mig	En caldria algun més

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Com es pot observar, la majoria d'equipaments d'aquest tipus es concentren en els ENP d'aiguamolls, atès que faciliten l'observació d'ocells. En efecte, els ocells són el recurs natural més fàcils d'observar i els aiguamolls, a causa de la seva planúria, els més accessibles i per tant on s'hi

poden instal·lar aquests equipaments amb més facilitat. En la resta d'ENP l'oferta, tal com constaten els propis responsables d'ENP, és molt minsa, malgrat que se'n podrien instal·lar per observar ocells i també altres animals salvatges com els mamífers.

E04

Vers la sostenibilitat econòmica d'equipaments ecoturístics

La **Xarxa Espais Natura** és un conjunt d'espais naturals a Catalunya propietat de la Fundació Catalunya - la Pedrera. Són més de 8.000 ha de gran bellesa que la Fundació gestiona per preservar-ne els valors naturals, però també per ajudar a dinamitzar els territoris on es troben. Aquesta xarxa es complementa amb diversos equipaments, entre els quals destaquen Món Sant Benet (Bages), MónNatura Delta, MónNatura Pirineus i la Rectoria d'Alinyà (Alt Urgell). La Fundació aplica en aquests equipaments

estratègies diverses per garantir-ne la sostenibilitat econòmica. En la majoria d'ells s'ha de pagar una petita quantitat per visitar-los, que augmenta segons les activitats extra que els visitants vulguin practicar. A l'agost de 2014 van llançar el **Passaport Xarxa Espais Natura**, on proposa la visita a 6 espais emblemàtics. El passaport permet als visitants obtenir certs avantatges alhora que es van coneixent els espais de la Xarxa.

+info: www.fundaciocatalunya-lapedrera.cat/

autor: Xavier Gasaola

ÀREES RECREATIVES O DE LLEURE

Són espais a l'aire lliure que poden incloure dotacions com subministrament d'aigua, serveis higiènics, neteja i recollida de residus, taules, bancs i barbacoes, estacionament de vehicles, circuits per a l'exercici físic i jocs infantils, en

els qual es poden realitzar diverses activitats recreatives, d'oci i esbarjo durant una jornada. Poden incorporar o no elements interpretatius.

TAULA 2.2.6. ÀREES RECREATIVES O DE LLEURE: OFERTA DISPONIBLE, ÚS ACTUAL I NECESSITATS

ENP	OFERTA (NÚM.)			ESTAT ACTUAL EQUIPAMENTS PROPIS	ÚS TURÍSTIC ACTUAL	SÓN SUFICIENTS?
	PROPIS	EXTERNIS	TOTAL			
AIGÜESTORTES	7	-	7	Millores pendents puntuals	Mig	Suficients
ALT PIRINEU	35-40	-	0	-	Mig	Suficients
CADÍ-MOIXERÓ	38	-	38	Bo	Alt	Suficients
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	2	9	11	Deficient	Molt alt	En caldria algun més
SERRA DE MONTSANT	14	-	14	Millores pendents puntuals	Mig	Suficients
ELS PORTS	3	5	8	Bo	Mig	Suficients
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	2	3	5	Millores pendents puntuals	Alt	En caldria algun més
DELTA DEL LLOBREGAT	3	1	4	Millores pendents puntuals	Alt	Suficients
DELTA DE L'EBRE	2	3	5	Bo	Mig	Suficients
CAP DE CREUS	1	-	1	Bo	Alt	En caldria algun més
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	1	-	1	Bo	Baix	Molt insuficients

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Tradicionalment, aquests equipaments han estat molt demandats ja que poden ser utilitzats per perfils de visitants molt diversos: des dels practicants de turisme de natura, fins els que requereixen d'espais on aturar-se a descansar, menjar o passar-hi l'estona. Els ENP de muntanya interior i d'alta muntanya són els que tenen una dotació més gran

d'aquests equipaments, i la gran majoria d'ENP consideren que l'oferta és suficient. Entre les millores que segons els responsables cal aplicar en aquests equipaments, trobaríem fer-los més accessibles per a persones amb necessitats especials, i garantir un manteniment més continuat front el deteriorament.

SENYALITZACIÓ INTERPRETATIVA

Són suports d'informació, a mode de cartellera, plafons o taules de paisatge, que tenen continguts escrits i/o gràfics sobre el patrimoni natural i cultural d'un ENP o d'altres matèries vinculades a l'ús públic. El seu objectiu és facilitar la comprensió i la valoració dels elements patrimonials que es van observant al llarg d'un itinerari. Atesa la dificultat de quantificar el número d'aquests equipaments, només s'ha recollit la valoració general de l'estat i de l'oferta disponible.

Com es pot observar, l'oferta d'aquest tipus d'equipament es considera clarament insuficient pels responsables dels ENP. I l'estat de conservació dels senyals no és l'òptim, ja que en la majoria de casos requereix de millores, tot i que puntuals. Precisament, la disponibilitat de recursos per al manteniment o renovació dels plafons és una de les millores més reclamades pels responsables dels ENP.

TAULA 2.2.7. SENYALITZACIÓ INTERPRETATIVA: ÚS ACTUAL I NECESSITATS

ENP	ESTAT ACTUAL EQUIPAMENTS PROPIS	SÓN SUFICIENTS?
AIGÜESTORTES	Bo	En caldria algun més
ALT PIRINEU	Millores pendents puntuals	En caldria algun més
CADÍ-MOIXERÓ	Millores pendents puntuals	En caldria algun més
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	-	En caldria algun més
SERRA DE MONTSANT	Millores pendents puntuals	En caldria algun més
ELS PORTS	Millores pendents puntuals	En caldria algun més
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Millores pendents puntuals	En caldria algun més
DELTA DEL LLOBREGAT	Molt bo	Suficients
DELTA DE L'EBRE	Millores pendents puntuals	En caldria algun més
CAP DE CREUS	Bo	Suficients
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	-	Molt insuficients

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

2. 2. 2. ITINERARIS I XARXES DE SENDERS

Per començar, convé definir alguns conceptes relacionats (camí, sender, itinerari), atès que sovint aquesta temàtica genera confusions.

Tal com s'exposa a *El llibre del camins. Manual per esvair dubtes, desfer mites i reivindicar drets*, un "camí" és una franja de terreny que possibilita el trànsit o que té aquesta destinació i que al nostre país es defineixen per exclusió de la xarxa de carreteres; és a dir, un camí és tot aquell conjunt de vials que no tenen la consideració de carretera. De camins n'hi ha de molts tipus: rals i veïnals, rurals, camins o pistes forestals, de carro, de ferradura o de bast, carreteres, cabaneres o ramaders, i corriols o senders. Des d'un punt de vista turístic, un camí té la consideració d'infraestructura i, en alguns casos, d'element patrimonial.

El terme "sender", també molt emprat, té dues accepcions: 1) Un tipus de camí (infraestructura viària) que es caracteritza per ser estret, que només es pot recórrer a peu i

pel qual només pot passar-hi una persona. 2) Un itinerari excursionista senyalitzat i numerat. Aquesta segona accepció és la més utilitzada des del punt de vista turístic.

Per tant, des de l'òptica turística, un sender o itinerari es concep com una **proposta de recorregut (a peu o amb altres mitjans no motoritzats) que ha estat senyalitzada**, i que utilitza camins diversos preexistents. Això vol dir que es concep com un **equipament de lleure per a la pràctica del senderisme i el turisme de natura**.

Més enllà de la senyalització que permet anar seguint l'itinerari sense perdre's, alguns itineraris disposen sobre el terreny de senyalització interpretativa (plafons, taules de paisatge, etc.) que ofereixen explicacions significatives i amenes sobre el significat dels trets més destacats del seu recorregut. Són el que anomenem itineraris **interpretats o temàtics**. El terme temàtic s'utilitza quan un itinerari interpretat se centra, específicament, en una temàtica.

E05

L'impacte econòmic de la xarxa de senders Itinerànnia

És la pregunta del milió i des d'Itinerànnia es va intentar respondre. Un estudi va estimar la xifra de negoci que havien suposat els clients europeus durant l'any 2013 en aquesta xarxa de 2.500 km de senders que s'estén per la Garrotxa, el Ripollès i l'Alt Empordà. L'estudi se centrava en els productes de senderisme i es basava en el preu dels paquets turístics, i en les despeses generades en alimentació (en cas que no estiguessin incloses en l'oferta) i en comerç i compres.

L'impacte econòmic estimat per a l'any 2013 va ser de 3.263.645 euros. L'increment de productes de senderisme que transcorren per camins d'Itinerànnia és notable, dels 36 que es comercialitzaven a través d'operadors a finals del 2008 es va passar a 63 a finals de 2012 i a 91 a finals de 2013. Als turistes procedents de França, Alemanya, Regne Unit, Holanda i Bèlgica s'hi van afegir el 2013 nous turistes de Noruega i Estats Units. El senderisme internacional va a més.

TAULA 2.2.8. XARXES DE SENDERS I ITINERARIS SENYALITZATS PELS ENP: OFERTA DISPONIBLE I ÚS ACTUAL

ENP	XARXA SENDERS	KM. XARXA SENDERS	Nº ITINERARIS SENYALITZATS	Nº. ITINERARIS INTERPRETATS	ÚS TURÍSTIC ACTUAL ITINERARIS	Nº ITINERARIS AMB >80% VISITES	Nº ITINERARIS SOBRE FREQUENTATS
AIGÜESTORTES	Sí	547	44	4	Mig	4	4
ALT PIRINEU	Sí	970	94	13	Alt	Cap	1
CADÍ-MOIXERÓ	Sí	430	8	8	Alt	2	0
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Sí	2500	20-25	10	Alt	3	2
SERRA DE MONTSANT	Sí	120	20	7	Mig	8	4
ELS PORTS	Sí	150	25	4	Baix	1	1
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	En desenv.	-	7	4	Molt alt	3	2
DELTA DEL LLOBREGAT	En desenv.	De 5 a 15	10	7	Alt	5	3
DELTA DE L'EBRE	No	-	13	3	Mig	0	0
CAP DE CREUS	Sí	-	13	1	Molt alt	2	1
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Sí	-	1	-	-	-	-

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Com es pot observar, l'oferta d'itineraris senyalitzats als ENP analitzats és bastant completa, especialment als ENP d'alta muntanya i de muntanya interior, possiblement per la gran tradició excursionista (així com el poblament històric del medi rural) que hi ha hagut al nostre país i que se sol concentrar, precisament, en els espais de muntanya. Així mateix, la majoria d'ENP disposen d'itineraris interpretats. L'oferta és molt minsa al Parc Natural del Montgrí-Medes-Baix Ter, atès que es tracta d'un ENP de recent creació. Si ens fixem en la xarxa de senders, es dona lògicament, un fenomen similar, amb una àmplia oferta en els ENP d'alta

muntanya i de muntanya interior. En aquest sentit, la majoria d'ENP disposen d'una xarxa de senders entesa com una xarxa de camins de naturalesa funcional que connecta els principals nodes d'interès de l'ENP.

En quant a l'ús dels itineraris, els responsables dels ENP el consideren, en general, força elevat, amb alguna excepció com és els Ports. Com és habitual, hi ha uns pocs itineraris emblemàtics que concentren la major part de visitants i, en molts casos, aquesta excessiva freqüentació genera problemes, especialment en les temporades altes de cada ENP.

TAULA 2.2.9. ITINERARIS SENYALITZATS PELS ENP: ESTAT DE CONSERVACIÓ I NECESSITATS

ENP	SUFICIENTS?	ESTAT FERM	GRAU NETEJA FORESTAL	ESTAT SENYALS DIRECCIONALS I CONTINUÏTAT	ESTAT SENYALITZACIÓ INTERPRETATIVA	ESTAT ACCESSOS ALS ITINERARIS
AIGÜESTORTES	Suficients	Millores pendents puntuals	Bo	Millores pendents puntuals	Millores pendents puntuals	Bo
ALT PIRINEU	Suficients	Millores pendents puntuals	Deficient	Deficient	Millores pendents puntuals	Millores pendents puntuals
CADÍ-MOIXERÓ	En caldria algun més	Bo	Bo	Bo	Bo	Bo
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	En caldria algun més	Millores pendents puntuals	Millores pendents puntuals	Deficient	Bo	Bo
SERRA DE MONTSANT	En caldria algun més	Deficient	Deficient	Millores pendents puntuals	Millores pendents puntuals	Bo
ELS PORTS	Insuficients	Millores pendents puntuals	Bo	Millores pendents puntuals	Deficient	Millores pendents puntuals
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Suficients	Bo	Millores pendents puntuals	Millores pendents puntuals	Millores pendents puntuals	Bo
DELTA DEL LLOBREGAT	En caldria algun més	Millores pendents puntuals	-	Millores pendents puntuals	Bo	Bo
DELTA DE L'EBRE	En caldria algun més	Bo	-	Millores pendents puntuals	Millores pendents puntuals	Millores pendents puntuals
CAP DE CREUS	Suficients	Bo	Bo	Millores pendents puntuals	Deficient	Bo
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Insuficients	Millores pendents puntuals	Deficient	Molt deficient	Molt deficient	Millores pendents puntuals

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

D'altra banda pel que fa als **itineraris interpretats amb una temàtica més generalista** (naturalístics, paisatgístics i culturals), l'oferta és molt variable segons l'ENP i per tant es fa difícil extreure'n conclusions. Sembla, però, que l'ús turístic d'aquest tipus d'equipament és, en general, bastant elevat.

Per la seva part, l'oferta d'**itineraris interpretats amb una temàtica més especialitzada** (botànics, faunístics i geològics) és, lògicament, molt més minsa. Malgrat això, quan n'hi ha, el seu ús turístic és important, sobretot en el cas dels itineraris faunístics i geològics.

2. 2. 3. MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'ITINERARIS I EQUIPAMENTS

Una bona oferta de transport públic i col·lectiu per accedir als ENP sol repercutir en una major aflluència de visitants i en un augment de l'impacte socioeconòmic als àmbits d'influència dels propis ENP.

Els responsables dels ENP han valorat l'oferta disponible pel que fa a dos mitjans de transport públic (autobús i tren) i a un mitjà de transport col·lectiu (taxis privats).

TAULA 2.2.10. TRANSPORT PÚBLIC I COL·LECTIU PER ACCEDIR ALS ENP

ENP	AUTOBÚS		TREN		TAXIS PRIVATS	
	% D'ACCESSOS RODATS A L'ENP COBERTS	VALORACIÓ OFERTA DISPONIBLE	% D'ACCESSOS RODATS A L'ENP COBERTS	VALORACIÓ OFERTA DISPONIBLE	% D'ACCESSOS RODATS A L'ENP COBERTS	VALORACIÓ OFERTA DISPONIBLE
AIGÜESTORTES	0%	Insuficient	0%	-	38%	Suficient
ALT PIRINEU	0%	Insuficient	0%	Insuficient	100%	Suficient
CADÍ-MOIXERÓ	-	Insuficient	-	Insuficient	-	En caldria algun més
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	100%	Insuficient	0%	-	100%	-
SERRA DE MONTSANT	80%	Insuficient	-	-	-	-
ELS PORTS	0%	Insuficient	0%	Insuficient	10%	Suficient
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	30%	Insuficient	1%	Insuficient	2%	Suficient
DELTA DEL LLOBREGAT	90%	Insuficient	-	-	-	-
DELTA DE L'EBRE	0%	Insuficient	0%	Insuficient	100%	Suficient
CAP DE CREUS	20%	Insuficient	20%	En caldria algun més	25%	En caldria algun més
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	100%	Insuficient	0%	Insuficient	0%	Insuficient

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Com es pot observar, la **xarxa de transport col·lectiu i públic** per accedir ENP (o a poblacions properes) es considera clarament insuficient. Malgrat que en alguns ENP (pocs) una part important dels accessos estiguin coberts, l'oferta es considera igualment insuficient pel que fa a altres aspectes com els horaris, la freqüència, la capacitat o les connexions.

Aquesta insuficiència genera dificultats importants a l'hora d'organitzar circuits amb transport públic. En aquest sentit, destaca alguna iniciativa remarcable promoguda pels propis ENP, com ara "El Bus del Parc" en el cas del Parc

Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Aquest servei de bus connecta durant els tres mesos d'estiu l'entrada d'Espot amb la de Boí passant per la Val d'Aran.

Pel que fa al transport privat, i tal com es pot veure en la taula següent, el percentatge d'accessos rodats als ENP només accessibles en vehicle privat és molt variable depenent de l'ENP, una variabilitat associada a les característiques geogràfiques pròpies de cada espai. En general, els responsables dels ENP valoren positivament la infraestructura existent de suport (aparcament, accessos) al vehicle privat, tot i que en algun cas caldria reforçar-la.

TAULA 2.2.11. TRANSPORT PRIVAT PER ACCEDIR A L'ENP

ENP	TRANSPORT PRIVAT	
	% D'ACCESSOS RODATS A L'ENP NOMÉS ACCESSIBLES EN VEHICLE PRIVAT	VALORACIÓ INFRAESTRUCTURA DE SUPORT AL VEHICLE PRIVAT (APARCAMENTS, SENYALITZACIÓ, ETC.)
AIGÜESTORTES	100%	Suficient
ALT PIRINEU	100%	En caldria algun més
CADÍ-MOIXERÓ	-	En caldria algun més
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	0%	Suficient
SERRA DE MONTSANT	20%	Suficient
ELS PORTS	10%	Suficient
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	67%	Suficient
DELTA DEL LLOBREGAT	10%	Insuficient
DELTA DE L'EBRE	100%	En caldria algun més
CAP DE CREUS	25%	En caldria algun més
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	0%	Insuficient

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Per acabar amb aquest repàs a l'oferta d'equipaments i serveis públics, s'ha considerat necessari analitzar les condicions d'accessibilitat dels itineraris i els equipaments dels ENP. Per *accessibilitat* se sol entendre aquell conjunt de característiques que permeten a qualsevol persona la seva utilització, pràctica o gaudi dels equipaments o serveis, amb independència de les seves capacitats físiques,

psíquiques o sensorials. Els termes "accessible" i "adaptat", en aplicar-los a un equipament, se solen considerar equivalents; en alguns casos, però, s'aplica el terme *adaptat* a aquells equipaments que han requerit d'un procés d'adequació per ser accessibles, és a dir, per a ser utilitzats per visitants amb necessitats especials.

TAULA 2.2.12. ITINERARIS PREPARATS PER A PERSONES AMB NECESSITATS ESPECIALS

ENP	PER A PERSONES AMB DIFICULTAT DE MOBILITAT			PER A PERSONES AMB PROBLEMES VISUALS			PER A PERSONES AMB PROBLEMES AUDITIUS		
	Nº.	ÚS TURÍSTIC	SUFICIENTS?	Nº.	ÚS TURÍSTIC	SUFICIENTS?	Nº.	ÚS TURÍSTIC	SUFICIENTS?
AIGÜESTORTES	5	Mig	Suficients	2	Baix	Suficients	0	-	Insuficients
ALT PIRINEU	3	Alt	Insuficients	0	Nul	Insuficients	0	Nul	Insuficients
CADÍ-MOIXERÓ	1	Mig	En caldria algun més	-	-	-	-	-	-
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	3	Baix	Insuficients	0	-	Insuficients	0	-	Insuficients
SERRA DE MONTSANT	0	-	Insuficients	0	-	Insuficients	0	-	Insuficients
ELS PORTS	0	-	Insuficients	0	-	Insuficients	0	-	Insuficients
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	2	Mig	Suficients	1	Baix	Suficients	7	Alt	Suficients
DELTA DEL LLOBREGAT	7	Alt	En caldria algun més	0	-	Insuficients	-	-	Insuficients
DELTA DE L'EBRE	4	Mig	En caldria algun més	0	-	En caldria algun més	0	Nul	Insuficients
CAP DE CREUS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	0	Nul	Insuficients	0	Nul	Insuficients	0	Nul	Insuficients

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

TAULA 2.2.13. EQUIPAMENTS PREPARATS PER A PERSONES AMB NECESSITATS ESPECIALS

ENP	PER A PERSONES AMB DIFICULTAT DE MOBILITAT			PER A PERSONES AMB PROBLEMES VISUALS			PER A PERSONES AMB PROBLEMES AUDITIUS		
	Nº.	ÚS TURÍSTIC	SUFICIENTS?	Nº.	ÚS TURÍSTIC	SUFICIENTS?	Nº.	ÚS TURÍSTIC	SUFICIENTS?
AIGÜESTORTES	3	Alt	En caldria algun més	0	-	Insuficients	2	Alt	En caldria algun més
ALT PIRINEU	8	Alt	Insuficients	0	Nul	Insuficients	0	Nul	Insuficients
CADÍ-MOIXERÓ	6	Alt	En caldria algun més	-	-	-	-	-	-
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Tots	-	-	0	Nul	Insuficients	0	Nul	Insuficients
SERRA DE MONTSANT	-	-	-	5	Baix	Insuficients	-	-	-
ELS PORTS	3	Nul	Insuficients	0	-	Insuficients	0	-	Insuficients
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	11	Baix	Suficients	8	Baix	Suficients	24	Alt	Suficients
DELTA DEL LLOBREGAT	13	-	En caldria algun més	-	-	Insuficients	-	-	Insuficients
DELTA DE L'EBRE	7	Mig	En caldria algun més	1	Mig	En caldria algun més	0	Nul	Insuficients
CAP DE CREUS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	0	Nul	Insuficients	0	Nul	Insuficients	0	Nul	Insuficients

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Com es pot observar en les taules anteriors, l'oferta d'itineraris i equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials (de mobilitat, visuals i auditives) és, en general **insuficient**.

Excepcionalment, alguns parcs disposen d'itineraris adaptats a nivell d'accessibilitat, com és el cas dels ENP d'aiguamolls facilitat per les seves condicions d'una orografia plana i favorable.

2. 3. OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS DE TURISME DE NATURA

Avaluar el sector del turisme de natura (ecoturisme) als ENP, requereix analitzar quins **proveïdors d'activitats i serveis turístics** existeixen, així com quina és la seva oferta de productes. En aquest capítol, doncs, es fa una radiografia dels professionals i empreses de turisme de natura i serveis complementaris (allotjament, producció local) existents als ENP. També es presenta el grau de consolidació del sector als ENP (inclús en relació a altres modalitats turístiques) i el tipus d'activitats de natura que s'hi desenvolupen.

Cal partir de la base que aquest, al ser un sector en procés de maduració a Catalunya no disposa d'una sòlida i extensa base de professionals i empreses organitzades que exerceixen els seus serveis de forma única en matèria d'ecoturisme, sino que solen estar compatibilitzats amb activitats i serveis d'altres modalitats turístiques. Amb tot aquest exercici d'aproximació al sector ecoturístic als ENP i els seus productes, el considerem interessant atesa l'escassa informació existent avui dia.

Els propis ENP han determinat que el turisme de natura té en general un grau de consolidació mitjana.

L'Annex IV presenta un recull de fitxes descriptives de les principals activitats d'ecoturisme que s'ofereixen als ENP. Es classifiquen en 18 categories, i es vinculen alguns exemples existents a Catalunya i la rellevància de cadascuna d'aquestes per als diferents ENP.

2. 3. 1. PROVEÏDORS DE PRODUCTES I SERVEIS DE TURISME DE NATURA

Per tenir una aproximació del sector de l'ecoturisme que interactua i exerceix la seva activitat als ENP de Catalunya s'han avaluat les següents **categories d'empreses i professionals**:

- Guiatges de senderisme (genèriques)
- Guiatges naturalístics específics (flora, fauna, geologia, etc.)
- Guiatges amb mitjans de transport específics (a cavall, caiac, etc.)
- Cicloturisme vinculat a la natura
- Fotografia de natura
- Agències de viatge especialitzades en turisme de natura
- Lloguer/venda de material de suport al turisme de natura
- Educació ambiental vinculat al medi natural
- Allotjaments especialitzats en turistes de natura
- Productors locals amb oferta turística
- Altres empreses de turisme de natura

D'aquestes s'ha avaluat la seva **abundància** en el seu exercici professional dins dels ENP. Val a dir que han estat comptabilitzades les empreses que tenen la seva seu en la pròpia àrea d'influència de l'àrea protegida i no aquelles empreses ubicades en altres llocs (nacionals i/o internacionals).

Destaquem l'elevada **diversitat de professionals** que exerceixen la seva activitat vinculada als ENP, diversitat sovint poc visible, si bé algunes categories (com les empreses de guiatge) són les majoritàriament presents. Val a dir que

en aquells casos "sense dades", significa que els propis òrgans gestors dels ENP no disposen d'aquesta informació.

Professional del guiatge ornitològic

autor: Xavier Cazorla

TAULA 2.3.1. NOMBRE D'EMPRESSES I PROFESSIONALS DE TURISME DE NATURA ALS ENP

ENP	CATEGORIES D'EMPRESSES I PROFESSIONALS DE TURISME DE NATURA PRESENTS ALS ENP										
	GUIATGES DE SENDERISME (GENÈRIQUES)	GUIATGES NATURALÍSTICS ESPECÍFICS (FLORA, FAUNA, GEOLOGIA, ETC.)	GUIATGES AMB MITJANS DE TRANSPORT ESPECÍFICS (A CAVALL, CAIAC, ETC.)	CICLOTURISME VINCULAT A LA NATURA	FOTOGRAFIA DE NATURA	AGÈNCIES DE VIATGE ESPECIALITZADES EN TURISME DE NATURA	LLOGUER/VENDA DE MATERIAL DE SUPORT AL TURISME DE NATURA	EDUCACIÓ AMBIENTAL VINCULAT AL MEDI NATURAL	ALLOTJAMENTS ESPECIALITZATS EN TURISTES DE NATURA	PRODUCTORS LOCALS AMB OFERTA TURÍSTICA	ALTRES EMPRESSES DE TURISME DE NATURA
AIGÜESTORTES	> 10	> 10	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5	De 5 a 9	< 5	De 5 a 9	> 10
ALT PIRINEU	< 5	< 5	< 5	0	< 5	0	0	< 5	0	> 10	< 5
CADÍ-MOIXERÓ	De 5 a 9	< 5	De 5 a 9	< 5	< 5	< 5	De 5 a 9	< 5	> 10	< 5	Sense dades
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	De 5 a 9	< 5	0	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5	> 10	< 5	< 5
SERRA DE MONTSANT	< 5	< 5	0	< 5	< 5	< 5	0	0	0	> 10	< 5
ELS PORTS	< 5	< 5	< 5	0	< 5	< 5	0	< 5	0	0	0
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	< 5	De 5 a 9	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5	Sense dades	Sense dades	Sense dades
DELTA DEL LLOBREGAT	< 5	De 5 a 9	< 5	< 5	0	Sense dades	< 5	> 10	< 5	Sense dades	Sense dades
DELTA DE L'EBRE	< 5	< 5	> 10	> 10	0	< 5	De 5 a 9	< 5	> 10	< 5	> 10
CAP DE CREUS	De 5 a 9	< 5	< 5	< 5	Sense dades	< 5	Sense dades	< 5	Sense dades	< 5	Sense dades
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	De 5 a 9	< 5	> 10	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5	0	Sense dades

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Observem que les **empreses de guiatges tant de senderisme com naturalístics** són dels professionals i empreses en major nombre vinculades als ENP. La totalitat dels Parcs (100%) disposen algun professional d'aquest àmbit. A continuació també són rellevants les empreses d'educació ambiental vinculat al medi natural, i de guiatge amb

algún mitjà de transport (bicicleta, caiac, cavall, etc.). En canvi, les empreses de serveis més genèrics adaptats als turisme de natura (com les agències de viatge especialitzades, botigues de lloguer i/o venda de material per a la pràctica de l'ecoturisme, o allotjaments especialitzats en turisme de natura són menys freqüents.

TAULA 2.3.2. DIMENSÍO (NOMBRE DE TREBALLADORS) DE LES EMPRESSES DE TURISME DE NATURA ALS ENP

ENP	EMPRESA UNIPERSONAL	DE 2 A 4 TREBALLADORS	DE 5 A 9 TREBALLADORS	10 O MÉS TREBALLADORS
AIGÜESTORTES	Més de 20 empreses	Entre 10 i 20 empreses	Entre 0 i 5 empreses	Entre 0 i 5 empreses
ALT PIRINEU	Entre 5 i 10 empreses	Entre 0 i 5 empreses	Sense dades	Sense dades
CADÍ-MOIXERÓ	Sense dades	Sense dades	Sense dades	Sense dades
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Entre 5 i 10 empreses	Entre 10 i 20 empreses	Entre 10 i 20 empreses	Entre 5 i 10 empreses
SERRA DE MONTSANT	Entre 0 i 5 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Sense dades	Sense dades
ELS PORTS	Entre 0 i 5 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Entre 0 i 5 empreses
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Entre 0 i 5 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Sense dades	Sense dades
DELTA DEL LLOBREGAT	Entre 0 i 5 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Entre 0 i 5 empreses
DELTA DE L'EBRE	Entre 0 i 5 empreses	Sense dades	Sense dades	Sense dades
CAP DE CREUS	Entre 0 i 5 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Entre 0 i 5 empreses
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Entre 0 i 5 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Entre 10 i 20 empreses	Sense dades

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

En quant a la **dimensió** de les empreses, destaquem que solen ser microempreses (inferiors a 10 treballadors).

Fem notar, però que en diversos casos aquesta és una informació que els propis ENP no tenen disponible.

TAULA 2.3.3. TIPUS D'USUARIS (ECOTURISTES) ALS QUE S'ORIENTEN LES EMPRESES I PROFESSIONALS DE TURISME DE NATURA

ENP	CATALÀ I ESPANYOL	INTERNACIONAL	AMBDÓS, NACIONAL I INTERNACIONAL
AIGÜESTORTES	Entre 10 i 20 empreses	Entre 5 i 10 empreses	Entre 5 i 10 empreses
ALT PIRINEU	Entre 0 i 5 empreses	Sense dades	Entre 0 i 5 empreses
CADÍ-MOIXERÓ	Sense dades	Sense dades	Sense dades
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Més de 20 empreses	Entre 0 i 5 empreses	Més de 20 empreses
SERRA DE MONTSANT	Entre 5 i 10 empreses	Entre 0 i 5 empreses	Sense dades
ELS PORTS	Entre 5 i 10 empreses	Entre 0 i 5 empreses	Entre 0 i 5 empreses
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Entre 10 i 20 empreses	Sense dades	Entre 0 i 5 empreses
DELTA DEL LLOBREGAT	Entre 10 i 20 empreses	Entre 0 i 5 empreses	Entre 0 i 5 empreses
DELTA DE L'EBRE	Més de 20 empreses	Entre 0 i 5 empreses	Sense dades
CAP DE CREUS	Entre 10 i 20 empreses	Entre 0 i 5 empreses	Entre 5 i 10 empreses
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Entre 0 i 5 empreses	Sense dades	Entre 10 i 20 empreses

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Pel que fa al tipus d'usuaris als quals destinen els seus serveis i productes són més nombroses les empreses que s'orienten als visitants nacionals (públic català i espanyol), que les que aposten pel públic internacional, tot i excepcions (com els professionals afins als parcs de la

Zona Volcànica de la Garrotxa i Montgrí-Medes). Cal destacar que els ENP amb llarga experiència amb l'acreditació CETS (PNZVG i Delta de l'Ebre) disposen d'un major nombre d'empreses operant en el sector del turisme de natura.

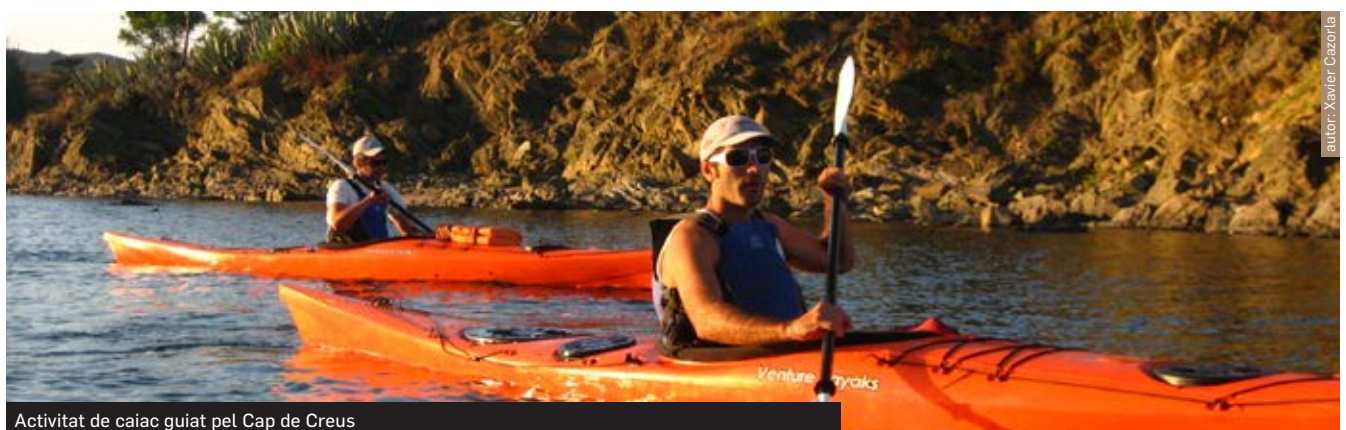
2. 3. 2. PRODUCTES I SERVEIS DE TURISME DE NATURA

Diferenciar les activitats i productes pròpiament de turisme de natura entre el gran nombre d'experiències turístiques que s'ofereixen al medi natural i als ENP en particular és una tasca difícil i potser, fins i tot, compromesa, a causa de la manca de criteris comuns i pel fet que el mateix concepte de *turisme de natura* (i el d'*ecoturisme*) es fan servir habitualment de manera inapropiada i confusa .

Malgrat això i per tal d'aportar criteris que facilitin la identificació i classificació dels productes i serveis ecoturístics, aquest treball utilitza –amb algunes adaptacions– la identificació d'activitats ecoturístiques proposada per l'informe *Ecoturisme a Catalunya. Una alternativa de turisme sostenible a la natura* (Basora et al., 2009). Segons aquest treball, a Catalunya s'hi poden practicar nombroses activitats per conèixer la natura, la majoria aptes per a tothom, tot i que n'hi ha de dirigides a un públic més especialitzat.

A continuació es llisten les **18 categories d'activitats d'ecoturisme** amb una breu descripció. Per a una informació més detallada amb la inclusió d'exemples, així com l'avaluació de la seva rellevància en cadascun dels ENP consulteu l'Annex IV.

Cal tenir present que, per tal que una activitat es pugui considerar turística ha de ser capaç de generar pernoctacions i ingressos, ja que si no seria considerada una activitat recreativa. En aquest sentit, algunes de les activitats identificades en aquest apartat poden ser alhora turístiques i recreatives; de fet, en algun cas encara preval més el vessant recreatiu i, per tant, caldrien mesures per treure'n rendiment turístic. Així doncs, és important diferenciar l'ecoturisme d'altres activitats recreatives que també tenen lloc al medi natural, com ara les sortides científiques o les excursions periòdiques adreçades als socis d'entitats conservacionistes o de centres excursionistes.

autor: Xavier Cazorla

ACTIVITATS D'ECOTURISME ALS ENP DE CATALUNYA

1. **OBSERVACIÓ DE MAMÍFERS TERRESTRES O MARINS**
Sortides en grups reduïts per observar mamífers en el seu hàbitat natural. Solen ser mamífers de dimensions mitjanes i grans (sobretot ungulats si són terrestres, i cetacis si són marins), i en alguns casos l'atractiu és observar-los en un període vital determinat, com ara l'època de zel.
2. **OBSERVACIÓ D'OCELLS (TURISME ORNITOLÒGIC)**
Una de les activitats més populars de turisme de natura i que genera més ingressos arreu del món; en anglès es coneix com a birdwatching o birding. Consisteix a observar ocells de tot tipus, des de rapinyaires i carronyaires en zones de muntanya (àguiles, voltors, etc.) fins a ocells aquàtics de zones humides (com ara flamencs) o ocells marins, passant per aus estepàries i forestals.
3. **OBSERVACIÓ DE PAPALLONES I ALTRES INSECTES**
Els insectes, especialment les papallones, tenen un gran atractiu per l'espectacularitat i la bellesa de formes i colors. Un exemple seria la *Parnassius apollo*, una de les papallones més seductores del Pirineu. Per mitjà de sortides guiades i itineraris pel medi natural (de dia o de nit) es poden observar aquestes espècies i conèixer curiositats sobre el seu comportament.
4. **RUTES PER BOSCOS SINGULARS I OBSERVACIÓ DE FLORA.** Itineraris a peu que transcorren per boscos de gran bellesa i singularitat o per àrees on observar flors i arbres amb un atractiu especial. Fenòmens naturals com la caiguda de les fulles durant la tardor i l'espectacle cromàtic de colors ocres, vermells i grocs, o les espècies emblemàtiques com les plantes medicinals, la flora alpina i les orquídiades, solen despertar el major interès.
5. **ITINERARIS D'INTERÈS GEOLÒGIC I PALEONTOLÒGIC (TURISME GEOLÒGIC O GEOTURISME).** Visites guiades o autoguiades a zones i elements interessants i atractius des del punt de vista geològic: els volcans, les agulles i els monòlits, els congostos fluvials, les valls glacials, les coves i avencs, o les petjades de dinosaures, en són alguns alguns d'aquestes seductores estructures i formacions
6. **VISITES A COVES I AVENCS.** Descobrir l'interior d'una cova o avenc amb l'objectiu de contemplar la bellesa de les seves formes, aprendre sobre la seva formació i, en alguns casos, sobre la història natural i humana que han acollit. Se sol realitzar en petits grups organitzats, conduïts per un guia. Segons el cas, la visita pot consistir en un simple passeig per un itinerari preestablert.

El senderisme i les travesses són activitats molt populars als ENP

autor: Xavier Casalta

El cicloturisme per vies verdes travessa antics traçats ferroviaris

7. **FOTOGRAFIA DE NATURA.** Sortides o viatges organitzats amb la motivació principal de fotografiar fauna, flora o paisatges. Els horaris i recorreguts d'aquesta activitat, quan és guiada, se solen adaptar als millors moments i indrets per captar bones imatges. Aquesta activitat sol practicar-se en aguait específics, tant de forma lliure o bé acompanyats d'un fotògraf professional que assessora com millorar la nostra tècnica fotogràfica.
8. **SENDERISME INTERPRETATIU (ITINERARIS DE NATURA).** Permeten observar amb facilitat els elements naturals i paisatgístics més característics de cada ENP. Es poden recórrer acompanyats de guies locals, o de manera autoguiada amb la informació (fulletons) que proporcionen els ENP. Alguns itineraris estan dotats de plafons sobre el terreny o eines digitals (App mòbils, codis QR) que faciliten interpretar l'entorn.
9. **SENDERISME I TRAVESSES DE MUNTANYA.** Rutes a peu per etapes, normalment senyalitzades, que van de refugi en refugi, o altres allotjaments, per zones amb alguna relació temàtica i/o geogràfica i amb la motivació de descobrir paisatges sublims o de gran interès. Es poden fer lliurement, o contractant el paquet de la ruta completa (allotjaments, àpats i materials de suport -mapes, guies en paper, etc). També amb possibilitat de serveis de guiatge o de trasllat d'equipatge.
10. **RUTES PER PAISATGES NEVATS (SENDERISME HIVERNAL).** Itineraris per contemplar el paisatge nevats fent excursions d'un sol dia o travesses de més d'un dia, emprant botes de muntanya, o raquetes de neu o esquís si el gruix de neu és considerable. També es pot contemplar el paisatge nevats des d'un trineu arrossegat per gossos. Les estacions d'esquí de fons solen habilitar itineraris per fer aquest tipus de rutes.
11. **CICLOTURISME PER PAISATGES I ESPAIS D'INTERÈS NATURAL.** Itineraris en bicicleta que circulen, majoritàriament, per paisatges i espais d'interès natural. Alguns com les vies verdes aprofiten vells traçats ferroviaris abandonats que travessen indrets de gran bellesa. Se solen fer lliurement, tot i que també hi ha empreses que ofereixen serveis de guiatge. Aquestes també proporcionen materials de suport (mapes, guies, fulls de ruta, lloguer de bicicletes, etc.) i reservar els allotjaments, si escau.
12. **RECORREGUTS AMB CAVALL PER PAISATGES I ESPAIS D'INTERÈS NATURAL.** Sortides de durada diversa (des d'una hora a una setmana) a lloc de cavalls ensinistrats, a través d'espais de gran atractiu paisatgístic i natural. Normalment són sortides en grup petit, d'una a deu persones, liderades per un o més guies que també interpreten el paisatge.

- 13. TRAJECTES PANORÀMICS TERRESTRES I AERIS AMB MITJANS DE TRANSPORT A MOTOR.** Aquesta activitat, que no comporta cap esforç físic, es centra en la contemplació de paisatges de gran bellesa des de l'aire o des de dalt d'un mitjà de transport a motor, com ara un tren, un cremallera o un telefèric. En alguns casos, el trajecte és el propi producte perquè mentre ens desplaçem contemplem el paisatge a vista d'ocell. Però sovint el final de trajecte ens apropa a un espai de gran bellesa, des d'on podem iniciar excursions a peu.
- 14. TRAJECTES PANORÀMICS PER ESPAIS FLUVIALS I MARINS AMB MITJANS DE TRANSPORT A MOTOR.** Contemplar paisatges fluvials, litorals i marins, i la fauna que hi viu, a bord d'una embarcació motoritzada que, de vegades, incorpora uns finestrals per facilitar l'observació. L'activitat s'acostuma a realitzar en grups, amb l'acompanyament del patró del vaixell i d'un guia coneixedor dels ecosistemes de la zona que va explicant curiositats del món marí o dels rius,
- 15. RUTES PER ESPAIS FLUVIALS I MARINS EN CAIAC, PIRAGUA O ALTRES MITJANS SENSE MOTOR.** Contemplar espais aquàtics de gran bellesa i interès natural, tant rius i llacs com el litoral marí, a bord d'embarcacions no motoritzades. La durada (i l'esforç requerit) és variable, des de poques hores fins a més d'un dia. Les embarcacions solen ser a rem (piragües, caiacs o canoes), o a vela, amb l'alticent del guiatge opcional.
- 16. EXPLORACIÓ DE FONDS MARINS: SUBMARINISME I IMMERSIÓ LLEUGERA (SNORKELLING).** Establir contacte directe amb els fons marins per observar espècies d'interès (coralls, gorgònies, etc.) o hàbitats remarcables (praderies de posidònia, parets, coves, etc.). Trobem dues modalitats. La immersió lleugera (snorkelling), nedant en superfície i amb immersions de pocs metres, i el submarinisme, amb immersions més profundes que requereixen d'equip de respiració assistida.
- 17. OBSERVACIÓ ASTRONÒMICA.** Gaudir del cel nocturn en llocs amb poca o nul·la contaminació lumínica, per observar planetes, estrelles, constel·lacions, galàxies, nebuloses i fenòmens recurrents com les llàgrimes de Sant Llorenç. Se sol practicar a la intempèrie i a través de telescopis de gran abast i altres aparells. Tot i que es pot practicar lliurement, el més habitual és que vinculï a un observatori astronòmic.
- 18. CAMPS DE VOLUNTARIAT I ECOTURISME CIENTÍFIC.** Estadetes en espais naturals (normalment, d'entre una i tres setmanes) durant les quals el turista, a més de conèixer l'entorn, col·labora voluntàriament en tasques per conservar el medi natural: millora de camins, recuperació de rius o aiguamolls degradats, manteniment de pastures, retirada de deixalles, etc. En alguns casos, les estadetes s'emmarquen en un estudi científic sobre el medi natural: *ecoturisme científic*.

L'albirament de cetacis és una activitat poc coneguda però fascinant

E06

Iberaves, formació on-line i segell de qualitat en turisme ornitològic

Des de l'any 2009, i gràcies al suport de diverses institucions, l'entitat **SEO/BirdLife** està promovent la iniciativa Iberaves per fomentar un turisme ornitològic de qualitat. Una de les accions del projecte ha estat la creació d'un **curs en línia gratuït** destinat a diversos tipus d'agents que intervenen en la gestió de l'oferta de turisme ornitològic: des de guies o empreses de turisme de natura fins a tècnics de l'Administració, passant per hostalers o restaurants. El curs no

titula guies o tècnics en turisme ornitològic, però sí aporta un guió bàsic, complet i ben documentat sobre tots els aspectes a tenir en compte a l'hora de treballar en aquest àmbit del turisme de natura. Des del 2013, Iberaves també és un **segell de qualitat** que atorga SEO/BirdLife a professionals i empreses del sector que assumeixen compromisos anuals per fer més sostenible la seva activitat.

+info: www.seo.org/iberaves

autor: Xavier Cazorla

2. 3. 3. EL TURISME DE NATURA EN RELACIÓ A ALTRES MODALITATS I SERVEIS TURÍSTICS ALS ENP

Als ENP de Catalunya poden practicar-se una àmplia gama d'activitats, des de la caça i pesca, fins el turisme rural, cultural, o esportiu. De totes elles, dues destaquen per la seva importància com mostra la següent taula: el **turisme recreatiu o de lleure**, i el **turisme de natura**. Si bé totes són

complementàries (milloren l'atractiu per als turistes) la modalitat que millor s'adequa als objectius i principis dels ENP, i per tant té major compatibilitat, és el turisme de natura, amb qui comparteix els valors de respecte i descoberta dels recursos.

TAULA 2.3.3. MODALITATS TURÍSTIQUES PER ORDRE DE RELLEVÀNCIA (EN NOMBRE DE VISITANTS) ALS ENP

ENP	TURISME DE NATURA	TURISME ESPORTIU	TURISME ACTIU	TURISME RECREATIU O DE LLEURE	TURISME CULTURAL	TURISME RURAL I AGROTURISME	CAÇA, PESCA I/O RECOL·LECCIÓ	ALTRES (EX. SOL I PLATJA)
AIGÜESTORTES	2a	3a	7a	1a	5a	6a	4a	8a
ALT PIRINEU	1a	2a	3a	4a	6a	7a	5a	8a
CADÍ-MOIXERÓ	2a	5a	7a	1a	6a	4a	3a	8a
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	2a	7a	3a	1a	4a	5a	6a	8a
SERRA DE MONTSANT	1a	6a	5a	2a	3a	4a	8a	7a
ELS PORTS	1a	4a	3a	6a	2a	5a	7a	8a
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	4a	5a	2a	1a	3a	8a	7a	6a
DELTA DEL LLOBREGAT	1a	5a	7a	2a	3a	4a	6a	8a
DELTA DE L'EBRE	2a	6a	3a	1a	5a	4a	7a	8a
CAP DE CREUS	8a	7a	2a	4a	6a	3a	5a	1a
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	2a	8a	4a	1a	5a	7a	6a	3a

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

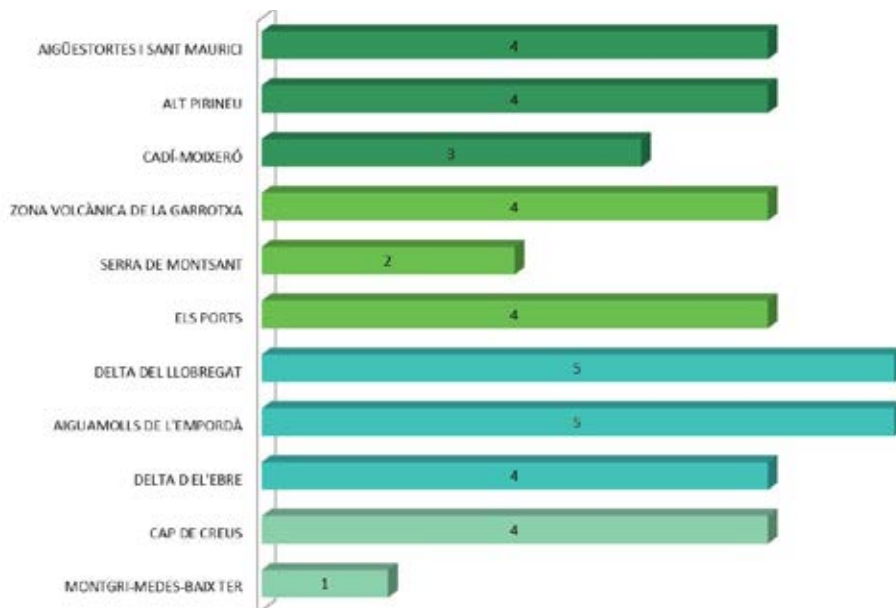
ALLOTJAMENT

Observem que en determinats parcs (com Montsant o Montgrí) l'allotjament no és suficient ni en quantitat ni en diversitat per donar resposta als turistes de natura. D'altres en canvi com el Delta del Llobregat o els Aiguamolls de l'Empordà consideren aquests serveis ben resolts. En

relació als serveis que ofereixen aquests allotjaments en destaca la Zona volcànica de la Garrotxa, que es considera l'espai natural amb l'allotjament millor adaptat a les necessitats dels ecoturistes.

FIGURA 2.3.1. QUANTITAT/DIVERSITAT D'ALLOTJAMENTS PROPERS ALS ENP ORIENTATS ALS TURISTES DE NATURA

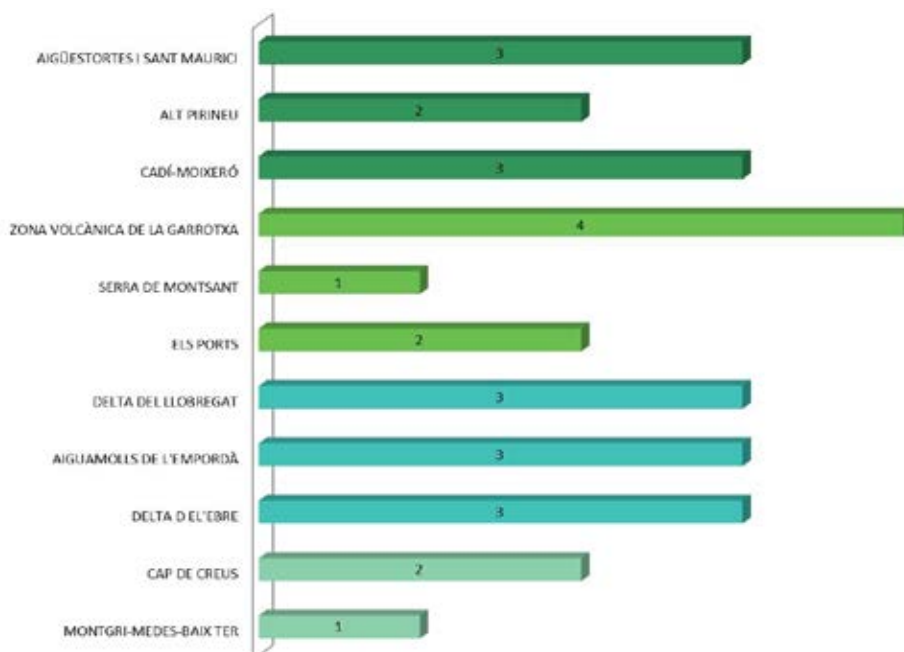
Escala de 1 (baixa quantitat i diversitat) a 5 (Quantitat i/o diversitat adequada). Els colors indiquen la tipologia de ENP

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

FIGURA 2.3.2. GRAU D'ADAPTACIÓ DELS ALLOTJAMENTS A LES NECESSITATS DELS TURISTES DE NATURA

Escala de 1 (poc adaptats) a 5 (molt adaptats). Els colors indiquen la tipologia de ENP

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Pel que fa al grau d'adaptació dels allotjaments observem que aquests encara no ofereixen els adequats serveis com per a considerar-los de qualitat per al turista de natura. Aspectes com la flexibilitat en els horaris i el tipus d'àpats, disposar d'un complet centre documental amb mapes, guies de natura, etc., o altres serveis complementaris i d'utilitatge (farmaciola específica, lloguer/venta de materi-

al, espai-taller per bicicletes, assecat de roba i botes, etc.) són algunes de les millores a treballar. Seguir criteris com el **Manual de Bones pràctiques del Camí dels Bons Homes** (2010) per allotjaments, o els criteris de l'acreditació **Benvinguts!** (ACES, 2014) per allotjaments que vulguin rebre senderistes i cicloturistes faciliten garantir a l'ecoturista un servei òptim.

font: Cal Palter

Allotjament de turisme rural al'Alt Urgell

autor: Xavier Cazorla

L'atracció de fauna petita amb menjadores i caixes niu és un alicient per als turistes de natura

font: Cal Palter

Disposar d'espais per acollir cavalls o ases facilita acollir ecoturistes en ruta

PRODUCTE LOCAL

Els productors locals, tant pel fet que en alguns casos fan visitables les seves explotacions obradors, com pel propi producte elaborat, és un bon complement per a les activitats de turisme de natura. A continuació es llisten alguns dels **principals productes agroalimentaris i artesans**

identificats a l'entorn dels ENP, així com exemples d'activitats turístiques o projectes que en promouen el seu coneixement i consum.

TAULA 2.3.4. PRODUCTES LOCALS EMBLEMÀTICS (AGROALIMENTARIS I ARTESANS) I ACTIVITATS VINCULADES ALS ENP

ENP	PRODUCTES LOCALS EMBLEMÀTICS (AGROALIMENTARIS I ARTESANS) VINCULATS ALS ENP	ACTIVITATS TURÍSTIQUES SOBRE PRODUCTES LOCALS AMB VINCLE ALS ENP
AIGÜESTORTES	<ul style="list-style-type: none"> - Productes làctics i formatges - Mel - Herbes medicinals - Carn ecològica (vedella i corder) - Altres productes: cistelleria, fusta, llana. 	<ul style="list-style-type: none"> - Visites que ofereixen els propis productors o llocs on es troben exposats productes artesans - Visites a les formatgeries de la Roseta de Gavàs, el Tros de Sort, la Peça d'Altron o Ca de Tunica de Barruera - Visites finca productora d'arnica de Taüll - Botiga d'artesans locals de l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu
ALT PIRINEU	<ul style="list-style-type: none"> - Productes làctics i formatges - Embotits - Productes de pastisseria 	<ul style="list-style-type: none"> - Activitat "Apropa't als productors i artesans del Parc" endegada i promociada el 2014, i amb previsió de continuïtat.
CADÍ-MOIXERÓ	<ul style="list-style-type: none"> - Bolets - Blat de moro / Pèsol negre - Productes làctics i formatges - Plantes medicinals 	<ul style="list-style-type: none"> - La recollida de bolets - Ruta plantes medicinals / Museu de les Trementinaires - Fira de Sant Ermengol (La Seu d'Urgell) - Ruta artesans d'Ossera
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	<ul style="list-style-type: none"> - Iogurts La Fageda - Ratafia - Embotits artesans - Fajol 	<ul style="list-style-type: none"> - Servei de visitants de la Cooperativa La Fageda - Fires i mostres com la Mostra gastronòmica, la Fira del fajol o la Fira del farro - Programa de visites a artesans agroalimentaris "Propera parada"
SERRA DE MONTSANT	<ul style="list-style-type: none"> - Vi - Oli - Mel - Dolços 	<ul style="list-style-type: none"> - Des del propi parc s'ha generat la iniciativa del "De Montsant a taula" per posar en valor els productors locals - Visites i tallers relacionats amb els productes locals de proximitat dins la campanya d'activitats del parc
ELS PORTS	<ul style="list-style-type: none"> - Vi i derivats (Terra Alta) - Oli (Baix Ebre i Montsià) - Artesania de la palma de margalló (Baix Ebre i Montsià). 	<ul style="list-style-type: none"> - L'artesanía del margalló vehiculada a través del Museu de la Pauma de Mas de Barberans, i a través de les artesanes dels Reguers i Alfara de Carles
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	<ul style="list-style-type: none"> - Pa de tramuntana - Carn de vedella - Rebosteria 	<ul style="list-style-type: none"> - El Mercat al Parc dins de les activitats de la Primavera Creativa
DELTA DEL LLOBREGAT	<ul style="list-style-type: none"> - Parc Agrari del Baix Llobregat amb una relació fonamental l'espai natural: - Carxofa - Pollastre pota blava - Espàrrecs 	<ul style="list-style-type: none"> - Carxofades populars: El Prat i Sant Boi - El Prat degusta'l - Fira del Gall - Fira de la Puríssima - Activitats diverses del Consorci de Turisme i el Parc Agrari vinculades als productes agroalimentaris
DELTA DE L'EBRE	<ul style="list-style-type: none"> - Arròs - Flor de sal - Marisc (musclos, ostrons) - Peix 	<ul style="list-style-type: none"> - Plantades i segues tradicionals de l'arròs - Rutes per les badies amb degustació de musclo "in situ" a les muscleres - Visites guiades a la cooperativa d'arròs Arrossaires del Delta
CAP DE CREUS	<ul style="list-style-type: none"> - Oli d'oliva - Vi (garnatxa) 	<ul style="list-style-type: none"> - Rutes amb tast final de productes de la zona per part d'empreses de turisme de natura i cooperatives - Marca de vins ecològics de la zona - Eco Fira celebrada a Figueres
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	<ul style="list-style-type: none"> - Arròs - Peix - Oli 	<ul style="list-style-type: none"> - Campanyes gastronòmiques - Dia de la sembra tradicional de l'arròs

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Com mostra la taula anterior existeixen nombrosos exemples vinculats als ENP, tant de productes que desperten l'interès de l'ecoturista, com d'activitats que reproduïxen oficis tradicionals o fan redescobrir el procés d'elaboració de productes. Des de fires fins a programes de visites, esdevenen experiències complementàries que permeten conèixer i entendre al visitant les formes de vida en el món rural, estretament vinculades a la natura.

També trobem projectes que aglutinen turisme de natura i producte local com **SOMPirneu** (www.sompirneu.cat), una iniciativa pirinenca que impulsa la consolidació de professionals en turisme de natura, turisme rural, cultural i els productors locals. Cal esmentar que des de la Generalitat de Catalunya, s'està impulsant la creació d'una marca que identifiqui els productes locals associats als ENP, per tal de posar-los en valor.

Formatge de cabra d'Ossera (Alt Urgell)

autor: Xavier Cazortia

Vi del Priorat a sol i serena

autor: Xavier Cazortia

Conserves diverses en una de les moltes fires de productes locals d'arreu del país.

autor: Xavier Basora

2. 4. DEMANDA: PERFILS ACTUALS I FUTURS PER AL TURISME DE NATURA

Determinar els perfils de demanda de qualsevol activitat turística és tant complex com necessari. La continua **segmentació dels mercats** fa imprescindible conèixer bé al nostre usuari per tal d'oferir-li aquells serveis que desitja, i a la vegada, orientar les nostres potencialitats i fortaleses com a destinació per atraure un determinat tipus de visitant. En aquest apartat s'avaluen els **perfils actuals i els potencials** (futurs) en matèria de turisme de natura als nostres ENP, i es defineixen els aspectes a millorar per satisfer al màxim aquests visitants.

El turisme de natura no està exempt d'aquesta complexitat, més encara quan es barregen no només motivacions de caràcter lúdic, si no també aspectes sobre el coneixement de la natura, i el gaudi de l'entorn (de manera més o menys activa).

Ecoturista ESPECIALITZAT: visita l'ENP per observar, de manera específica, algun atractiu natural (flora, fauna, geologia...) o algun fenomen natural (brama del cérvol, migració d'aus o cetacis, etc.). Ex: turistes ornitològics, fotògrafs de natura, etc.

Ecoturista GENERALISTA: visita l'ENP per conèixer els seus indrets i itineraris més emblemàtics. També gaudeix d'altres atractius com els pobles, la gastronomia local, etc.

Ecoturista CONTEMPLATIU: no visita l'ENP com a motivació principal, sinó com una activitat complementària a la seva estada. El seu interès és descansar i relaxar-se en un entorn rural/natural en companyia d'amics i familiars.

Ecoturista ACTIU: visita l'ENP per estar en contacte amb la natura i al mateix temps practicar una activitat físicoesportiva respectuosa amb l'entorn, com ara traveses de muntanya, rutes a cavall, bicicleta, activitats aquàtiques (caiaç, submarinisme, etc.).

Ecoturista EDUCATIU: interessat en aprendre sobre els valors naturals i culturals dels ENP a través d'activitats específiques (tallers, cursos, activitats d'educació ambiental per famílies, etc.)

A continuació presentem **5 perfils estereotípics d'ecoturista** per facilitar-ne la classificació (adaptats del *Pla de màrqueting de l'ecoturisme a Espanya, 2013*):

autor: Xavier Cazortia

L'ecoturista presenta perfils diversos segons la seva motivació

2. 4. 1. PERFILS DE DEMANDA ACTUAL DE TURISME DE NATURA ALS ENP

El perfil de demanda actual de turisme de natura, tot i que presenta algunes característiques comunes, té diferències substancials segons l'ENP a què ens referim. A continuació es detallen aquestes característiques per a cada àrea natural.

TAULA 2.4.1. APROXIMACIÓ ALS PERFILS DE DEMANDA ACTUAL DE TURISME DE NATURA ALS ENP

ENP	DESCRIPCIÓ DELS PERFILS DE DEMANDA ACTUAL DE TURISME DE NATURA ALS ENP
AIGÜESTORTES	El rang d'edat majoritari és el que va de 26 a 45 anys (39%) seguit de molt a prop pel de 46 a 65 (39%) mentre que el de 14 a 25 és del 20%. La majoria ve de les àrees urbanes i durant la temporada d'estiu o en ponts i festivitats marcades.
ALT PIRINEU	L'estudi de freqüentació turística 2010-11, determina que majoritàriament es tracta de visitants de la província de Barcelona d'entre 32 i 51 anys. El visiten en família, amb vehicle particular, s'allotgen en hotels, segones residències i càmpings principalment. L'excursionisme (més d'una hora de caminada), les passejades curtes (menys d'una hora), i la recol·lecció de bolets, són les activitats recreativo-esportivo-turístiques més practicades durant la visita al territori del Parc.
CADÍ-MOIXERÓ	Turisme familiar Procedent de Barcelona i rodalies Interès principal pel senderisme i la contemplació Les èpoques de més afluència són: Setmana Santa / Juliol i agost / Època de bolets
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	L'ecoturista actual a la Garrotxa és de mitjana edat, resident a Barcelona o Àrea metropolitana, amb alt nivell de formació i poder adquisitiu alt. Interessat en senderisme i geologia, però també en cultura i gastronomia. També comença a ser important l'ecoturista estranger que ve a practicar senderisme o cicloturisme (no BTT).
SERRA DE MONTSANT	El perfil majoritari són persones (parelles o grups majoritàriament de mitjana edat) que practiquen el senderisme. També hi ha l'ecoturista generalista que s'interessa pel patrimoni cultural (principalment la Cartoixa d'Escaladei) i a partir d'aquí coneix el Parc i els seus valors. Paral·lelament, Montsant és un punt d'atracció de turisme actiu especialment per practicar l'escalada.
ELS PORTS	Ecoturista generalista que visita l'ENP per conèixer els seus indrets i itineraris més emblemàtics. També gaudeix d'altres atractius com els pobles, la gastronomia local, etc. Prové d'àrea metropolitana de Barcelona, entre 35-50 anys, nivell mig de formació. Visita en cap de setmana, ponts, Setmana Santa i Estiu. S'interessa per itineraris de natura senyalitzats, paisatges representatius, paisatges que ha vist en fotografies, gastronomia local, fires i festes dels pobles, museus i centres d'interpretació.
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Ecoturista de classe mitjana amb interès naturalístic centrat en els ocells
DELTA DEL LLOBREGAT	Grups familiars que volen fer una passejada de mig dia en un entorn natural proper.
DELTA DE L'EBRE	Hi ha un component elevat familiar que gaudeix del cicloturisme. Un segment cada cop més important d'observadors d'ocells. I un volum d'excursionistes atrets pel Delta, procedents de nuclis emissors situats prop del ENP (Salou, Cambrils, Peñíscola).
CAP DE CREUS	La majoria dels visitants són francesos i catalans (de Barcelona) Afluència majoritària a l'estiu Rang d'edats majoritaris els visitants d'entre 30 i 40 anys, i entre 50-60 anys
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Ecoturista especialitzat en submarinisme. Ve a observar sobretot diversitat de peixos mediterranis. Majoritàriament francès d'edat mitjana, cada vegada més alta i poder adquisitiu alt. Ecoturista generalista: turisme familiar i segona residència. Ecoturista actiu: turisme familiar o parella jove amb fills petits o no. Ecoturista contemplatiu: turista tradicional que amb interès en descansar. És el turista tradicional.

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

2.4.2. DEMANDA ACTUAL ALS ENP

Les xifres de demanda actual als 11 ENP analitzats denoten una estabilitat en l'afluència amb tendència a l'increment fins a situar-se al voltant dels **3.5M de visitants** (Vegeu Taula 2.4.1).

Si considerem altres ENP no inclosos en aquest estudi però gestionats també per la Generalitat de Catalunya (con són el PN de Montserrat, el PNIN de l'Albera, o el PNIN de Poblet) aquestes xifres són molt superiors fins arribar als **6.2M de visitants als ENP**.

Per tipologies d'ENP, distingim dos grups ben diferenciats en quant a volum de visitants. D'una banda els Espais d'Ai-

guamolls i d'Alta Muntanya, en què cadascuna d'aquestes categories gaudeix de més d'1M de visitants. D'altra banda els Espais de Litoral i de Muntanya Interior, amb xifres properes als 600 mil visitants.

En l'anàlisi individualitzat (Figura 2.1.1), el Parc Natural del Delta de l'Ebre és l'ENP que presenta els registres de major afluència amb més de 770 mil visitants, essent la Serra de Montsant l'espai menys freqüentat amb 77mil visites (10 vegades menys). Veiem doncs les notables diferències entre uns i altres ENP condicionats per diversos factors (facilitat d'accés, la diversitat d'atractius, la consolidació com a destinació, etc.)

TAULA 2.4.2. VISITANTS ALS ENP DE CATALUNYA PERÍODE 2009-2013

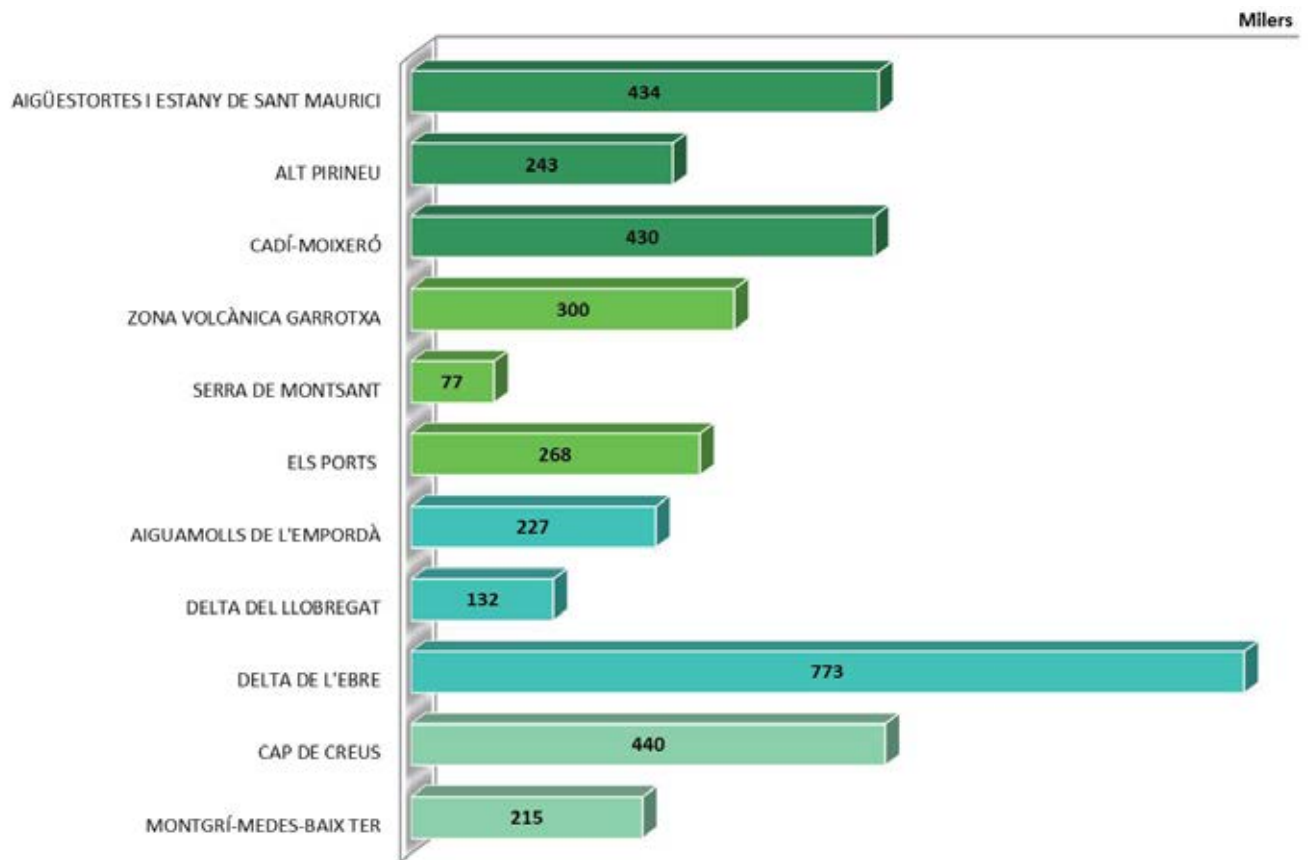
ENP	2009	2010	2011	2012	2013
AIGÜESTORTES	329.000	295.000	323.000	300.000	434.000
ALT PIRINEU	200.000	200.000	207.000	212.000	242.900
CADÍ-MOIXERÓ	430.000	430.000	430.000	430.000	430.000
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
SERRA DE MONTSANT	69.000	72.000	72.000	72.000	77.000
ELS PORTS	251.000	256.000	260.000	236.000	268.000
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	189.000	184.000	223.000	225.000	227.000
DELTA DEL LLOBREGAT	100.000	95.000	130.000	131.000	132.000
DELTA DE L'EBRE	751.000	860.000	812.000	731.000	773.000
CAP DE CREUS	435.000	440.000	440.000	440.000	440.000
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	220.000	205.000	205.000	205.000	215.000
TOTAL VISITANTS 11 ENP	3.274.000	3.337.000	3.402.000	3.282.000	3.538.900

font: Generalitat de Catalunya, 2014.

*“La demanda de visitants als ENP de Catalunya tendeix a **incrementar**. Una demanda cada cop més segmentada que es fonamenta en el visitant proper català i estatal, i amb un turista de natura estranger a l'alça”*

FIGURA 2.4.1. VISITANTS ALS ENP DE CATALUNYA (2013)

font: Generalitat de Catalunya, 2014.

De l'anàlisi qualitatiu de la demanda actual per ENP, denotem que l'ecoturista generalista és el perfil majoritari en la majoria d'espais naturals, seguit de l'ecoturista con-

templatiu i actiu. El perfil encara minoritari i amb gran potencial és l'ecoturista especialitzat que cerca experiències singulars i de molta qualitat.

TAULA 2.4.3. DEMANDA ACTUAL ALS ENP CLASSIFICADA SEGONS PERFIL D'ECOTURISTA

ENP	ECOTURISTA ESPECIALITZAT	ECOTURISTA GENERALISTA	ECOTURISTA CONTEMPLATIU	ECOTURISTA ACTIU	ECOTURISTA EDUCATIU
AIGÜESTORTES	Minoritari	Visitant majoritari	Rellevant	Rellevant	Minoritari
ALT PIRINEU	Minoritari	Visitant majoritari	Rellevant	Rellevant	Minoritari
CADÍ-MOIXERÓ	Minoritari	Rellevant	Visitant majoritari	Visitant majoritari	Rellevant
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Minoritari	Visitant majoritari	Minoritari	Rellevant	Minoritari
SERRA DE MONTSANT	Minoritari	Visitant majoritari	Rellevant	Visitant majoritari	Rellevant
ELS PORTS	Gairebé inexistent	Visitant majoritari	Rellevant	Rellevant	Rellevant
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Rellevant	Visitant majoritari	Rellevant	Rellevant	Minoritari
DELTA DEL LLOBREGAT	Rellevant	Visitant majoritari	Visitant majoritari	Rellevant	Visitant majoritari
DELTA DE L'EBRE	Minoritari	Visitant majoritari	Visitant majoritari	Rellevant	Minoritari
CAP DE CREUS	Rellevant	Visitant majoritari	Rellevant	Rellevant	Minoritari
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Visitant majoritari	Rellevant	Rellevant	Rellevant	Gairebé inexistent

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Observem que els ENP afavoreixen la **desestacionalització de l'afluència turística** (vegeu taula 2.4.4) de tal manera que diferents tipus de parcs presenten diferents períodes estacionals en què atrauen visitants. Entre altres motius, el clima, els fenòmens naturals que s'hi observen, i els períodes vacacionals i la proximitat condicionen aques-

ta distribució. Així, tant els ENP d'alta muntanya com els de litoral concentren les visites durant l'estiu. En canvi els ENP de muntanya interior solen ser majorment visitats durant la tardor. Per últim en els ENP d'aiguamolls la primavera és l'estació amb major nombre de visites, afavorida per l'arribada d'espècies nidificants.

TAULA 2.4.4. AFLUÈNCIA ESTACIONAL (PER ORDRE D'IMPORTÀNCIA) DE VISITANTS DE TURISME DE NATURA ALS ENP

ENP	PRIMAVERA	ESTIU	TARDOR	HIVERN
AIGÜESTORTES	2a	1a	3a	4a
ALT PIRINEU	2a	1a	3a	4a
CADÍ-MOIXERÓ	2a	1a	3a	4a
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	3a	2a	1a	4a
SERRA DE MONTSANT	2a	4a	1a	3a
ELS PORTS	3a	1a	2a	4a
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	1a	4a	3a	2a
DELTA DEL LLOBREGAT	1a	4a	2a	3a
DELTA DE L'EBRE	2a	1a	3a	4a
CAP DE CREUS	2a	1a	3a	4a
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	2a	1a	3a	4a

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

En avaluar la **satisfacció del visitant** destaquem que la totalitat dels ENP consideren que els visitants tenen un grau de satisfacció alt o molt alt en relació als recursos naturals que visiten. D'altra banda en un 80% dels ENP la satisfacció global de l'experiència del visitant és alta o molt alta.

Les causes d'insatisfacció o percepció negativa per part

dels turistes divergeixen segons els ENP. Amb tot entre les causes més freqüents trobem la massificació puntual en determinats dies i en indrets concrets, la situació precària d'alguns centres d'informació del parc i els limitats horaris d'apertura a causa de la manca de personal, així com la manca de materials, senyalització i atenció al visitant en diferents idiomes.

2. 4. 3. DEMANDA POTENCIAL ALS ENP

Com era d'esperar la diversitat d'ENP porta associada també diversitat en el perfil de demanda potencial que tenen interès en atraure els òrgans gestors dels ENP. A grans trets alguns dels perfils i característiques desitjades serien:

- **Ecoturista especialitzat:** procedent de la resta de l'estat i l'estranger (països emissors europeus, EUA, Canadà i Austràlia). Amb gran interès per temes naturalístics, i especialitzat en algun aspecte concret com el coneixement o la fotografia de flora, fauna, geologia, etc. Amb poder adquisitiu mig-alt i edat mitjana/sènior que facin estades perllongades i fora de temporada alta.
- **Ecoturista generalista:** turista nacional que aprecii i gaudeixi de la natura, siguin respectuosos amb l'entorn i contribueixin a la conservació de l'espai. També turistes estrangers que facin una estada més perllongada a la

Turistes holandesos observant ocells.

autor: Xavier Basora

comarca, atrets per una natura diversa, el bon clima, la gastronomia i els recursos culturals, tant materials com immaterials. Que tinguin interès pels aspectes naturals de la Mediterrània (a més de gaudir del sol i la platja).

- **Ecoturista contemplatiu:** famílies, parelles i grups reduïts d'ampli nivell cultural i poder adquisitiu mitjà o elevat que de forma complementària a una estada per relaxar-se i descansar visiten l'ENP i gaudeixen de l'entorn natural i rural fent alguna activitat d'escassa intensitat.
- **Ecoturista actiu:** amb interès pel senderisme, el cicloturisme i altres activitats de contacte amb la natura respectuoses amb l'entorn, que posin en valor la bona xarxa d'equipaments i itineraris senyalitzats. Amb molta consciència ambiental, i disposats a fer visites guiades dins de l'ENP, amb estades superiors als 2 dies;
- **Ecoturista educatiu:** interessat en conèixer i aprendre sobre els valors naturals i culturals de l'ENP i assistir a activitats lúdiques, formatives i tallers (famílies, grups reduïts, etc.). Interessats en iniciar-se en el coneixement dels ocells (birdwatching), els insectes, la geologia, etc.

autor: Carol Gasset

TAULA 2.4.4. REQUISIT DE MILLORES PER ATENDRE LA DEMANDA POTENCIAL (NACIONAL I INTERNAC.) DE TURISTES DE NATURA

ENP	CREACIÓ DE VALOR EN PRODUCTE TURÍSTIC	INSTAL·LACIONS I EQUIPAMENTS DE L'ENP	SENDERS I ITINERARIS INTERPRETATIUS	SERVEIS PROFESSIONALS ESPECIALITZATS	SERVEIS COMPLEMENTARIS	MOBILITAT I TRANSPORT	ADAPTACIÓ A PERSONES AMB NECESSITATS ESPECIALS
AIGÜESTORTES	millora substancial	millora menor	millora menor	millora substancial	millora substancial	millora substancial	millora menor
ALT PIRINEU	millora substancial	millora substancial	millora menor	millora substancial	millora substancial	molta millora	molta millora
CADÍ-MOIXERÓ	millora substancial	millora menor	millora menor	molta millora	millora substancial	molta millora	molta millora
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	millora menor	millora substancial	millora menor	millora menor	millora menor	millora substancial	molta millora
SERRA DE MONTSANT	millora substancial	millora substancial	millora substancial	molta millora	millora substancial	molta millora	molta millora
ELS PORTS	molta millora	millora substancial	millora substancial	molta millora	millora substancial	millora menor	molta millora
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	millora substancial	millora menor	millora menor	millora substancial	millora substancial	millora substancial	millora substancial
DELTA DEL LLOBREGAT	millora substancial	molta millora	millora substancial	millora substancial	millora menor	millora substancial	millora substancial
DELTA DE L'EBRE	millora substancial	millora menor	millora menor	millora substancial	millora menor	molta millora	millora substancial
CAP DE CREUS	millora substancial	millora substancial	millora menor	millora menor	molta millora	molta millora	molta millora
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	molta millora	molta millora	molta millora	molta millora	millora substancial	molta millora	molta millora

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Pel que fa a les millores necessàries per atendre la demanda potencial tant nacional com internacional de manera adequada, es comparteix en general la visió de portar a terme canvis importants. La mobilitat i el transport així com l'adaptació dels equipaments per a persones amb

necessitats especials és clarament la principal assignatura pendent als ENP. A continuació la millora dels serveis professionals especialitzats de natura requereix també una atenció especial. Els aspectes en millors condicions serien els serveis complementaris i els senders i itineraris.

2. 5. COMUNICACIÓ, PROMOCIÓ I COMERCIALIZACIÓ

En l'àmbit del turisme de natura, com en la resta de modalitats turístiques, la comunicació, promoció i comercialització de l'oferta existent són aspectes clau per aconseguir atraure els potencials clients. En aquest apartat presentarem algunes de les principals eines de comunicació i promoció que disposa avui dia el sector de l'ecoturisme, així com la seva valoració per part dels òrgans gestors dels ENP. També s'exposaran iniciatives de comercialització del producte ecoturístic.

Per **comunicació**, entenem el ventall d'eines i accions comunicatives que s'utilitzen per oferir informació turística bàsica i comunicar novetats. Les pàgines web, els blogs, els butlletins periòdics, els catàlegs informatius, les aplicacions per a mòbils, o els mapes s'inclourien entre aquestes eines. També s'hi inclouen aquelles eines i mitjans que serveixen per interaccionar i comunicar-se directament amb els potencials turistes i visitants, entre les quals destaquen les xarxes socials. Normalment, les eines de comunicació s'utilitzen de manera més o menys constant al llarg de l'any.

Per **promoció**, entenem aquelles eines i accions orientades a posicionar una determinada destinació turística, en aquest cas els ENP (i la seva àrea d'influència). Les accions de promoció solen ser més puntuals en el temps, destinades a produir un impacte potent en els potencials clients. Entre aquestes accions identifiquem campanyes promocionals, assistència a fires, organització de viatges de familiarització, concursos promocionals, esdeveniments in-situ promocionals, etc. Moltes de les accions de

promoció es recolzen, com es lògic, en eines de comunicació per augmentar-ne la seva difusió, ja sigui mentre té lloc l'acció promocional, però també després per aprofitar-ne l'impacte.

El *branding* o procés de creació i difusió d'una marca estaria a cavall entre la comunicació i la promoció. Val a dir, en aquest sentit, que la frontera entre comunicació i promoció no sempre resulta evident, per la qual cosa hi ha diverses eines que serveixen per a les dues finalitats: comunicar i promocionar.

Finalment, per **comercialització**, entenem tot aquell ventall d'eines i accions destinades a facilitar la transacció comercial d'un producte (en aquest cas, una activitat o paquet de turisme de natura) entre el proveïdor (en aquest cas, les empreses de turisme de natura i les agències de viatge) i el client. Evidentment, una de les funcions principals de les accions d'informació i promoció es aconseguir que es produeixin transaccions comercials.

2. 5. 1. EINES I ACCIONS D'INFORMACIÓ I COMUNICACIÓ

La principal eina d'informació i comunicació que disposen els ENP analitzats és la pàgina web. Existeixen dues eines:

- La **pàgina web dels ENP** de la Generalitat de Catalunya: <http://parcsnaturals.gencat.cat>. Des d'aquest portal s'ofereix informació per al conjunt dels ENP gestionats per la Generalitat de Catalunya, amb enllaços directes als webs propis dels ENP que gestiona aquesta entitat, i a la resta d'espais naturals de protecció especial que gestionen altres organismes públics (Diputació de Barcelona, etc.).
- La **pàgina web www.catalunya.com que fa referència als ENP** gestionada per l'Agència Catalana de Turisme (ACT): <http://www.catalunya.com/que-vols-fer/actiu-natura/catalunya-un-pais-ple-de-parcs-naturals>. L'accés a la informació és poc intuïtiu, i tot i que l'enfocament és més turístic, la informació que s'ofereix no es gaire aprofundida.

D'entrada, cal dir que les **pàgines web de cada ENP** no són pàgines web pròpiament turístiques, sinó que contenen informació sobre tots els àmbits d'actuació dels ENP. La informació de caràcter turística sol estar concentrada en la secció "**Visiteu-nos**". Tota l'oferta d'itineraris i equipaments, així com d'activitats organitzades pel propi ENP, es troben en aquesta secció. També hi apareix mapes, catàlegs, indrets i àrees d'interès, serveis turístics, etc. La informació, tot i que depèn de cada ENP, és abundant, si bé no sempre resulta fàcil i ràpid trobar-la, dues de les qualitats més valorades de les pàgines web, a part del disseny. Malgrat això, i segons fonts de la pròpia Generalitat de Catalunya, les pàgines web dels ENP que gestiona aquesta entitat són de les més visitades del conjunt de webs que gestiona la Generalitat de Catalunya.

Les pàgines web dels ENP es troben en dos idiomes: català i castellà. Actualment també s'estan traduint (parcialment) a l'anglès, un fet imprescindible des de la perspectiva turística. Per la seva part, el **web sobre els ENP que gestiona l'ACT** si bé conté la informació en 5 idiomes (català, castellà,

francés, anglès i alemany), presenta informació molt genèrica, poc segmentada i que necessita un enfocament més experiencial i concret, amb propostes, indicar els atractius de major interès, les èpoques recomanades, etc.

D'altra banda en els darrers anys, les **xarxes socials** s'han anat imposant també com a eines d'informació, a més a més de la seva funció més innovadora: la possibilitat d'interacció. En aquest sentit, la majoria dels ENP analitzats han apostat per *Facebook*, i gairebé tots disposen d'un perfil propi en aquest xarxa social que actualitzen des dels òrgans gestors dels ENP. Alguns d'ells (pocs encara) també han tenen un perfil propi a *Instagram*, una xarxa social basada en imatges que ha experimentat un fort creixement i repercussió en els darrers temps.

Altres eines d'informació i comunicació que han elaborat o elaboren periòdicament els ENP són:

- **Mapes:** normalment en català i castellà i, en algun cas, també en anglès o francès.
- **Catàlegs o opuscles informatius:** donen una visió general dels valors i els aspectes més remarcables dels ENP. Normalment en català i castellà i, en algun cas, també en anglès o francès.

- **Fulletons** associats a un itinerari o a un conjunt d'itineraris.
- **Butlletins digitals periòdics** (newsletters): amb informacions breus i freqüència, normalment, mensual. No tenen un enfocament únicament turístic, sinó que informen del conjunt d'àmbits d'acció de l'ENP.
- **Revistes periòdiques:** solen ser més extenses que els butlletins, i la seva freqüència sol ser trimestral. Igualment, el seu enfocament no és només turístic. En la majoria de casos ja només s'editen en format digital.
- **Agenda d'activitats:** sol ser un fulletó (normalment en format digital però també se n'imprimeixen exemplars en paper) que recull totes les activitats que organitza, trimestralment, l'ENP amb la col·laboració d'altres agents del territori. Entre aquestes activitats se n'inclouen de turístiques, sobretot sortides i visites guiades que l'ENP organitza amb la col·laboració d'empreses de guiatge. Però en aquests fulletons també s'inclouen altres activitats no turístiques (projeccions audiovisuals, cursos i jornades de formació, etc.). Els exemplars impresos d'aquests fulletons se solen distribuir entre els principals serveis turístics de la zona (allotjaments, restaurants, etc.).

E07

Comunicació conjunta dels parcs de la Diputació de Barcelona

La Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona està formada per 12 espais naturals d'alt valor paisatgístic, ecològic i cultural. Abasta 102.587 ha de 100 municipis.

Si bé cada parc disposa d'eines pròpies de comunicació, també s'aplica una estratègia de comunicació conjunta per arribar un públic més generalista. Així, la Xarxa de Parcs té perfils propis a diverses xarxes socials com ara Twitter (quasi 4.000 seguidors),

Facebook (més 7.000 fans), Instagram (quasi 2.000 seguidors) o YouTube. També s'edita un butlletí electrònic conjunt ('l'Informatiu dels Parcs') que combina informació turística amb d'altra mena; i una agenda d'activitats compartida per tots els parcs que permet fer cerques filtrades per diferents criteris (parc, tipus d'activitat, tipus d'usuari, etc.). Així mateix, existeix informació conjunta sobre l'oferta de rutes, equipaments i itineraris accessibles per a persones amb dificultats.

Als responsables dels ENP se'ls va demanar que valoressin l'ús turístic que se'n feia d'aquest conjunt d'eines d'infor-

mació i comunicació, i els resultats són els que es mostren en la taula següent.

TAULA 2.5.1. VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE COMUNICACIÓ EN RELACIÓ A LES ACTIVITATS DE TURISME DE NATURA ALS ENP

ENP	WEB	XARXES SOCIALS	MAPES	CATÀLEG INFORMATIU	AGENDA D'ACTIVITATS	BUTLLETINS I REVISTES
AIGÜESTORTES	Elevat	Elevat	Baix	Baix	Elevat	Baix
ALT PIRINEU	Baix	Molt elevat	Elevat	Baix	Sense dades	Baix
CADÍ-MOIXERÓ	Elevat	Elevat	Elevat	Baix	Elevat	Elevat
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Molt elevat	Elevat	Baix	Sense dades	Elevat	Sense dades
SERRA DE MONTSANT	Molt elevat	Molt elevat	Molt elevat	Elevat	Molt elevat	Elevat
ELS PORTS	Elevat	Baix	Elevat	Elevat	Baix	Baix
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Elevat	Elevat	Elevat	Elevat	Elevat	Elevat
DELTA DEL LLOBREGAT	Elevat	Elevat	Elevat	Elevat	Elevat	Elevat
DELTA DE L'EBRE	Baix	Baix	Elevat	Sense dades	Baix	Elevat
CAP DE CREUS	Elevat	Elevat	Elevat	Baix	Elevat	Elevat
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Baix	Baix	Baix	Elevat	Elevat	Sense dades

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

E08

La principal revista en català de turisme i viatges aposta pel potencial del turisme de natura a Catalunya

Descobrir és una revista de turisme i viatges en llengua catalana, de periodicitat mensual i que pertany al Grup Cultura 03. Fundada el 1997, és una revista de referència pel turisme interior de Catalunya. Es distribueix a Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears i és editada per Sàpiens Publicacions.

La revista ha vingut demostrant en els darrers anys la seva aposta pel turisme de natura. L'any 2010, per encàrrec del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible, va editar la guia 'Ecoturisme a Catalunya'. A la pàgina web www.descobrir.cat s'hi allotja el blog 'Per terra, mar i aire', dedicat a aquesta modalitat turística. I a la pròpia revista, com a la nova capçalera associada 'Experiències', hi van apareixent, mes a mes, nombroses propostes de turisme de natura.

Com s'observa en la taula anterior, la valoració és molt variable segons l'ENP. En general, de totes les eines se'n fa un ús turístic elevat o molt elevat, si bé en alguns casos és baix (sobretot en els mapes).

En els darrers temps, una de les eines de comunicació en auge són les **aplicacions per a dispositius mòbils** (telèfons intel·ligents i tauletes). Alguns ENP (encara pocs) han començat a apostar-hi i han elaborat o donat suport al disseny d'apps per a dispositius mòbils. Seria el cas del Parc Natural de l'Alt Pirineu, amb l'app "*Deixa't Guiar*" amb informació de les rutes interpretades, tota la xarxa de sen-

ders i els punts d'interès, i una guia de serveis del territori; o també del Parc Natural del Cadí-Moixeró, amb l'app "*Els Tresors Geològics del Cadí*" destinada a donar a conèixer el patrimoni geològic de l'ENP.

En general, s'observa una **manca d'eines de comunicació conjunta de tots els ENP gestionats per la Generalitat de Catalunya**, més enllà de la pàgina web conjunta mencionada a l'inici. No obstant això, es disposa d'un **mapa-fulletó** amb informació bàsica del conjunt d'ENP que gestiona, i que inclou també els espais naturals de protecció especial que gestionen altres organismes públics.

2. 5. 2. EINES I ACCIONS DE PROMOCIÓ I COMERCIALIZACIÓ

La promoció turística és una tasca compartida que recau, normalment, en els organismes públics de promoció. Aquests ens treballen a diferents escales territorials, des del conjunt de Catalunya (amb l'Agència Catalana de Turisme al front) fins a l'escala més local. Turísticament el país es divideix en **nou marques turístiques** i cadascuna sol disposar d'un organisme al darrere a càrrec de la seva promoció.

La rellevància que els diferents organismes de promoció turística atorguen al turisme de natura en general, i als

ENP, en particular, és molt desigual. No obstant, en els darrers anys s'ha constatat un augment progressiu de la presència que es dona a aquesta modalitat turística.

Evidentment, els ENP formen part de l'oferta de turisme de natura que promocionen tots aquests organismes. En aquest sentit, es va demanar als responsables dels ENP que fessin una valoració global i general de la manera com es promocionaven els respectius ENP. Els resultats es poden observar a la taula següent.

TAULA 2.5.2. VALORACIÓ DE LES ACCIONS DE PROMOCIÓ DELS ENP QUE EN FAN ELS DIFERENTS ENS DE PROMOCIÓ TURÍSTICA

ENP	VALORACIÓ	COMENTARIS
AIGÜESTORTES	Poc adequada	Es centra sobretot en senderisme deixant una mica de banda altres aspectes naturalístics
ALT PIRINEU	Adequada	El Parc és molt gran i té una xarxa de senders molt àmplia. Des de l'ENP s'intenta fer equitativa la promoció amb eines com els mapes guia sectorials, que compten amb la xarxa bàsica del sector. Cada vegada més, els agents de promoció coneixen les eines a la seva disposició per oferir els recursos i eines turístiques del Parc al seu abast. Alguns dels agents, compten amb el Parc per resoldre els seus dubtes, però s'hauria de buscar la manera de com treballar-ho millor. La valoració entre promoció adequada i no adequada es fa difícil.
CADÍ-MOIXERÓ	Adequada	Sense comentaris
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Adequada	Hi ha una bona coordinació entre agents al Parc gràcies a la Carta Europea de Turisme Sostenible.
SERRA DE MONTSANT	Adequada	Manca de coordinació i de treball conjunt entre els agents de la comarca en quant a la promoció de l'ENP
ELS PORTS	Poc adequada	La promoció no es fa conjuntament: cada ens local (Ajuntament, Consell Comarcal o Diputació) fan la promoció pel seu compte, poc o gens coordinada. Es promocionen productes no ecoturístics, que pretenen arribar al màxim de gent, independentment que puguin causar impacte sobre el medi i sense consulta prèvia a l'ENP: barranquisme, bicicleta de muntanya, rutes amb vehicles tot terreny, curses massives, etc.
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Adequada	Sense comentaris
DELTA DEL LLOBREGAT	Adequada	Caldria promocionar altres sectors en funció que s'adeqüin per a la seva visita i es destinin els recursos suficients.
DELTA DE L'EBRE	Adequada	Sense comentaris
CAP DE CREUS	Adequada	Falta coordinació i professionalització
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Adequada	Tradicionalment enfocat a Illes Medes i submarinisme. S'està treballant a nivell municipal per ampliar la promoció en un concepte més ampli de parc.

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

E09

Promoció i comercialització conjuntes, una necessitat

En l'actual big bang turístic la competència entre empreses i entre destinacions és ferotge. Hi ha tal sobreabundància de marques que resulta impossible que els potencials clients retinguin en la ment petites marques. La col·laboració entre petites empreses i entitats, que representen la majoria del sector dedicat a l'ecoturisme, es fa imprescindible. Qualsevol acció de promoció o comercialització serà més viable si s'aborda de manera conjunta.

*Així ho han entès diverses propostes del nostre país. 'Vine al Pallars, viu el Jussà' és una iniciativa de l'Associació de Cases de Turisme Rural del Pallars Jussà per oferir sortides guiades a preus reduïts als hostes d'aquests allotjaments. 'El Racó del Senderista' és un portal de promoció de l'Associació de Professionals del Senderisme del Pirineu i les Terres de Lleida. Per la seva part, les entitats sense ànim de lucre de la **Xarxa de Custòdia del Territori** estan promovent un projecte conjunt per comercialitzar productes ecoturístics en els espais naturals que gestionen aquestes entitats.*

autor: Carol Gasset

Més enllà de la promoció que fan els organismes públics responsables, els propis ENP, en la mesura de les seves possibilitats, també fan promoció, o si més no, col·laboren amb altres organismes (o fins i tot empreses privades

que consideren aquesta promoció com una oportunitat de negoci) per impulsar accions innovadores. En la taula següent es recullen algunes d'aquestes accions en les que cada ens gestor de l'ENP hi ha participat o col·laborat.

TAULA 2.5.2. VALORACIÓ DE LES ACCIONS DE PROMOCIÓ DELS ENP QUE EN FAN ELS DIFERENTS ENS DE PROMOCIÓ TURÍSTICA

ENP	EXEMPLES D'ACCIONS DE PROMOCIÓ AMB LA PARTICIPACIÓ DELS ENP
AIGÜESTORTES	<ul style="list-style-type: none"> • Col·laboracions amb diversos programes de difusió com Fem Parc, Turisme accessible, El millor paisatge de Catalunya (TV3) i altres televisions nacionals i estrangeres, patronats comarcals de turisme etc, • Col·laboracions amb l'ACT i la Diputació de Lleida amb famtrips , blogtrips, etc.
ALT PIRINEU	<ul style="list-style-type: none"> • Famtrip de turisme ornitològic per Catalunya amb l'Agència Catalana de Turisme. El Parc va coordinar el pas per l'ENP. • Programa de visites als tallers i obradors del PNAP a través del projecte ""Apropa't als productors i artesans del Parc"". Iniciativa impulsada per una fundació privada, i que ha gaudit de finançament públic. • Explora el Parc. Iniciativa impulsada per tres empreses privades locals que ha gaudit de finançament públic. Projecte de promoció del turisme familiar, que organitza la visita al Parc en funció de diferents categories (miradors equipats, equipaments, fires i activitats). L'eix principal s'estructura en un passaport de visita que els visitants poden adquirir, i on van enregistrant cadascuna de les propostes que han visitat, segellant la casella corresponent del passaport. A mesura que aconsegueixen segells, són recompensats amb premis (gorres, samarretes, punts de llibre, guies, etc.). El passaport es veu recolzat pel web www.exporaelparc.cat. Ja s'han venut uns 250 passaports del Parc. • Concurs Instagram "Colors de tardor"
CADÍ-MOIXERÓ	<ul style="list-style-type: none"> • Quadern d'en Pierre (Projecte transfronterer) • Famtrips • Xarxes socials - instagramers
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de visites guiades GPS promogut per Turisme Garrotxa (tot l'any) en col·laboració amb ajuntaments i empreses privades • Web molt avançada de Turisme Garrotxa, • Concurs Instagram a la Garrotxa • Atenció sovintejada de Fam trips i blog trips.
SERRA DE MONTSANT	<ul style="list-style-type: none"> • Participació en la Xarxa de Senders (Senders del Priorat) creada pel Consell Comarcal del Priorat.
ELS PORTS	<ul style="list-style-type: none"> • Projecte "Fem Parc" dels Grups d'Acció Local amb finançament LEADER
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	<ul style="list-style-type: none"> • Famtrip ENPI Projecte MEET • Instagram
DELTA DEL LLOBREGAT	<ul style="list-style-type: none"> • Col·laboració amb els ajuntaments i amb el Consorci de turisme del Baix Llobregat
DELTA DE L'EBRE	<ul style="list-style-type: none"> • Promoció del Patronat de turisme de les Terres de l'Ebre • Delta Birding Festival
CAP DE CREUS	<ul style="list-style-type: none"> • Jornades de descoberta del Parc • Concurs d'instagram • Col·laboració en projectes com MedPan o Projecte MEET
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	<ul style="list-style-type: none"> • Festival internacional de la Imatge Submarina Medes Imatge i Medi Ambient (MIMA) que es realitza de forma anual. • Festa Apropa't al parc, programa constituït per diferents activitats: visites guiades, travessia de les Medes, concurs fotosub en apnea, etc. • Famtrip ENPI Projecte MEET

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Com en el cas de les eines de comunicació, també existeix una **manca d'accions de promoció conjunta** de tots els ENP gestionats per la Generalitat de Catalunya, si bé és cert que s'han realitzat algunes actuacions puntuals, com ara la presència en alguna fira turística.

La **comercialització** de les activitats i paquets de turisme de natura que tenen lloc als ENP té lloc per diverses vies:

- En el cas de productes turístics com ara sortides guiades (considerades activitats aïllades en el marc d'un viatge o una estada), solen comercialitzar-se a través dels canals propis de les mateixes empreses de guiatge que les ofereixen.

- En el cas de paquets turístics on hi intervenen diverses empreses, existeixen diverses agència de viatge receptives i minoristes, en alguns casos especialitzades en turisme de natura. Alguns exemples serien *Pirineu Emoció*, *El Brogit Viatges*, *Discover Pyrenees* o *WildWatching Spain*.

També cal citar el paper que juguen les **centrals de reserves**, com ara *Turisme Garrotxa*, *Aran Experience*, o *Priorat Enoturisme*. Totes elles permeten fer reserves de productes i paquets turístics relacionats amb turisme de natura.

Més enllà dels canals, també resulta interessant saber quin tipus de **productes comercialitzen els operadors turístics europeus** en relació amb els ENP analitzats. Un estudi recent encarregat per l'Agència Catalana de Turisme ha analitzat els productes de senderisme i cicloturisme oferts per operadors de sis mercats europeus: Espanya, Regne Unit, França, Alemanya, Holanda, Bèlgica (DCB Turisme i Desenvolupament Local, 2014). Part de l'anàlisi de productes s'ha centrat en la identificació de les rutes que es desenvolupen dins dels ENP catalans així com les característiques i els serveis inclosos. D'un primer avanç de conclusions, se'n poden extreure les aportacions preliminars següents:

- Dels 190 productes analitzats, la majoria de les rutes passen en un moment o un altre per com a mínim un espai protegit català; en total s'han comptabilitzat 225 visites, és a dir, alguns productes passen per 3 i 4 espais naturals protegits.
- Els ENP més inclosos en la programació dels opera-

dors europeus són els del Montgrí, Illes Medes i Baix Ter, el del Cap de Creus, el d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici, el de la Zona volcànica de la Garrotxa i el de Montserrat.

- Els que menys es consideren a les rutes analitzades són el de l'Alt Pirineu, el dels Ports i el del Delta de l'Ebre. El Delta de l'Ebre només s'ha identificat en 3 dels programes de viatge atès que el públic objecte de l'anàlisi no és especialista en l'observació d'ocells.
- Tot i ser aquests espais protegits són escenaris de les rutes analitzades, no sempre els mercats són conscients ni de les figures de protecció d'aquests espais ni del grau de protecció que tenen. De fet es detecta un cert desconeixement en aquest sentit.
- Els països que millor coneixen els Parcs Naturals són Bèlgica i Holanda, en contra dels que menys els coneixen o els que menys posen en valor el fet de que siguin espais protegits són Regne Unit i Espanya.

E10

Delta Birding Festival 1er Festival Internacional d'Ornitologia celebrat a Catalunya

autor: Xavier Cazorla

*El darrer cap de setmana de setembre de 2014 es va celebrar a les instal·lacions de MónNatura Delta el **Delta Birding Festival**, el I Festival Internacional d'Ornitologia celebrat a Catalunya. Durant tres dies, prop d'un miler de persones van gaudir de la fira de productes i serveis, activitats, presentacions i conferències amb ponents de renom internacional.*

El festival, organitzat per la botiga ORYX, l'Institut Català d'Ornitologia i la Fundació Catalunya – La Pedrera va comptar amb el suport de diverses institucions, entre les quals el Parc Natural del Delta de l'Ebre.

Els organitzadors busquen consolidar el Delta de l'Ebre com a destinació de turisme familiar especialitzada en natura i en l'observació d'ocells o birdwatching. És per això, que hi ha la ferma convicció de consolidar l'esdeveniment i organitzar noves edicions els propers anys.

+info: www.deltabirdingfestival.com

2.6. INSTRUMENTS DE PLANIFICACIÓ, GESTIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA ALS ENP

En matèria d'Espais Naturals Protegits per instruments de planificació es consideren aquells documents normatius i de gestió que permeten ordenar els recursos naturals i culturals, tot integrant-los en el conjunt del territori, així com regular les activitats que es desenvolupen dins de l'ENP, entre altres les de turisme de natura. En aquest apartat desvetllarem els instruments dels ENP afins a les activitats de turisme de natura que s'han posat en marxa, tant de planificació com de gestió, regulació i seguiment.

A Catalunya, la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, que estableix el Pla d'espais d'interès natural (PEIN), podríem dir que és l'instrument de planificació de tota la xarxa d'espais de Catalunya i amb caràcter vinculant per a tota la resta d'instruments de planificació.

Dins del PEIN s'engloben els espais naturals de protecció especial, sota les figures de parcs nacionals, parcs naturals, reserves naturals i paratges naturals d'interès nacional. Aquests espais gaudeixen d'un règim de protecció superior, tenen una gestió complexa i necessiten instruments de planificació i gestió específics. Amb aquest objectiu, la Llei 12/1985 estableix dos instruments addicionals que esdevenen cabdals: el **Pla especial de protecció del medi natural i el paisatge** i el **Pla rector d'ús i gestió (PRUG)**.

El **Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge** es formula amb la finalitat d'adequar l'ordenació i la

gestió del patrimoni natural o d'algun dels seus elements (les espècies, els hàbitats, els ecosistemes, el patrimoni geològic, els recursos naturals, els paisatges naturals, els espais naturals protegits, etc.) d'un àmbit territorial determinat. Aquest pla té una vigència indefinida i és equivalent al Pla d'ordenació dels recursos naturals (PORN) que s'aplica a la resta de l'Estat en virtut de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat.

El **Pla rector d'ús i gestió (PRUG)** és l'instrument que desplega i desenvolupa el pla especial amb la finalitat de consolidar la protecció de l'espai natural protegit mitjançant una gestió adequada. Per això, concreta les directrius generals de gestió, els objectius específics i les normes de regulació de les activitats que s'hi desenvolupen i estableix les actuacions i els usos compatibles de cadascuna de les zones d'un espai protegit. La vigència màxima del PRUG és de sis anys.

2.6.1. INSTRUMENTS ESTRATÈGICS I DE PLANIFICACIÓ

TAULA 2.6.1. GRAU DE DESENVOLUPAMENT DELS INSTRUMENTS DE PLANIFICACIÓ I REGULACIÓ DEL TURISME DE NATURA ALS ENP

ENP	PLANIFICACIÓ D'USOS, REGULACIÓ I GESTIÓ DELS ENP (PLA ESPECIAL, PRUG)	PLANS DE GESTIÓ D'ESPÈCIES I HÀBITATS QUE TINGUIN PRESENT EL TURISME DE NATURA	ZONIFICACIÓ DE L'ENP SEGONS CAPACITAT DE CÀRREGA TURÍSTICA	REGULACIÓ D'ACCESSOS A ZONES D'ELEVADA SENSIBILITAT	REGULACIÓ D'ACCESSOS A ZONES AMB UNA FREQUENTACIÓ EXCESSIVA
AIGÜESTORTES	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat
ALT PIRINEU	En procés d'elaboració	Sense elaborar	Sense elaborar	En procés d'elaboració	En procés d'elaboració
CADÍ-MOIXERÓ	En procés d'elaboració	Interès aplicació futura	Interès aplicació futura	Interès aplicació futura	Interès aplicació futura
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Elaborat i aplicat	En procés d'elaboració	En procés d'elaboració	En procés d'elaboració	En procés d'elaboració
SERRA DE MONTSANT	Elaborat però poc aplicat	Interès aplicació futura	Sense elaborar	Elaborat i aplicat	Interès aplicació futura
ELS PORTS	En procés d'elaboració	Sense elaborar	Sense elaborar	En procés d'elaboració	En procés d'elaboració
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Elaborat i aplicat	Sense elaborar	Sense elaborar	Elaborat i aplicat	Sense elaborar
DELTA DEL LLOBREGAT	En procés d'elaboració	Elaborat però poc aplicat	Elaborat però poc aplicat	Elaborat i aplicat	Interès aplicació futura
DELTA DE L'EBRE	En procés d'elaboració	Elaborat però poc aplicat	Elaborat però poc aplicat	Elaborat i aplicat	Sense elaborar
CAP DE CREUS	En procés d'elaboració	Interès aplicació futura	Interès aplicació futura	Interès aplicació futura	Elaborat però poc aplicat
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Elaborat i aplicat	Sense elaborar	Sense elaborar	Sense elaborar	Sense elaborar

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Observem que si bé en bona part dels ENP la planificació d'usos, regulació i gestió dels ENP (Pla Especial, PRUG) està en procés d'elaboració, tan sols en quatre ENP disposen de manera ferma d'aquestes eines. Així encara és més precària l'existència de plans de gestió d'espècies i

hàbitats que considerin el turisme de natura, així com una zonificació de l'ENP segons capacitat de càrrega turística. En canvi bona part dels ENP disposen de regulació d'accés a zones d'elevada sensibilitat.

2. 6. 2. INSTRUMENTS DE REGULACIÓ, GESTIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA

Seguint amb els instruments de regulació i gestió, detec-tem que existeix de forma bastant generalitzada una regu-lació o sistema de permisos per a activitats turístiques que afecten recursos fràgils; però en canvi hi ha pocs casos d'aplicació d'instruments financers per contribuir a la con-servació del patrimoni.

Les certificacions de qualitat turística o de destinacions (Q Qualitat, SICTED, etc.) estan presents de forma molt dis-gual entre els ENP, de manera que la meitat en disposa i n'aplica i l'altra meitat no en disposa cap.

TAULA 2.6.2. GRAU DE DESENVOLUPAMENT DELS INSTRUMENTS DE REGULACIÓ, COORDINACIÓ I QUALITAT TURÍSTICA, FINANCERS, I CODIS DE BONES PRÀCTIQUES DEL TURISME DE NATURA ALS ENP

ENP	REGULACIÓ O SISTEMA DE PERMISOS PER A ACTIVITATS TURÍSTIQUES QUE AFECTEN RECURSOS FRÀGILS	INSTRUMENTS DE COORDINACIÓ TURÍSTICA ENTRE AGENTS A L'ENP I PROMOCIÓ DEL TURISME SOSTENIBLE (EX. CETS)	INSTRUMENTS FINANCERS PER CONTRIBUIR A LA CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI	CERTIFICACIONS DE QUALITAT TURÍSTICA, DESTINACIONS, ETC.	CODIS VOLUNTARIS DE BONES PRÀCTIQUES EMPRESARIALS
AIGÜESTORTES	Elaborat i aplicat	En procés d'elaboració	Interès aplicació futura	Elaborat i aplicat	Interès aplicació futura
ALT PIRINEU	Elaborat però poc aplicat	Sense elaborar	Elaborat però poc aplicat	Sense elaborar	Sense elaborar
CADÍ-MOIXERÓ	Interès aplicació futura	Interès aplicació futura	Interès aplicació futura	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat	En procés d'elaboració	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat
SERRA DE MONTSANT	Elaborat i aplicat	En procés d'elaboració	Elaborat però poc aplicat	Sense elaborar	Sense elaborar
ELS PORTS	Sense elaborar	Sense elaborar	Sense elaborar	Sense elaborar	Sense elaborar
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Sense elaborar	Interès aplicació futura	Sense elaborar	Interès aplicació futura	Interès aplicació futura
DELTA DEL LLOBREGAT	Elaborat i aplicat	Interès aplicació futura	En procés d'elaboració	Elaborat i aplicat	Elaborat però poc aplicat
DELTA DE L'EBRE	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat	Sense elaborar	Elaborat i aplicat	Elaborat i aplicat
CAP DE CREUS	Elaborat i aplicat	Interès aplicació futura	Sense elaborar	Sense elaborar	Sense elaborar
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	Elaborat però poc aplicat	En procés d'elaboració	Sense elaborar	Sense elaborar	Sense elaborar

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Volem destacar l'aplicació d'un instrument pel que fa als serveis de qualitat i sostenibilitat de tipus turístic, que ha contribuït fermament a disposar d'estructures de partici-pació i consens: la **Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS)**.

El Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa fou pioner en la seva certificació l'any 2001, formant part del

grup dels 10 parcs europeus que van redactar la CETS. Des del 2007 també s'ha sumat a aquesta experiència a Catalunya el Parc Natural del Delta de l'Ebre, el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, i el Parc Natural del Montseny (2011). Actualment altres ENP catalans es troben amb interès i en procés d'obtenció d'aquesta acreditació com són el Parc Natural del Montsant, i el Parc Natural del Montgrí, Illes Medes i Baix Ter.

E11

Nous parcs naturals aposten per la certificació CETS

Aprofitant l'experiència d'ENP com els de la Zona Volcànica de la Garrotxa o el Delta de l'Ebre, nous parcs naturals del país estan iniciant els processos d'adhesió a la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS), un instrument per planificar i concertar el turisme de natura en un territori determinat. El de la serra del Montsant, i el del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter ja han donat els primers passos en ferm. Altres parcs naturals, com el de l'Alt Pirineu o els de l'Alt Empordà, han mostrat el seu interès.

En el cas del **Parc Natural de la Serra del Montsant**, el novembre de 2014 es va sol·licitar adherir-se a la CETS a la Federació EUROPARC, ens europeu que atorga la certificació. També es va constituir el Grup de Treball de la Carta, que és qui lidera el procés i que està format per agents públics i privats de diversos àmbits. El següent pas és elaborar el dossier de candidatura, integrat per un diagnòstic del territori (la comarca del Priorat, en aquest cas) i una estratègia i pla d'acció a cinc anys vista.

autor: Xavier Basora

Pel que fa a disposar d'eines de seguiment del turisme de natura als ENP **no existeix una sistematització coordinada de les dades i la informació** del sector (oferta i demanda), però tampoc estat dels recursos naturals amb interès ecoturístic.

D'altra banda sí es disposa d'un **Sistema d'Informació dels Equipaments dels ENP (SIEQ)**. El SIEQ és una aplicació web d'ús intern per part dels ens gestors dels ENP i el Servei de Parcs de la Generalitat de Catalunya, que té la finalitat d'aglutinar la informació relativa a tots els equipaments que s'utilitzen als parcs gestionats per la Ge-

neralitat de Catalunya. L'aplicació permet la consulta i la edició de la informació des de cada parc per tal de millorar la gestió dels equipaments i la informació que es dona als usuaris.

Aquesta eina de gran utilitat interna podria ser de major interès si fos d'accés públic per a la consulta d'informació. Finalment l'escassa sistematització de la informació turística del sector, així com per part dels ENP en aquesta matèria és una important mancança que hauria de ser abordada en l'aposta per consolidar l'ecoturisme als ENP.

E12

Metodologia europea per conèixer la sostenibilitat de les destinacions

El **Sistema Europeu d'Indicadors Turístics (ETIS)** és una iniciativa de la Comissió Europea per gestionar, monitoritzar i augmentar la sostenibilitat de les destinacions turístiques europees. Consta de 27 indicadors bàsics i 40 d'opcionals, estructurats en quatre grups: gestió de la destinació, impacte econòmic, impacte social i cultural, i impacte ambiental. ETIS ofereix una radiografia de l'estat turístic de la destinació, tant pel que fa als visitants (nivell de satisfacció, estacionalitat, despesa mitjana realitzada, etc.), com els empresaris (ocupació, preu mig de venda, consum energètic, etc.). En la fase de proves pilot (abril-desembre 2014), participen cinc destinacions catalanes: Pallars Jussà, Torroella de Montgrí-L'Estartit i Llançà, Barcelona i la Diputació de Barcelona. **+info:** <http://ec.europa.eu/>

2. 7. MARCS DE COL·LABORACIÓ I COORDINACIÓ ENTRE AGENTS

Un dels factors clau en la consolidació del turisme de natura als ENP, és identificar i generar marcs de confiança i col·laboració estable entre els agents públics i privats, que tenen aproximacions diferenciades (desenvolupament turístic i conservació de l'ENP). En aquest apartat s'identifiquen els agents considerats clau en aquest sector, així com propostes per afavorir el treball conjunt i en xarxa.

La informació presentada a continuació deixa ben palès l'interès per part dels òrgans gestors dels ENP en crear o refermar estructures de col·laboració i coordinació que consolidin el sector del turisme de natura. Destaca el fet que la gran majoria d'ENP, considera el sistema de la **Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS)** com una metodo-

logia adequada per a la concertació entre els agents, proposta que fan tant els ENP acreditats com el que no. En tot els casos sembla imprescindible comptar amb **estructures flexibles i operatives** que facilitin el diàleg i la cooperació entre els agents públics i privats, les quals avui dia o no són presents o no estan gestionades adequadament.

TAULA 2.7.1. AGENTS CLAU (PÚBLICS O PRIVATS) VINCULATS ALS ENP PER DESENVOLUPAR EL TURISME DE NATURA

ENP	AGENTS CLAU (PÚBLICS I PRIVATS)	
AIGÜESTORTES	- Turisme de Catalunya - Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida - Patronats comarcals de turisme	- Associacions d'hotelers i restauradors - Entitats culturals
ALT PIRINEU	- Agència Catalana de Turisme. - Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida. - IDAPA. - Servei d'Espais Naturals Protegits.	- Establiments i allotjaments turístics locals. - Equipaments (en aquest cas, hi haurà públics i privats segurament). - Ajuntaments i Consells Comarcals.
CADÍ-MOIXERÓ	- Ajuntaments - Consells Comarcals - Departament de Territori i S	- Empreses turístiques - Artesans i productors locals
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	- Associació Turisme Garrotxa - Fundació Garrotxa Líder - TUREBE	- Associació Verd Volcànic - Centre per a la Sostenibilitat Territorial de la Garrotxa
SERRA DE MONTSANT	- Consell Comarcal del Priorat - DOQ Priorat i DO Montsant - Cartoixa d'Escaladei. Agència Catalana de Patrimoni Cultural - Agència de Turisme de Catalunya	- Associació Priorat enoturisme (aglutina empreses turístiques de la comarca) - Associació d'oleicultors - Consorci Leader Priorat-Baix Camp
ELS PORTS	- Patronat de Turisme - Ens Gestor de la Reserva de la Biosfera - Consorci per al desenvolupament del Baix Ebre i Montsià	- Consorci Intercomarcal d'Iniciatives Socioeconòmiques - Films Nòmades
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	- Alt Empordà Turisme - Turisme Actiu de la Diputació de Girona - Turisme de l'ajuntament de Castelló	- Itinerànnia - Xarxa de càmpings de St. Pere Pescador - SK Kayak
DELTA DEL LLOBREGAT	- Consorci dels espais naturals - Consorci de turisme - Ajuntaments	- Empreses/entitats que ofereixen visites - Mitjans de comunicació
DELTA DE L'EBRE	- Patronat de Turisme de les Terres de l'Ebre - Fòrum de la Carta Europea de Turisme Sostenible al Delta. - Agència Catalana de Turisme	- Associació d'Empreses d'Activitats i serveis turístics del Delta - Associació de Turisme Rural de les terres de l'Ebre
CAP DE CREUS	- Oficines de turisme - Empreses de guiatges - Sector nàutic	- Associacions com Via Pirena o ecologistes com SALVEM L'Empordà
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	- Col·lectiu d'oficines de turisme municipals. - Associacions d'empresaris hotelers, allotjaments, càmpings i restauradors	- Associació Estació Nàutica de l'Estartit

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

E13

La Xarxa EcoturCAT, primer intent d'aglutinar el sector de l'ecoturisme a Catalunya

Atesa la bona rebuda de l'informe "Ecoturisme a Catalunya" (2009), el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) de la Generalitat de Catalunya va impulsar entre els anys 2010 i 2012 la **Xarxa EcoturCAT**, una iniciativa orientada als professionals per dinamitzar aquest segment turístic al nostre país i donar suport a les empreses, entitats i organismes promotors del sector. La xarxa va esdevenir un espai de trobada i intercanvi d'experiències entre els agents.

A través de la inscripció en un portal web, la xarxa va arribar a aglutinar més de 160 agents públics i privats del sector. Una eina de gran utilitat per als professionals que recollia les principals novetats i un extens centre de recursos amb exemples de bones pràctiques, manuals, guies tècniques, etc.

E14

MEET, cooperació mediterrània per impulsar l'ecoturisme als ENP

Entre 2013 i 2015 el projecte MEET, Xarxa d'experiències mediterrànies en ecoturisme, està treballant per desenvolupar un model ecoturístic per les Àrees Protegides de la Mediterrània en base a la "Carta Europea de Turisme Sostenible". Amb un pressupost de 5M (90% UE), 8 socis de països mediterranis entre els quals la Generalitat de Catalunya han establert unes directrius comunes per a la planificació de l'ecoturisme i el treball en xarxa dels ENP. També han dissenyat un catàleg de paquets ecoturístics al voltant de 20 Àrees Protegides seleccionades, orientats

a mercats internacionals propers i llunyans (com EUA, Canadà i Austràlia). En el cas de Catalunya, els Parcs Naturals del Cap de Creus, els Aiguamolls de l'Empordà, i Montgrí-Medes-Baix Ter van ser els 3 escollits. A nivell pilot s'ha dissenyat i testat un paquet de 5 dies (6 nits) que integra visites a aquests tres parcs gironins amb activitats diverses (itineraris en barca, bicicleta i a peu) amb l'allotjament inclòs. Els resultats es presentaran la tardor de 2015.

+info: www.medecotourism.org

TAULA 2.7.1. ESTRUCTURES ORGANITZATIVES O DE TREBALL CONJUNT RELLEVANTS PER ENFORTIR EL DESENVOLUPAMENT DEL TURISME DE NATURA ALS ENP

ENP	ESTRUCTURES ORGANITZATIVES O DE TREBALL CONJUNT
AIGÜESTORTES	Dins del Pla estratègic del parc es van obrir diferents taules de concertació amb diferents sectors locals que s'han aprofitat pel programa Fem Parc. La Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) i sobretot la consecució del Parc com a reserva de la Biosfera serien uns objectius desitjables d'assolir.
ALT PIRINEU	Cal alguna estructura que forci la implicació del teixit privat local, doncs l'experiència ens diu que és un objectiu que costa molt d'aconseguir. I sense la implicació de les empreses i els establiments, els esforços dels ens públics són insuficients i les iniciatives corren el risc de diluir-se. La CETS, marca Parcs, etc., poden ser eines útils. Però abans d'implantar-les, cal assegurar que es podran tirar endavant amb garanties (seguiment, auditories, etc.), per assegurar que cadascú va acomplint i assolint els objectius fixats. Això vol dir, finançament i personal de dedicació exclusiva, i ara no el tenim ni per garantir els mínims de Parc.
CADÍ-MOIXERÓ	Carta Europea de Turisme Sostenible Associacions de professionals Xarxes públiques i privades Grups de treball
ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	La Carta Europea de Turisme Sostenible és l'eina principal de planificació, gestió, promoció i millora del turisme a la Garrotxa. El Parc la té des del 2001 i això permet un treball en estreta col·laboració entre tots els actors implicats presents al territori i estendre aquesta política al conjunt de la Comarca i no només a l'àmbit estricte del parc.
SERRA DE MONTSANT	Carta Europea de Turisme Sostenible que tot just el Parc Natural de Montsant ha començat a treballar amb la creació del Grup de Treball i del Fòrum Permanent
ELS PORTS	CETS Associacions turístiques temàtiques (allotjaments rurals, restauració, guiatges, etc.) Taula de turisme de les Terres de l'Ebre, i crear Grups de treball específics.
AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Obtenir la CETS
DELTA DEL LLOBREGAT	Actuals: SICTED Entitats d'educació ambiental acreditades pel Consorci. Consorci de Turisme del Baix Llobregat. Necessàries: CETS
DELTA DE L'EBRE	Consolidació de la Carta Europea de Turisme sostenible i el seu Fòrum participatiu. El Parc va obtenir la CETS l'any 2007 i la renovació el 2011. No obstant, els pressupostos del Parc dels darrers anys han posat en risc l'execució de diverses accions i el propi lideratge de l'espai en aquesta metodologia de treball.
CAP DE CREUS	Necessàries: Consell de Cooperació o adopció de la CETS. Actualment la Junta que està formada només per representants de l'Administració pública resulta insuficient per tractar temes de gestió
MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER	CETS Xarxa bàsica d'equipaments del parc o col·laboradors Associació públic-privada d'empresaris Professionals qualificats com a guies d'ecoturisme

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

E15**Fem Parc vol demostrar el paper del turisme de natura com a motor de desenvolupament econòmic**

Set grups d'acció local (GAL) de Catalunya s'han agrupat per impulsar **Fem Parc**, un projecte finançat amb fons LEADER que pretén enfortir el turisme de natura al voltant de 5 parcs naturals (Alt Pirineu, Cadí-Moixeró, Zona Volcànica de la Garrotxa, Els Ports i Serra del Montsant) i del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Es busca que els Parcs siguin concebuts pels seus habitants com una oportunitat de desenvolupament econòmic i no com un fre a les seves activitats.

En cadascun dels territoris esmentats, es busca la màxima implicació dels agents turístics locals i es duen a terme accions diverses: creació de punts d'informació turística, disseny de fitxes de productes ecoturístics, guies i catàlegs turístics, formació, i programes de visites per difondre als agents locals les oportunitats que ofereix cada territori, entre d'altres.

+ info: www.femparc.cat

autor: Xavier Basora

LA VISIÓ DEL SECTOR: ASPECTES POSITIVS I NEGATIVS DEL TURISME I LA NATURA

Oferir una visió conjunta del sector del turisme de natura als ENP de Catalunya no és una tasca senzilla. El fet de ser un sector relativament recent, i amb una gran diversitat d'agents públics i privats que tenen un paper o altre (i una visió o altra) tant en l'àmbit turístic com de la natura fa imprescindible oferir una visió polièdrica, que de vegades pot resultar contradictòria. Tot i el risc de perdre matisos, considerem important l'esforç de sintetitzar alguns aspectes globals, tant en positiu com en negatiu que ajuden a contextualitzar la situació actual, amb les seves fortaleces i debilitats, i projectar el futur atenent a les oportunitats i amenaces.

Els resultats en clau d'anàlisi DAFO que presentem provenen dels qüestionaris, entrevistes i reunions en què s'ha obtingut les visions de 20 tipus d'agents públics i privats (per un llistat detallat veieu 1.5. Metodologia i Participació d'Agents). D'aquests s'han recollit en global més de 600 aportacions d'aspectes positius i negatius estructurats en els sis grans àmbits temàtics amb que presentem el conjunt del treball. A continuació trobareu una síntesi dels principals reptes i algunes de les idees més destacades (amb frases dels propis agents) que es desenvolupen més àmpliament en les pàgines següents:

1. RECURSOS NATURALS

REpte 1: *De... espais protegits fràgils i amenaçats a... patrimoni conservat i valoritzat.*

- Els ENP de Catalunya alberguen una rica i diversa especificitat d'hàbitats, espècies, paisatges i fenòmens naturals, en un territori relativament petit, prop dels principals nuclis urbans del país, que esdevenen un atractiu ecoturístic de primer ordre.
- És clau que el procés de valorització ecoturística del patrimoni natural i cultural consideri la seva fragilitat envers els possibles impactes.

"El 30% del territori de Catalunya està protegit i gaudeix de gran diversitat de paisatges i recursos naturals que en molts pocs quilòmetres atrauen visitants diversos, però les retallades als ENP, i la descoordinació entre Medi Natural i Turisme fa que no avancem"

Associació comarcal de turisme

2. EQUIPAMENTS I SERVEIS (PÚBLICS) DE SUPORT

REpte 2: *De... Equipaments insostenibles a... Serveis optimitzats de dinamització turística.*

- Els ENP disposen d'una extensa xarxa d'equipaments públics d'acollida de visitants, senyalització i interpretació del patrimoni però amb importants diferències en quantitat i qualitat entre ells. Aquests requereixen ser optimitzats per a fer-los atractius i integrats a l'oferta.
- Les opcions d'accés i mobilitat interna als ENP, sobretot amb transport públic o col·lectiu són escasses i poc competitives. Tanmateix, l'adaptació dels equipaments per persones amb necessitats especials (mobilitat, visual, auditiva, cognitiva) és també un repte important al ser poques les instal·lacions adaptades existents.

"En alguns ENP les infraestructures estan molt ben dissenyades i són suficients, en canvi en d'altres la senyalització està duplicada i fins i tot triplicada, manca manteniment, millora dels horaris dels centres d'interpretació i atenció en diferents idiomes"

Organització de conservació de la natura

3. GESTIÓ DE L'OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS

REpte 3: *De... Sector amb potencialitat a... Sector consolidat i responsable*

- Dins la xarxa d'ENP s'ofereix una diversa gama d'activitats i productes de natura que es poden gaudir durant tot l'any, afavorint la desestacionalització del territori, com a bon complement d'altres modalitats turístiques i serveis. Amb tot, cal avançar en la generació de més productes combinats que integrin diversos serveis i activitats.
- Es compta amb un extens i dispers teixit creixent de proveïdors de turisme de natura format per microempreses repartides pel territori. Tenen alt nivell d'especialització però una baixa professionalització turística. Calen doncs, programes formatius adequats i certificats d'aptituds estandarditzats entre ENP.

"Existeix una gran diversitat d'oferta de propostes natura amb un alt nivell d'especialització i àmplia oferta d'allotjaments rurals, però poca oferta de paquets turístics combinats"

Agència de viatges especialitzada

4. GESTIÓ DE LA DEMANDA: PROMOCIÓ, MÀRQUETING I COMERCIALIZACIÓ

REpte 4: *De... Catalunya té natura a... Catalunya ÉS natura*

- Cal una aposta clara i diferenciada per promoure Catalunya com a destinació de natura (ecoturisme) de primer nivell, amb un missatge clar i experiencial, però centrat en els valors patrimonials.
- La demanda de productes de natura va en clar augment, en mercats propers (català i espanyol), i exteriors (sobretot europeu i americà) on cal focalitzar la promoció de manera específica i segmentada.
- Manquen eines i accions de comunicació, promoció i comercialització conjunta de l'ecoturisme en la xarxa d'ENP que prioritzin l'usuari, i no les competències de gestió.

"Caldria una aposta més ferma i coherent entre els diferents òrgans de promoció per tal d'oferir una imatge clara i atractiva de Catalunya i els seus ENP per a ser identificat com a entorn de gran interès per a la pràctica del turisme de natura"

Empresària d'activitats de natura

5. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA

REpte 5: *De... Sector poc planificat ... a eines transversals i coordinades i informació de qualitat*

- La Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS), sistema d'acreditació voluntària als ENP, és consolidada com una valuosa metodologia per a la planificació del turisme de natura i la concertació d'agents turístics en pro del desenvolupament local.
- Existeix un clar dèficit d'eines de planificació turística i de desenvolupament econòmic local vinculades als ENP. Sovint aquesta no ha estat una de les principals prioritats.
- Les polítiques de turisme, també aquelles amb incidència en la natura i els espais naturals, s'han centrat en excès en la promoció deixant de banda altres aspectes de planificació estratègica com la consolidació del sector, la integració amb altres polítiques sectorials (medi natural, desenvolupament rural, etc.).
- Vers la intel·ligència de mercat: Hi ha una manca urgent de sistematització de dades i d'informació i quantitativa i qualitativa en matèria de turisme de natura (estat de les destinacions, preferències dels mercats, productes, etc.).

"Hi ha una manca d'aplicació d'instruments de planificació i gestió dels espais naturals des del punt de vista de l'ús públic i el turisme, així com una falta de dades sobre l'ús turístic i els visitants en aquests espais. En general, cada ENP va per lliure"

Centre d'investigació i recerca en turisme i natura

6. AGENTS IMPLICATS EN EL TURISME DE NATURA ALS ENP: MARCS DE COL·LABORACIÓ I COORDINACIÓ

REpte 6: *De... competència entre microempreses ... a clúster d'empreses competitives i en xarxa*

- Es requereixen marcs de col·laboració i fluïdesa entre els òrgans públics de planificació i promoció turística i els ens de gestió dels ENP, junt amb els agents privats sectorials en ecoturisme.
- Tenim un teixit empresarial de natura compromès i dinàmic però poc organitzat que necessita apostar per una visió en xarxa i d'objectius comuns ambiciosos. Per motius d'economia d'escala les iniciatives solen tenir dificultat per atendre totes les dimensions de la creació de producte ecoturístic des de la generació fins la seva comercialització.
- Les administracions de turisme i del medi natural (inclosos els òrgans gestors dels ENP) han iniciat un camí de treball conjunt i col·laboració però encara existeix duplicitat i descoordinació institucional en aspectes com la planificació i promoció entre diferents escales territorials (comarcal, marca turística, nacional), que cal optimitzar, per no generar desorientació en el sector privat.

"És un regne de taifes en què tothom vol fer de tot i ningú vol cedir en res ni que sigui clar que unint esforços els resultats seran molt millors. Manca tradició en tenir estructures col·laboratives entre diferents administracions, i entre públic i privat"

Empresari hotelier de muntanya

ÀMBIT 1: RECURSOS NATURALS

+	ASPECTES POSITIUS FORTALESES I OPORTUNITATS	-	ASPECTES NEGATIUS DEBILITATS I AMENACES
1	Elevada diversitat i especificitat d'hàbitats, espècies, paisatges i fenòmens naturals existents a Catalunya en el context europeu, en un territori relativament petit (a distància curta), i a prop dels principals nuclis urbans del país. En general aquests no presenten una fragilitat extrema pel que fa a la conservació dels seus valors naturals (amb comptades excepcions).	1	El risc de degradació del medi natural per una manca de planificació i gestió adequada del turisme i el lleure als ENP (seguiment i control, etc.), o per una concentració excessiva de visitants en determinades temporades, i en zones específiques dels ENP. La mateixa proximitat a les àrees urbanes esmentada com a oportunitat també pot ser una amenaça per als sistemes naturals.
2	L'atractiu singular i excepcional de determinats recursos i paisatges a escala europea (volcans a la Garrotxa, geologia espectacular a Montserrat i Aigüestortes, aiguamolls al delta de l'Ebre i plana empordanesa, etc.) i la força que tenen com a símbol (Per exemple: el Padraforca o la serra del Cadí).	2	La manca de reconeixement i (suficient) valorització de la natura i elements patrimonials associats als ENP com a recurs turístic de primer ordre al nostre país. Catalunya no es considera a sí mateixa com una destinació de natura, i per tant tampoc es projecta aquesta visió a l'exterior.
3	El 30% del territori de Catalunya està protegit amb diferents figures de protecció en matèria d'espais naturals (Parc Natural, Parc Nacional, etc.).	3	Habitual contradicció entre donar a conèixer i fer accessible el patrimoni natural protegit i la seva conservació. Risc de males pràctiques davant d'una societat urbana majoritària amb poca tradició de natura i coneixement del territori.
4	El turisme de natura permet posar en valor la protecció dels espais naturals protegits com a font de riquesa i desenvolupament socioeconòmic. Contribueix a una percepció positiva de la població local envers la protecció del medi natural, més co-responsable, i que aporta beneficis directes. A més contribueix a revertir la despoblació d'alguns nuclis propers als ENP.	4	La manca de consciència del potencial turístic dels recursos naturals com a complement a les rendes del món rural. En general, manquen polítiques de dinamització econòmica als parcs naturals més transversals, que incentivin la participació dels agents locals en la seva gestió.
5	El potencial per complementar amb atractius naturals ben diferenciats l'oferta turística convencional ja consolidada (sol i platja, neu, cultura, etc.) relativament propera i ben comunicada.	5	La poca cultura al país, de reinvertir part dels beneficis obtinguts pel sector turístic en la conservació o millora del recurs, que és la base per a garantir la seva sostenibilitat futura.
6	L'atractiu turístic que presenta la interacció històrica entre l'ús cultural del paisatge (tradicions) i la conservació del patrimoni natural.	6	L'escassa gestió en zones forestals que provoca l'avanzament del bosc (creació d'una massa forestal homogènia i densa), augmentant el risc d'incendi i reduint la diversitat d'ambients.
7	La capacitat d'alguns d'aquests recursos naturals singulars d'interès ecoturístic per atraure visitants de mercats de curta i mitjana distància. (ex. 4 grans carronyaires al Prepirineu (únic a Europa); Els "Big Five" al Pirineu: trençalòs, voltor negre, llop, cérvol i ós, etc.)	7	En general, una geografia complicada (sobretot en les àrees de muntanya) que dificulta la mobilitat, i incrementa els costos del transport.
8	Un clima suau i favorable, amb molts dies de sol que permet fer activitats a l'aire lliure tot l'any, satisfent les expectatives dels visitants que queden amb ganes de conèixer encara més.	8	La mida petita de molts entorns naturals fa que la seva fragilitat envers perturbacions pugui ser major. Més si no es respecten les ràtios de persones, o de mesures minimitzadores d'impactes.

ÀMBIT 2: EQUIPAMENTS I SERVEIS (PÚBLICS) DE SUPORT

+	ASPECTES POSITIVS FORTALESES I OPORTUNITATS	-	ASPECTES NEGATIUS DEBILITATS I AMENACES
1	L'existència d'una extensa xarxa d'equipaments públics d'acollida de visitants i d'interpretació del patrimoni natural -ecoturístics-(Ex. observatoris de fauna en zones humides). Existeix una senyalització abundant en la majoria dels ENP (apta per diversos perfils de públic.), que en alguns ENP estan molt ben dissenyats i són suficients. Poden servir de model per ENP que no en disposen o aquests són deficients.	1	Elevada divergència en quantitat i qualitat entre equipaments d'un o altre ENP. És necessària la millora d'alguns centres de visitants, per la seva inexistència o estat precari. També altres equipaments específics per a la pràctica ecoturística (aguaites, miradors, panells interpretatius, etc.) són insuficients, inadequats o els manca manteniment. El vandalisme també genera una afectació important.
2	La majoria dels centres d'informació i interpretació són espais multifuncionals que concentren visitants, faciliten la sensibilització i educació del públic, i ofereixen informació i orientació sobre les activitats i serveis propers. Alguns d'ells inclús combinen la prestació de serveis amb la venda de productes que poden ajudar a fer-los més sostenibles econòmicament.	2	Els centres de visitants no sempre ofereixen materials i serveis amb la màxima qualitat. Es detecten deficiències en els horaris d'apertura, l'atenció i materials en diferents idiomes (fulletons, guies) i l'actualització d'exposicions i informació. Aquests centres solen estar infrautilitzats (poca vinculació amb empreses ecoturístiques), amb problemes de viabilitat econòmica i garantia de personal a mig termini.
3	Disposar d'una gran quantitat d'itineraris i senders molts d'ells dins d'ENP per a la pràctica d'activitats de turisme de natura i que connecten els centres d'acollida amb zones d'interès. Una bona part d'aquests itineraris, està inventariada i senyalitzada.	3	El manteniment i la senyalització d'itineraris i senders no és òptima , en alguns llocs per defecte de senyals, i en d'altres per excés o per manca de coordinació entre tots els actors que els senyalitzen. Això pot generar confusions als potencials turistes.
4	Gràcies a l' avançat desenvolupament tecnològic actual i a la gran quantitat d'informació i coneixement sobre els fenòmens i recursos naturals es poden oferir serveis amb continguts interessants i sorprenents difícilment visualitzables per al públic en general (exposicions, audiovisuals).	4	La majoria d'equipaments no esdevenen part de l'oferta ecoturística , per falta d'atractiu o d'una aproximació innovadora en matèria d'interpretació (sobretot els centres de visitants). A més és escassa la informació en altres llengües d'interès (anglès, francès, alemany).
5	Les aplicacions web i mòbils faciliten optimitzar la disponibilitat i ús de la informació d'interpretació i de dades bàsiques , i ens permeten endinsar-nos amb més seguretat a la natura. Tenir a l'abast la xarxa d'itineraris o la informació bàsica dels equipaments són usos avui dia habituals i molt emprats.	5	Tot i tenir tecnologia suficient i el seu cost reduït, els ENP no han fet de forma homogènia una aposta clara per millorar els serveis als usuaris posant a l'abast eines tecnològiques que optimitzin l'experiència ecoturística.
6	En alguns espais naturals, la manca d'equipaments, que no de serveis, és també un valor positiu (major naturalitat i autenticitat)	6	Poc coneixement per part dels agents turístics dels equipaments i serveis existents en relació al turisme de natura.
		7	Són escasses les instal·lacions adaptades a persones amb necessitats especials (mobilitat, visual, auditiu, cognitiu, etc.) i en ocasions també per a nens, en senders, miradors, aguaites i centres d'interpretació.
		8	Dificultat d'accés als ENP amb transport públic i també per a moure's dins els ENP. Dependència del transport privat i motoritzat en general. No es solen tenir plans de mobilitat sostenible per desplaçar-se a l'interior dels ENP. I en indrets de muntanya, els accessos per autocars solen ser deficitaris inclús amb una gestió insuficient de les nevades.

ÀMBIT 3: GESTIÓ DE L'OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS

+	ASPECTES POSITIVS FORTALESES I OPORTUNITATS	-	ASPECTES NEGATIUS DEBILITATS I AMENACES
1	Àmplia diversitat d'activitats, itineraris i productes de natura que es poden gaudir durant tot l'any (i a poca distància entre sí) en l'extensa xarxa d'ENP perfectament combinable amb altres modalitats turístiques i serveis complementaris existents.	1	Existeixen productes de natura individuals, però encara s'ha treballat poc la generació de productes combinats que integrin diverses activitats, o que combinin diverses modalitats (ecoturisme i turisme gastronòmic, cultural, etc.)
2	Bona oferta de serveis turístics complementaris a l'entorn dels ENP (hotelera, de restauració, cases de turisme rural, càmpings) ben repartida pel territori, però amb necessitat d'especialització per esdevenir òptima.	2	Falta d'implicació dels serveis complementaris (allotjament, restauració, etc.) en crear activitats (experiències) més completes i satisfactòries als turistes.
3	Contribueix de forma molt directa a la desestacionalització de l'oferta turística aprofitant al màxim els diferents períodes de l'any, sobretot la primavera i la tardor.	3	Dificultat per diferenciar les propostes de qualitat d'aquelles que no ho són (excessiva homogeneïtat en els plantejaments de l'oferta). També cal flexibilitzar la durada de les activitats (cap de setmana, escapada -3/4 dies-, etc...)
4	Dóna valor i dignifica el territori i la població rural, i ajuda a conservar activitats tradicionals pel vincle existent entre l'ecoturisme i els productors locals (agroforesteria, ramaderia, etc.). Un bon exemple és el model francès de productes del "terroir" vinculat als Parcs Naturals Regionals.	4	La integració entre productes locals i l'ecoturisme als ENP requereix d'una aposta de desenvolupament territorial més concreta i decidida, amb una visió a mig-llarg termini i l'assignació específica de línies de finançament que vagi més enllà d'endegar projectes pilot .
5	Potencial diversificació en l'oferta que ofereix el turisme de natura als agents turístics convencionals (p. ex. allotjaments o agències de viatge lligats al sol i platja o a la neu). També els permet mostrar sensibilitat ambiental, integració al territori, etc.	5	Confusió i sovint barreja (també per part de l'administració) a l'hora de considerar de forma diferenciada l'oferta de turisme de natura (ecoturisme) i turisme actiu a l'entorn dels ENP.
6	Existeix una nodrida i força àmplia xarxa de professionals en consolidació, en el camp de l'ecoturisme. Alguns d'aquests tenen un gran coneixement i han desenvolupat experiències pioneres amb força èxit.	6	Falta de formació professionalitzada en matèria d'ecoturisme, no només en coneixement sobre els recursos naturals existents, sinó també en matèria turística per fer amena la seva interpretació (amb una atenció excel·lent als visitants), aspectes sobre la creació de paquets combinats, la promoció i la comercialització d'aquestes activitats, etc.
7	Existeixen professionals amb alt nivell d'especialització vinculats en molts casos al món de la conservació o l'educació ambiental que fa que tinguin ampli coneixement dels recursos naturals, així com materials de molta qualitat.	7	És necessari disposar guies de natura més professionalitzats i especialitzats, amb un coneixement profund de diverses llengües (en especial l'anglès). També hi manca una certificació estandaritzada de les aptituds dels guies de natura. Avui dia la formació no està reglada i es circumscriu a alguns ENP, fet insuficient per garantir la màxima qualitat.
8	És notori l'increment d'un teixit empresarial responsable social i ambientalment amb ganes que la seva activitat professional esdevingui un actiu a favor de la conservació dels recursos naturals.	8	En alguns casos, oportunisme o escàs coneixement d'actors privats que sota la denominació de "turisme de natura" desenvolupen activitats en el medi natural amb elevada afectació a l'entorn o que poc tenen a veure amb els seus valors intrínsecs, desvirtuant tant el concepte com els principis associats a l'ecoturisme.

+	ASPECTES POSITIUS FORTALESES I OPORTUNITATS	-	ASPECTES NEGATIUS DEBILITATS I AMENACES
9	El potencial de nous productes és encara molt elevat, tot i que l'oferta de productes i serveis en turisme de natura creix ràpidament i cada cop té més qualitat. La majoria de les iniciatives són per part d'emprenedors locals o de l'entorn dels ENP.	9	Dins l'oferta es troba a faltar generar més activitats innovadores o espectaculars (algunes d'aquestes s'obren camí poc a poc per empreses privades: canyets de voltors, aguaitos de fauna nocturna...)
10	Existeix una oferta turística (cultura, gastronomia, benestar, actiu, rural, etc.) ben consolidada i relativament propera als ENP que permet a l'usuari diversificar les seves activitats durant les seves escapades o vacances.	10	El turisme de natura en termes relatius en un país que és una potència turística mundial és encara poc representatiu, i l'oferta està poc aglutinada i diferenciada del turisme actiu convencional, si bé en les zones on es desenvolupa és una de les poques alternatives existents.
11	Alguns ENP tenen llarga experiència millorant la qualitat, formació i el treball cooperatiu del seu sector turístic públic i privat, i els gestors del territori. En són un bon exemple aquells ENP certificats per la CETS (Garrotxa, Delta de l'Ebre, etc.).	11	Poca homogeneïtat en les "regles de joc" als ENP sobre quines activitats estan permeses i quines no. La normativa, sovint està poc adaptada a la realitat de les zones on hi ha la majoria d'ENP, fent aquests productes i serveis poc competitius.
12	La vinculació cada vegada més explícita entre els projectes de recerca i conservació, o desenvolupament local sostenible amb l'oferta ecoturística consistent i de qualitat vinculada als ENP (Ex. SOM-Pirineu, FemParc, PyrosLIFE, etc.).	12	Dificultat per consolidar una oferta de turisme de natura continua i sostenible econòmicament vinculada a projectes de desenvolupament local o recerca. Excessiva dependència de convocatòries públiques.
13	L'oferta d'activitats afavoreix l'equilibri territorial, gràcies a la distribució d'oportunitats laborals en escenaris naturals arreu de Catalunya. Sobretot en petits nuclis situats a l'entorn d'aquests ENP.	13	Les empreses de turisme de natura acostumen a ser petites empreses o microempreses. Això implica que els mateixos professionals han d'adoptar diversos rols (tècnic, promoció i comercial, coordinador, etc.). Això dificulta assolir projectes de certa envergadura o que impliquen una aposta de recursos important.

ÀMBIT 4: GESTIÓ DE LA DEMANDA: PROMOCIÓ, MÀRQUETING I COMERCIALIZACIÓ

+	ASPECTES POSITIVS FORTALESES I OPORTUNITATS	-	ASPECTES NEGATIVS DEBILITATS I AMENACES
1	En diversos ENP existeix encara una demanda potencial elevada de turistes de natura de zones properes als ENP que no els han visitat mai o en coneixen molt poc els atractius.	1	El consum de turisme de natura en el mercat català encara està molt per sota el seu potencial , i lluny del d'altres països on aquesta modalitat genera més interès. La confusió a Catalunya entre turisme de natura i turisme actiu contribueix també a barrejar i no diferenciar la demanda nacional.
2	Diversos mitjans de comunicació del país comencen a singularitzar les propostes de turisme de natura i ecoturisme, contribuint així a diferenciar els targetes d'aquestes dues modalitats turístiques.	2	Malgrat la llarga tradició de l'excursionisme, manca a la societat catalana en general una cultura bàsica en història natural , cosa que ha comportat que no s'aposti per la natura salvatge com un gran actiu de país i que l'aproximació dominant a la natura sigui consumptiva (esports, recol·lecció de bolets...) enlloc de contemplativa.
3	Hi ha una demanda encara molt elevada que no coneix els ENP de Catalunya en països amb gran interès per la natura . Alguns d'aquests països serien Regne Unit, Països Baixos, Escandinàvia, Alemanya, Estats Units d'Amèrica, i seria convenient focalitzar en aquests mercats els esforços de promoció.	3	Les dades de visitants, així com la visió dels propis òrgans gestors, confirmem l' escàs volum de practicants de turisme de natura d'origen internacional als ENP catalans , amb l'excepció dels que es troben al litoral. En alguns ENP, el número de visitants de la resta de l'Estat espanyol també és força baix.
4	Una demanda poc explorada és la dels turistes de congressos que visiten Barcelona (i altres ciutats) i que, pel seu país d'origen, també podrien estar interessats en conèixer i practicar (en un altre viatge) propostes de turisme de natura al nostre país.	4	Manca informació i seguiment sobre els diversos perfils de demanda associats al turisme de natura (número, evolució, interessos i motivacions, grau de satisfacció, etc.).
5	Els ENP, un a un, ja disposen de diversos canals de comunicació turística (pàgina web, perfils en xarxes socials, butlletins, etc.)	5	Manquen eines de comunicació conjunta de tots els ENP gestionats per la Generalitat de Catalunya i això fa que un turista interessat en els ENP del país hagi de navegar pels canals propis de cada ENP per cercar informació.
6	Les pàgines web dels ENP adscrits a la Gencat inclouen abundant informació per a la pràctica del turisme de natura; de fet, són de les pàgines web més consultades associades al domini gencat.cat.	6	Les pàgines web dels ENP adscrits a la Gencat no tenen vocació turística , s'hi barreja informació adreçada a públics diferents. Malgrat això, inclouen informació turística abundant i de gran utilitat.
7	Alguns ENP (encara pocs) han començat a apostar per desenvolupar aplicacions per a dispositius mòbils útils per a la pràctica del turisme de natura .	7	Els materials comunicatius i promocionals de les pàgines web dels parcs naturals adscrits a la Gencat no sempre estan disponibles en anglès i altres idiomes d'elevada demanda ecoturística (alemany, francès).
8	Diverses comunitats autònomes de la resta de l'Estat espanyol han realitzat una aposta important pel turisme de natura . De les seves actuacions de comunicació i promoció se'n poden extreure aprenentatges interessants.	8	La inversió pública en promoció sol ser proporcional al volum de turistes de cada modalitat , i no es consideren altres variables que, en el cas del turisme de natura, són potser més rellevants, com ara la revitalització de zones rurals amb poques alternatives econòmiques.
9	Catalunya, com a potència turística mundial, disposa d'una elevada presència i experiència en mercats nacionals i internacionals que es podria aprofitar per a la promoció del turisme de natura.	9	La promoció a escala de país del turisme de natura encara és feble i per tant Catalunya no està posicionada com a destinació de natura . Cal una aposta més ferma de l'ACT per tal d'oferir una imatge clara, homogènia i atractiva de Catalunya i els seus ENP.

+	ASPECTES POSITIVS FORTALESES I OPORTUNITATS	-	ASPECTES NEGATIUS DEBILITATS I AMENACES
10	Al nostre país existeixen, més enllà de l'ACT, un gran nombre d'organismes públics locals i supralocals dedicats a la promoció turística . Aquest enorme potencial suposa una bona oportunitat per promocionar el turisme de natura als mercats internacionals, però sobretot al mercat català i de la resta de l'Estat espanyol.	10	La promoció del turisme de natura està massa fragmentada en diversos organismes públics de promoció i l'enfocament i esforç dedicat és desigual, cosa que genera una imatge poc homogènia del sector . En un sentit semblant, no existeix una estructura a escala de país tipus club de producte o similar específica per al turisme de natura .
11	Diverses marques turístiques, com ara Pirineus, Val d'Aran, Costa Brava i Terres de l'Ebre, ja estan apostant fermament pel turisme de natura .	11	En general, a les pàgines web de promoció turística la modalitat de "natura", "turisme de natura" o "ecoturisme" no apareix o, si ho fa, apareix barrejada amb el turisme actiu, quan són modalitats diferents .
12	En qualsevol acció promocional, cal aprofitar el reconeixement i potencial mundial de la marca Barcelona i el reconeixement europeu de la marca Catalunya.	12	La promoció del turisme de natura en els mercats europeus amb més demanda (Regne Unit, Països Baixos, Escandinàvia, Alemanya) és encara feble .
13	Els CPT de l'ACT són una gran oportunitat per arribar als mercats internacionals amb una demanda potencial més elevada per al turisme de natura.	13	Falta accedir a grans mercats remots amb una demanda elevada de turistes de natura, com ara EUA, Austràlia o Japó.
14	L'ACT i altres organismes potents de promoció turística participen periòdicament en les fires turístiques més rellevants per al turisme de natura, així com en fires generalistes. Una gran oportunitat per enfortir-hi la presència del turisme de natura.	14	No hi ha una presència forta de Catalunya, en el seu conjunt, en les fires internacionals de turisme de natura .
15	En determinats territoris del país es podria explorar la possibilitat de crear marques temàtiques clarament vinculades al turisme de natura . Per exemple, "terra de voltors" per a tot el Prepirineu (i Pirineu).	15	Existeix una certa tendència en la promoció pública, sobretot des dels ENP, a voler difondre tots els recursos naturals , la qual cosa fa que es perdi energia i oportunitats. Per promocionar, cal seleccionar primer els principals atractius.
16	Diversos ENP han impulsat accions de promoció innovadores del turisme de natura i mantenen una certa coordinació i col·laboració amb els tècnics dels organismes de promoció turística.	16	Diversos tècnics que treballen en organismes de promoció turística denoten una escassa formació en turisme de natura .
17	Existeix una certa definició dels canals de comercialització per part de les empreses .	17	La comercialització dels productes de turisme de natura és molt limitada , tant en l'àmbit nacional, com de l'Estat espanyol o resta del món.
18	En els darrers anys, s'ha notat un cert augment en la creació d'agències de viatge receptives i minoristes especialitzades en turisme de natura . Això indica que és un nínxol amb potencial i encara per desenvolupar.	18	Al nostre país encara no hi ha suficients agències de viatge receptives potents . D'altra banda, costa que les agències de viatge convencionals s'ajustin a les condicions d'aquest sector i de les petites empreses d'activitats i guiatges al medi natural.
19	Per afrontar les dificultats en la comercialització de productes de turisme de natura per part de les empreses que s'hi dediquen, es comencen a desenvolupar estructures col·laboratives per crear portals conjunts de comercialització, tant en l'àmbit privat com públic .	19	Malgrat que cada dia es generen més bons productes de turisme de natura, manquen estructures potents de comercialització, tant per als mercats nacionals com internacionals . Les pàgines web de les empreses de turisme de natura són poc visibles i no faciliten, en general, contractar productes i paquets.
		20	Els canals de comercialització privats existents estan destinats a client final i són poc interessants per a agències de viatges i turoperadors .

ÀMBIT 5: INSTRUMENTS DE PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA

+	ASPECTES POSITIUSS FORTALESES I OPORTUNITATS	-	ASPECTES NEGATIUS DEBILITATS I AMENACES
1	Es disposa de fons obtinguts de l'impost sobre les estades en establiments turístics (IEET) que poden destinar-se a desenvolupar instruments de planificació i impuls del turisme de natura, seguint el camí iniciat recentment.	1	Falta flexibilitat i adaptació normativa en diferents aspectes vinculats amb el turisme de natura: limitacions per constituir-se com a emprenedor en aquest camp, manca de titulacions específiques, permisos per al desenvolupament d'activitats (tramitacions llargues), etc.
2	El Pla estratègic de turisme de Catalunya i el Pla de màrqueting mostren un interès creixent de l'Administració turística pel turisme de natura. També existeixen alguns estudis previs que analitzen i fomenten aquesta modalitat.	2	Manca un pla estratègic o pla director del turisme de natura a escala de tot Catalunya.
3	Els futurs plans de gestió dels espais de la Xarxa Natura 2000 potser es podrien utilitzar també per impulsar el desenvolupament econòmic i turístic en aquests indrets.	3	Si bé en bona part dels ENP la planificació d'usos i gestió (Pla Especial, PRUG) està en procés d'elaboració, pocs ENP disposen de manera ferma d'aquestes eines i el retard acumulat és considerable. Aquesta situació, juntament amb la manca de plans d'ús públic, dificulta la planificació i ordenació dels usos turístics als ENP.
4	Alguns projectes finançats amb fons europeus , com ara <i>FemParc</i> , estan donant resultats positius per a la dinamització del turisme de natura en els ENP i els seus àmbits d'influència.	4	Les eines de planificació dels ENP (plans especials, PRUG) no s'han demostrat útils per a la dinamització turística dels ENP i el seu entorn. Es detecta, a més, una certa disparitat de criteris entre ENP, també des de la perspectiva turística.
5	Alguns ENP, amb la Zona Volcànica de la Garrotxa al capdavant, compten amb experiència contrastada i de més de 10 anys en la implementació de la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) . Aquesta experiència s'hauria d'aprofitar per a altres ENP, alguns dels quals estan iniciant els procés cap a l'acreditació amb la CETS.	5	Diverses eines de planificació turística en ENP, especialment la CETS, s'haurien d' avaluar des del punt de vista metodològic per analitzar-ne l'impacte real en els agents del territori i detectar errors a evitar en futurs processos similars.
6	Determinats ENP estan assajant mecanismes específics de regulació d'activitats turístiques i de lleure en el medi natural i, en alguns casos, incentivant l'adopció de codis voluntaris de bones pràctiques per part de proveïdors.	6	Manca d'aplicació sistemàtica del cicle integral planificació-gestió-seguiment-avaluació per a usos turístics concrets i els efectes negatius i positius sobre el teixit socioeconòmic i sobre els recursos naturals afectats.
7	Diversos projectes i sistemes d'acreditació estan generant vinculacions interessants entre ENP i productes locals . L'experiència adquirida podria aplicar-se per cercar sistemes semblants per a les activitats i serveis de turisme de natura.	7	Certes activitats presents en els territoris amb més potencial ecoturístic del país (caça, activitats esportives i/o de motor, etc.) poden generar incompatibilitats amb un augment i una aposta pel turisme de natura en els propers anys.
8	Diversos sistemes de recollida i anàlisis de dades en el sector turístic convencional podrien utilitzar-se i aplicar-se (si escau, amb adaptacions) al turisme de natura en ENP.	8	Existeix una manca important de dades contrastades sobre la demanda real (visitants) i potencial dels ENP, tant a nivell quantitatiu com qualitatiu.

ÀMBIT 6: MARCS DE COL·LABORACIÓ I COORDINACIÓ ENTRE AGENTS

+	ASPECTES POSITIVS FORTALESES I OPORTUNITATS	-	ASPECTES NEGATIUS DEBILITATS I AMENACES
1	Existeix una gran diversitat d'agents implicats en l'àmbit del turisme de natura vinculats als ENP (públic, privats, consorcis, associacions, etc.) que creen un ric i divers teixit social territorial.	1	Atès el gran nombre d'agents amb implicació i competència en el sector del turisme de natura, en alguns casos amb interessos divergents, existeix dispersió i limitat efecte positiu de les accions de coordinació i col·laboració.
2	Disposem d'antecedents i exemples d'èxit en la creació d'estructures público-privades participatives en matèria de turisme de natura (com Turisme Garrotxa) que ofereixen un interessant marc d'aprenentatge per a altres iniciatives en consolidació.	2	Els marcs de governança i col·laboració entre els ENP d'uns territoris i altres són dispars, així com les dificultats per assolir acords i fer avançar conjuntament els agents presents. Cal avançar amb pas ferm i decidit per consolidar el sector.
3	Les administracions de turisme i del medi natural (inclosos els òrgans gestors dels ENP) han iniciat un camí de treball conjunt i col·laboració aportant les seves experteses per tal d'enfortir el sector del turisme de natura.	3	Existeix una certa duplicitat i descoordinació institucional en quant als marcs de col·laboració i promoció (Ex. clubs de producte) entre diferents escales territorials (comarcal, marca turística, nacional), que cal optimitzar, per no generar desorientació en el sector privat.
4	Existeix un teixit empresarial força actiu i compromès disposat a implicar-s'hi i col·laborar-hi, i en alguns casos amb certa capacitat d'inversió.	4	Cal assolir una major coresponsabilització del sector privat amb capacitat inversora (també de la ciutadania) en projectes de conservació i de turisme de natura.
5	Creixent sensibilitat dels agents territorials (tant del sector turístic com d'altres) del potencial i el valor afegit del turisme de natura (qualitat versus quantitat). En paral·lel a la creixent demanda dels usuaris.	5	En general costa generar sinergies entre els empresaris i professionals del sector turístic, els òrgans de planificació i promoció turística, els ens de gestió dels ENP (cal aprofundir en la visió de xarxa i objectius comuns).
6	Una estructura associativa a nivell de gremis empresarials en el sector de serveis turístics, que treballen per millorar la qualitat i el treball cooperatiu.	6	Excessiva visió de competència i no de cooperació entre empresaris que impedeix assolir objectius ambiciosos amb actors emergents com els propis de l'ecoturisme.
7	Existeixen agents i iniciatives privades en matèria d'ecoturisme (algunes a iniciativa d'entitats sense ànim de lucre) que fàcilment poden sumar i complementar les iniciatives públiques.	7	Els mecanismes de concessions, autoritzacions, i presa de decisions en general de les institucions, són excessivament lents i complexos per fomentar la col·laboració de la iniciativa privada a l'entorn dels ENP.
8	El coneixement, experiència i suport dels òrgans gestors dels Parcs Naturals com a estructura clau i pal de pal·ler per desenvolupar el turisme de natura en aquests espais.	8	Els òrgans gestors d'ENP necessiten reforçar amb personal especialitzat la seva dimensió turística i d'ús públic o coordinar-se millor amb les estructures administratives especialitzades en turisme. Tanmateix es requereix major coordinació entre ENP, per establir unes directrius comunes per consolidar l'ecoturisme.
9	L'existència d'ens amb la participació d'agents públics i privats a nivell estatal, europeu i internacional (com TUREBE, Europarc Federation o la European Ecotourism Network) orientades a impulsar i consolidar l'ecoturisme i amb participació destacada catalana.	9	La participació en les xarxes i estructures internacionals en matèria d'ecoturisme no s'ha considerat estratègic per part de la majoria de les institucions catalanes, malgrat tenim a casa nostra exemples d'ecoturisme en ENP referents a nivell europeu.

CONCLUSIONS I REPTES DEL TURISME DE NATURA ALS ENP

- Els ENP de Catalunya alberguen una rica i diversa especificitat d'hàbitats, espècies, paisatges i fenòmens naturals, en un territori relativament petit, prop dels principals nuclis urbans del país, que esdevenen un atractiu ecoturístic de primer ordre. Cal conèixer amb detall quins són aquests recursos amb elevada potencialitat, prioritzant els de major atractiu i posar-los en valor reinvertint part dels beneficis turístics en la conservació o millora del recurs.
- És clau que el procés de valorització turística del patrimoni natural i cultural com a recurs ecoturístic, consideri la seva fragilitat envers les perturbacions, acusada per la mida petita de molts dels espais naturals. Així caldrà establir una planificació turística coherent a la capacitat de càrrega de l'entorn (respectant les ràtios de persones, o les mesures minimitzadores d'impacte). D'altra banda la consolidació de l'ecoturisme s'haurà de portar a terme afavorint prioritàriament el desenvolupament local, i la participació dels agents que conviuen amb els recursos.
- Si bé en la majoria dels ENP existeix una extensa xarxa d'equipaments públics d'acollida de visitants, senyalització i interpretació genèrica del patrimoni (centres de visitants, panells informatius, itineraris marcats, etc.), es detecten importants diferències en quantitat i qualitat entre equipaments d'un o altre ENP. Alguns d'ells són precaris, tenen un manteniment insuficient o estan infrautilitzats, i en general necessiten ser reorientats per aportar molt més valor afegit a la pràctica ecoturística i oferir un millor servei. En general cal un enfocament de major optimització i sostenibilitat econòmica dels equipaments, per a fer-los atractius i integrats a l'oferta, aprofitant al màxim els recursos tecnològics.
- En general cal millorar els sistemes de mobilitat sostenible als ENP. Existeix dificultat d'accés amb transport públic o col·lectiu (també per a moure's dins els ENP) amb una oferta escassa i poc competitiva, i una gran dependència del transport privat en general. L'adaptació dels equipaments a persones amb necessitats especials (a nivell de mobilitat, visual, auditiu, cognitiu, etc.) és un repte important ja que són escasses les instal·lacions adaptades.
- La xarxa d'ENP catalans disposa d'una àmplia gama d'activitats, itineraris i productes de natura que es poden gaudir durant tot l'any (i a reduïda distància entre sí) que contribueix a la desestacionalització del turisme, i és perfectament combinable amb altres modalitats turístiques i serveis complementaris existents. D'altra banda s'ha treballat poc la generació de productes combinats que integrin diverses activitats, que combinin diverses modalitats (ecoturisme i turisme gastronòmic, cultural, actiu, etc.), o que integrin diferents ENP.
- Vinculat als ENP es compta amb un extens i dispers teixit creixent de proveïdors de turisme de natura integrat sobretot per microempreses repartides per tot el territori amb professionals amb alt nivell d'especialització vinculats en molts casos al món de la conservació o l'educació, però amb limitada sostenibilitat econòmica i professionalització en matèria turística: creació de productes ecoturístics o paquets combinats, activitats de promoció i comercialització, etc. Cal també una major professionalització i reforç d'aptituds lingüístiques, sobretot dels guies de natura, per oferir un servei de qualitat als usuaris estrangers. Disposar de programes de formació certificats i més estandarditzats entre ENP afavoriria aquesta millora.
- Existeix una demanda potencial en augment de turistes de natura als ENP, tant de zones properes (mercat domèstic català o espanyol), com de l'estranger (sobretot europeu i americà) en els quals seria convenient focalitzar els esforços de promoció de manera específica i segmentada.
- És imprescindible una aposta clara i diferenciada per promoure Catalunya com a destinació de turisme de natura (ecoturisme) de primer nivell. És necessària una marca que estableixi criteris i posi en relleu les joies dels ENP i els valors experiencials i de conservació d'aquests. Avui dia existeix una promoció massa fragmentada, poc coordinada entre agents a diferents escales, i amb missatges no sempre coincidents, que genera una visió poc coherent del sector.
- Manquen eines i accions de comunicació, promoció i comercialització conjunta del turisme de natura en la xarxa d'ENP de Catalunya que prioritzin les necessitats de l'usuari, i no les competències de l'òrgan gestor. Així, tots els ENP gestionats per la Generalitat de Catalunya (i també d'altres gestors d'ENP) haurien de disposar eines comunes amb vocació turística per evitar que l'usuari interessat en la natura del país hagi de navegar per diversos canals amb informació molt desigual o poc pràctica.
- La Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS), sistema d'acreditació voluntària als ENP, és considerada una valuosa metodologia tant per a la planificació del turisme de natura, com per a la concertació d'agents turístics en pro del desenvolupament local. Alguns ENP catalans són pioners amb llarga experiència en la seva aplicació, referent de gran utilitat per als ENP que ara inicien el procés. Eines convencionals de planificació d'usos i gestió als ENP (Pla Especial, PRUG) si bé són necessàries i podrien contribuir a regular aspectes clau dels recursos naturals són insuficients per gestionar adequadament el sector ecoturístic, per la seva orientació i per que poques estan operatives avui dia.

- Existeix una manca de sistematització d'informació i dades en matèria de turisme de natura (sobre la destinació, mercats emissors, demanda real i potencial, proveïdors, productes, volum de negoci, etc.) tant a nivell quantitatiu com qualitatiu. L'existència de diversos sistemes de recollida i anàlisi de dades en el sector turístic convencional a Catalunya (alguns en procés d'adaptació), podrien ser un punt de partida adequada turisme de natura en ENP.
 - És imprescindible aprofundir en els mecanismes de col·laboració i fluïdesa entre els òrgans públics de planificació i promoció turística i els òrgans de gestió dels ENP, conjuntament amb els agents privats del sector del turisme de natura. Disposem d'antecedents i exemples d'èxit en la creació d'estructures públic-privades participatives que són un bon referent.
- Cal evitar la descoordinació institucional i optimitzar els marcs de col·laboració (Ex. clubs de producte) entre diferents escales territorials (comarcal, marca turística, nacional), per no generar desorientació i ineficàcia en l'impuls del sector privat.
- Tenim un teixit empresarial força actiu i compromès que necessita apostar per una visió en xarxa i d'objectius comuns ambiciosos en matèria d'ecoturisme. La reduïda dimensió de moltes de les iniciatives ecoturístiques fa difícil tenir capacitat per fer front de manera individual als diferents aspectes de la cadena de valor des de la generació de producte fins la seva comercialització. Participar en projectes i xarxes nacionals i internacionals, amb la complicitat d'òrgans públics, permet a aquests professionals fer un salt qualitatiu en els mercats als que hi tenen accés.

REPTES DEL TURISME DE NATURA ALS ENP

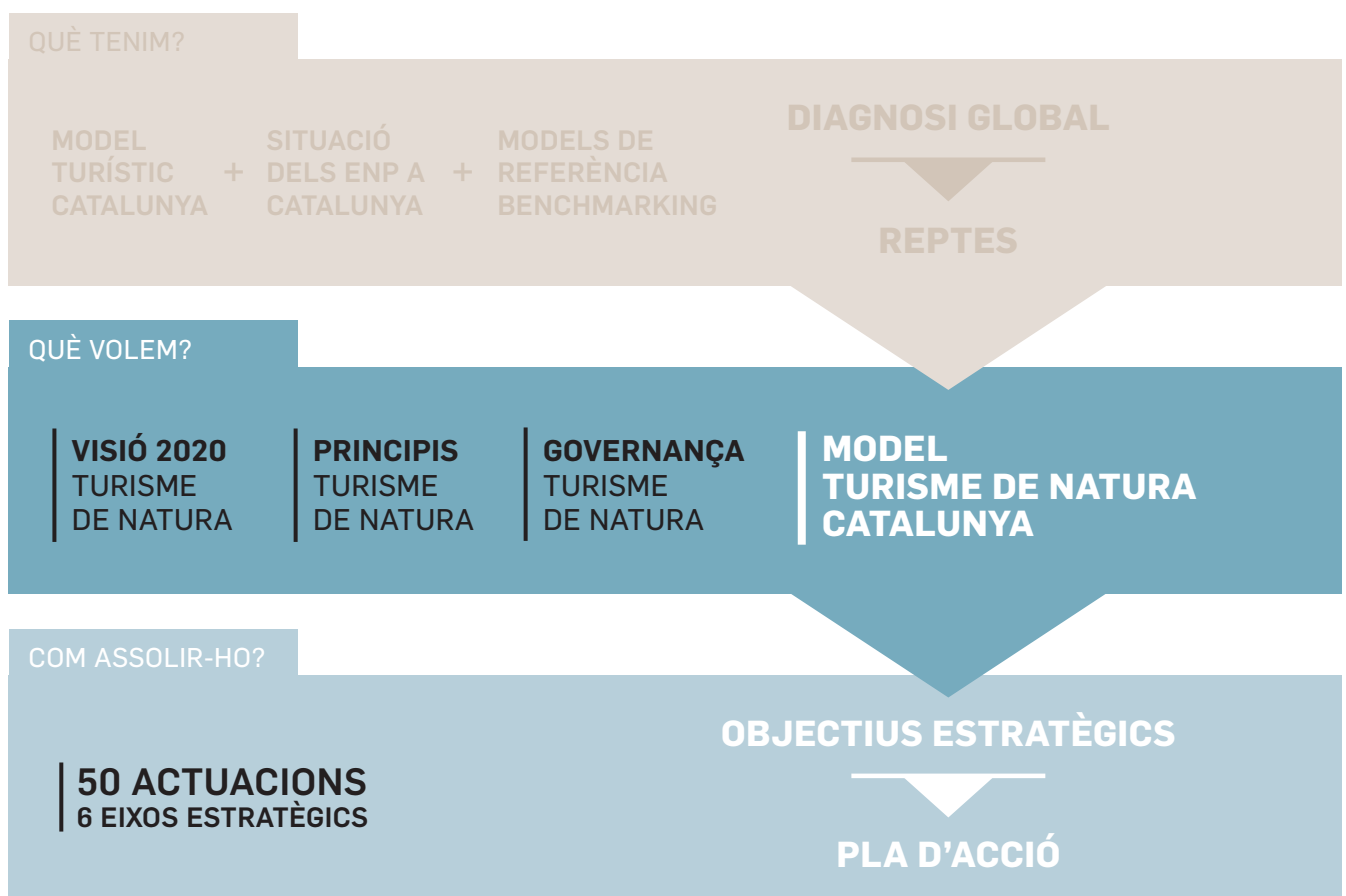
ÀMBIT 1: ÚS TURÍSTIC SOSTENIBLE DELS RECURSOS NATURALS I CULTURALS			
DE	... Ús públic dels recursos	A	... Gestió multifuncional del patrimoni
DE	... Natura com a escenari	A	... Natura com a motivació
DE	... Espais protegits fràgils i amenaçats	A	... Patrimoni conservat i valoritzat
ÀMBIT 2: OPTIMITZACIÓ D'INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SERVEIS PÚBLICS			
DE	... Equipaments infrautilitzats	A	... Centres de dinamització turística
DE	... Transport deficitari d'accés als ENP	A	... Mobilitat sostenible i adaptada
ÀMBIT 3: OFERTA DIVERSA I COMPETITIVA AMB PROVEÏDORS CORRESPONSABLES I DE QUALITAT			
DE	... Activitats a la natura	A	... Experiències responsables a la natura
DE	... Proveïdors poc professionalitzats	A	... Professionals del turisme de natura
DE	... Sector amb potencialitat	A	... Sector consolidat i responsable
ÀMBIT 4: COMUNICACIÓ I PROMOCIÓ PER ATRAURE LA DEMANDA			
DE	... Catalunya també té natura	A	... Catalunya és NATURA
DE	... Accions disperses de promoció turística	A	... Visió integrada del turisme de natura
DE	... Eines individuals i febles	A	... Eines compartides i potents
ÀMBIT 5: PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA			
DE	... Proposta de plans d'ús i gestió d'ENP	A	... Conjunt d'instruments transversals en marxa
DE	... CETS com a iniciativa pilot	A	... CETS com a metodologia de concertació
DE	... Escasses dades i informació	A	... Seguiment ENP i intel·ligència de mercat
ÀMBIT 6: COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS PÚBLICS I PRIVATS			
DE	... Competència de microempreses	A	... Clústers d'empreses complementàries
DE	... Competències d'òrgan públics	A	... Gestió intersectorial dels ENP
DE	... Equips tècnics deficitaris	A	... Xarxa públic-privada d'agents de gestió

3 Pla d'acció

*El Pla Director contempla un pla d'acció amb **50 actuacions** previstes per un període de 5 anys (2015-2020). S'estructura en **6 eixos estratègics** que aborden, des de garantir el bon estat dels recursos naturals i els equipaments, fins a la millora de l'oferta, la promoció i comercialització, així com la participació dels agents públics i privats.*

PLA DE FOMENT DEL TURISME DE NATURA ALS ESPAIS NATURALS PROTEGITS DE CATALUNYA
FASE 2 I 3: DEFINICIÓ DEL MODEL DE TURISME DE NATURA I PLA D'ACCIÓ

Primer, hem avançat per donar resposta a la pregunta *Què tenim?*. Partint tant del Model turístic de Catalunya, com de la situació de la Xarxa d'ENP, hem elaborat una **diagnosi global**, en relació al turisme de natura als Espais Naturals Protegits de Catalunya. En paral·lel, hem identificat aquells aspectes d'altres models a partir de diversos casos d'estudi (*benchmarking*) que poden implicar un aprenentatge per Catalunya. Seguidament hem pogut contextualitzar les oportunitats i fortaleses i les debilitats i amenaces presents en el sector i els ENP per establir els reptes futurs per al turisme de natura a casa nostra.

El següent pas ha estat respondre a la pregunta *Què volem?* i així establir el **model desitjat per al turisme de natura a Catalunya**. Així s'ha definit una visió per a l'horitzó 2020, uns principis orientadors, i un esquema organitzatiu i de governança.

Per últim, per donar resposta al model i els objectius estratègics plantejats, s'ha proposat un **Pla d'Acció** que inclou una bateria amb **50 actuacions**, estructurades en **21 programes** i **6 eixos estratègics** que es detallen a continuació.

3. 1. EL MÒDEL FUTUR DEL TURISME DE NATURA A CATALUNYA: VISIÓ, PRINCIPIS I GOVERNANÇA

3. 1. 1. VISIÓ

El Pla de Foment del Turisme de Natura als Espais Naturals Protegits de Catalunya assumeix com a pròpia la visió i objectius d'altres instruments existents com el Pla Estratègic de Turisme de Catalunya, o el Pla de màrqueting turístic, particularment en aspectes que fan referència a:

- Valoritzar els espais naturals, sobretot els protegits, a partir de propostes que compatibilitzin la conservació amb el desenvolupament socioeconòmic.
- Incrementar la robustesa de la marca Catalunya associant-la amb una natura, un paisatge i un patrimoni cultural de característiques excepcionals i d'elevada diversitat.
- Millorar l'ús turístic del patrimoni natural i cultural de manera sostenible.

3. 1. 2. PRINCIPIS DEL TURISME DE NATURA A CATALUNYA

El model de gestió del turisme de natura ha d'estar fonamentat en **dues dimensions clau**.

- Primer, en contribuir a la conservació dels recursos naturals, culturals i paisatgístics, amb èmfasi en aquells presents als espais naturals protegits, que són la font i el centre d'interès d'aquesta modalitat turística.
- Segon, en un impuls decidit per millorar la qualitat turística, tant de la destinació -per atraure i satisfer el visitant-, com del turista -per generar més valor afegit a la destinació en termes econòmics, culturals i ambientals-.

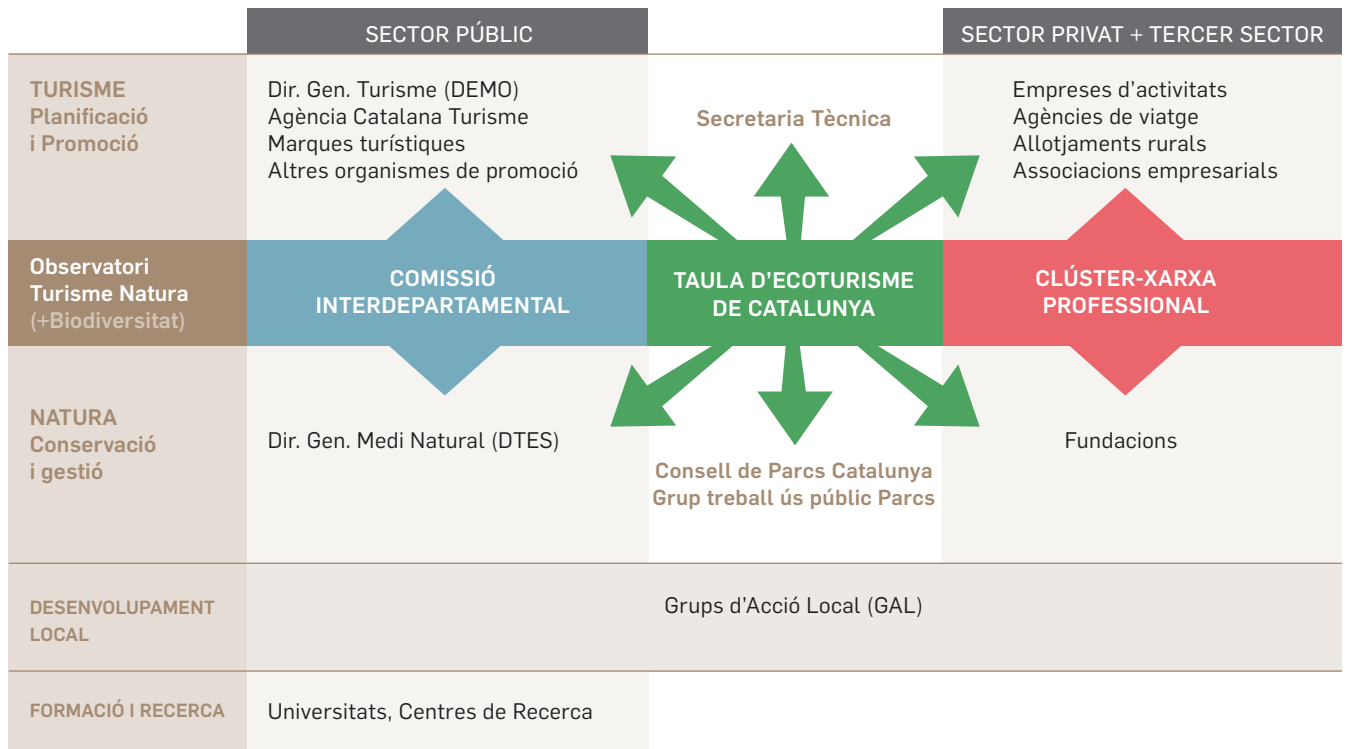
Així, la visió que emmarca el turisme de natura als ENP a Catalunya en l'**horitzó del 2020** és:

“Catalunya com a referent del turisme de natura en la regió mediterrània, a partir de la valorització, conservació i gestió multifuncional dels seus recursos naturals, culturals i paisatgístics, i en particular els seus espais naturals protegits, gràcies a un model de lideratge públic i privat que prioritzi la qualitat per sobre de la quantitat i contribueixi al desenvolupament local i la millora de l'entorn natural.”

Principis bàsics del turisme de natura a Catalunya:

1. Contribueix a conservar el patrimoni natural i cultural dels espais naturals que es visiten, minimitzant els impactes negatius sobre l'entorn.
2. Millora la qualitat de vida de les poblacions locals, fomentant la cooperació i incloent-les en els processos de planificació turística, i promou l'augment d'ocupació i de beneficis per a les empreses del propi territori.
3. Ofereix una experiència d'alta qualitat als visitants, incorporant elements interpretatius per seduir i conscienciar sobre els valors patrimonials i la seva conservació.
4. Atrau un tipus de públic, tant del mercat interior com de mercats internacionals, cada vegada més nombros i interessat en observar i conèixer els valors dels espais naturals.
5. Fomenta la cooperació entre els gestors dels espais naturals i el sector turístic, en tot el procés de l'activitat turística.

3. 1. 3. ESQUEMA ORGANITZATIU I DE GOVERNANÇA

3. 2. OBJECTIUS

A continuació s'exposen els **Objectius Estratègics** que es deriven dels Reptes exposats en l'apartat anterior. Cadascun dels Reptes implica la consecució de diversos objectius estratègics que tenen horitzó 2020

OBJECTIU 1:

Afavorir un ús turístic sostenible i responsable dels recursos naturals i culturals emprats pel turisme de natura.

OBJECTIU 2:

Optimitzar les infraestructures, equipaments i serveis públics dels espais naturals protegits emprats per al turisme de natura.

OBJECTIU 3:

Consolidar una oferta diversa i competitiva amb proveïdors corresponsables i de qualitat.

OBJECTIU 4:

Atraure la demanda creixent de turisme de natura, tant nacional com internacional, amb una estratègia integral i diferenciada de comunicació i promoció.

OBJECTIU 5:

Innovar i fer més transversal la planificació del turisme de natura i garantir-ne un seguiment adequat.

OBJECTIU 6:

Fomentar marcs de col·laboració estables i efectius entre agents públics i privats que aglutinin i reforcin el sector del turisme de natura.

El turisme de natura, un sector jove amb camí per fer.

autor: Xavier Basora

3. 3. EIXOS D'ACCIÓ: PROPOSTES

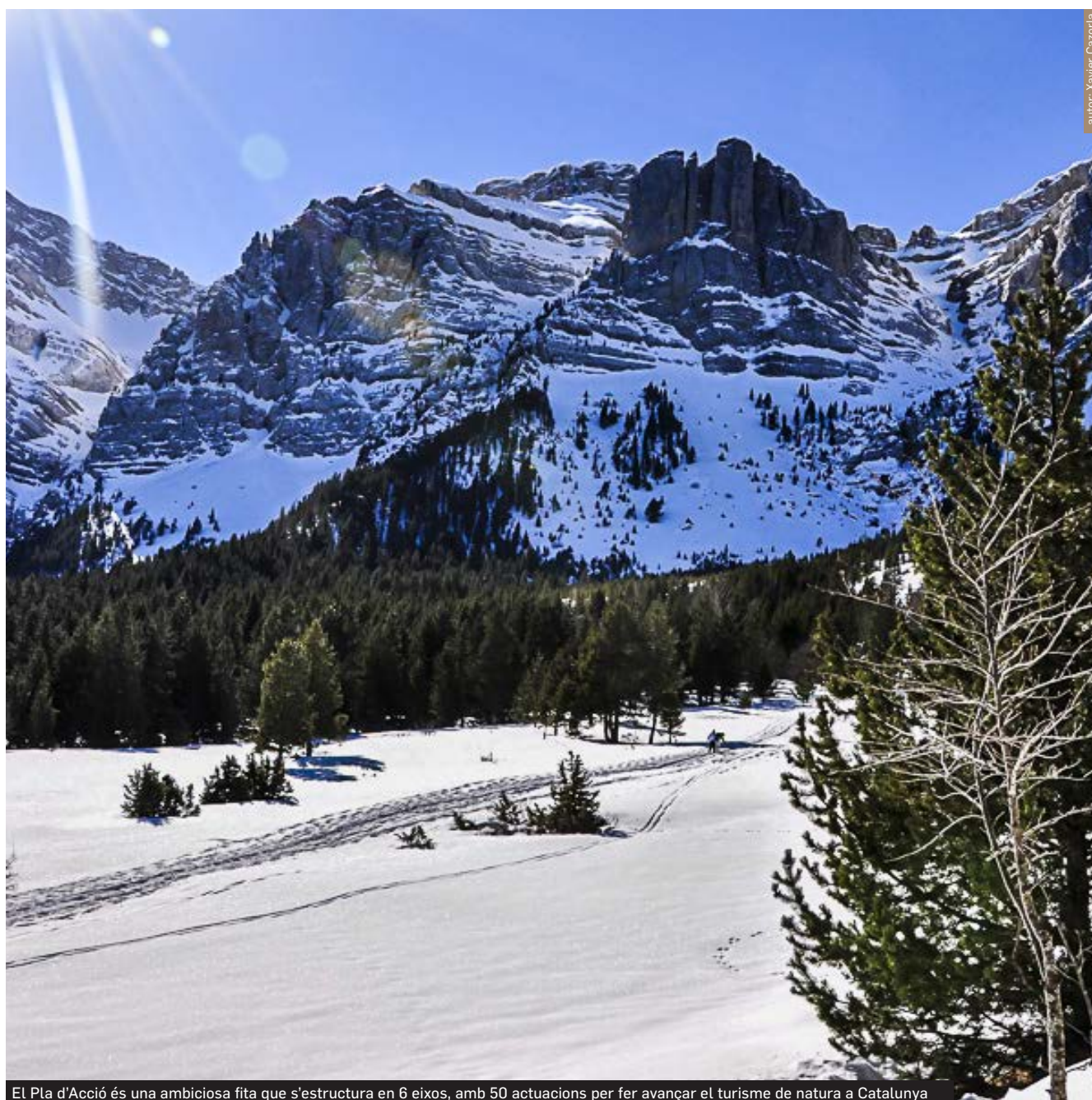
Aquest apartat presenta una de les parts centrals del Pla de Foment ja que integra les propostes d'actuacions formulades a partir de la diagnosi efectuada, i les contribucions tant d'agents turístics, els responsables dels ENP, i el propi equip redactor.

S'estructura en **6 eixos d'acció** com s'indica en la següent pàgina. Cada eix disposa d'un codi de color i es correspon a un gran àmbit temàtic en matèria de turisme de natura als ENP:

1. Recursos naturals
2. Infraestructures i equipaments

3. Gestió de l'oferta: productes i proveïdors
4. Gestió de la demanda: comunicació, promoció i comercialització
5. Planificació i seguiment
6. Col·laboració entre agents

Aquests 6 eixos es divideixen en Programes (en total es presenten **21 Programes**), els quals aglutinen les propostes d'actuacions (en total **50 Actuacions**). Com veurem posteriorment, cada actuació ha estat descrita per mitjà d'una fitxa. I del total, s'han seleccionat **20 Actuacions Clau**, considerades així pel seu grau de prioritat i facilitat en la seva implementació.

autor: Xavier Cazorla

El Pla d'Acció és una ambiciosa fita que s'estructura en 6 eixos, amb 50 actuacions per fer avançar el turisme de natura a Catalunya

EIX 01**RECURSOS NATURALS PER AL TURISME DE NATURA ALS ENP**

PROGRAMA 1.1. Potencial ecoturístic dels recursos naturals i culturals i àrees preferents

PROGRAMA 1.2. Capacitat d'acollida turística als ENP de Catalunya

PROGRAMA 1.3. Instruments de contribució turística a la conservació del patrimoni natural i cultural

EIX 02**OPTIMITZACIÓ D'INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SERVEIS PÚBLICS**

PROGRAMA 2.1. Catalogació d'equipaments i itineraris d'interès ecoturístic

PROGRAMA 2.2. Millora de la qualitat i sostenibilitat dels equipaments i serveis ecoturístics als ENP

PROGRAMA 2.3. Accessibilitat als equipaments i serveis per a persones amb necessitats especials

PROGRAMA 2.4. Mobilitat als ENP de Catalunya

EIX 03**GESTIÓ DE L'OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS DE TURISME DE NATURA**

PROGRAMA 3.1. Generació de valor en el disseny de producte ecoturístic

PROGRAMA 3.2. Reconeixement, suport i formació als professionals en ecoturisme als ENP

PROGRAMA 3.3. Codis voluntaris de bones pràctiques i responsabilitat social empresarial

EIX 04**GESTIÓ DE LA DEMANDA: COMUNICACIÓ, PROMOCIÓ I COMERCIALIZACIÓ**

PROGRAMA 4.1. Posicionar Catalunya com a destinació de natura

PROGRAMA 4.2. Reforçar l'acció pública de promoció del turisme de natura

PROGRAMA 4.3. Promoció especialitzada de l'oferta de turisme de natura als mercats amb més potencial

PROGRAMA 4.4. Comercialització

EIX 05**PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA**

PROGRAMA 5.1. Revisió normativa i simplificació administrativa en matèria d'ecoturisme

PROGRAMA 5.2. Planificació del turisme de natura als ENP

PROGRAMA 5.3. Obtenció d'informació i seguiment del turisme de natura Catalunya

EIX 06**COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS PÚBLICS I PRIVATS**

PROGRAMA 6.1. Taula de l'Ecoturisme a Catalunya i Comissió Interdepartamental

PROGRAMA 6.2. Consolidació de la xarxa d'agents i professionals en ecoturisme a Catalunya

PROGRAMA 6.3. Projectes pilot amb entitats sense ànim de lucre que promouen l'ecoturisme

PROGRAMA 6.4. Col·laboració amb òrgans estatals i internacionals en matèria d'ecoturisme

COM ES PRESENTEN LES ACTUACIONS? FITXES DESCRIPTIVES I ACTUACIONS CLAU

Com hem avançat anteriorment les **50 Actuacions** es presenten sintetitzades per mitjà d'una **fitxa tècnica**. Cada fitxa a més de la numeració, el títol i una descripció breu de l'actuació conté la següent informació:

AGENT IMPULSOR: Indica l'entitat/s més oportuna/nes per a promoure l'actuació en qüestió. No ha de ser l'únic ens que hi participi, però sí en serà imprescindible el seu lideratge.

EXECUCIÓ: Indica el període (en mesos) que s'estima per a l'execució de l'actuació. Quan aquesta no es preveu executar-se en un període determinat amb inici i fi, sino que és de caràcter continu s'ha indicat com a "Continuada". En cas que l'execució sigui "Per fases" així s'ha referenciat.

TERMINI: S'han identificat 2 períodes que determinen l'horitzó en que es considera viable i adequada la implementació de l'actuació:

- **CURT** (1-2 anys). Per a actuacions que són assolibles en un curt període de temps, i no requereixen molts recursos o són relativament fàcils d'aplicar (per exemple no impliquen canvis normatius, o assolir consensos complexes).
- **MIG-LLARG** (3-5 anys). Per actuacions que requereixen més recursos (tècnics, financers, etc.), un procés participatiu o de consens més ampli, i que en definitiva necessiten un període mig-llarg per tal s'assolir-se.

RECURSOS: Es determinen 2 tipus de recursos:

- **Tècnics o de personal:** Aquests segueixen els següents rangs aproximats:
 - 👤👤: *Nombre reduït de personal* (equips petits o de pocs professionals, d'entitats públiques o privades)
 - 👤👤👤: *Nombre rellevant de personal* (equips amb personal de diversos perfils i/o entitats públiques o privades),
 - 👤👤👤👤: *Nombre important de personal* (hi participa un equip multidisciplinar amb una quantitat destacada de professionals d'arreu del país)
- **Financers (pressupostaris):** Indiquen el rang de pressupost aproximat requerit per portar a terme l'actuació. Els rangs són:
 - €€€ < 10.000 EUR
 - €€€€ Entre 10.000 i 50.000 EUR
 - €€€€€ > 50.000 EUR

ACTUACIONS RELACIONADES: Per facilitar detectar la relació entre actuacions (siguin o no d'un mateix programa), s'en aquesta casella es llisten el nº de les actuacions que hi tenen relació (Ex: A1, A2, A3)

EXEMPLES I CASOS AFINS: D'igual manera com s'ha fet amb les actuacions relacionades, s'ha indicat la referència dels **Exemples i Projectes d'interès** (denominats com a E01, E02,...) , així com els **Casos d'Estudi (Benchmarking)** (B1, B2, B3,...) que hi poden tenir relació. Consulteu l'Index General per localitzar més fàcilment on s'ubiquen aquests exemples i casos d'estudi.

Finalment, i per facilitar la operativitat d'aquest Pla d'Acció, els membres de la comissió de seguiment van seleccionar **22 Actuacions Clau** (*Veure llista en pàgina següent*).

Com **ACTUACIÓ CLAU** (marcat així en les fitxes que correspon) s'han identificat aquelles actuacions a posar en marxa de forma **prioritària**, bé perquè són imprescindibles per avançar en la consolidació del sector del turisme de natura a Catalunya, o bé perquè no requereixen excessius recursos per implementar-les. Cal destacar que les propostes formulades donen continuïtat a altres iniciatives i accions endegades tant per la Generalitat de Catalunya en matèria de turisme i de planificació i gestió dels espais naturals, com per altres agents rellevants en aquest sector (ACT, Grups LEADER, etc.).

EIX 01. RECURSOS NATURALS PER AL TURISME DE NATURA ALS ENP

EIX 02. OPTIMITZACIÓ D'INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SERVEIS PÚBLICS

EIX 03. GESTIÓ DE L'OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS DE TURISME DE NATURA

EIX 04. GESTIÓ DE LA DEMANDA: COMUNICACIÓ, PROMOCIÓ I COMERCIALIZACIÓ

EIX 05. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA

EIX 06. COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS PÚBLICS I PRIVATS

ACTUACIONS CLAU

- A1. SELECCIONAR ELS 50 RECURSOS NATURALS AMB MÉS POTENCIAL TURÍSTIC DE CATALUNYA
- A2. IDENTIFICAR LES 25 DESTINACIONS TOP EN TURISME DE NATURA A CATALUNYA
- A3. DEFINIR LES MILLORS ÀREES DE CADA ENP PER PRACTICAR L'ECOTURISME
- A7. BASE DE DADES PÚBLICA D'EQUIPAMENTS ECOTURÍSTICS I ITINERARIS DELS ENP
- A9. ESTÀNDARDS DE QUALITAT I MANTENIMENT D'EQUIPAMENTS I ITINERARIS D'ÚS ECOTURÍSTIC
- A10. PLA DE MILLORA DE LA SENYALITZACIÓ I ELS CENTRES DE VISITANTS
- A11. XARXA D'INFORMADORS TURÍSTICS ALS ENP MÉS DOTADA I DE MÉS ABAST TERRITORIAL
- A14. PRIORITZACIÓ DE PROJECTES D'ACCESSIBILITAT EN EQUIPAMENTS D'ÚS ECOTURÍSTIC
- A18. CATÀLEG D'EXPERIÈNCIES ECOTURÍSTIQUES TOP PER CADA ENP
- A19. CAMPANYES PER A AGENTS TURÍSTICS LOCALS PER INTEGRAR-LOS EN L'OFERTA TURÍSTICA
- A20. WORKSHOPS PER FOMENTAR NOUS PRODUCTES ECOTURÍSTICS MULTI-AGENT I MULTI-ENP
- A21. BASE DE DADES PÚBLICA D'EMPRESES DE SERVEIS DE TURISME DE NATURA
- A25. CURS ESTÀNDARD DE GUIES DE NATURA ALS ENP AMB UNA ACREDITACIÓ DE QUALITAT
- A28. SEGELL PER RECONÈIXER LES DESTINACIONS I ELS PROVEÏDORS DE TURISME DE NATURA
- A29. COMUNICACIÓ TURÍSTICA GLOBAL DELS ENP DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
- A30. WEB I APP MÒBIL AMB VOCACIÓ TURÍSTICA I EXPERIENCIAL DELS ENP
- A40. MARC NORMATIU CLAR I ÀGIL PER ALS EMPRESARIS DE TURISME DE NATURA
- A41. PROJECTES ECOTURÍSTICS AMB L'IMPULS DELS PLANS DE FOMENT TERRITORIAL DE TURISME
- A44. OBSERVATORI DEL TURISME DE NATURA: INTEL·LIGÈNCIA DE MERCAT
- A45. UNA TAULA DE L'ECOTURISME A CATALUNYA PÚBLICO-PRIVADA PER CONCERTAR PRIORITATS
- A46. COORDINACIÓ PÚBLICA VIA UNA COMISSIÓ INTERDEPARTAMENTAL EN TURISME DE NATURA
- A47. CLÚSTER D'AGENTS PÚBLICS I PRIVATS EN MATÈRIA D'ECOTURISME

EIX 01

RECURSOS NATURALS PER AL TURISME DE NATURA ALS ENP

autor: Xavier Cazorla

Els ENP de Catalunya disposen d'una gran quantitat de recursos naturals òptims per consolidar un turisme de natura

Recull les actuacions orientades a afavorir un ús turístic sostenible i responsable dels recursos naturals i culturals d'interès per al turisme de natura, que contribueixen a la seva preservació. Inclou propostes per avaluar el potencial ecoturístic existent als ENP i definir-ne àrees preferents per aquesta modalitat; establir la capacitat d'acollida turística en les principals zones d'interès ecoturístic dels ENP de Catalunya; i definir instruments financers i de cogestió que afavoreixin la contribució del sector turístic a la conservació dels valors patrimonials.

PROGRAMA 1.1. POTENCIAL ECOTURÍSTIC DELS RECURSOS NATURALS I CULTURALS I ÀREES PREFERENTS

ACTUACIÓ 1	ACTUACIÓ CLAU	EIX 01
A1. PRIORITZACIÓ DELS 50 RECURSOS NATURALS (I CULTURALS) AMB MAJOR POTENCIAL ECOTURÍSTIC ALS ENP DE CATALUNYA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 4 MESOS	
RECURSOS: 🌳🌳🌳 🏞️🏞️🏞️	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A2, A3	EXEMPLES I CASOS AFINS: E2, E3, B1	
<p>Seleccionar els 50 recursos naturals (i culturals associats) amb major potencial ecoturístic a Catalunya, sobretot aquells ubicats en ENP, tot i que no exclusivament. Es farà èmfasi en aquells amb condicions òptimes per a ser gaudits, tant per no veure's afectats negativament pel l'activitat ecoturística com perquè disposen d'una interpretació o senyalització adequada. Sovint es tenen identificacions ben actualitzades a nivell naturalístic, però en general poc aprofundides en clau ecoturística. Per tant aquest segon enfocament haurà de ser el principal. La disponibilitat de serveis complementaris accessibles (allotjament, transport, restauració, etc.), serà també rellevant. En aquells ENP on ja s'hagi portat a terme aquesta identificació i priorització, sotmetre a avaluació amb un checklist dels requisits per a ser considerat recurs amb potencial ecoturístic.</p>		

ACTUACIÓ 2	ACTUACIÓ CLAU	EIX 01
A2. IDENTIFICACIÓ DE LES 25 DESTINACIONS TOP EN TURISME DE NATURA A CATALUNYA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 4 MESOS	
RECURSOS: 🌳🌳🌳 🏞️🏞️🏞️	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A1, A3, A28	EXEMPLES I CASOS AFINS: B1, B4	
<p>Elaboració d'un calendari i mapa ecoturístic de les 25 destinacions TOP en turisme de natura a Catalunya amb una fitxa detallada per a cadascuna d'elles. Permetrà identificar les zones de major interès ecoturístic, però també les èpoques per una observació i gaudi òptim (per les condicions climàtiques habituals, pels condicionants estacionals del propi fenomen natural –com la brama del cérvol o el color de les fagedes durant la tardor, etc.-. Disposar d'una priorització prèvia dels recursos amb potencial ecoturístic i el seu grau de desenvolupament serà important per a definir aquestes destinacions.</p>		

ACTUACIÓ 3	ACTUACIÓ CLAU	EIX 01
A3. IDENTIFICACIÓ D'ÀREES PREFERENTS PER A LA PRÀCTICA DE L'ECOTURISME		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 8 MESOS	
RECURSOS: 🌳🌳 🏞️🏞️	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: 20, 30, 12, 11	EXEMPLES I CASOS AFINS: E3	

Establiment d'una zonificació amb una cartografia detallada d'àrees preferents per a la pràctica de l'ecoturisme als ENP, tant per la seva compatibilitat amb la conservació com per la seva pràctica preferencial respecte altres activitats amb les que comparteixen el medi (circulació motoritzada, caça, pesca, activitats esportives, etc.). Aquestes zones preferent per a la pràctica ecoturística haurien d'estar reconegudes i promogudes en les diferents figures de planificació d'aquests espais. La possibilitat d'una senyalització identificativa o la limitació d'activitats incompatibles serien propostes vinculades a aquesta acció.

PROGRAMA 1.2. CAPACITAT D'ACOLLIDA TURÍSTICA ALS ENP DE CATALUNYA

ACTUACIÓ 4		EIX 01
A4. AVALUACIÓ DE LA CAPACITAT D'ACOLLIDA DE LES PRINCIPALS ÀREES D'INTERÈS ECOTURÍSTIC EN CADA ENP		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🏠🏠🏠	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A1, A3		
<p>En cada ENP seleccionar les principals (3) àrees o itineraris (amb un ús turístic actual conflictiu, o amb potencial ecoturístic futur) i aplicar una metodologia comuna i estandarditzada per determinar-ne la capacitat d'acollida física, ecològica i psicològica, de les activitats ecoturístiques a desenvolupar. S'avaluarà l'actual sistema de visites (amb les diferents modalitats de transport/mobilitat), la qualitat de la visita, tant lliure com guiada, i es dissenyaran propostes de millora i seguiment. Pretén esdevenir una metodologia replicable a emprar-se en zones en conflictes o noves àrees a ser desenvolupades ecoturísticament.</p>		

PROGRAMA 1.3. INSTRUMENTS DE CONTRIBUCIÓ TURÍSTICA A LA CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI NATURAL I CULTURAL

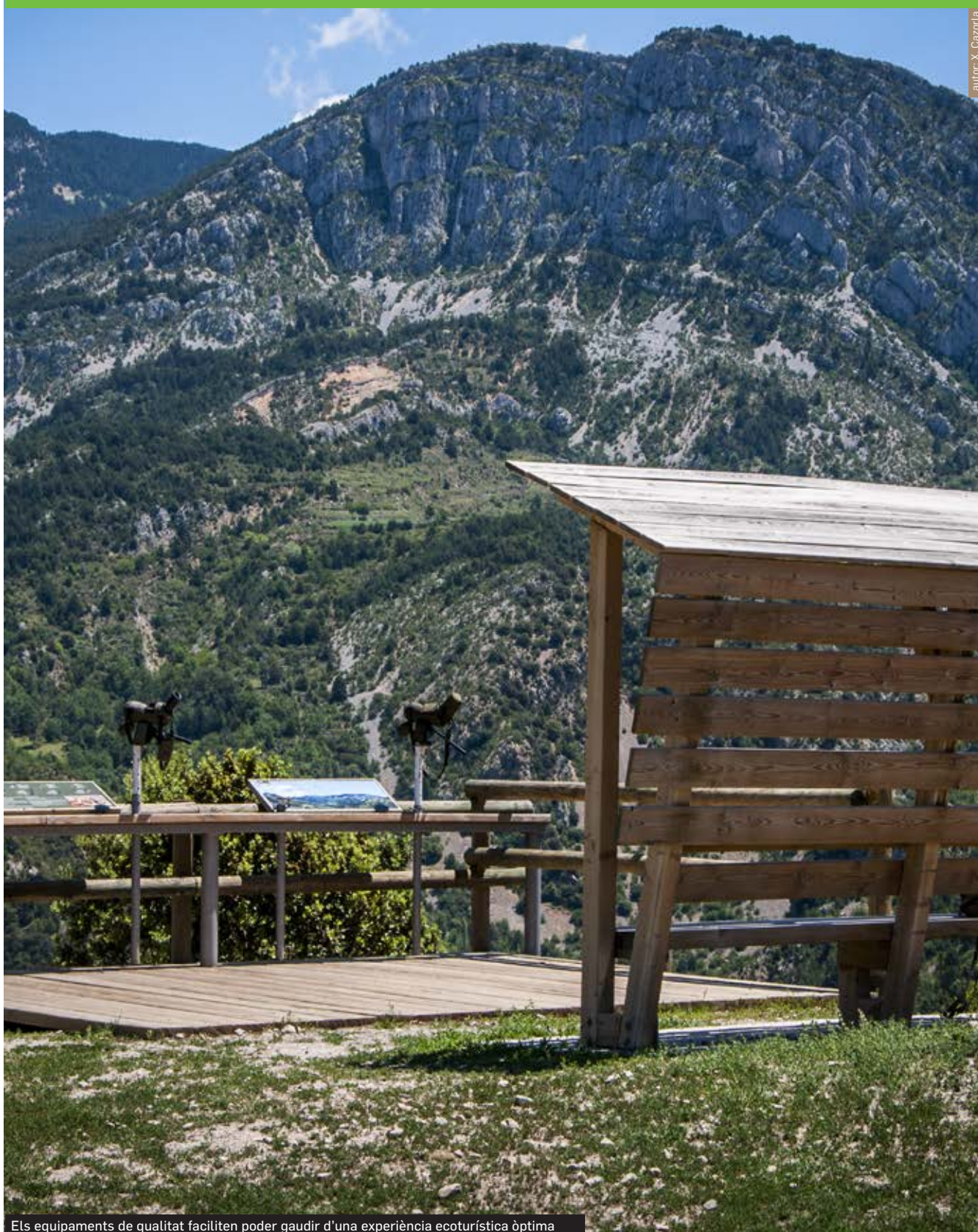
ACTUACIÓ 5		EIX 01
A5. INSTRUMENTS FINANCERS PER CONTRIBUIR A LA CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI NATURAL I CULTURAL		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 36 MESOS	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🏠🏠🏠	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A1, A3, A41		
<p>La conservació del patrimoni natural i cultural, i els equipaments associats, requereix d'importants inversions, en recerca, gestió, manteniment, etc. És important disposar d'una estratègia diversificada en l'obtenció de fons per donar resposta als seus requeriments. L'ecoturisme estableix que, de forma directa o indirecta, una part dels beneficis de l'activitat han de repercutir positivament en aquesta conservació. Es proposa doncs posar en marxa diversos projectes pilot d'instruments financers que ho facilitin com són els <i>Visitors Payback Systems</i>, els Fons per a la conservació, accions de micromecenatge dirigides a projectes de protecció de l'entorn, la gestió de patrocinis en ENP, l'apadrinament, o la canalització per conservació del patrimoni d'una part de l'impost sobre les estades en establiments turístics (IET).</p>		

ACTUACIÓ 6		EIX 01
A6. PROGRAMA ANUAL DE VOLUNTARIAT CONJUNT ALS ENP CATALANS PER A LA CONSERVACIÓ I SEGUIMENT		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🏠🏠🏠	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A1, A3, A5		
<p>Més enllà de les inversions i el finançament necessari per a la conservació i seguiment del patrimoni natural i cultural, cada vegada és més important afavorir mecanismes de coparticipació en la conservació i seguiment de l'estat d'aquests recursos. En matèria d'ecoturisme, aquesta acció és essencial, atès que el voluntariat hi ha estat sovint estretament vinculat, inclús com una activitat ecoturística en sí mateixa si combina l'acció per la millora del recurs juntament amb la seva descoberta i gaudi. Exemples com la recuperació de camins, la restauració de murs de pedra seca, o l'anellament i seguiment de les aus en són algunes de les accions a impulsar que avui dia ja es porten a terme. Serà oportú per tant disposar d'un programa anual de voluntariat ecoturístic als ENP de Catalunya en que sistemàticament s'estableixin accions de millora i la seva descoberta i de fàcil accés i inscripció per part dels usuaris interessats.</p>		

*“Posar en valor l'**excepcional riquesa natural de Catalunya** requereix identificar els recursos més seductors i les destinacions amb més atractiu”*

EIX 02 OPTIMITZACIÓ D'INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SERVEIS PÚBLICS

autor: X. Cazorla

Els equipaments de qualitat faciliten poder gaudir d'una experiència ecoturística òptima

Presenta actuacions que faciliten optimitzar les infraestructures, els equipaments i els serveis públics dels espais naturals protegits orientats al turisme de natura. Inclou propostes per a fer funcionals els catàlegs d'equipaments i itineraris; incrementar la qualitat i sostenibilitat econòmica dels equipaments i serveis ecoturístics oferts per ens públics als ENP; millorar l'accessibilitat i interpretació per a la pràctica ecoturística a persones amb necessitats especials; i facilitar i fer més sostenible la mobilitat, tant per l'accés fins als ENP, com dins dels propis espais naturals.

PROGRAMA 2.1. CATALOGACIÓ D'EQUIPAMENTS I ITINERARIS D'INTERÈS ECOTURÍSTIC

ACTUACIÓ 7	ACTUACIÓ CLAU	EIX 02
A7. BASE DE DADES PÚBLICA (SISTEMA WEB) D'EQUIPAMENTS ECOTURÍSTICS I ITINERARIS DELS ENP		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 👤 👤 👤 👤	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A1, A2, A8	EXEMPLES I CASOS AFINS: E2	
<p>Avui dia es disposen d'eines de sistematització dels equipaments públics (com el SIEQ) i altres eines de catalogació de senders, la majoria de les quals són d'ús i consulta exclusiva per als seus gestors. Seria adequat que aquestes eines de catalogació detallada poguessin tenir un ús per part del sector professional en matèria de turisme de natura per a la creació de producte. Això permetrà generar projectes empresarials amb una visió més sòlida, identificar més fàcilment els equipaments deficitaris i establir prioritats d'inversió (tant pública com privada). En aquesta BD haurien de constar de forma preeminent els equipaments que per les seves característiques singulars i pel seu potencial poden esdevenir en sí mateixos part integral de l'oferta ecoturística.</p>		

ACTUACIÓ 8	EIX 02
A8. CARTOGRAFIAR I DIFONDRE XARXES D'EQUIPAMENTS ESPECIALITZATS PER AL TURISME DE NATURA	
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 6 MESOS
RECURSOS: 👤 👤 👤 👤	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A7	
<p>A partir o com a complement de la Base de Dades pública d'equipaments dels ENP amb ús ecoturístic i per facilitar la creació de producte de turisme de natura, seria necessària la identificació cartogràfica de xarxes d'equipaments en el conjunt d'ENP de Catalunya. Així disposar d'un inventari col·lectiu i actualitzat entre ENP de la xarxa de refugis, la xarxa d'aguait de fauna, o d'itineraris tematitzats –botànics, geològics, etc.- facilitaria tant a professionals com usuaris desenvolupar activitats ecoturístiques de qualitat entre diferents ENP.</p>	

*“Els **centres de visitants** dels espais protegits estan infrautilitzats. Comptem amb uns equipaments de qualitat i distribuïts arreu del territori, però n'hem de repensar l'ús”*

PROGRAMA 2.2. MILLORA DE LA QUALITAT I SOSTENIBILITAT DELS EQUIPAMENTS I SERVEIS ECOTURÍSTICS ALS ENP

ACTUACIÓ 9	ACTUACIÓ CLAU	EIX 02
A9. GUIA PER A L'ESTANDARDITZACIÓ DE LA QUALITAT I MANTENIMENT D'EQUIPAMENTS I ITINERARIS D'ÚS ECOTURÍSTIC		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 👤 👤 👤 👤	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A7, A11		
<p>En la definició de producte ecoturístic és essencial disposar d'equipaments de qualitat, que donin resposta a les necessitats dels usuaris de forma eficaç i que minimitzin els costos de manteniment. Existeixen manuals que orienten sobre les característiques dels equipaments públics dels ENP, però sovint no incorporen la visió turística de forma concreta. Cal doncs establir una visió comuna sobre les característiques mínimes a garantir en cada equipament per atendre la demanda ecoturística i d'ús públic d'aquests, respectant les diferències notables existents entre ENP. Definir el paper dels agents privats i com aquests poden participar en millorar l'oferta associada als equipaments i el seu manteniment i gestió també és una dimensió a explorar en aquest manual així com els horaris d'atenció i el personal d'informació, els serveis bàsics d'acollida, les eines d'interpretació del patrimoni, optimitzar la senyalització als ENP, etc.</p>		

ACTUACIÓ 10	ACTUACIÓ CLAU	EIX 02
A10. PLA DE MILLORA DE LA SENYALITZACIÓ I ELS CENTRES DE VISITANTS PER INTEGRAR-SE EN L'OFERTA ECOTURÍSTICA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: PER FASES	
RECURSOS: 👤 👤 👤 👤	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A9	EXEMPLES I CASOS AFINS: E4	
<p>Per millorar l'experiència dels visitants als ENP es fa imprescindible un pla de senyalització únic al medi natural (que compagini també l'ús de tecnologies de la informació). Igualment els centres de visitants han de facilitar integrar-se com a part de l'oferta ecoturística, tant per la seva singularitat i atractiu que faci que la seva visita sigui part dels productes i experiències ecoturístiques, com per les facilitats que ofereixin als proveïdors de serveis de natura (espais per a fer presentacions i atendre visitants, etc.). Disposar d'exposicions atractives, el màxim d'interactives possible, o esdevenir punts d'observació de fauna "petita" com a tast de l'entorn, en són alguns al·licients. Dins d'aquest pla de millora és bàsic incorporar fórmules imaginatives que afavoreixin la viabilitat econòmica d'aquests equipaments, i tendir a l'autosuficiència a partir de l'oferiment de serveis (també per als professionals) o la venda de productes.</p>		

“Si resollem la manca crònica d'informadors turístics als espais protegits, generarem ocupació, i una experiència més gratificant als turistes que ens visitin”

ACTUACIÓ 11	ACTUACIÓ CLAU	EIX 02
A11. POTENCIAR PLANS D'OCUPACIÓ (SERVEI D'OCUPACIÓ DE CATALUNYA) PER ENFORTIR LA XARXA D'INFORMADORS		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 👤 👤 👤 👤	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A10, A13, A19	EXEMPLES I CASOS AFINS: E4, B2	
<p>Avui dia els òrgans gestors dels espais naturals protegits de Catalunya tenen una capacitat molt limitada per a disposar d'informadors suficients per oferir un servei adequat a la demanda en els moments de major afluència. Per suplir en part aquesta manca es planteja potenciar els Plans d'Ocupació orientats a enfortir la xarxa d'informadors dels ENP per mitjà de la contractació laboral temporal de persones aturades. Aquests requeriran gaudir d'una formació específica i adequada, i pot ser un impulsor per formar personal capacitada en l'adequada interpretació de l'entorn i els serveis associats en benefici del propi sector ecoturístic.</p>		

ACTUACIÓ 12		EIX 02
A12. DIAGNOSI D'IDONEÏTAT DELS ESPAIS D'ACOLLIDA/INFORMACIÓ TURÍSTICA I EQUIPAMENTS PER A L'OBSERVACIÓ DE LA NATURA ALS ENP		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 👤👤👤 🗺️🗺️🗺️	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A7, A9		
<p>A banda dels centres de visitants dels ENP existeix un conjunt d'espais d'acollida i informació, i equipaments d'interès per a la pràctica ecoturística (com aguaites de fauna salvatge, itineraris de flora, etc.) que cal optimitzar. Amb la finalitat de valorar si són adequats i suficients per a la pràctica del turisme de natura (en quant a tipus d'informació, idiomes, etc.) i formular millores (com disposar la informació en diverses llengües a través d'una App mòbil) s'elaborarà una diagnosi d'aquests equipaments per a cadascun dels ENP en clau ecoturística. Tant la Base de Dades disponible per la Subdirecció de Biodiversitat (SIEQ) com el manual per a l'estandardització de la qualitat en seran eines complementàries.</p>		

ACTUACIÓ 13		EIX 02
A13. CONSOLIDAR UNA XARXA D'ESPAIS PRIVATS I PÚBLICS COM A PUNTS D'INFORMACIÓ ASSOCIATS ALS ENP		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 18 MESOS	
RECURSOS: 👤👤👤 🗺️🗺️🗺️	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A7, A8	EXEMPLES I CASOS AFINS: B2, B4	
<p>Prenent l'experiència assolida en alguns ENP a través de projectes de desenvolupament local (com la iniciativa <i>Fem Parc</i>) i amb la finalitat de complementar la funció d'informació i acollida que porten a terme els Centres de visitants propis dels ENP, es proposa consolidar una xarxa d'espais privats (com allotjaments rurals, hotels, establiments de referència, etc.) i públics (centres d'informació turística comarcal, etc.) amb informació sobre les activitats als dels ENP.</p>		

PROGRAMA 2.3. ACCESSIBILITAT ALS EQUIPAMENTS I SERVEIS PER A PERSONES AMB NECESSITATS ESPECIALS

ACTUACIÓ 14	ACTUACIÓ CLAU	EIX 02
A14. PRIORITZACIÓ DE PROJECTES D'ACCESSIBILITAT REQUERITS EN EQUIPAMENTS D'ÚS ECOTURÍSTIC		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 👤👤👤 🗺️🗺️🗺️	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A15		
<p>Avui dia la manca d'adaptació de molts dels equipaments per a facilitar la practica del turisme de natura a persones amb necessitats especials als ENP és un fet rellevant. És important conèixer quins equipaments i projectes d'adaptació dels serveis públics per a persones amb necessitats especials són prioritaris. Per això es planteja una identificació concreta però global d'aquests equipaments i serveis a adaptar.</p>		

ACTUACIÓ 15	EIX 02
A15. EQUIPAMENTS D'ECOTURISME COMPATIBLES AMB LA INICIATIVA "TURISME ACCESSIBLE. TURISME PER A TOTHOM"	
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS
RECURSOS: 👤👤👤 🗺️🗺️🗺️	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A14	
<p>La pràctica del turisme de natura als espais naturals de Catalunya, de forma segura i amb una experiència satisfactòria per a les persones amb necessitats especials requereix l'adaptació específica d'equipaments i activitats. Garantir un accés per a tothom és una premissa per als ens públics i que avança en coherència a les propostes de l'Agència Catalana de Turisme de facilitar un <i>Turisme Accessible, un turisme per a tothom</i>, per mitjà de projectes d'accessibilitat i interpretació especials en zones prioritàries. Amb aquesta actuació s'avançarà en posar en marxa iniciatives concretes tant per l'adaptació d'equipaments ecoturístics, com per a disposar d'activitats de natura accessibles per tothom.</p>	

PROGRAMA 2.3. MOBILITAT ALS ENP DE CATALUNYA

ACTUACIÓ 16		EIX 02
A16. PLA DE MILLORA DE LA MOBILITAT D'ACCÉS PER A CADA ENP		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 18 MESOS	
RECURSOS: 🚶🚶🚶 🚲🚲	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A17		
<p>Un gran repte de la xarxa d'ENP i en particular de l'ecoturisme, és facilitar la mobilitat per accedir a aquests espais naturals garantint un sistema de transport eficaç, de qualitat i sostenible. Si bé la xarxa de carreteres avui dia és molt força adequada per accedir amb transport privat a la majoria d'ENP de Catalunya, el transport col·lectiu i públic necessita ser optimitzat per a oferir el servei que requereixen els usuaris d'aquest sector. El Pla de millora configurarà una estratègia de mobilitat veritablement multimodal i sincronitzada que doti el nostre sistema de major flexibilitat (per exemple per atendre els pics de demanda en determinades temporades). També calen millorar els protocols de resposta ràpida davant afectacions puntuals, com les nevades que afecten carreteres secundàries en zones de muntanya.</p>		

ACTUACIÓ 17		EIX 02
A17. PLA DE MOBILITAT SOSTENIBLE PER L'INTERIOR DE CADASCUN DELS ENP		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 🚶🚶🚶 🚲🚲	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A14, A15, A16		
<p>Els ENP com a espais sensibles i fràgils ambientalment, requereixen disposar de sistemes de mobilitat que en minimitzin el seu impacte. S'elaboraran els respectius plans de mobilitat a l'interior de cadascun dels ENP, amb una visió alhora conjunta. Com a complement a les accions que avui dia ja es porten a terme (i altres plans de mobilitat territorials o locals) caldrà promoure i millorar la xarxa per afavorir la mobilitat lenta (a peu, bicicleta, bicicleta elèctrica), però també amb tecnologies més sostenibles (vehicles elèctrics, vehicles col·lectius, etc.). També serà clau ubicar punts d'aparcament prioritari i ben senyalitzats en zones perifèriques per als vehicles privats (park&ride) avui dia deficitaris en alguns ENP.</p>		

EIX 03

GESTIÓ DE L'OFERTA: PRODUCTES I PROVEÏDORS DE TURISME DE NATURA

autor: Carol Gasset

Per consolidar l'ecoturisme als ENP, cal apostar per la professionalització dels proveïdors i una oferta suggerent i innovadora

Engloba les actuacions que consoliden una oferta diversa i competitiva en matèria de turisme de natura, i afavoreix gaudir de proveïdors responsables i de qualitat. Integra accions per a la generació de valor en el disseny de producte ecoturístic (entre proveïdors del propi sector o d'altres complementaris); el reconeixement, suport i formació als professionals i emprenedors en matèria d'ecoturisme; i l'establiment de codis voluntaris de bones pràctiques i l'aplicació d'una política de responsabilitat social i ambiental empresarial adequada.

PROGRAMA 3.1. GENERACIÓ DE VALOR EN EL DISSENY DE PRODUCTE ECOTURÍSTIC

ACTUACIÓ 18	ACTUACIÓ CLAU	EIX 03
A18. CATÀLEGS D'EXPERIÈNCIES ECOTURÍSTIQUES ALS ENP A PARTIR D'UN MANUAL D'ESTANDARDITZACIÓ		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A1, A2, A3	EXEMPLES I CASOS AFINS: E14, B4	
<p>Per facilitar la definició de productes per part dels proveïdors, però també la seva identificació per part de l'usuari, s'elaborarà un senzill manual d'estandardització dels productes i serveis ecoturístics als ENP. Prenent com a referència les tipologies d'activitats de turisme de natura definides en la diagnosi del Pla Director, s'establirà també una categorització segons la durada i les característiques dels productes (escapades, itineraris, rutes, estades/vacances). Complementàriament s'identificaran a l'entorn de 5-10 experiències ecoturístiques més rellevants a cada ENP per configurar un catàleg propi a cada ENP de productes/paquets. Una selecció d'aquestes es podrà integrar en un catàleg conjunt total de més de 50 experiències al llarg de l'any als diversos ENP de Catalunya.</p>		

ACTUACIÓ 19	ACTUACIÓ CLAU	EIX 03
A19. CAMPANYES DIRIGIDES A AGENTS TURÍSTICS LOCALS PER INTEGRAR-SE EN LES PROPOSTES ECOTURÍSTIQUES DELS ENP		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 4 MESOS (CONTINUADA)	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A1, A2, A3, A11, A13, A18	EXEMPLES I CASOS AFINS: E15, B2, B4	
<p>La definició de productes ecoturístics de qualitat i amb bona sortida al mercat requereix d'un bon coneixement dels valors patrimonials i de les possibilitats i activitats ecoturístiques de cada territori (rutes, itineraris, equipaments clau, etc.). Aquest és, doncs, un aspecte essencial a treballar amb els agents turístics locals vinculats a cada ENP, també per tal que estableixin col·laboracions i serveis conjunts. Per això es preveuen accions que aniran des de l'elaboració de fitxes específiques a partir dels recursos ecoturístics inventariats (per zona i temporada), complementades amb visites in situ per conèixer i experimentar de primera mà les propostes existents i els serveis que s'ofereixen. Alguns ENP ja han portat a terme aquest procés, dels quals s'ha obtingut un valuós aprenentatge.</p>		

ACTUACIÓ 20	ACTUACIÓ CLAU	EIX 03
A20. WORKSHOPS PROFESSIONALS PER A LA CREACIÓ DE PRODUCTES ECOTURÍSTICS COMPARTITS		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 3 MESOS	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A19, A21	EXEMPLES I CASOS AFINS: B4	
<p>Consolidar l'organització de tallers semestrals específics entre agents proveïdors de productes i serveis ecoturístics de diversos ENP per tal de dissenyar aquests productes, estructurar-los i/o definir estratègies de promoció i comercialització. La finalitat serà treballar els productes/paquets multiservei dins un mateix ENP, o bé oferir productes/paquets que aglutinin serveis en diversos espais naturals, i en diferents èpoques de l'any.</p>		

PROGRAMA 3.2. RECONeixEMENT, SUPORT I FORMACIÓ ALS PROFESSIONALS EN ECOTURISME ALS ENP

ACTUACIÓ 21	ACTUACIÓ CLAU	EIX 03
A21. BASE DE DADES PÚBLICA D'EMPRESSES DE SERVEIS DE TURISME DE NATURA (I COMPLEMENTÀRIES)		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 4 MESOS	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A19, A20, A47	EXEMPLES I CASOS AFINS: B4	
<p>Com a complement de la Guia oficial d'establiments turístics de la Generalitat de Catalunya, s'habilitarà una base de dades pública amb les empreses existents que treballen en matèria de turisme de natura en vinculació als ENP. Aquesta guia podrà incloure també referència dels establiments complementaris amb interès en treballar en aquest sector (allotjaments rural, hotels, agències de viatges, productors locals, etc.)</p>		

ACTUACIÓ 22	EIX 03
A22. CONVOCATÒRIES I AJUTS ORIENTATS A PROFESSIONALS I EMPRENEDORS EN ECOTURISME	
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA
RECURSOS: 	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A23	
<p>Posar en marxa convocatòries d'ajuts, subvencions i/o crèdits tous en les que els proveïdors de serveis de turisme de natura puguin ser beneficiaris directes (inclús dins de convocatòries més generals per a emprenedors turístics). Generar avantatges o incentius fiscals que afavoreixin als petits emprenedors d'aquest sector a iniciar la seva activitat per tal de consolidar-se. Aquests professionals tenen la dificultat afegida de treballar en un sector encara incipient i poc constant, que avui dia mou un volum de visitants a Catalunya encara limitat, i sovint amb dificultat d'accés a serveis específics per aquest tipus d'emprenedoria (formació, assessorament, etc.).</p>	

ACTUACIÓ 23	EIX 03
A23. SERVEI D'ASSESSORAMENT INTEGRAL A PROFESSIONALS DEL TURISME DE NATURA (FINESTRETA ÚNICA)	
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 4 MESOS
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A21, A22, A47	
<p>Generar un servei centralitzat (finestreta única) per tal d'orientar els professionals en matèria de turisme de natura a Catalunya (normativa, permisos, tràmits administratius, ajuts, propostes formatives, cerca de col·laboradors, eines per a la promoció i comercialització, etc.). Oferiria el servei a nivell de tots els ENP de Catalunya. Aquest servei comptaria amb assessors públics, i experts del món del turisme de natura de l'àmbit privat. Seria oportú partir de l'elaboració d'un informe jurídic-administratiu que clarifiqui alguns dels aspectes més controvertits en aquest sector, com l'acreditació per exercir com a guies acompanyants de natura, els criteris d'autoritacions per a l'observació de flora i fauna, o els tràmits necessaris per portar a terme activitats de turisme a la natura –com la fotografia de natura–.</p>	

ACTUACIÓ 24	EIX 03
A24. SESSIONS DE FORMACIÓ (PRESENCIAL I A DISTÀNCIA) PER PROFESSIONALS EN TURISME DE NATURA	
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A20, A23, A25, A48	EXEMPLES I CASOS AFINS: E6, E15, B2
<p>Crear un programa modular de formació orientat a capacitar en diferents aspectes clau en el sector del turisme de natura (creació de producte, promoció, comercialització, etc.). Estructurat en mòduls flexibles i ofert amb modalitats presencials i a distància (materials perdurables). Vinculat a programes formatius existents o futurs (Catalunya Emprèn; programes de formació professional i cursos de millora contínua -a incloure dins del Pla Anual de Transferència Tecnològica, programes universitaris, etc.-).</p>	

ACTUACIÓ 25	ACTUACIÓ CLAU	EIX 03
A25. CURS ESTÀNDAR DE GUIES DE NATURA ALS ENP AMB UNA ACREDITACIÓ DE QUALITAT		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 6 MESOS	
RECURSOS: 👤 👤 👤 🏠 🏠 🏠	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A19, A20, A25	EXEMPLES I CASOS AFINS: E6	
<p>Inspirat en els cursos per a guies de natura que existeixen avui dia en alguns ENP, haurà d'estructurar-se en diversos mòduls comuns per assolir uns estàndards equivalents entre ENP, i ampliar-ho a tots els parcs amb desenvolupament ecoturístic. Ha d'oferir garanties que els professionals estiguin plenament formats, no només en aspectes esportius i de seguretat al medi natural, també en el coneixement del patrimoni natural i cultural i en habilitats d'interpretació d'aquests recursos. Associat es podria elaborar un decàleg del guia de natura, al qual s'hi puguin adherir els guies formats en aquests programes, i una etiqueta de qualitat (dels Guies de natura) que els doni una avantatge competitiva i un cert aval de cara a l'usuari.</p>		

“Els guies de natura són l'ingredient indispensable per generar experiències ecoturístiques memorables. Hem de donar a la professió el reconeixement i suport que requereix”

PROGRAMA 3.3. CODIS VOLUNTARIS DE BONES PRÀCTIQUES I RESPONSABILITAT SOCIAL EMPRESARIAL

ACTUACIÓ 26	EIX 03
A26. CODIS DE BONES PRÀCTIQUES PER A UNA SELECCIÓ D'ACTIVITATS DE TURISME DE NATURA	
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 24 MESOS
RECURSOS: 👤 👤 👤 🏠 🏠 🏠	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A18	
<p>Promoure l'adopció de codis de bones pràctiques per a una selecció de 10-12 activitats de turisme de natura, tant per part de professionals com d'usuaris (Ex. Senderisme interpretatiu, Observació de mamífers terrestres; Observació de cetacis; Observació d'aus, Itineraris de flora, Fotografia de natura, Busseig, etc.). Per a algunes activitats ja existeixen aquests codis i es tracta de recopilar-los i promoure'ls, mentre que en d'altres caldrà elaborar-los.</p>	

ACTUACIÓ 27	EIX 03
A27. SISTEMA VOLUNTARI DE RESPONSABILITAT SOCIAL I AMBIENTAL EN LES EMPRESES DE TURISME DE NATURA	
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 24 MESOS
RECURSOS: 👤 👤 👤 🏠 🏠 🏠	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A26	EXEMPLES I CASOS AFINS: B3, B4
<p>Impuls d'un programa d'accions per oferir suport a les empreses del sector del turisme de natura en l'aplicació d'una política de RSE (Responsabilitat social i ambiental empresarial). Es facilitarà assessorament per al seguiment dels indicadors d'assoliment d'una política de RSE, i aquelles empreses que voluntàriament l'apliquin se'ls atorgarà un reconeixement, i una major puntuació en l'atorgament d'ajudes i subvencions per haver assumit aquest esforç. S'aprofitaran els recursos i programes ja existents avui dia en matèria de RSE (distintiu de Qualitat Ambiental, projectes de Gestió Rural Sostenible dels Grups d'Acció Local, adopció dels principis de la CETS, etc.)</p>	

EIX 04 GESTIÓ DE LA DEMANDA: COMUNICACIÓ, PROMOCIÓ I COMERCIALITZACIÓ

autor: P.Bàscones

Seduir als usuaris és un dels gran reptes de la comunicació i promoció en ecoturisme

Estructura actuacions que promouen l'atracció de la demanda creixent en turisme de natura, tant nacional com internacional als espais naturals protegits de Catalunya, amb una estratègia integral i diferenciada de comunicació i promoció. Presenta accions per a posicionar Catalunya com a destinació referent en turisme de natura; reforçar l'acció pública de promoció de l'ecoturisme, tant per un públic nacional, com pels mercats internacionals amb gran potencial; així com dinamitzar la comercialització d'aquests productes turístics.

PROGRAMA 4.1. POSICIONAR CATALUNYA COM A DESTINACIÓ DE NATURA

ACTUACIÓ 28	ACTUACIÓ CLAU	EIX 04
A28. SEGELL DE RECONeixEMENT DE DESTINACIÓ I PROVEÏDORS EN TURISME DE NATURA		
AGENT IMPULSOR: : AGÈNCIA CATALANA DE TURISME	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A34	EXEMPLES I CASOS AFINS: B1	
<p>Aprofitant l'experiència de l'administració de turisme, i emprant una lògica semblant a la d'altres segells de destinació creats per l'ACT, es podria crear un segell de "Destinació de turisme de natura (DTN)" per reconèixer aquells territoris (en aquest cas ENP enlloc de municipis) que ofereixen serveis i equipaments adaptats a les necessitats de les persones que volen practicar el turisme de natura i l'ecoturisme. Caldria valorar quins requisits de qualitat haurien de complir els ENP per acreditar-se, però seria raonable que tots aquells ENP que disposen de la CETS (o d'altres segells com SICTED o Q de Qualitat Turística) obtinguessin directament el segell de DTN, si escau amb petites adaptacions. Així mateix, caldria valorar que aquest nou segell acredités també a proveïdors de serveis, tal com fa la CETS.</p>		

ACTUACIÓ 29	ACTUACIÓ CLAU	EIX 04
A29. PLA I EINES DE COMUNICACIÓ TURÍSTICA DELS PARCS NATURALS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A30	EXEMPLES I CASOS AFINS: E7, B1, E5	
<p>Aquesta acció vol suplir la manca d'eines de comunicació conjunta dels ENP gestionats per la Generalitat de Catalunya. Per impulsar-ne de noves, un punt de partida essencial seria la redacció d'un Pla de comunicació turística del conjunt dels ENP amb el suport de la DG de Turisme, en el que s'hi definissin aspectes de marca (logotip, eslògan, valors associats, etc.) així com els objectius, els missatges i, sobretot, les actuacions i eines a utilitzar. Algunes eines i accions a impulsar serien nous perfils en xarxes socials de referència –Facebook, Twitter, Instagram i Youtube, un catàleg turístic, un e-butlletí periòdic, un blog d'experiències turístiques, etc. Moltes d'aquestes eines ja existeixen, però a nivell de cada ENP, perdent en part força per a un perfil de turista que voldria rebre informació de tots els ENP. Com a continguts turístics, es podrien aprofitar molts dels que ja generen cada ENP, però distribuint-los mitjanant aquestes eines globals de la marca Parcs Naturals de Catalunya. En aquest nou impuls a la comunicació turística dels ENP s'hauria de garantir que les principals accions i materials de comunicació estiguessin en anglès i a ser possible en altres llengües (alemany i francès).</p>		

*“Avui, **Catalunya, no està posicionada com una destinació de natura** malgrat el seu elevat potencial. L'ecoturisme ha de guanyar protagonisme en la promoció, diferenciat d'altres modalitats per a no generar confusió en l'usuari”*

ACTUACIÓ 30		ACTUACIÓ CLAU	EIX 04
A30. WEB I APLICACIÓ MÒBIL AMB VOCACIÓ TURÍSTICA I EXPERIENCIAL DELS PARCS NATURALS DE CATALUNYA			
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA		EXECUCIÓ: 8 MESOS	
RECURSOS: 👤👤👤 🏠🏠🏠		TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A18, A19, A29			
<p>A partir de la informació ja disponible al web Catalunya.com, i de la web de Parcs Naturals de la Generalitat de Catalunya, caldria crear un nou espai web turístic dins del domini Catalunya.com que reforci clarament l'aposta de Catalunya com a destinació de turisme de natura (de forma separada del turisme actiu, que és com apareix en l'actualitat) i que centralitzi una informació avui dia massa dispersa. Hauria d'incloure dos nivells de lectura: 1) ENP a ENP, amb informació ecoturística bàsica de cadascun (mapes, equipaments, itineraris, atractius principals), 2) oferta específica de diferents tipologies d'experiències ecoturístiques que es poden practicar al conjunt de Catalunya (prèvia estandardització i catalogació). En aquesta nova web també caldria destacar d'alguna manera els esforços de conservació que es fan als ENP. D'altra banda, seria interessant disposar d'una app o aplicació adaptada per a dispositius mòbils que aglutinés (parcialment o totalment) la informació que apareixeria en el nou espai web citat. Aquesta aplicació es podria centrar per exemple en els itineraris més atractius de cada ENP, o en els recursos ecoturístics de major interès.</p>			

ACTUACIÓ 31		EIX 04
A31. LA SETMANA DEL TURISME DE NATURA I ALTRES ACCIONS DE PROMOCIÓ DEL SECTOR AL MERCAT INTERIOR		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA		EXECUCIÓ: 4 MESOS
RECURSOS: 👤👤👤 🏠🏠🏠		TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A29		EXEMPLES I CASOS AFINS: E8, E10, B5
<p>El turisme de natura, dins del mercat català i espanyol, encara té un pes específic petit, malgrat el seu potencial revitalitzador de zones amb poques alternatives econòmiques. Es fa necessari, doncs, generar accions i campanyes d'ampli abast que donin a conèixer l'oferta existent, tal com s'està fent amb d'altres modalitats com l'enoturisme. D'accions amb aquest objectiu n'hi ha de molts tipus, però una amb un elevat impacte seria un programa potent i concentrat en el temps d'activitats ecoturístiques arreu dels ENP catalans i que podria anomenar-se la Setmana catalana del turisme de natura. Una acció que hauria d'anar acompanyada d'una campanya potent en mitjans de comunicació.</p>		

PROGRAMA 4.2. REFORÇAR L'ACCIÓ PÚBLICA DE PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA

ACTUACIÓ 32		EIX 04
A32. SUPORT I COORDINACIÓ DELS ÒRGANS GESTORS DELS ENP I ELS ENS DE PROMOCIÓ TURÍSTICA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA		EXECUCIÓ: 12 MESOS
RECURSOS: 👤👤👤 🏠🏠🏠		TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A29, A33		EXEMPLES I CASOS AFINS: E10, B3, B4
<p>La promoció turística que es fa des dels propis ENP es podria reforçar i singularitzar amb tècnics especialitzats del Servei d'Espais Naturals vinculats a una Secció d'Ús Públic de nova creació que assumissin plenament aquesta funció de promoció (avui exercida pels tècnics d'ús públic de cada ENP juntament amb moltes d'altres responsabilitats) i que, a més a més, fessin de pont i es coordinessin amb els tècnics de promoció turística que treballen als consells comarcals, patronats turístics supramunicipals i a la pròpia ACT. Una proposta equilibrada seria disposar d'un tècnic especialitzat en cadascuna de les 4 tipologies: ENP d'alta muntanya, ENP de muntanya interior, ENP d'aiguamolls i ENP marítime-terrestres. Cadascun d'aquests tècnics donaria suport als corresponents òrgans gestors dels ENP en matèria de promoció i comunicació turística.</p>		

ACTUACIÓ 33		EIX 04
A33. PREMIS I ALTRES ACTES DE RECONeixEMENT PROFESSIONAL D'EMPRESES I ENTITATS DE TURISME DE NATURA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: BIANUAL	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A29		
<p>La convocatòria de premis professionals per reconèixer iniciatives d'una determinada modalitat turística és una eina eficaç per donar-li visibilitat pública i, al mateix temps, estimular que les empreses i entitats vetllin per la qualitat i l'especialització dels seus productes. Tal com es fa amb els premis d'entourisme o els de turisme responsable, es podrien convocar, anualment o bianualment, els Premis d'ecoturisme de Catalunya destinats a reconèixer aquelles experiències ecoturístiques innovadores i altres categories com ara equipaments ecoturístics innovadors, itineraris ecoturístics amb una interpretació de qualitat, guies interpretadors, o empreses i entitats que contribueixen a conservar el medi natural a través de l'activitat turística. Els guardonats es podrien donar a conèixer en un gran acte com ara la Vetllada de l'ecoturisme o bé en un acte vinculat al Saló Internacional de Turisme de Catalunya (BTravel). A més dels premis, es podrien valorar altres iniciatives de reconeixement professional com ara una recopilació periòdica de bones pràctiques d'iniciatives i empreses d'ecoturisme.</p>		

ACTUACIÓ 34		EIX 04
A34. PROMOCIONAR DE MANERA PREFERENT EMPRESES DE TURISME DE NATURA AMB CERTIFICACIONS O POLÍTIQUES DE RSE		
AGENT IMPULSOR: ACT I ALTRES ENS DE PROMOCIÓ TURÍSTICA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A21, A27, A28, A36, A37		
<p>En l'àmbit del turisme de natura, on el recurs utilitzat és fràgil, el desenvolupament de les activitats turístiques ha de ser el màxim de respectuós amb el medi i, fins i tot, contribuir a conservar-lo. Cal afavorir, doncs, que les empreses de turisme de natura apliquin aquests principis, ja sigui a través de certificacions ambientals o de sostenibilitat, o assumint polítiques i accions de RSE a favor del medi natural. Una de les vies més efectives per incentivar-ho és que els organismes públics de promoció turística, en el moment de promocionar empreses dedicades al turisme de natura (ja sigui via web o en actes presencials promocionals), destaquin, de manera preferent, aquelles que demostrin aquest compromís real vers la conservació de l'entorn. Caldrà definir prèviament quines acreditacions, certificacions i mesures adoptades serveixen per avaluar aquest compromís empresarial (CETS, Certificat de Qualitat Ambiental, etc.).</p>		

PROGRAMA 4.3. PROMOCIÓ ESPECIALITZADA DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA ALS MERCATS AMB MÉS POTENCIAL

		EIX 04
A35. ESTRATÈGIA DE PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA ALS MERCATS INTERNACIONALS PRIORITARIS		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A29, A36, A37	EXEMPLES I CASOS AFINS: E6, E14, B5, B6	
<p>Els mercats internacionals prioritaris per al turisme de natura són Alemanya, Regne Unit, Benelux, França, països escandinaus, i Estats Units d'Amèrica. En tots aquests mercats hi ha un públic molt receptiu als productes de turisme de natura que s'ofereixen a Catalunya, però en molts casos passen desapercebuts ja que, internacionalment, el país no es projecta com una destinació idònia per al turisme de natura. Amb el suport dels CPT (Catalan Tourist Board) que l'ACT té en aquests mercats, es podria dissenyar i executar una estratègia per difondre l'oferta ecoturística del país. Paral·lelament, caldria dur a terme sessions de treball amb els responsables i tècnics d'aquests CPT per informar-los sobre els principals atractius i activitats que ofereix el país en l'àmbit del turisme de natura (i que van més enllà del turisme ornitològic). Així mateix, des de l'ACT es podria afavorir la presència d'empreses de turisme de natura en les jornades de mercats emissors que se celebren cada dos anys i seguir amb l'organització de jornades professionals, com el Workshop Pirineus, però en d'altres zones del país que també tenen potencial per al turisme de natura.</p>		

ACTUACIÓ 36		EIX 04
A36. PRESENCIA CONTINUADA A LES PRINCIPALS FIRES INTERNACIONALS DEL SECTOR DEL TURISME DE NATURA		
AGENT IMPULSOR: ACT I ALTRES ENS DE PROMOCIÓ TURÍSTICA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🏠🏠🏠	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A35	EXEMPLES I CASOS AFINS: B6	
<p>Seguint amb l'estratègia de l'ACT de garantir la presència de l'oferta turística de Catalunya a les principals fires internacionals de turisme, caldria consolidar que l'oferta catalana de turisme de natura també és present, de manera diferenciada, en les principals fires d'aquest sector. Algunes de les més importants, en les que l'ACT hi participa, són la British Birdwatching Fair - BBF (Rutland, Anglaterra) o TourNatur, a Düsseldorf (Alemanya). Seria desitjable que en aquestes fires es distingís clarament l'oferta de turisme de natura (amb els principals ENP al capdavant) de l'oferta de turisme actiu, ja que els públics solen ser diferents. També es podria incentivar que les empreses catalanes de turisme de natura hi poguessin participar de manera agrupada per zona o per tipus d'activitat. En paral·lel, també seria desitjable que l'oferta de turisme de natura tingués un major protagonisme en fires generalistes internacionals de gran rellevància, com per exemple World Travel Market de Londres o FITUR de Madrid.</p>		

“Els mercats internacionals amb més demanda de turisme de natura són Alemanya, Regne Unit, Benelux, França, països escandinaus, i EUA. Per accedir-hi cal una promoció molt específica i una oferta ben adaptada als seus requeriments”

ACTUACIÓ 37		EIX 04
A37. FAM, PRESS I BLOG TRIPS AMB VOCACIÓ INTERNACIONAL EN MATÈRIA DE TURISME DE NATURA		
AGENT IMPULSOR: ACT I ALTRES ENS DE PROMOCIÓ TURÍSTICA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🏠🏠🏠	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A29, A35	EXEMPLES I CASOS AFINS: B3, B4, B6	
<p>En la mateixa línia que l'acció 36, i aprofitant l'àmplia experiència de l'ACT i d'altres organismes de promoció turística en l'organització d'aquests trips de promoció turística, caldria apostar perquè se n'organitzessin de dedicats específicament al turisme de natura. Aquest sector ja compta a Catalunya amb una oferta àmplia i variada, tant d'ENP com de tipologia d'activitats i productes, que caldria difondre entre turoperadors, periodistes i blocaires d'abast internacional, i específicament d'aquells mercats emissors més prioritaris (acció 35). Sovint les activitats de turisme de natura són una part més de trips més generals, però des d'aquest Pla s'aporta per donar més rellevància al sector i implicar els proveïdors privats d'una manera més directa. Una possibilitat seria organitzar trips per a cadascuna de les quatre tipologies paisatgístiques en què aquest Pla de Foment agrupa els ENP catalans: ENP d'alta muntanya, ENP de muntanya interior, ENP d'aiguamolls i ENP marítime-terrestres. D'altra banda, alguns trips podrien ser generalistes (per viure una àmplia diversitat d'activitats de turisme de natura) i d'altres especialitzats en una activitat (turisme ornitològic, observació de mamífers, busseig, geoturisme, etc.).</p>		

PROGRAMA 4.4. COMERCIALIZACIÓ

ACTUACIÓ 38		EIX 04
A38. PROGRAMA D'IMPULS D'AGÈNCIES DE VIATGE RECEPTIVES QUE COMERCIALITZIN ACTIVITATS ECOTURÍSTIQUES		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 18 MESOS	
RECURSOS: 	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A21		
<p>Les activitats turístiques als ENP i al seu entorn, sobretot per a productes de més d'un dia dirigits a un públic internacional, requereixen dels serveis d'agències de viatge receptives, i principalment minoristes i especialitzades. En molts territoris del país es detecta una mancança d'agències d'aquesta mena especialitzades en turisme de natura, fet que dificulta l'accés a turoperadors i mercats internacionals. Caldria, en primer lloc, inventariar les agències especialitzades existents i incentivar que publiquin productes de turisme de natura a la plataforma de comercialització on-line de l'ACT. D'altra banda, es podria incentivar per diferents vies (formació, jornades de treball, etc.) que diverses empreses d'activitats de turisme de natura esdevinguessin agències de viatge receptives i que, fins i tot, es poguessin especialitzar en un territori o en alguna temàtica (birdwatching, observació de mamífers, fotografia de natura, activitats nàutiques de natura, etc.). De la mateixa manera, també es podria incentivar que agències de viatge existents, però sense producte de turisme de natura en el seu catàleg, establissin aliances amb empreses d'activitats de turisme de natura per poder ofertar aquests productes.</p>		

ACTUACIÓ 39		EIX 04
A39. CATÀLEG PROFESSIONAL PER A TOUROPERADORS INTERNACIONALS DE PAQUETS DE TURISME DE NATURA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 6 MESOS	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A20, A35, A36, A38	EXEMPLES I CASOS AFINS: B6	
<p>A partir d'una convocatòria prèvia als principals organismes de promoció turística i als òrgans gestors dels ENP (i que es pot obrir també, si es considera oportú, a empreses certificades ambientalment), caldrà escollir aquells productes i paquets de turisme de natura més atractius de cada ENP i integrar-los en un únic catàleg professional dirigit a turoperadors internacionals i que abasti tot el territori català. En una primera fase es podria començar amb productes oferts pels ENP analitzats en aquest Pla director, i posteriorment ampliar-ho a altres ENP. Els productes i paquets escollits hauran de tenir totes les garanties d'operativitat i qualitat, amb agències i empreses al darrera amb solvència contrastada. El catàleg s'haurà d'elaborar en anglès, francès i alemany, i haurà de tenir un format el més atractiu possible. Es podrà utilitzar en altres accions de promoció plantejades per aquest pla director. I s'hauria d'actualitzar any a any, o bianualment.</p>		

EIX 05 INSTRUMENTS DE PLANIFICACIÓ, GESTIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA ALS ENP

autor: P.Bascones

Una bona planificació participativa facilita l'impuls de l'ecoturisme als ENP

Presenta actuacions per afavorir la innovació i fer més transversal la planificació del turisme de natura i garantir-ne un seguiment adequat. Inclou una profunda revisió normativa i simplificació administrativa en matèria d'ecoturisme; disposar de l'adequada planificació del turisme de natura a escala de ENP; l'obtenció d'informació rellevant, a partir del seguiment de l'estat dels recursos, el comportament del sector i l'avaluació de les preferències de demanda; així com consolidar l'adopció de la Carta Europea de Turisme Sostenible als ENP, com a metodologia de planificació i concertació social.

PROGRAMA 5.1. REVISIÓ NORMATIVA I SIMPLIFICACIÓ ADMINISTRATIVA EN MATÈRIA D'ECOTURISME

ACTUACIÓ 40	ACTUACIÓ CLAU	EIX 05
A40. INFORME PER A LA OPTIMITZACIÓ NORMATIVA I ADMINISTRATIVA EN MATÈRIA D'ECOTURISME		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 6 MESOS	
RECURSOS: 👤👤👤 🏠🏠🏠	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A42, A46		
<p>Disposar d'un marc normatiu clar, però alhora flexible és un requisit indispensable per consolidar el sector del turisme de natura. Així es planteja elaborar un informe jurídic-administratiu i aplicar-ne els resultats per a racionalitzar els diferents aspectes a l'entorn de les activitats ecoturístiques i el sector del turisme de natura en general (criteris d'atorgament d'autoritzacions per a l'observació de flora i fauna, tràmits per portar a terme activitats de turisme a la natura –com la fotografia de natura–, acreditació de guies acompanyants de natura, etc.). Aquest informe també hauria de fer propostes per avançar en la simplificació i agilització administrativa (estretament vinculada al marc normatiu), establint protocols per a una major operativitat entre administracions.</p>		

PROGRAMA 5.2. PLANIFICACIÓ DEL TURISME DE NATURA ALS ENP

ACTUACIÓ 41	ACTUACIÓ CLAU	EIX 05
A41. PROJECTES DE TURISME DE NATURA AMB FINANÇAMENT DELS PLANS DE FOMENT TERRITORIAL DE TURISME		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 👤👤👤 🏠🏠🏠	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A10, A13, A15	EXEMPLES I CASOS AFINS: E15	
<p>Diverses actuacions previstes en aquest Pla director, especialment les relacionades amb equipaments i mobilitat accessible, es podrien finançar a través de les subvencions per a ens locals de Catalunya per al desenvolupament de plans de foment territorial del turisme. Seria necessari, però, una aliança entre ens locals (que en són els beneficiaris) i els òrgans gestors dels ENP. D'altra banda, es podrien ampliar el tipus d'actuacions subvencionables per incloure-hi també el desenvolupament de projectes territorials de turisme de natura en un àmbit supramunicipal o comarcal. Alguns d'aquests projectes es podrien correspondre amb actuacions de suport a empresaris i proveïdors de turisme de natura, algunes de les quals s'han plantejat en aquest Pla director.</p>		

“Cal clarificar i flexibilitzar la normativa afí al turisme de natura i crear mecanismes administratius àgils i transparents per a les empreses que apostin per aquest sector, habitualment microempreses distribuïdes pel territori”

ACTUACIÓ 42		EIX 05
A42. PLANS D'ECOTURISME ALS ENP I A ESCALA TERRITORIAL		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🧑🧑🧑	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A43	EXEMPLES I CASOS AFINS: E15, B3, B4	
<p>Avaluar en clau ecoturística els plans d'ordenació i/o gestió de cada ENP (Plans Especials, PRUG, Plans d'Ús Públic, etc.) per determinar si són eines adequades per ordenar i promoure el turisme de natura. En cas que es considerin insuficients, o siguin inexistents (sense propera aprovació), elaborar els respectius Plans d'Ecoturisme per a cada ENP. Aquests Plans d'Ecoturisme poden ser equivalents als Plans d'Acció vinculats a la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) que ostenten diversos ENP a Catalunya, i haurien de prendre la seva metodologia com a referència. Caldrà també avaluar la planificació turística de caràcter territorial (comarcal, marca turística, etc.), atès que segons el cas el Pla d'Ecoturisme podrà tenir una escala superior al propi ENP (comarcal, territorial, etc.).</p>		

ACTUACIÓ 43		EIX 05
A43. ADOPTAR LA CARTA EUROPEA DE TURISME DE SOSTENIBLE (CETS) COM A MODEL DE PLANIFICACIÓ I PARTICIPACIÓ DEL SECTOR DE TURISME DE NATURA ALS ENP		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🧑🧑🧑	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A42	EXEMPLES I CASOS AFINS: E11, E14, B3, B4	
<p>A partir de la llarga i exitosa experiència adquirida per diversos ENP de Catalunya i en un marc europeu, emprar els principis i la metodologia de la CETS (que estableix diferents fases) com a referent per a la planificació de l'ecoturisme als ENP de Catalunya. Tanmateix, seria oportuna la creació d'un Grup de Treball CETS per a la col·laboració entre ENP, que permetrà afavorir l'aprenentatge mutu i cooperació en la implementació de la CETS per aquells ENP en procés o amb interès d'acreditació. En aquest grup hi participarien els òrgans de gestió dels ENP amb experiència en la CETS, la DG de Turisme i l'ACT, a més d'altres organismes de promoció i foment del turisme que es considerin oportuns.</p>		

PROGRAMA 5.3. OBTENCIÓ D'INFORMACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA CATALUNYA

ACTUACIÓ 44	ACTUACIÓ CLAU	EIX 05
A44. IMPLEMENTAR L'OBSERVATORI DEL TURISME DE NATURA A CATALUNYA PER OBTENIR UN INFORME ANUAL DE L'ESTAT DEL SECTOR		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🧑🧑🧑	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A7, A21	EXEMPLES I CASOS AFINS: E5, E12	
<p>En una primera fase coordinaria els diferents òrgans que disposen d'informació rellevant en matèria de turisme de natura (CPT, ACT, òrgans gestors dels ENP, etc.). La informació a aglutinar abastaria l'oferta de turisme de natura (estat dels recursos, productes i serveis per ENP, operadors turístics que programen activitats, etc.) i la demanda (perfils de demanda, interessos per segments, evolució de productes i serveis, etc.). També podria coordinar l'elaboració de les bases de dades previstes en aquest Pla director, i publicaria un informe anual de l'estat del sector. En una següent fase caldria elaborar qüestionaris i eines específiques per aprofundir i generar una intel·ligència de mercat d'interès al sector. Entre altres sistemes de seguiment, es podria aplicar el Sistema Europeu d'Indicadors Turístics Ambientals (ETIS), actualment en elaboració.</p>		

*“La **CETS** es consolida com a via per planificar l'ecoturisme als espais protegits i facilitar la col·laboració amb el sector turístic. La llarga experiència d'aplicació a Catalunya és un valuós llegat per obtenir lliçons per al futur”*

EIX 06 MARCS DE COL·LABORACIÓ I COORDINACIÓ ENTRE AGENTS: TURISME DE NATURA ALS ENP

autor: Xavier Cazorla

Unir esforços facilita fer front als reptes actuals, i afavoreix a la consolidació futura de l'ecoturisme

Presenta actuacions per fomentar marcs de col·laboració estables i efectius entre agents públics i privats que aglutinin i reforcin el sector del turisme de natura. Estableix propostes d'establiment d'òrgans participatius i de reforçament de la col·laboració com la creació de la Taula de l'Ecoturisme a Catalunya o l'establiment d'una xarxa de professionals (clúster) en ecoturisme. També el desenvolupament de projectes pilot ecoturístics amb entitats privades sense ànim de lucre, o la col·laboració amb òrgans estatals i internacionals en matèria de turisme de natura.

PROGRAMA 6.1. TAULA DE L'ECOTURISME A CATALUNYA I COMISSIÓ INTERDEPARTAMENTAL

ACTUACIÓ 45	ACTUACIÓ CLAU	EIX 06
A45. TAULA DE L'ECOTURISME A CATALUNYA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🧑🧑🧑	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A46, A47		
<p>Òrgan vinculat a la Taula del Turisme de Catalunya, amb representants, tant de l'àmbit públic com del privat, del sector del turisme de natura, on es cercarà una àmplia diversitat de visions complementàries del sector. Amb funció estratègica de cooperació i coresponsabilitat, permetrà orientar el marc d'acció i les prioritats establertes en el Pla de Foment de Turisme de Natura als ENP per millorar la competitivitat ecoturística del territori en tots els àmbits: qualitat, especialització, innovació, coneixement, promoció i comercialització. També exercirà com a òrgan d'avaluació i seguiment de la implementació d'aquest Pla, així com per consensuar les propostes concretes que es vagin formulant.</p>		

“El sector turístic i el sector de la conservació de la natura estan destinats a entendre's. Són necessaris mecanismes de coordinació per generar sinèrgies i iniciatives conjuntes i trencar recels històrics”

ACTUACIÓ 46	ACTUACIÓ CLAU	EIX 06
A46. GRUP DE TREBALL ENTRE DEPARTAMENTS I ALTRES ADMINISTRACIONS EN MATÈRIA DE TURISME DE NATURA		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 🧑🧑🧑 🧑🧑🧑	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A43		
<p>Consolidació d'un òrgan operatiu establert com a grup de treball constituït per representants tècnics (i polítics si s'escau), de la Generalitat de Catalunya (DG Turisme, ACT, DTES) que també intervindran en la Taula de l'Ecoturisme a Catalunya. Paulatinament haurà d'incorporar altres representants d'administracions amb un paper en la planificació i gestió del medi natural a Catalunya (Diputació de Barcelona, etc.). Aquest grup de treball tindrà una finalitat eminentment operativa i vetllarà per l'adequada implementació del Pla de Foment del Turisme de Natura als ENP, donant continuïtat a la tasca de col·laboració iniciada entre els departaments. Permetrà una millor coordinació dels recursos de la Generalitat vinculats a aquest àmbit, resoldre possibles conflictes i optimitzar esforços també amb altres agents.</p>		

PROGRAMA 6.2. CONSOLIDACIÓ DE LA XARXA D'AGENTS I PROFESSIONALS EN ECOTURISME A CATALUNYA

ACTUACIÓ 47	ACTUACIÓ CLAU	EIX 06
A47. XARXA Ó CLÚSTER DE SUPORT A EMPRESES I PROFESSIONALS EN ECOTURISME A PARTIR D'EINES VIRTUALS (PORTAL WEB)		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 12 MESOS	
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A24, A26, A43, A45, A46, A48	EXEMPLES I CASOS AFINS: E9, E13, B1, B3, B4	
<p>Prenent com antecedent la Xarxa EcoturCAT, consolidar una estructura de treball i intercanvi per als professionals (amb la possibilitat de generar clústers territorials o temàtics en matèria d'ecoturisme – Ex. senderisme interpretatiu; busseig, geoturisme, turisme ornitològic, etc.) per tal de fer avançar el sector. Aquesta xarxa hauria de comptar amb eines virtuals de suport (portal web) per compartir informació, identificar-se mútuament, però també grups de treball presencials. En aquesta xarxa s'integrarien els ENP i els agents que actualment estan adscrit a la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS). A més dels professionals privats estrictament del sector podrien formar-ne part també altres agents de suport vinculats (òrgans gestors d'ENP, ens de promoció, entitats conservacionistes, fundacions, etc.).</p>		

“De la dispersió al clúster d'agents. Les petites empreses dedicades al turisme de natura distribuïdes arreu del territori, necessiten eines comunes i espais de trobada que els reforcin com a professionals del sector”

ACTUACIÓ 48	EIX 06
A48. FÒRUM O CONGRÉS D'ECOTURISME A CATALUNYA	
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: 6 MESOS
RECURSOS: 	TERMINI: CURT (1-2 ANYS)
ACTUACIONS RELACIONADES: A33	EXEMPLES I CASOS AFINS: B5
<p>Una de les vies per consolidar i donar més visibilitat a un sector incipient i en expansió com el del turisme de natura és a través d'una trobada professional en la que els agents públics i privats puguin reflexionar, debatre i establir contactes i aliances. Un cop a l'any, o potser bianualment, caldria organitzar un fòrum o congrés professional destinat als agents del sector per mostrar les darreres innovacions, compartir idees de nous productes ecoturístics, plantejar estratègies per arribar a nous mercats de demanda, formular bones pràctiques de comptabilització entre turisme i conservació d'espais naturals, etc. Aquest congrés es podria vincular a altres activitats paral·leles, de caire més promocional, com ara l'atorgament d'uns premis d'ecoturisme o la nit de l'ecoturisme.</p>	

PROGRAMA 6.3. PROJECTES PILOT AMB ENTITATS SENSE ÀNIM DE LUCRE QUE PROMOUEN L'ECOTURISME

ACTUACIÓ 49		EIX 06
A49. PROJECTES DE COL·LABORACIÓ PÚBLICO-PRIVADA EN ESPAIS GESTIONATS PER ENTITATS SENSE ÀNIM DE LUCRE		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A5, A6	EXEMPLES I CASOS AFINS: E9, E10	
<p>A Catalunya, i en el marc del que s'ha anomenat la custòdia del territori (conservació d'espais naturals a través d'acords entre entitats i propietaris dels terrenys), diverses entitats sense ànim de lucre gestionen espais naturals de propietat pública o privada i hi desenvolupen, en alguns casos, experiències de turisme de natura. La Fundació Catalunya-La Pedrera i altres entitats aplegades en la Xarxa de Custòdia del Territori són les més actives en aquest sentit. Aprofitant l'agilitat i flexibilitat d'aquestes entitats, es podrien endegar projectes pilot de col·laboració entre ens públics (ex. Generalitat de Catalunya) i privats en matèria de turisme de natura per assajar noves fórmules turístiques i metodologies, com ara instruments financers innovadors per contribuir a la conservació del patrimoni natural i cultural (patrocinis, <i>visitor payback systems</i>, etc.).</p>		

PROGRAMA 6.4. COL·LABORACIÓ AMB ÒRGANS ESTATALS I INTERNACIONALS EN MATÈRIA D'ECOTURISME

ACTUACIÓ 50		EIX 06
A50. CONSOLIDAR LA PARTICIPACIÓ EN ÒRGANS DE CARÀCTER ESTATAL I INTERNACIONAL EN MATÈRIA D'ECOTURISME		
AGENT IMPULSOR: GENERALITAT DE CATALUNYA	EXECUCIÓ: CONTINUADA	
RECURSOS: 	TERMINI: MIG-LLARG (3-5 ANYS)	
ACTUACIONS RELACIONADES: A43, A47, A48	EXEMPLES I CASOS AFINS: E11, E14, B4	
<p>Tant a nivell estatal com internacional existeixen diversos òrgans en matèria d'ecoturisme que poden esdevenir una rica font d'intercanvi d'experiències i col·laboració, inspiració de noves idees, i projecció de la tasca desenvolupada vinculada a l'ecoturisme a Catalunya. La participació activa en aquests fòrums facilita fer més dinàmica la consolidació del sector a casa nostra a la vegada que s'obtenen aprenentatges rellevants. Aquesta dimensió internacional permet també la participació en projectes i convocatòries de major abast, com recentment ha estat la participació de Catalunya en el projecte MEET, cooperació mediterrània per impulsar l'ecoturisme als ENP (http://www.medecotourism.org/). Alguns exemples d'òrgans d'interès són entitats més vinculades als espais naturals protegits com és EUROPARC-Espanya o la FEDERACIÓ Europarc (que impulsa i gestiona l'acreditació CETS) en les quals Catalunya hi té participació. D'altres ens multiagent interessants són la TIES (The International Ecotourism Society) actuals referents mundials en matèria d'ecoturisme que organitzen anualment la <i>Ecotourism and Sustainable Tourism Conference</i> (ESTC). També existeixen altres xarxes i iniciatives a nivell europeu que cada cop més consoliden el sector de l'ecoturisme.</p>		

Annexos

ANNEX I

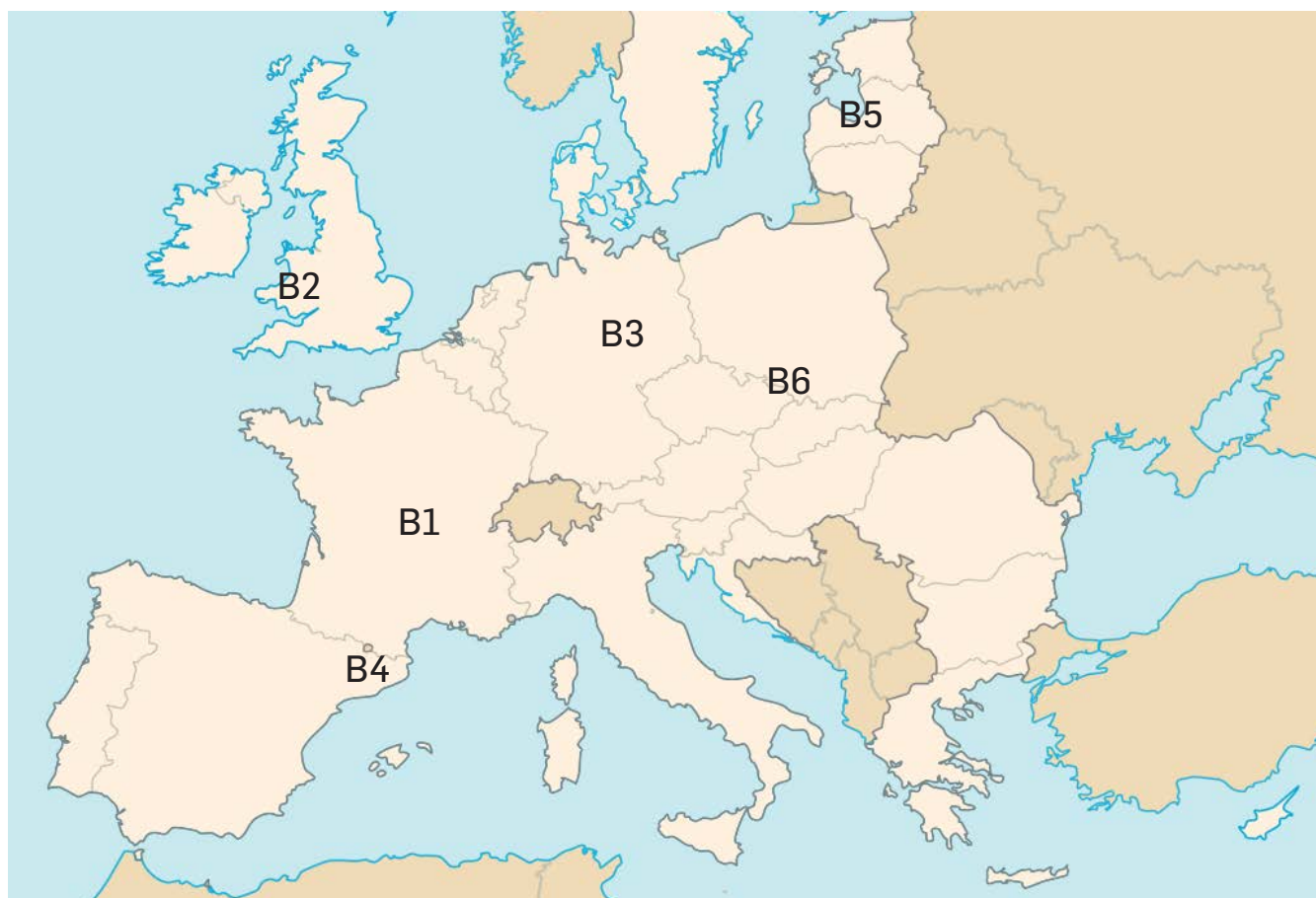
BENCHMARKING:
CASOS DE REFERÈNCIA EN TURISME DE NATURA

FIGURA AI.1. MAPA INDICATIU DELS CASOS DE BENCHMARKING EN TURISME DE NATURA REFERENCIATS

CASOS DE REFERÈNCIA

B1. Xarxa d'ENP per identificar i promocionar la natura: PN Massís Central, FR _____	118
B2. Programa de formació d'informadors turístics, PN Breacon Beacons, RU _____	119
B3. Centres de visitants al PN d'Harz: entre la simplicitat i la sofisticació, AL _____	120
B4. Cooperació públic-privada: L'Associació Turisme Garrotxa, CAT _____	121
B5. Promocionar l'ecoturisme en ENP: <i>Travel day</i> i Guia de turisme, PN Slitere, LE _____	122
B6. Dissenyar paquets de turisme de natura: SNP Nature Travel, PO TX SL RO _____	123

XARXA D'ENP PER IDENTIFICAR I PROMOCIONAR LA NATURA: PARCS NATURALS DEL MASSÍS CENTRAL, FRANÇA

PARCS NATURALS DEL MASSÍS CENTRAL
FRANÇA
CAS D'ESTUDI

B1

AGENT IMPULSOR	ASSOCIACIÓ DE PARCS NATURALS DEL MASSÍS CENTRAL (IPAMAC) - INTEGRADA PER 10 PARCS NATURALS
PARAULES CLAU	XARXA DE PARCS NATURALS, POTENCIAL ECOTURÍSTIC, RECURSOS NATURALS I CULTURALS, DESTINACIONS DE NATURA, EINES DE PROMOCIÓ

CONTEXT I DADES BÀSIQUES

L'any 2000, la xarxa dels 10 ENP del Massís Central integrada per 10 Parcs Naturals Regionals, i 1 Parc Nacional, van constituir l'associació IPAMAC. Té l'objectiu de contribuir al desenvolupament sostenible del Massís Central, que abasta 6 regions franceses, posant en comú els seus recursos per generar accions concretes i innovadores. Des de 2002, aquests ENP del Massís Central en el seu conjunt es van adherir a la CETS, essent considerada la zona protegida més gran d'Europa.

Des de l'any 2007 i després d'una identificació i catalogació del potencial ecoturístic dels Parcs, presenten un portal web amb clar enfocament turístic.

SÍNTESI DEL CAS D'ESTUDI

Els parcs naturals del Massís Central reivindiquen un **turisme que valoritza el patrimoni natural i cultural** d'aquests espais a través de propostes de descoberta temàtiques (l'aigua, les ovelles, la pedra, el castanyer, etc.). Tenen un enfocament experiencial (vinculen prop de 500 proveïdors de serveis turístics) i structuren la informació (web i revista) orientada al client de forma senzilla, directa i molt visual, classificada en:

Recursos dels Parcs a descobrir: a) Els llocs més bells (paratges naturals i llocs culturals de bellesa sublim); b) Els tresors dels Parcs (principals atractius de fauna i flora dels ENP); c) Passions d'artesa (productes locals agroalimentaris i manufacturats).

Passejades i Rutes: Selecció de 5-10 rutes per ENP classificades per durada (matí, dia, cap de setmana, setmana) i tipologia (dificultat, temàtica, etc.)

Activitats i Serveis: Activitats guiades, visites a centres de visitants, museus, allotjament per categories, restauració amb producte local, etc.

Illà de Vassivière (PNR de Millevaches)

APRENENTATGES APLICABLES A CATALUNYA

ACTUACIONS RELACIONADES: A1, A2, A29, A30, A47

- **ENP en xarxa:** formar una xarxa de parcs de gran abast (10 parcs) que comparteixen una visió comú i aprofiten al màxim recursos tècnics, i eines conjuntes i potents de promoció (revista, web, etc.).
- **Visió turística conjunta i selectiva:** Han identificat i seleccionat els principals recursos naturals i culturals amb potencial ecoturístic, així com els principals llocs d'interès (i serveis associats) per a la pràctica ecoturística.
- **Des de la perspectiva de l'usuari:** Propostes experiencials, molt visuals i destacant el més rellevant. Categoritzant segons els interessos de l'usuari.

*Un bon exemple de com els **ENP** poden treballar en xarxa per identificar el seu potencial ecoturístic i generar **eines de promoció conjunta***

MÉS INFORMACIÓ

www.parc-massif-central.com/

PROGRAMA DE FORMACIÓ D'AMBAIXADORS COM A INFORMADORS TURÍSTICS AL PN BREACON BEACONS

BRECON BEACONS NATIONAL PARK
GAL·LES, REGNE UNIT
CAS D'ESTUDI

B2

AGENT IMPULSOR	AUTORITAT DEL PARC NACIONAL
ALTRES AGENTS IMPLICATS	EMPRESES LOCALS
PARAULES CLAU	INFORMADORS TURÍSTICS, FORMACIÓ, VALORS NATURALS I CULTURALS DE L'ENP, ACREDITACIÓ, EMPRESES LOCALS,

CONTEXT I DADES BÀSIQUES

El parc nacional es va crear el 1957 sent el primer del País de Gal·les a adherir-se a la CETS. Abasta 1.344 km², ubicat entre la important àrea rural del centre de Gal·les, i el sud industrial, a una distància d'1 hora de distància de Cardiff.

La meitat occidental del parc nacional va obtenir l'estatus de Geoparc europeu i global l'any 2005. La major part del parc nacional és erm, amb certes plantacions de boscos i pastures a les valls.

És un Parc amb un turisme majoritàriament de proximitat, d'excursions d'un dia, i que ha fet un esforç rellevant per quantificar els beneficis del turisme de natura per a les comunitats locals. Compta amb una població d'uns 32.000 habitants i prop de 4.1M de visitants. El seu pressupost públic és de £2.5M. La despesa induïda és propera als £200M

Disposa de 2 Centres d'informació turística (el primer inaugurat el 1966), i 5 punts d'informació en pobles, d'acord amb els propietaris de botigues locals. Al parc treballen 130 persones en plantilla.

SÍNTESE DEL CAS D'ESTUDI

El programa d'Ambaixadors del Parc Nacional Brecon Beacons consisteix en un programa de formació de tres dies sobre atenció als clients i informació sobre el parc per tal de difondre els seus valors i la seva tasca pel que fa a gestió d'hàbitats, geologia i desenvolupament sostenible. L'han realitzat 85 empreses de turisme.

S'atorga un certificat, així com un distintiu que acredita que aquell professional o empresa, té un ampli coneixement sobre els valors patrimonials (naturals i culturals) i els productes locals vinculats al Parc.

Ambaixadors del Parc Nacional Brecon Beacons

APRENENTATGES APPLICABLES A CATALUNYA

- **Implicació dels agents locals:** els proveïdors turístics tenen un contacte directe amb l'usuari, per això són els millors aliats per esdevenir bon informadors. Oferir-los materials i reconeixement per fer aquesta funció farà que exerceixin aquesta tasca amb il·lusió.
- **Millorar l'experiència de l'usuari:** El visitant o turista sempre preguntarà, *On puc anar a dinar?* Per aquells més exigents tenir bon coneixement d'informació bàsica (història, valors patrimonials del ENP) i pràctica (on fer les activitats, horaris) és un valor afegit.
- **Formació pràctica i de qualitat:** La formació ha de tenir la màxima qualitat (i facilitats) i respondre a un objectiu concret. Les empreses solen tenir escassa disponibilitat.

ACTUACIONS RELACIONADES: **A11, A13, A19, A24**

Ningú millor que la pròpia població local per informar i emocionar al visitant i fer-lo gaudir al màxim d'una experiència única de natura

MÉS INFORMACIÓ

www.beacons-npa.gov.uk
www.breconbeaconstourism.co.uk

CENTRES DE VISITANTS AL PARC NACIONAL D'HARZ:
ENTRE LA SIMPLICITAT I LA SOFISTICACIÓPARC NACIONAL D'HARZ,
SAXÒNIA-ANHALT I BAIXA SAXÒNIA,
ALEMANYA
CAS D'ESTUDI

B3

AGENT IMPULSOR	PARC NACIONAL HARZ
PARAULES CLAU	CENTRES DE VISITANTS ALS ENP, OPTIMITZACIÓ D'EQUIPAMENTS, ACORDS PÚBLIC-PRIVATS, OFERTA DE PRODUCTES I SERVEIS, VIABILITAT ECONÒMICA

Nationalpark
Harz

CONTEXT I DADES BÀSIQUES

El Parc Nacional d'Harz com es coneix actualment va ser creat el 2006 per la fusió del Parc Nacional Harz a Baixa Saxònia, creat el 1994, i el Parc Nacional de l'Alt Harz, a Saxònia-Anhalt, establert el 1990. Compta amb 15 centres de visitants, gestionats, bé per l'ens del parc o per una combinació entre l'Estat, la comunitat i

SÍNTESI DEL CAS D'ESTUDI

El Parc Nacional d'Harz compta amb 15 centres de visitants, gestionats, bé per l'ens del parc o per una combinació entre l'Estat, la comunitat i empreses locals. N'hi ha des de petits centres d'acollida i informació, fins a grans equipaments d'interpretació.

El centre de visitants Scharfenstein és el més petit de tots. Accessible només a peu, només disposa d'una senzilla i acollidora cafeteria decorada amb mapes antics i objectes de la zona, no conté panells interpretatius, els quals es troben a les rutes exteriors.

El centre de visitants Torfhaus es gestiona en col·laboració amb una ONG alemanya de conservació de la natura. En el seu primer any (2009) va rebre prop de 160.000 visitants, i el passat 2013 més de 600 grups.

El centre de visitants Brockenhaus és el més alt de la zona (1.141 m). Està gestionat per una empresa de propietat coparticipada per l'estat federal Ministeri de Medi Ambient, el govern local i un banc local. Està obert els 365 dies de l'any i compta amb sis treballadors. Cada any rep entre 70.000 i 80.000 visitants i genera al voltant de 450.000 € (220.000 € de l'entrada, 100.000 € pel merchandising, i 130.000 € de la cafeteria). Tot i que el 64% de la empresa és propietat de l'estat federal de Saxònia-Anhalt, s'autofinança per mitjà de les rendes generades.

Centre de visitants Torfhaus (Parc Nacional d'Harz)

APRENENTATGES APLICABLES A CATALUNYA

ACTUACIONS RELACIONADES: A7, A8, A9, 10, A11, A13

- **Equipaments diversos per a usos diferenciats:** qualitat i tamany no estan sempre necessàriament vinculats. Calen petits espais d'acollida i informació, així com grans centres d'interpretació que esdevinguin part de la pròpia oferta ecoturística.
- **Fórmules imaginatives d'acords per a la gestió:** és imprescindible aprofitar el paper dels agents locals privats i públics, i cercar les fórmules d'acord més adequades per a la gestió d'aquests espais, que no sempre han de ser 100% públiques.
- **Essencial tendir cap a la sostenibilitat econòmica i l'autofinançament:** Fer viables econòmicament els centres és la millor garantia d'èxit, combinant ingressos per serveis de qualitat amb la venda de productes.

*Tant si es tracta d'un petit centre d'informació com d'un gran equipament interpretatiu calen **serveis de molta qualitat** amb un **model òptim de gestió***

+ INFORMACIÓ

www.nationalpark-harz.de/de/besucherzentren

COOPERACIÓ PÚBLICO-PRIVADA PER MILLORAR L'OFERTA I LA PROMOCIÓ: L'ASSOCIACIÓ TURISME GARROTXA

PARC NATURAL ZONA VOLCÀNICA DE LA GARROTXA (PNZVG)
CATALUNYA
CAS D'ESTUDI

B4

AGENT IMPULSOR	ASSOCIACIÓ TURISME GARROTXA
ALTRES AGENTS IMPLICATS	ENS GESTOR DEL PARC NATURAL, AGENTS LOCALS I COMARCALS DEL SECTOR TURÍSTIC PÚBLIC I PRIVAT
PARAULES CLAU	COOPERACIÓ, AGENTS TURÍSTICS LOCALS, SECTOR PÚBLIC I PRIVAT, PNZVG, CETS, XARXA D'INFORMADORS, PRODUCTES ECOTURÍSTICS

CONTEXT I DADES BÀSIQUES

Turisme Garrotxa és una associació privada sense afany de lucre integrada per representants del sector turístic privat i públic de la Garrotxa, de la qual el propi parc natural (PNZVG) en va ser impulsor i soci fundador. Fou creada l'any 1996 per consolidar un turisme sostenible i respectuós a la comarca de la Garrotxa, basant-se en la **Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS)** de la qual exerceix de fòrum comarcal.

Treballa per millorar de la competitivitat dels seus socis i membres oferint serveis d'informació, orientació, assessorament, formació, promoció de l'oferta turística, disseny de productes turístics i suport a la comercialització. Actualment el president de Turisme Garrotxa, presideix també TUREBE, l'associació que gestiona el Club d'Ecoturisme a Espanya que agrupa 12 associacions turístiques de 17 ENP.

SÍNTESI DEL CAS D'ESTUDI

L'exemple de Turisme Garrotxa com a òrgan de col·laboració públic-privada entre ENP i sector turístic ha estat reconegut internacionalment per la pròpia OMT, com un cas d'èxit, i pioner en la implantació de la CETS a Espanya.

Les actuacions de Turisme Garrotxa es basen en l'Estratègia i les accions de la CETS: Sistema d'acreditació de Punts d'Informació del PNZVG, projecte ITINERANNIA, i creació de paquets turístics, catàlegs, etc. (Guia de serveis "Tot Garrotxa", "Experiències Garrotxa", "GPS: Garrotxa plans amb sensacions"). També organitzen Fam, Blog i Press Trips. I des de 2014 disposen d'un portal de promoció i reserves renovat que inclou l'apartat "SÒC ECOTURISTA", on s'ofereixen experiències, propostes i rutes d'ecoturisme al Parc Natural i al conjunt de la comarca.

Pont del Llierca, La Garrotxa

APRENENTATGES APLICABLES A CATALUNYA

ACTUACIONS RELACIONADES: A2, A13, A18, A19, A20, A21, A27, A32, A37, A42, A43, A47, A50

- **Col·laboració públic-privada de llarg recorregut:** Llarga experiència (de més de 18 anys), en la col·laboració públic-privada en matèria de turisme sostenible (i aplicació de la CETS), que avui dia és mirall per a altres iniciatives que inicien.
- **Laboratori d'experiències en turisme de natura:** Han estat dels primers ENP en participar en la generació d'activitats i productes d'ecoturisme, la promoció i la comercialització.
- **Projectes de referència:** Iniciatives com Itinerannia, la Xarxa de Punts i Espais d'Informació, l'aplicació d'un codi de Gestió Sostenible, etc. són exemples referents per a altres ENP per millorar l'experiència dels usuaris i la implicació dels agents turístics locals.

*El PNZVG i Turisme Garrotxa han esdevingut un **laboratori pioner de cooperació i projectes** entre ENP i el sector turístic en el marc de la CETS*

+ INFORMACIÓ

<http://ca.turismegarrotxa.com>

PROMOCIONAR L'ECOTURISME EN ENP: TRAVEL DAY I GUIA DE TURISME, PARC NACIONAL DE SLĪTERE

PARC NACIONAL DE SLĪTERE
LETÒNIA
CAS D'ESTUDI

B5

AGENT IMPULSOR	ENS GESTOR DEL PARC NACIONAL DE SLĪTERE
ALTRES AGENTS IMPLICATS	ASSOCIACIÓ LETONA DE TURISME RURAL, GOVERN LOCAL, EMPRESES LOCALS, VEINS
PARAULES CLAU	ESDEVENIMENTS MULTIACTIVITAT DE PROMOCIÓ ECOTURÍSTICA, GUIA DE TURISME EN ENP, MÀRQUETING DE CONTINGUTS.

CONTEXT I DADES BÀSIQUES

El Parc Nacional de Slītere es troba a la costa oest de Letònia. Encara que formalment va ser establert l'any 2000, es basa en l'antiga Reserva natural de Slītere, una de les reserves naturals més antigues als Estats bàltics. Cobreix una àrea de 265 quilòmetres quadrats -incloent 101 quilòmetres quadrats a la Mar Bàltica-, convertint-se en el parc nacional més petit a Letònia.

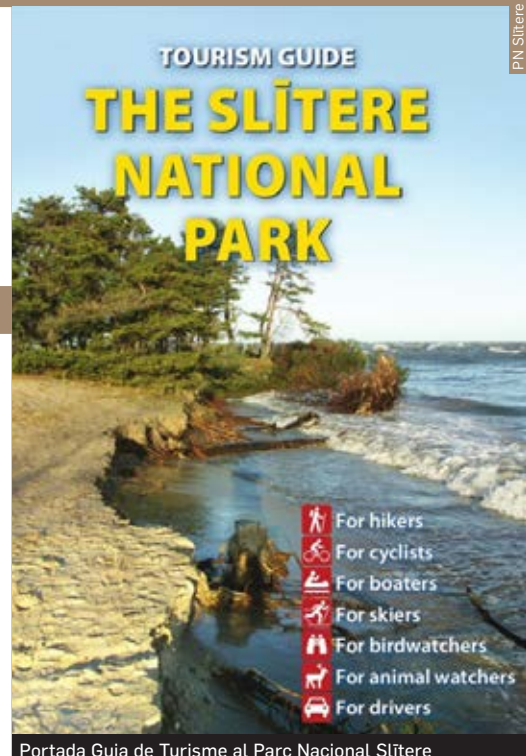
SÍNTESI DEL CAS D'ESTUDI

Des de 2010, cada mes de juny l'Associació Letona de Turisme Rural, juntament amb el govern local i l'ens gestor del Parc Nacional de Slītere organitzen l'"**Slītere Travel Day**". Aquest esdeveniment ofereix a més de 500 els participants l'oportunitat d'experimentar una gran varietat d'activitats de turisme de natura al Parc Nacional:

- diversos viatges al Parc Nacional Slītere (a peu, en canoa, en bicicleta);
- Fet a Slītere: un mercat d'artesanía local i altres productes;
- degustació de la millor sopa de peix en Kurzeme;
- l'actuacions musicals tradicionals i de música folk.

Acompanyant aquest dia també s'organitza un congrés en el que es reflexiona i debateix sobre el model turístic al al Parc Nacional.

Tanmateix en el marc d'un projecte LIFE es va elaborar la **Guia de Turisme al Parc Nacional de Slītere**. La seva singularitat rau en es va elaborar amb la participació de 30 veïns del Parc. Inclou descripcions de més de 100 llocs del patrimoni natural i cultural, destacant especialment els 12 tresors de Slītere.

Portada Guia de Turisme al Parc Nacional Slītere

APRENENTATGES APLICABLES A CATALUNYA

- **Campanya d'activitats per a tots els públics:** una bona manera de promoure un ENP i les activitats que s'hi desenvolupen és fer un gran esdeveniment popular amb propostes gratuïtes de natura, vinculades a iniciatives gastronòmiques, musicals, producte local, etc.
- **Una guia de turisme amb històries locals:** innovar en l'elaboració de materials de promoció (marqueting de continguts) és cada cop més habitual. Comptar amb la participació de qui cohabita amb el parc, ofereix autenticitat a les propostes i una major acceptació.
- **En l'ecoturisme, menys és més:** Formular propostes úniques per a grups reduïts, afavoreix fer més memorable l'experiència. Els esdeveniments promocionals de gran format han de mantenir aquest esperit de "proximitat".

ACTUACIONS RELACIONADES: A29, A31, A35, A48

*Una jornada de
multiactivitats als ENP
oberta per a tots els
públics apropa el turisme
de natura als visitants de
proximitat*

+ INFORMACIÓ

<http://slitere.lv>

DISSENYAR PAQUETS DE TURISME DE NATURA PER AL TURISME INTERNACIONAL: SNP NATURE TRAVEL

POLÒNIA, REPÚBLICA TXECA,
ESLOVÀQUIA I ROMANIA
CAS D'ESTUDI

B6

AGENT IMPULSOR TOUOPERADOR SNP NATURE TRAVEL (HOLANDA)
I EUROPEAN CENTRE FOR ECO AND AGRO TOURISM
(ECEAT)

PARAULES CLAU PAQUET TURÍSTIC, TOUOPERADOR, AGROTURISME,
RUTES A PEU, ENP

CONTEXT I DADES BÀSIQUES

SNP Nature Travel és un touoperador holandès especialitzat en turisme de natura arreu del món. Amb més de 25 anys d'experiència ha desenvolupat més de 300 viatges de grup i 700 paquets. Aquests inclouen des de passejar, fer senderisme, anar en bicicleta, observació d'aus i altres espècies de fauna, aventures àrtiques, excursions pel desert, viatges culturals i paisatgístics, cursos de fotografia, etc. La facturació el 2010 va ser de gairebé €31M generats per 30.000 clients.

SÍNTESI DEL CAS D'ESTUDI

Una forma interessant d'atraure el **turisme internacional** és incorporar els allotjaments rurals i agroturismes en la ommercialització de productes de natura al voltant d'ENP mitjançant la seva integració en paquets turístics comercialitzats a través d'operadors turístics internacionals.

SNP Nature Travel, el major touoperador holandès orientat al turisme de natura, va promoure junt al **Centre Europeu d'Ecoagroturisme (ECE-AT)**, excursions a peu a les regions naturals i rurals de Centre i Europa de l'Est visitant i allotjat-se en agroturismes de producció ecològica.

En quatre països d'Europa Central (Polònia, República Txeca, Eslovàquia i Romania), van seleccionar ecoagroturismes situats en un radi màxim de 25 km de distància, que van vincular amb atractives rutes de senderisme que travessaven espais natural, en un total de vuit dies.

Els clients es queden dues nits a cada finca i l'equipatge és transportat pels propietaris rurals per tal que els visitants no el carreguin durant la ruta. Des de la creació del programa el 1996, les granges atreuen cada any a més de 180 clients, proporcionant a més de 20 productors una font estable de ingressos.

Activitats de senderisme

APRENENTATGES APLICABLES A CATALUNYA

ACTUACIONS RELACIONADES: **A35, A36, A37, A39**

- **Natura i entorn rural, complement perfecte:** els paquets turístics que combinen activitats ecoturístiques en ENP amb allotjaments rurals o d'agroturisme són una gran oportunitat encara per consolidar a Catalunya, sobretot els orientats a un públic internacional.
- **Màxima qualitat de serveis amb garantia de continuïtat:** aquesta premissa, requisit per formar part dels paquets que gestionen touoperadors no sempre s'assoleix en explotacions i allotjaments rurals que prioritzen l'activitat productiva a la turística.
- **Innovar en el disseny de productes ecoturístics:** queda un llarg camí a recórrer en el disseny i generació d'experiències atractives que vinculin prestataris de serveis de natura i del món rural.

Generar propostes de qualitat que combinin activitats de natura amb agroturismes és una gran oportunitat per ambdós sectors a Catalunya

+ INFORMACIÓ

www.snp.nl

ANNEX II

FITXES RESUM: LA VISIÓ DELS ÒRGANS GESTORS
SOBRE EL TURISME DE NATURA ALS ENP

autor: Xavier Basora

Com a síntesi de la informació facilitada pels responsables dels 11 ENP de Catalunya avaluats, a continuació es presenten les corresponents **fitxes tècniques**, una per cada ENP. Aquestes fitxes contenen la següent informació:

- **Dades bàsiques:** Any de creació, situació geogràfica, superfície, municipis i habitants en total, tipus de propietat, nº visitants, etc.
- **Recursos naturals i culturals amb potencial turístic:** els més utilitzats avui i aquells prioritaris.
- **Equipaments, itineraris i serveis públics de suport al turisme de natura:** Valoració en nº, ús turístic i grau de suficiència de Centres de visitants i temàtics; Punts d'informació; Miradors; Observatoris/aguaites; Itineraris; Mobilitat (d'accés i dins de l'ENP); i Adaptació dels equipaments a necessitats especials.
- **Estudis i plans rellevants per al turisme de natura**
- **Anàlisi de l'oferta de turisme de natura:** Proveïdors (perfils dominants d'empreses i professionals del sector, nº treballadors, destinataris), i Oferta d'activitats i serveis de turisme de natura (activitats majoritàries, oferta complementària, etc.).
- **Anàlisi de la demanda:** Perfil de la demanda actual i desitjada (potencial); valoració de la freqüentació i concentració actual de visitants; satisfacció del visitant.
- **Promoció del turisme de natura:** valoració de les eines pròpies (ENP) i de la promoció d'altres agents turístics.
- **Planificació i seguiment:** Eines de planificació i regulació disponibles, en procés o amb interès en obtenir-les.
- **Agents i col·laboracions:** formes de treball col·laboratiu en marxa o amb interès en aplicar.

Pel que fa als **tipus d'activitats d'ecoturisme**, que es practiquen als ENP, a les fitxes es representen els pictogrames que s'interpreten a continuació:

PARC NAC. D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI

ENP D'ALTA MUNTANYA

ANY CREACIÓ	1955
SITUACIÓ	COMARQUES DEL PALLARS SOBIRÀ I L'ALT URGELL
SUPERFÍCIE	14.119 HA (+26.733 HA DE ZONA PERIFÈRICA)
MUNICIPIIS	10 MUNICIPIIS
HABITANTS (2014)	13.765 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	6% PRIVAT, 44% GENCAT/ESTAT, 50% ENS LOCALS
VISITANTS (2013)	434.000
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/AIGUESTORTES

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

<ul style="list-style-type: none"> Fauna salvatge Isards Ocells Marmotes Papallones Ratpenats Flora i fongs Flora alpina Arbres monumentals Herbes remeieres Hàbitats i vegetació Avetoses Boscos subalpins Boscos caducifolis Prats alpins Matollars de neret Geologia i geomorfologia Circs i valls glacials Estanys Crestes/pics Afloraments calcaris 	<ul style="list-style-type: none"> Paisatges Estanys d'alta muntanya Els Encantats Planell Aigüestortes Cascades Valls Fenòmens naturals Floració primaveral Estanys gelats Estels Nevades Colors de tardor Tradicions Ramaderia de muntanya Llegendes Apicultura Cultiu plantes medicinals Falles
--	--

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- Estanys d'alta muntanya (Ús turístic actual **alt** | Fragilitat **mitjana**)
- Planell d'Aigüestortes (Ús turístic actual **molt alt** | Fragilitat **alta**)
- Els Encantats (Ús turístic actual **molt alt** | Fragilitat **nul·la**)
- Colors de tardor (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **baixa**)
- Donar sal als ramats (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **nul·la**)
- Floració primaveral (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **mitjana**)
- Marmotes (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **mitjana**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **2** propis, **0** externs | Ús **molt alt** | En cal algun més
 Centres temàtics: **3** propis, **0** externs | Ús **mig** | En cal algun més
 Punts d'informació: **8** propis, **0** externs | Ús **alt** | En cal algun més
 Miradors: **8** propis, **0** externs | Ús **alt** | En cal algun més
 Observatoris/aguaitos: **0** propis, **0** externs | Ús **nul** | Molt insuficients

ITINERARIS

44 itineraris senyalitzats | **4** interpretats | Ús turístic actual **mig**
4 itineraris concentren la majoria de visites | **4** itineraris sobrefreqüentats
 Valoració global: **Suficients** | Senyal. interpretativa: **En calen més**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

0% d'accessos coberts en **autobús**, **0%** en **tren**, **38%** en **taxis privats**
100% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient** autobús, **suficient** taxi privat
7 itineraris i **5** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **suficients** per a itineraris

A l'únic parc nacional del país, fet diferencial i privilegiat, la major part de visitants són catalans. Cal atraure més públic de la resta de l'Estat i la UE

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

2007 PLA ESTRATÈGIC DEL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI.

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESSES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Empreses de guiatsges naturalístics i de senderisme, majoritàriament. També empreses d'educació ambiental i productors locals amb oferta turística			
Nº TREBALLADORS	La majoria, unipersonals També algunes de 2 a 4 treballadors			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria a un públic català o espanyol, i menys a un públic internacional			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	Ocupa el 2n lloc per darrera del turisme recreatiu	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Força consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Observació mamífers Turisme ornitològic Observació flora i boscos Rutes a peu per itineraris interpretatius Senderisme i travesses de muntanya Rutes per paisatges hivernals Camps de voluntariat i estades científiques			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és alta	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és mitjana		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Formatges Mel Herbes medicinals Carn ecològica (vedella i corder) Cistelleria Fusta Llana			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista generalista , i en menor mesura, contemplatiu i actiu . Perfil social: De 26 a 45 anys (39%) seguit de molt a prop pel de 46 a 65 (39%), mentre que el de 14 a 25 és del 20%. La majoria ve de les àrees urbanes i durant la temporada d'estiu o en ponts i festivitats marcades.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Visitants més interessats en temes naturalístics; procedents de la resta de l'Estat i la UE			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans	Resta de l'Estat	Internacionals	Total
	SUFICIENT	MASSA BAIX	MASSA BAIX	MASSA BAIX
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Estiu > Primavera > Tardor > Hivern		Espacial: Entre el 5-10% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Molt alta	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	La massificació puntual en dies i indrets concrets. Díficil de solucionar per la marcada estacionalització de les vacances a casa nostra.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Elevat: web, xarxes socials, agenda d'activitats	Baix: mapes, catàleg informatiu, butlletins/revistes	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Poc adequada ja que se centra en senderisme i deixa una mica de banda aspectes naturalístics
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Aplicats: Pla d'usos i gestió; Plans de gestió d'espècies/hàbitats; Zonificació turística; Regulació d'accessos a zones sensibles; Regulació d'accessos a zones freqüentades; Regulació activitats turístiques; Certificacions qualitat turística			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	Amb interès: Instruments de coordinació turística (tipus CETS); Instruments financers per conservar el patrimoni; Codis voluntaris bones pràctiques empresarials			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Existents: Taules de concertació amb sectors locals derivades del Pla estratègic Amb interès: CETS i sobretot la consecució del Parc com a reserva de la Biosfera			

PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU

ENP D'ALTA MUNTANYA

ANY CREACIÓ	2003
SITUACIÓ	COMARQUES DEL PALLARS SOBIRÀ I L'ALT URGELL
SUPERFÍCIE	69.850 HA
MUNICIPIIS	15 MUNICIPIIS
HABITANTS (2014)	8.378 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	18% PRIVAT, 10% GENCAT/ESTAT, 72% ENS LOCALS
VISITANTS (2013)	242.900
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/ALT-PIRINEU

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

● Fauna salvatge
Cérvol i ungulats Ós bru Ocells Papallones diürnes Ratpenats ● Flora i fongs
Bolets Flora alpina ● Hàbitats i vegetació
Hàbitats lacustres Prats alpins ● Geologia i geomorfologia
Valls glacials Circs glacials Estanys Altres del glacialisme | <ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges
Cims (Pica d'Estats) Estanys d'alta muntanya Indrets amb vistes Cel fosc d'alta qualitat ● Fenòmens naturals
Zel ungulats Colors de tardor Floració primaveral Llàgrimes de Sant Llorenç Neu ● Tradicions
Bordes i ramaderia Explotació del ferro Segà i batre Falles Aplecs |
|---|---|

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Ós bru** (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **alta**)
- **Cérvol i altres ungulats** (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **baixa**)
- **Rapinyaires carronyaires** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **alta**)
- **Llúdriga o Gall fer** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **alta**)
- **Cel fosc** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **baixa**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **3** propis, **0** externs | Ús **mig** | En cal algun més
 Centres temàtics: **0** propis, **9** externs | Ús **mig** | En cal algun més
 Punts d'informació: **0** propis, **4** externs | Ús **baix** | En cal algun més
 Miradors: **24** propis, **0** externs | Ús **mig** | En cal algun més
 Observatoris/aguaites: **3** propis, **0** externs | Ús **alt** | En cal algun més

ITINERARIS

94 itineraris senyalitzats | **13** interpretats | Ús turístic actual **alt**
Cap itinerari concentra la majoria de visites | **1** itinerari sobrefreqüentat
 Valoració global: **Suficients** | Senyal. interpretativa: **En calen més**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

0% d'accessos coberts en **autobús**, **0%** en **tren**, **100%** en **taxis privats**
100% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient** autobús, **suficient** taxi privat
3 itineraris i **8** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **insuficient**

El parc més extens del país gaudeix d'uns recursos naturals excepcionals, però encara és poc visitat. Cal dotar-lo millor i promocionar-lo més com a destí ecoturístic d'alta muntanya

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

- 2006** INVENTARI DE RECURSOS NATURALÍSTICS (FAUNA) PER A L'ECOTURISME AL PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU
- 2011** ESTUDI SOBRE L'AFLUËNCIA I LA CARACTERITZACIÓ DELS VISITANTS AL PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU
- 2012** GAP ANALYSIS OF THE ECOTOURISM MARKET IN THE NATURAL PARK OF ALT PIRINEU (CATALONIA) AND ITS AREAS OF INFLUENCE

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESSES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Productors locals amb oferta turística i, en menor mesura, empreses de guiatges de tota mena, de fotografia de natura i d'educació ambiental			
Nº TREBALLADORS	La majoria, unipersonals També algunes de 2 a 4 treballadors			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria a un públic català o espanyol			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	El turisme de natura ocupa el 1r lloc	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Mitjanament consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Observació mamífers Rutes a peu per itineraris interpretatius Senderisme i travesses de muntanya Rutes per paisatges hivernals			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és alta	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és baixa		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Productes làctics i formatges Embotits Productes de pastisseria			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista generalista , i en menor mesura, contemplatiu i actiu . Perfil social: de la província de Barcelona, d'entre 32 i 51 anys, en família, amb vehicle particular, s'allotgen en hotels, segones residències i càmpings principalment.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Turisme familiar (majoritari al Parc i a la comarca), i es pot fer un incís en turisme estranger especialitzat (ocells, flora, fauna, etc.), ja que té un elevat poder adquisitiu, es pot fidelitzar, etc.			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans	Resta de l'Estat	Internacionals	Total
	MASSA BAIX	MASSA BAIX	MASSA BAIX	MASSA BAIX
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Estiu > Primavera > Tardor > Hivern		Espacial: Entre el 20-50% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Alta en general, tot i que baixa en relació amb els serveis de turisme de natura	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	No està clar. Hi ha pocs aspectes amb percepció negativa i caldria avaluar-ho amb més detall	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Molt elevat: xarxes socials Elevat: mapes	Baix: web, catàleg informatiu, butlletins/revistes	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada si bé caldria una comunicació més fluida amb l'òrgan gestor per resoldre dubtes
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Poc aplicats: Regulació activitats turístiques; Instruments financers per conservar el patrimoni			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	En procés: Pla d'usos i gestió; Regulació d'accessos a zones sensibles; Regulació d'accessos a zones freqüentades			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Amb interès: una estructura que asseguri la implicació del teixit privat local (empreses i establiments). La CETS, marca Parcs, etc. poden ser eines útils. Però abans d'implantar-les, cal assegurar que es podran tirar endavant amb garanties (seguiment, auditories, etc.), per assegurar que cadascú va acomplint i assolint els objectius fixats. Això vol dir, finançament i personal de dedicació exclusiva.			

PARC NATURAL DEL CADÍ-MOIXERÓ

ENP D'ALTA MUNTANYA

ANY CREACIÓ	1983
SITUACIÓ	COMARQUES DE LA Cerdanya, El Berguedà i l'Alt Urgell
SUPERFÍCIE	41.060 HA
MUNICIPI	17 MUNICIPI
HABITANTS (2014)	9.727 HABITANTS ALS MUNICIPI DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	39% PRIVAT, 8% GENCAT/ESTAT, 53% ENS LOCALS
VISITANTS (2013)	430.000
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/CADI

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

- **Fauna salvatge**
Isard | Marmota | Llúdriga | Tren-capinyes | Mallerenga petita | Llop | Ocells de muntanya
- **Flora i fongs**
Plantes medicinals | Arbres monumentals | Bolets
- **Hàbitats i vegetació**
Fagedes | Avetoses
- **Geologia i geomorfologia**
Pedraforca | Serralada calcària | Fòssils | Tartera
- **Paisatges**
Vistes des del Pla de l'Àliga | Cara nord del Cadí | Pedraforca
- **Fenòmens naturals**
Brama del cérvol | Migració ocells
- **Tradicions**
Ramaderia (pastoralisme) | Trementinaires

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Ocells de muntanya** (Ús turístic actual mitjà | Fragilitat baixa)
- **Plantes medicinals/aromàtiques** (Ús turístic actual mitjà | Fragilitat baixa)
- **Grans mamífers i zel** (Ús turístic actual mitjà | Fragilitat mitjana)
- **Geologia i mineria** (Ús turístic actual nul | Fragilitat baixa)
- **Ramaderia de muntanya** (Ús turístic actual baix | Fragilitat baixa)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **1** propi, **4** externs | Ús **alt** | En cal algun més
 Centres temàtics: **0** propis, **3** externs | Ús **alt** | En cal algun més
 Punts d'informació: **0** propis, **0** externs | Ús **nul** | Molt insuficients
 Miradors: **23** propis, **0** externs | Ús **alt** | Suficients
 Observatoris/aguaiats: **0** propis, **1** extern | Sense dades | En cal algun més

ITINERARIS

8 itineraris senyalitzats | **8** interpretats | Ús turístic actual **alt**
2 itineraris concentren la majoria de visites | **0** itineraris sobrefreqüentats
 Valoració global: **Manquen alguns més** | Senyal. interpretativa: **En cal més**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

Sense dades d'accessos coberts en **autobús**, en **tren**, en **taxis privats**
Sense dades d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient**
1 itinerari i **6** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **En caldrien alguns més**

El Cadí-Moixeró és un dels espais d'alta muntanya més populars entre el públic català, però un gran desconegut per al de la resta de l'Estat i estranger

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

2010 PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL MEDI NATURAL I DEL PAISATGE DEL PARC NATURAL DEL CADÍ-MOIXERÓ. VOLUM I (APROVACIÓ INICIAL)

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESSES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Productors locals amb oferta turística i, en menor mesura, empreses de guiatges de tot tipus i d'educació ambiental			
Nº TREBALLADORS	Sense dades			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	Sense dades			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	El turisme de natura ocupa el 2n lloc	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Mitjanament consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Observació mamífers Turisme ornitològic Rutes de flora i boscos Rutes a peu per itineraris interpretatius Senderisme i travesses de muntanya Rutes per paisatges hivernals			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és mitjana	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és mitjana		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Bolets Blat de moro Pèsol negre Formatges Plantes medicinals			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista contemplatiu i actiu i, en menor mesura, generalista i educatiu . Amb el següent perfil social: prové de l'AMB, famílies sobretot, i les èpoques de més afluència són Setmana Santa, juliol i agost, i l'època de bolets. S'interessa pel senderisme i la contemplació.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Tots aquells que gaudeixin de la natura, que són respectuosos amb l'entorn i no malmetin l'espai ajudant a la seva conservació.			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans SUFICIENT	Resta de l'Estat MASSA BAIX	Internacionals MASSA BAIX	Total SUFICIENT
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Estiu > Primavera > Tardor > Hivern		Espacial: Entre el 10-20% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Alta en relació amb els serveis de turisme de natura		CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	Sense dades
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Elevat: web, xarxes socials, mapes, agenda d'activitats, butlletins/revistes	Baix: catàleg informatiu	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Aplicats: Certificacions qualitat turística; Codis voluntaris bones pràctiques empresarials			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	En procés: Pla d'usos i gestió Amb interès: Plans de gestió d'espècies/hàbitats; Zonificació turística; Regulació d'accessos a zones sensibles; Regulació d'accessos a zones freqüentades; Regulació activitats turístiques; CETS; Instruments financers per conservar el patrimoni			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Amb interès: CETS; Associacions de professionals; Xarxes públiques i privades; Grups de treball			

PARC NATURAL DE LA ZONA VOLCÀNICA DE LA GARROTXA

ENP MUNTANYA INTERIOR

ANY CREACIÓ	1982	ACREDITACIÓ CETS	DES DE 2001
SITUACIÓ	COMARCA DE LA GARROTXA		
SUPERFÍCIE	15.309 HA		
MUNICIPIIS	11 MUNICIPIIS		
HABITANTS (2014)	47.183 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC		
PROPIETAT (% SUPERF.)	97% PRIVAT, 1% GENCAT/ESTAT, 2% ENS LOCALS		
VISITANTS (2013)	300.000		
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/GARROTXA		

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

<ul style="list-style-type: none"> ● Fauna salvatge Fauna de nit a la Moixina Papallones Ocells Nàïade Cranc de riu ● Flora i fongs Flora Moixina i Parc Nou Orquídes Arbres monumentals ● Hàbitats i vegetació Fageda d'en Jordà Roureda Parc Nou i Moixina ● Geologia i geomorfologia Volcans Croscat, Sta. Margarida i Montsacopa Colades de lava de S.Joan les Fonts i Castellfollit 	<ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges Mosaic agroforestal Tossols ● Fenòmens naturals Colors de tardor ● Tradicions Aplecs Fira de Batet (Olot) Fira del fesol de Santa Pau Parc de Pedra Tosca
--	--

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Volcans mal aprofitats** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat mitjana)
- **Colades mal aprofitades** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat mitjana)
- **Serres del Corb i Finestres i St. Julià** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat alta)
- **Ocells** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat alta)
- **Flora** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat baixa)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **3** propis, **7** externs | Ús **alt** | Insuficients
 Centres temàtics: **0** propis, **2** externs | Ús **baix** | En cal algun més
 Punts d'informació: **14** propis, **0** externs | Ús **mig** | En cal algun més
 Miradors: **0** propis, **4** externs | Ús **baix** | Suficients
 Observatoris/aguaitos: **0** propis, **1** extern | Ús **nul** | Suficients

ITINERARIS

20-25 itineraris senyalitzats | **10** interpretats | Ús turístic actual **alt**
3 itineraris concentren la majoria de visites | **2** itineraris sobrefreqüentats
 Valoració global: **en cal algun més** | Senyal. interpretativa: **en cal més**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

100% d'accessos coberts en **autobús**, **0%** en **tren**, **100%** en **taxis privats**
0% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient** per a autobús
3 itineraris i **tots** els equipaments parcialment adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **insuficient**

La Zona Volcànica de la Garrotxa és un espai pioner en la implementació de la CETS i del qual se'n poden extreure molts aprenentatges

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

- 2011** ESTIMACIÓ DE L'IMPACTE ECONÒMIC DE LA CARTA EUROPEA DE TURISME SOSTENIBLE SOBRE EL TURISME DE LA GARROTXA.
- 2011** PROGRAMA D'ACTUACIONS DE LA CARTA EUROPEA DE TURISME SOSTENIBLE A LA GARROTXA (2011 - 2015)

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESSES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Allotjaments especialitzats en turistes de natura, majoritàriament. I, en menor mesura, empreses de guiatges de senderisme			
Nº TREBALLADORS	La majoria, de 2 a 9 treballadors			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria a un públic català, espanyol i internacional			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	El turisme de natura ocupa el 2n lloc	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Mitjanament consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Rutes per boscos Turisme geològic Rutes a peu per itineraris interpretats Senderisme Cicloturisme Passejades en cavall			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és alta	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és alta		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	logurts La Fageda Ratafia Embotits artesans Fajol			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista generalista i, en menor mesura, actiu . Amb el següent perfil social: de mitjana edat, resident a Barcelona o AMB, amb alt nivell de formació i poder adquisitiu alt, interessat en senderisme i geologia, però també en cultura i gastronomia. També comença a ser important l'ecoturista estranger que ve a practicar senderisme o cicloturisme (no BTT).			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Turistes estrangers que facin una estada més perllongada a la comarca, atrets pel bon clima i la bona xarxa de senders senyalitzats i també per gaudir de la bona gastronomia i els recursos culturals, tant materials com immaterials.			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans	Resta de l'Estat	Internacionals	Total
	SUFICIENT	MASSA BAIX	MASSA BAIX	SUFICIENT
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Tardor > Estiu > Primavera > Hivern		Espacial: Menys del 5% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Alta en general , tot i que baixa en relació amb els equipaments de l'ENP	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	La situació precària dels Centres d'informació del parc i puntualment la neteja de les zones més freqüentades. També la manca de coneixement d'idiomes estrangers o la manca de senyalització en castellà i anglès.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Molt elevat : web Ele- vat : xarxes socials i agenda d'activitats	Baix : mapes	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada per la bona coordinació entre agents del Parc derivada de la CETS.
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Aplicats : Pla d'usos i gestió; Regulació activitats turístiques; CETS; Certificacions qualitat turística; Codis voluntaris bones pràctiques empresarials			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	En procés : Plans de gestió d'espècies/hàbitats; Zonificació turística; Regulació d'accessos a zones sensibles; Regulació d'accessos a zones freqüentades; Instruments financers per conservar el patrimoni			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Existents : CETS des del 2001 (permet un treball conjunt entre tots els actors més enllà de l'àmbit estricte del parc)			

PARC NATURAL SERRA DE MONTSANT

ENP DE MUNTANYA INTERIOR

ANY CREACIÓ	2002
SITUACIÓ	COMARCA DEL PRIORAT
SUPERFÍCIE	COMARCA DEL PRIORAT
MUNICIPIIS	9 MUNICIPIIS
HABITANTS (2014)	2.622 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	93% PRIVAT, 3% GENCAT/ESTAT, 3% ENS LOCALS
VISITANTS (2013)	77.000
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/SERRA-MONTSANT

Parc Natural
de la Serra
del Montsant

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

● Fauna salvatge
Ocells Àguila cuabarrada ● Flora i fongs
Orquídiies ● Geologia i geomorfologia
Congost de Fragnerau Clot del Cirer Roca Corbatera Els Ventadors Coves ● Paisatges
Cova del Ximet Toll de l'Ou Racó de Missa Graus de Montsant | <ul style="list-style-type: none"> ● Fenòmens naturals
Colors de tardor Floració primavera-vernal Silenci i espiritualitat Cels nocturns Postes de sol ● Tradicions
Arquitectura de pedra seca Llegendes Apicultura Camins cartoixans Ermites de Montsant |
|---|---|

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Graus de Montsant** (Ús turístic actual **alt** | Fragilitat **mitjana**)
- **Tortuga mediterrània** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **baixa**)
- **Geozones** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **baixa**)
- **Ermites de Montsant** (Ús turístic actual **alt** | Fragilitat **mitjana**)
- **Productors "De Montsant a taula"** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **nul·la**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **1** propi, **0** externs | Ús **mig** | Suficients
 Centres temàtics: **1** propi, **0** externs | Ús **mig** | En caldria algun més
 Punts d'informació: **5** propis, **0** externs | Ús **alt** | Suficients
 Miradors: **3** propis, **0** externs | Ús **mig** | Suficients
 Observatoris/aguaitos: **0** propis, **0** externs | Ús **nul** | Suficients

ITINERARIS

20 itineraris senyalitzats | **7** interpretats | Ús turístic actual **mig**
8 itineraris concentren la majoria de visites | **4** itineraris sobrefreqüentats
 Valoració global: **Manquen alguns més** | Senyalització interp.: **Alguns més**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

80% d'accessos coberts en **autobús**, **0%** en **tren**, **0%** en **taxis privats**
20% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient per a autobús**
0 itineraris i **5** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **insuficients**

El Montsant és l'espai que complementa perfectament els atractius del Priorat: vi, cultura, paisatge i natura en un maridatge ideal tant per als visitants de proximitat com els estrangers

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

2004 ESTUDI DE LA XARXA DE CAMINS PEDESTRES AL PARC NATURAL DE LA SERRA DEL MONTSANT.
2007 BASES PARA LA PLANIFICACIÓN ECOTURÍSTICA DEL PARQUE NATURAL DE LA SIERRA DEL MONTSANT
PLANS ESTRATÈGICS DEL PRIORAT: PLA DE FOMENT DEL TURISME DEL PRIORAT (2006-09), CARTA DE PAISATGE DEL PRIORAT (2004-2010), AGENDA 21 DE MONTSANT, DOCUMENTS DE CANDIDATURA DEL PRIORAT A SER PATRIMONI DE LA HUMANITAT.

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESSES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Productors locals amb oferta turística i, en menor mesura, empreses de guiatges, fotografia de natura i educació ambiental			
Nº TREBALLADORS	La majoria, de 2 a 4 treballadors.			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria al públic català o espanyol i, en menor mesura, a públic internacional			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	El turisme de natura ocupa el 1r lloc	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Poc consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Observació de flora i rutes per boscos singulars Visites a coves i avencs Fotografia de natura Rutes a peu per itineraris interpretatius Senderisme i travesses Cicloturisme			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és baixa	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és molt baixa		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Vi Oli Mel Dolços			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista generalista i ecoturista actiu. D'aquests, el perfil social dominant són parelles o grups de mitjana edat que practiquen el senderisme, però també hi ha l'ecoturista generalista que s'interessa pel patrimoni cultural (Cartoixa d'Escaladei) i a partir d'aquí coneix el Parc.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Manteniment de l'ecoturista nacional de parelles o grups reduïts. Potenciació de l'ecoturista internacional de poder adquisitiu mig-alt i edat mitjana/sènior Sobretot amb interès pel senderisme			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans SUFICIENT	Resta de l'Estat SUFICIENT	Internacionals MASSA BAIX	Total SUFICIENT
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Tardor > Primavera > Hivern > Estiu		Espacial: Entre el 10-20% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Alta en general, però baixa en relació als equipaments i serveis específics de turisme de natura (informació, guiatges, interpretació)	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	Punts d'informació del Parc no oberts tot l'any i en els períodes de més afluència per manca de personal Manca de material de promoció del Parc en idiomes per al públic internacional Manca de guiatges i interpretadors del propi Parc.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Molt elevat: web, xarxes socials, mapes, agenda d'activitats	Elevat: catàleg informatiu, butlletins i revistes	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada , tot i que manca coordinació entre els agents en la promoció de l'ENP
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Pla de gestió d'usos (poc aplicat); Regulació d'accessos a zones d'elevada sensibilitat; Regulació activitats turístiques; Instruments financers per conservar (poc aplicat)			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	En procés: Plans de gestió d'espècies i hàbitats que considerin el turisme de natura; Regulació d'accessos a zones molt freqüentades; CETS			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Amb interès: Grup de treball i Fòrum Permanent de la CETS			

PARC NATURAL DELS PORTS

ENP DE MUNTANYA INTERIOR

ANY CREACIÓ	2001
SITUACIÓ	TERRES DE L'EBRE, COMARQUES DE LA TERRA ALTA, EL BAIX EBRE I EL MONTSIÀ
SUPERFÍCIE	35.050 HA
MUNICIPIIS	9 MUNICIPIIS
HABITANTS (2014)	51.809 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	37% PRIVAT, 23% GENCAT/ESTAT, 40% ENS LOCALS
VISITANTS (2013)	268.000
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/PORTS

Parc Natural dels Ports

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

<ul style="list-style-type: none"> ● Fauna salvatge Cabra salvatge Rapinyaires ● Flora i fongs Rovelló Bolets comestibles Arbres monumentals Auró ● Hàbitats i vegetació Fagedes relictas Pinedes submediterrànies Matollars mediterranis ● Geologia i geomorfologia Coves Avencs 	<ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges Paisatges abruptes Cingleres Barrancs Rius, tolles i salts d'aigua Caro ● Fenòmens naturals Colors de tardor ● Tradicions Vida rural tradicional Picasso a Horta de Sant Joan
---	--

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- Paisatges wilderness (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **molt alta**)
- Cabra salvatge (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **mitjana**)
- Flora endèmica (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **mitjana**)
- Boscos madurs (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **molt alta**)
- Fagedes (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **mitjana**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **3** propis, **0** externs | Ús **baix** | En cal algun més
 Centres temàtics: **0** propis, **6** externs | Ús **baix** | En cal algun més
 Punts d'informació: **1** propi, **1** extern | Ús **mig** | Suficients
 Miradors: **4** propis, **1** extern | Ús **mig** | En cal algun més
 Observatoris/aguaites: **0** propis, **0** externs | Sense ús | Molt insuficients

ITINERARIS

25 itineraris senyalitzats | **4** interpretats | Ús turístic actual **baix**
1 itinerari concentra la majoria de visites | **1** itinerari sobrefreqüentat
 Valoració global: **Manquen alguns més** | Senyal. interpretativa: **Insuficient**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

0% d'accessos coberts en **autobús**, **0%** en **tren**, **10%** en **taxis privats**
10% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **suficient per a taxi, insuficient per la resta**
0 itineraris i **3** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **insuficient**

Els Ports és un espai salvatge encara poc conegut i visitat. Amb uns paisatges i uns recursos excepcionals per al turisme de natura, d'un enorme potencial

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

- 2010** ANÀLISI DE LA SITUACIÓ ACTUAL I ESTRATÈGIA PER REDUIR L'IMPACTE DE L'ÚS PÚBLIC ALS ESTRETS D'ARNES.
- 2010** DIAGNÒSTIC DEL PARC NATURAL DELS PORTS. DOCUMENT ELABORAT PEL GRUP DE TREBALL DE LA CETS.
- 2011** ESTUDI DE FREQUËNCIACIÓ I DE LA CAPACITAT D'ACOLLIDA DE DUES ÀREES RECREATIVES DEL MASSÍS DELS PORTS.

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESSES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Guiatges de senderisme, naturalístics i amb mitjans de transport específics Fotografia de natura Agències de viatges especialitzades en turisme de natura Educació ambiental			
Nº TREBALLADORS	La majoria, de 2 a 9 treballadors També alguna empresa unipersonal, o amb més de 10 treb.			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria a un públic català o espanyol Algun també a públic internacional			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	El turisme de natura ocupa el 1r lloc	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Molt incipient	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Cap activitat de turisme de natura destaca especialment per sobre de la resta			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és alta	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és baixa		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Vi i derivats Oli Artesania de la palma de margalló			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista generalista , amb el següent perfil social: prové de l'AMB, té entre 35-50 anys, nivell mig de formació, visita en caps de setmana, ponts, Setmana Santa i estiu. S'interessa per itineraris de natura, paisatges representatius, paisatges que ha vist en fotografies, gastronomia local, fires i festes dels pobles, museus i centres d'interpretació.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Ecoturista familiar o de grups; estranger, espanyol o català; de nivell cultural mig o alt; de poder adquisitiu mig o alt; amb visita guiada dins a l'ENP; interessat per observar, conèixer o fotografiar fauna, flora i paisatges; amb durada de més de 2 dies; interessat també per temes culturals, astronòmics, artístics o històrics.			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans	Resta de l'Estat	Internacionals	Total
	SUFICIENT	SUFICIENT	MASSA BAIX	SUFICIENT
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Estiu > Tardor > Primavera > Hivern		Espacial: Entre el 5-10% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Alta en general, tot i que baixa en relació amb els serveis de turisme de natura	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	La massificació d'indrets o el conflicte amb altres activitats, com la caça del senglar en batuda; la circulació motoritzada i de BTT per senders pedestres; i la presència de ramats de vacum en llocs de pas de persones o vehicles.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Elevat : web, mapes, catàleg informatiu	Baix : xarxes socials, butlletins i revistes	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Poc adequada per la descoordinació institucional i la promoció de productes poc compatibles
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Cap			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	Pla d'usos i/o gestió; Regulació d'accessos a zones d'elevada sensibilitat; Regulació d'accessos a zones molt freqüentades			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Amb interès : CETS, Grups de treball específics a la Taula de turisme, Associacions turístiques temàtiques (allotjaments rurals, restauració, guiatges, etc.), Taula de turisme de les Terres de l'Ebre.			

PARC NATURAL DELS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ

ENP AIGUAMOLLS

ANY CREACIÓ	1983
SITUACIÓ	COMARCA DE L'ALT EMPORDÀ
SUPERFÍCIE	4.721 HA
MUNICIPIIS	9 MUNICIPIIS
HABITANTS (2014)	48.309 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	80% PRIVAT, 19% GENCAT/ESTAT, 1% ENS LOCALS
VISITANTS (2013)	227.000
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/AIGUAMOLLS-EMPORDA

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

<ul style="list-style-type: none"> ● Fauna salvatge Cigonya Bitó Gaig blau Llúdrigga Daines ● Flora i fongs Lliri groc Tamariu Limonium Ranuncle ● Hàbitats i vegetació Canyissar Llacunes i maresmes Closes ● Geologia i geomorfologia Riu Fluvià Riu Muga 	<ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges Aiguamolls Dunes Closes Badia de Roses ● Fenòmens naturals Migració d'aus Brama de la daina Vent de tramuntana Llevantades Marinada ● Tradicions Vedella de closa Festa dels cortals Itinerari literari
---	--

Font: Arxíu del PN dels Aiguamolls de l'Empordà

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Vedella de closa** (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **baixa**)
- **Closes** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **mitjana**)
- **Peixos** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **nul·la**)
- **Invertebrats** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **mitjana**)
- **Rats-penats** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **mitjana**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **1** propi, **0** externs | Ús **mig** | En cal algun més
 Centres temàtics: **0** propis, **1** extern | Ús **alt** | Suficients
 Punts d'informació: **0** propis, **4** externs | Ús **alt** | En cal algun més
 Miradors: **1** propi, **3** externs | Ús **molt alt** | Suficients
 Observatoris/aguaites: **22** propis, **0** externs | Ús **molt alt** | Suficients

ITINERARIS

7 itineraris senyalitzats | **4** interpretats | Ús turístic actual **molt alt**
3 itineraris concentren la majoria de visites | **2** itineraris sobrefreqüentats
 Valoració global: **Suficients** | Senyal. interpretativa: **en cal més**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

30% d'accessos coberts en **autobús**, **1%** en **tren**, **2%** en **taxis privats**
67% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient** per a autobús i tren
7 itineraris i **24** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **suficient**

Els Aiguamolls de l'Empordà és dels espais més ben dotats i consolidats turísticament, però li manca un treball més intens amb els agents turístics

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

2010 PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL MEDI NATURAL I DEL PAISATGE DELS AIGUAMOLLS DE L'ALT EMPORDÀ

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Empreses de guiatges naturalístics específics, majoritàriament			
Nº TREBALLADORS	La majoria, de 2 a 4 treballadors			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria a un públic català o espanyol, i molts menys a un públic internacional			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	El turisme de natura ocupa el 4t lloc	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Mitjanament consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Turisme ornitològic Fotografia de natura Rutes a peu per itineraris interpretats Cicloturisme Passejades en cavall Rutes per espais fluvials/marins en caiac o piragua Camps de voluntariat			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és molt alta	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és mitjana		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Pa de tramuntana Carn de vedella Rebosteria			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista generalista i, en menor mesura, especialitzat, contemplatiu i actiu . Amb el següent perfil social: classe mitjana, interès naturalístic centrat en els ocells.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Gent que valori la natura i amb alt poder adquisitiu.			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans	Resta de l'Estat	Internacionals	Total
	SUFICIENT	SUFICIENT	SUFICIENT	SUFICIENT
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Primavera > Hivern > Tardor > Estiu		Espacial: Entre el 10-20% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Alta	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	Els depredadors que afecten les espècies més valorades.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Elevat: web, xarxes socials, mapes, agenda d'activitats, catàleg informatiu, butlletins/revistes	Baix: cap	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Aplicats: Pla d'usos i gestió; Regulació d'accessos a zones sensibles			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	Amb interès: CETS; Certificacions qualitat turística; Codis voluntaris bones pràctiques empresarials			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Amb interès: CETS			

ESPAIS NATURALS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

ENP D'AIGUAMOLLS

ANY CREACIÓ	1987
SITUACIÓ	COMARCA DEL BAIX LLOBREGAT
SUPERFÍCIE	923,25 HA (ÀMBIT ZEC/ZEPA)
MUNICIPIIS	4 MUNICIPIIS
HABITANTS (2014)	257.657 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	SENSE DADES
VISITANTS (2013)	132.000
WEB	WWW.DELTALLOBREGAT.CAT

Espais Naturals
del Delta del
Llobregat

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

<ul style="list-style-type: none"> ● Fauna salvatge Gavina corsa Bitó Boscarla mostatxada Aus aquàtiques Tortugues ● Flora i fongs Orquídies ● Hàbitats i vegetació Canyissars Prats humits Pineda litoral Vegetació dunar ● Geologia i geomorfologia Llacunes Maresmes Platges naturals Riu Llobregat Mediterrani 	<ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges Aiguamolls Pinedes litorals Platges naturals Desembocadura riu ● Fenòmens naturals Sortida de sol Posta de sol Migració d'ocells ● Tradicions Conreus tradicionals Pastura
--	---

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Fartet** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **alta**)
- **Aus aquàtiques** (Ús turístic actual **alt** | Fragilitat **alta**)
- **Gavina corsa** (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **alta**)
- **Platja natural** (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **alta**)
- **Migració d'ocells** (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **mitjana**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **0** propis, **0** externs | Ús **nul** | Insuficients
 Centres temàtics: **0** propis, **0** externs | Ús **nul** | Molt insuficients
 Punts d'informació: **3** propis, **1** extern | Ús **molt alt** | En caldria algun més
 Miradors: **7** propis, **1** extern | Ús **molt alt** | Suficients
 Observatoris/aguaitos: **12** propis, **1** extern | Ús **molt alt** | En caldria algun més

ITINERARIS

10 itineraris senyalitzats | **7** interpretats | Ús turístic actual **alt**
5 itineraris concentren la majoria de visites | **3** itineraris sobrefreqüentats
 Valoració global: **Manquen alguns més** | Senyalització interp.: **Suficient**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

90% d'accessos coberts en **autobús**, **0%** en **tren**, **0%** en **taxis privats**
10% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient per a autobús**
7 itineraris i **13** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **insuficients**, en general

Sorprèn trobar un espai de la qualitat natural del Delta del Llobregat tan proper a la metròpoli. Els seus equipaments d'acollida però, són insuficients si vol esdevenir referència pel turista de natura

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

- 2014** PLA DE SENDERS TURÍSTICS DEL BAIX LLOBREGAT
- 2014** LLISTA PATRÓ DELS OCELLS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Empreses i professionals d'educació ambiental vinculada al medi natural i, en menor mesura, de guiatges naturalístics			
Nº TREBALLADORS	La majoria, de 2 a 9 treballadors			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria al públic català o espanyol i, en menor mesura, també a públic internacional			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	El turisme de natura ocupa el 1r lloc	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Mitjanament consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Turisme ornitològic Fotografia de natura Rutes a peu per itineraris interpretatius			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és molt alta	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és mitjana		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Carxofa Pollastre pota blava Espàrrecs Altres productes del Parc Agrari del Baix Llobregat			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista generalista, ecoturista contemplatiu i ecoturista educatiu. D'aquests, el perfil social dominant són grups familiars que volen fer una passejada de mig dia en un entorn natural proper.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Turisme ornitològic Turisme familiar interessat en temes de natura			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans	Resta de l'Estat	Internacionals	Total
	MASSA BAIX	MASSA BAIX	MASSA BAIX	MASSA BAIX
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Primavera > Tardor > Hivern > Estiu		Espacial: Entre el 5-10% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Baixa per massificacions puntuals. La qualitat de l'entorn i els serveis turístics de natura estan ben valorats	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	Els horaris d'obertura; La deficient senyalització dels accessos; la massificació puntual; i, en general, l'adequació general de l'espai per a ser visitat.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Elevat: web, xarxes socials, mapes, catàleg informatiu, agenda d'activitats, butlletins i revistes	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada , tot i que caldria promocionar altres sectors de l'ENP a mesura que s'adeqüin per ser visitats	
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Poc aplicats: Plans de gestió d'espècies/hàbitats; Zonificació turística; Codis voluntaris bones pràctiques empresarials; Aplicats: Regulació d'accessos a zones sensibles; Regulació activitats turístiques; Certificacions qualitat turística			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	En procés: Pla d'usos i/o gestió			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Existents: SICTED; Acreditació d'entitats per part de l'òrgan gestor; Consorci de Turisme del Baix Llobregat Amb interès: CETS			

PARC NATURAL DEL DELTA DE L'EBRE

ENP D'AIGUAMOLLS

ANY CREACIÓ	1983	ACREDITACIÓ CETS	DES DE 2007
SITUACIÓ	TERRES DE L'EBRE, COMARQUES DEL BAIX EBRE I EL MONTSIÀ		
SUPERFÍCIE	7.802 HA		
MUNICIPIS	7 MUNICIPIS		
HABITANTS (2014)	62.955 HABITANTS ALS MUNICIPIS DEL PARC		
PROPIETAT (% SUPERF.)	5% PRIVAT, 85% GENCAT/ESTAT, 0% ENS LOCALS		
VISITANTS (2013)	773.000		
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/DELTA-EBRE		

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

<p>● Fauna salvatge Ocells de zones humides Peixos continentals i marins Rates penades Anguila</p> <p>● Flora i fongs Prats macròfits Vegetació helofítica Vegetació halòfila</p> <p>● Hàbitats i vegetació Dunes Llacunes Sosars Bosc de ribera Ullals</p>	<p>● Geologia i geomorfologia Punta del Fangar Platges Delta</p> <p>● Paisatges Desembocadura i riu Ebre Llacunes Arrossars Badies</p> <p>● Fenòmens naturals Hivernada ocells Nidificació ocells Migracions Dinàmica del Delta</p> <p>● Tradicions Plantada arròs Sega arròs Caça Pesca tradicional Bous</p>
--	---

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Ornitofauna** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **mitjana**)
- **Paisatges deltaics** (Ús turístic actual **mitjà** | Fragilitat **mitjana**)
- **Platges** (Ús turístic actual **alt** | Fragilitat **mitjana**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **2** propis, **0** externs | Ús **mig** | Suficients
 Centres temàtics: **0** propis, **4** externs | Ús **mig** | Suficients
 Punts d'informació: **0** propis, **3** externs | Ús **mig** | Suficients
 Miradors: **11** propis, **5** externs | Ús **mig** | Suficients
 Observatoris/aguaites: **3** propis, **3** externs | Ús **mig** | En caldria algun més

ITINERARIS

13 itineraris senyalitzats | **3** interpretats | Ús turístic actual **mig**
0 itineraris concentren la majoria de visites | **0** itineraris sobrefreqüentats
 Valoració global: **Manquen alguns més** | Senyal. interpretativa: **Alguns més**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

0% d'accessos coberts en **autobús**, **0%** en **tren**, **100%** en **taxis privats**
100% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **suficient per a taxi**, **insuficient per la resta**
4 itineraris i **8** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **en caldrien alguns més**

El Delta de l'Ebre s'està convertint en destinació obligada per al turista ornitològic a escala internacional, i un espai privilegiat per al turisme de natura de proximitat

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

- 2007** DOSSIER DE CANDIDATURA A LA CETS DEL PARC NATURAL DEL DELTA DE L'EBRE
- 2012** INFORME DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ 2007-2011 DE LA CETS

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Guiatges amb mitjans de transport específics Cicloturisme vinculat a la natura Allotjaments especialitzats en turistes de natura Altres empreses de turisme de natura			
Nº TREBALLADORS	Sense dades.			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria al públic català o espanyol			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	Ocupa el 2n lloc per darrera del turisme recreatiu	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Mitjanament consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Turisme ornitològic Cicloturisme Trajectes panoràmics per espais aquàtics Rutes en caiaic i piragua Camps de voluntariat			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és alta	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és mitjana		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Arròs Flor de sal Marisc (musclos, ostrons) Peix			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista generalista i ecoturista contemplatiu. D'aquests, els tres perfils dominants són: 1) Famílies que gaudeixen del cicloturisme; 2) Observadors d'ocells, un segment cada cop més important; 3) Excursionistes atrets pel Delta, procedents de nuclis emissors situats prop de l'ENP (Salou, Cambrils, Peñíscola).			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Famílies Birdwatchers (tot i existir, encara hi ha marge per millorar, sobretot, en l'àmbit inicial, afeccionat o familiar) Cicloturisme (tot i existir, encara hi ha marge per la millora) Flora Geologia Insectes			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans	Resta de l'Estat	Internacionals	Total
	SUFICIENT	SUFICIENT	SUFICIENT	SUFICIENT
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Estiu > Primavera > Tardor > Hivern		Espacial: Més del 50% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Molt alta en general	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	Les deficiències en la senyalització; i els residus observats en diferents indrets.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Elevat: mapes, butlletins i revistes	Baix: web, xarxes socials, agenda d'activitats	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Poc aplicats: Plans de gestió d'espècies i hàbitats; Zonificació de l'ENP segons capacitat de càrrega turística. Ben aplicats: Regulació d'accessos a zones d'elevada sensibilitat; Regulació activitats turístiques; CETS; Certificacions de qualitat; Còdils voluntaris bones pràctiques empresarials			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	Procés: Pla d'usos i/o gestió			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Existents: Associacions turístiques temàtiques (turisme rural, empreses d'activitats, etc.) Fòrum de la CETS (cal consolidar-lo)			

PARC NATURAL DEL CAP DE CREUS

ENP MARITIMO-TERRESTRE

ANY CREACIÓ	1998
SITUACIÓ	COMARCA DE L'ALT EMPORDÀ
SUPERFÍCIE	13.886 HA (10.813 TERRESTRES, 3.073 MARINES)
MUNICIPIIS	8 MUNICIPIIS
HABITANTS (2014)	31.747 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	83% PRIVAT, 9% GENCAT/ESTAT, 8% ENS LOCALS
VISITANTS (2013)	440.000
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/CAP-CREUS

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

<ul style="list-style-type: none"> ● Fauna salvatge Aus marines Àguila cuabarrada Cetacis ● Flora i fongs Cap ● Hàbitats i vegetació Praderia de posidònia Corall i gorgònies ● Geologia i geomorfologia Afloraments geològics Coves 	<ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges Cales Formes de les roques Penya-segats ● Fenòmens naturals Vent de tramuntana ● Tradicions Pesca tradicional Ramaderia Pedra seca
--	---

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Geologia** (Ús turístic actual **alt** | Fragilitat **alta**)
- **Fons coral·lígens i àmbit marí** (Ús turístic actual **alt** | Fragilitat **alta**)
- **Pedra seca i ermites** (Ús turístic actual **baix** | Fragilitat **mitjana**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **1** propi, **1** extern | Ús **mig** | En cal algun més
 Centres temàtics: **0** propis, **1** extern | Ús **sense dades** |
 Punts d'informació: **2** propis, **5** externs | Ús **alt** | Suficients
 Miradors: **6** propis/externs | Ús **sense dades** |
 Observatoris/aguaitos: **0** propis, **0** externs | Sense dades | En cal algun més

ITINERARIS

13 itineraris senyalitzats | **1** interpretats | Ús turístic actual **molt alt**
2 itineraris concentren la majoria de visites | **1** itinerari sobrefreqüentat
 Valoració global: **Suficients** | Senyal. interpretativa: **Suficient**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

20% d'accessos coberts en **autobús**, **20%** en **tren**, **25%** en **taxis privats**
25% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient** per a autobús, **en cal més** per a la resta
Sense dades d'itineraris i equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **Sense dades**

El Cap de Creus és un espai d'una importància geològica mundial, però el turisme de natura encara hi és testimonial respecte al sol i platja.

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

2006 PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL MEDI NATURAL I DEL PAISATGE DEL PARC NATURAL DE CAP DE CREUS

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESSES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Empreses de guiatges de senderisme, majoritàriament			
Nº TREBALLADORS	La majoria, de 2 a 9 treballadors			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria a un públic català o espanyol, i menys a un públic internacional			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	El turisme de natura ocupa el 2n lloc	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Mitjanament consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Observació mamífers Turisme ornitològic Turisme geològic Senderisme i travesses de muntanya Rutes per espais marins en caiac o piragua Exploració de fons marins Camps de voluntariat			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és alta	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és baixa		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Oli d'oliva Vi (garnatxa)			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	Ecoturista especialitzat i, en menor mesura, generalista, contemplatiu i actiu . Amb el següent perfil social: La majoria són francesos i catalans de Barcelona, i tenen entre 30 i 40 anys o 50-60. Normalment vénen a l'estiu.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Visitants internacionals: nord-europeus amb molta cultura del senderisme i amb consciència ambiental, i visitants de parla anglesa, com ara australians i americans, un mercat poc consolidat però amb molta capacitat econòmica. Reorientar l'interès pel mar Mediterrani (avui dia sol i platja) cap als aspectes naturals.			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans SUFICIENT	Resta de l'Estat SUFICIENT	Internacionals MASSA BAIX	Total SUFICIENT
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Estiu > Primavera > Tardor > Hivern		Espacial: Entre el 20-50% de la superfície de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Alta	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	La punta de Cap de Creus està clarament sobrefreqüentada. S'hi ha de regular l'accés.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Elevat: web, xarxes socials, mapes, agenda d'activitats, butlletins/revistes	Baix: catàleg informatiu	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada , si bé falta coordinació i professionalització
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Poc aplicats: Regulació d'accessos a zones freqüentades Aplicats: Regulació activitats turístiques			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	En procés: Pla d'usos i gestió Amb interès: Plans de gestió d'espècies/hàbitats; Zonificació turística; Regulació d'accessos a zones sensibles; CETS			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Existents: Junta (insuficient per tractar temes de gestió) Amb interès: CETS i/o Consell de Cooperació			

PARC NATURAL DEL MONTGRÍ, LES ILLES MEDES I EL BAIX TER

ENP MARÍTIMO-TERRESTRE

ANY CREACIÓ	2010
SITUACIÓ	COMARQUES DEL BAIX EMPORDÀ I DE L'ALT EMPORDÀ
SUPERFÍCIE	8.192 HA
MUNICIPIIS	7 MUNICIPIIS
HABITANTS (2014)	26.225 HABITANTS ALS MUNICIPIIS DEL PARC
PROPIETAT (% SUPERF.)	42% PRIVAT, 4% GENCAT/ESTAT, 39% ENS LOCALS
VISITANTS (2013)	215.000
WEB	PARCSNATURALS.GENCAT.CAT/CA/ILLES-MEDES

1. RECURSOS NATURALS AMB POTENCIAL TURÍSTIC

RECURSOS MÉS UTILITZATS EN L'ACTUALITAT

● Fauna salvatge
Peixos vulnerables Coral·ligen i gorgònies Meros i corballs ● Hàbitats i vegetació
Praderia de posidònia ● Geologia i geomorfologia
Gola del Ter Plana deltaica | <ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges
Praderia de posidònia Coves submarines Platges i cales naturals ● Tradicions
Arrossars |
|---|---|

RECURSOS A POTENCIAR DE MANERA PRIORITÀRIA

- **Aus** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **alta**)
- **Aus marines** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **alta**)
- **Duna continental** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **alta**)
- **Penya-segats costaners** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **mitjana**)
- **Geomorfologia costera** (Ús turístic actual **nul** | Fragilitat **baixa**)

2. EQUIPAMENTS, ITINERARIS I SERVEIS PÚBLICS DE SUPORT AL TURISME DE NATURA

EQUIPAMENTS

Centres de visitants: **0** propis, **0** externs | Ús **nul** | Insuficients
 Centres temàtics: **0** propis, **1** extern | Ús **baix** | Molt insuficients
 Punts d'informació: **0** propis, **2** externs | Ús **molt alt** | Molt insuficients
 Miradors: **0** propis, **0** externs | Ús **nul** | Molt insuficients
 Observatoris/aguaites: **1** propi, **1** extern | Ús **mig** | En caldria algun més

ITINERARIS

1 itineraris senyalitzat | **0** interpretats | Ús turístic actual **sense dades**
Sense dades dels itineraris que concentren més visites
 Valoració global: **Insuficients** | Senyal. interpretativa: **Molt insuficient**

MOBILITAT I ADAPTACIÓ D'EQUIPAMENTS

100% d'accessos coberts en **autobús**, **0%** en **tren**, **0%** en **taxis privats**
0% d'accessos rodats només accessibles en **vehicle privat**
 Valoració transport públic: **insuficient per a tots els mitjans de transport**
0 itineraris i **0** equipaments adaptats per a persones amb necessitats especials | Valoració global grau d'adaptació: **insuficient**

És el parc natural més jove i com a tal, presenta dèficits importants de recursos i equipaments. Tot i això, les illes Medes i els seu fons marí és una de les destinacions ecoturístiques més rellevants del país

ESTUDIS I PLANS RELLEVANTS PER AL TURISME DE NATURA

2013 ANÀLISI DE L'IMPACTE ECONÒMIC GENERAT PER OPERADORS DE TURISME ACTIU (SENDERISME, CICLOTURISME, TURISME EQUÈSTRE, MULTIACTIVITAT) A TORROELLA DE MONTGRÍ I L'ESTARTIT

3. ANÀLISI DE L'OFERTA DE TURISME DE NATURA				
PROVEÏDORS (EMPRESSES I PROFESSIONALS DEL SECTOR)				
PERFILS DOMINANTS	Empreses de guiatges amb mitjans de transport específics, i de guiatges de senderisme			
Nº TREBALLADORS	La majoria, de 5 a 9 treballadors Algunes també de 2 a 4 treballadors			
USUARIS ALS QUE S'ORIENTEN	La majoria tant a públic català o espanyol, com a públic internacional			
ACTIVITATS I SERVEIS DE TURISME DE NATURA				ACTIVITATS MAJORITÀRIES
PES DEL SECTOR RESPECTE A ALTRES	Ocupa el 2n lloc per darrera del turisme recreatiu o de lleure	GRAU DE CONSOLIDACIÓ	Mitjanament consolidat	
ACTIVITATS MAJORITÀRIES	Trajectes panoràmics per espais marins Rutes per espais marins en caiac o piragua Exploració de fons marins			
ALLOTJAMENTS PER AL TURISME DE NATURA	La disponibilitat és molt baixa	L'adaptació a les necessitats dels turistes de natura és molt baixa		
PRODUCTES LOCALS DESTACABLES	Arròs Peix Oli			
4. ANÀLISI DE LA DEMANDA DEL TURISME DE NATURA				
DEMANDA ACTUAL (PERFIL TIPUS)	El més rellevant, l' ecoturista especialitzat que fa submarinisme per observar la diversitat de peixos mediterranis. Majoritàriament francès d'edat mitjana (però cada vegada més alta) i poder adquisitiu alt. També ecoturistes generalistes, contemplatius i actius de caire familiar i, sovint, amb 2a residència.			
DEMANDA POTENCIAL DESITJADA	Les cinc categories d'ecoturistes (especialitzat, generalista, contemplatiu, actiu i educatiu). Pel que fa al perfil social, famílies de mitjana edat amb grau elevat de formació. Turisme familiar interessat en temes de natura			
VALORACIÓ DEL NÚM. ACTUAL DE VISITANTS	Catalans	Resta de l'Estat	Internacionals	Total
	SUFICIENT	MASSA BAIX	SUFICIENT	SUFICIENT
CONCENTRACIÓ DE VISITANTS	Temporal (de més a menys afluència): Estiu > Primavera > Tardor > Hivern		Espacial: Menys del 5% de l'ENP concentra la majoria de les visites	
SATISFACCIÓ VISITANTS	Sense dades	CAUSES DE PERCEPCIÓ NEGATIVA	Situacions climatològiques poc favorables.	
5. PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA				
VALORACIÓ DE L'ÚS TURÍSTIC D'EINES DE PROMOCIÓ DE L'ENP	Elevat: catàleg informatiu i agenda d'activitats	Baix: web, xarxes socials, mapes	VALORACIÓ DE LA PROMOCIÓ EXTERNA	Adequada tot i que enfocada a les illes Medes i el submarinisme. Cal ampliar-la a tot l'ENP
6. PLANIFICACIÓ I SEGUIMENT DEL TURISME DE NATURA				
EINES DISPONIBLES	Poc aplicats: Regulació activitats turístiques Aplicats: Pla d'usos i gestió			
EINES EN PROCÉS O AMB INTERÈS	En procés: CETS			
7. ELS AGENTS VINCULATS AL TURISME DE NATURA				
FORMES DE TREBALL COL·LABORATIU	Existents: Grup de treball i Fòrum Permanent de la CETS (incipient) Amb interès: xarxa bàsica d'equipaments del parc o col·laboradors; Associació públic-privada d'empresaris; professionals qualificats com a guies d'ecoturisme			

ANNEX III

RECURSOS NATURALS DELS ENP AMB INTERÉS ECOTURÍSTIC

font: Arxíu del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà

RECURSOS UTILITZATS ACTUALMENT O AMB POTENCIAL DE FUTUR ALS ENP

Per a cadascuna de les set categories de recursos naturals i culturals (veure apartat 2.1.1), els responsables dels ENP han seleccionat aquells que:

- s'utilitzen i es promouen turísticament avui dia, ja sigui per part del propi organisme gestor dels ENP o per part d'altres organismes o empreses turístiques.
- tenen un potencial turístic futur elevat, malgrat que actualment s'utilitzen i es promouen poc o gens des del punt de vista turístic, però que considereu que

A les taules següents es recullen, per a cada ENP objecte

d'estudi, aquests dos grans tipus de recursos naturals des de la perspectiva del turisme de natura.

Clau interpretativa de les taules de recursos

Els recursos en color: són els que els responsables dels ENP consideren que s'utilitzen i es promouen turísticament avui en dia. Els recursos en negre són aquells que consideren que s'utilitzen poc però tenen potencial turístic.

Els colors dels recursos que s'utilitzen responen a les set tipologies exposades en apartats anteriors:

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
------------------------	-----------------------	------------------------------	----------------------------------	----------------	---------------------------	-----------------

autor: Xavier Basora

Flor de neu o edelweiss, un de les flors més buscades a l'alta muntanya

TAULA AIII.2. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Isards	Flora alpina	Avetoses	Circs glacials	Estanys d'alta muntanya	Floració primaveral	Ramaderia de muntanya
Ocells	Arbres monumentals	Boscós subalpins	Valls en "U"	Els Encantats	Estanys gelats	Llegendes
Marmotes	Herbes remeieres	Boscós caducifolis	Cubetes (estanys)	Planell d'Aigüestortes	Estels	Apicultura
Papallones	Avetoses	Prats alpins	Crestes i pics	Cascades	Nevades	Cultiu plantes medicinals
Muixirecs	Pinedes de pi negre	Matollars de neret	Afloraments calcaris	Valls	Colors de tardor	Festa de les falles
Trencalòs	Plantes adaptades al fred	Fagedes	Glaceres rocalloses	Prats de dall	Desgel	Transformació de productes
Gall fer	Amanites (muscària)	Prats montans	Pedrera marbre Mainera	Efectes hidroelèctriques	Allaus	Explotacions ramaderes
Amfibis	Líquens i molses	Molleres	Llastres de la Morta	Explotacions forestals	Vent de port	Tria ovelles
Llúdriga	Teixos de Besiberri	Vegetació dels estanys	Plegaments de les Picardes	Tanques de paret seca	Riuades	Donar sal als ramats
Insectes	Pins negres més alts	Flors de tardor			Grans esllavissades	Orris vall d'Assua

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

TAULA AIII.2. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Cérvol i altres ungulats	Bolets primavera tardor	Hàbitats lacustres	Valls glacials	Cims (Pica d'Estats)	Zel ungulats	Bordes i ramaderia
Ós bru	Floració primaveral	Prats alpins	Circs glacials	Estanys d'alta muntanya	Colors de tardor	Explotació del ferro
Ocells	Flora alpina	Boscors singulars	Estanys	Indrets amb vistes	Floració primaveral	La sega i el batre
Papallones diürnes	Savina turífera	Boscors madurs	Altres vinculats al glacialisme	Cel fosc d'alta qualitat	Llàgrimes de Sant Llorenç	Falles
Ratpenats	Arbres monumentals	Molleres	Surgències i avencs Valls d'Aneu		Neu	Aplecs
Rapinyaires carronyaires	Flor de neu	Boscors de ribera	Fauna i flora del Permià i el Triàsic			Dall dels prats de pastura
Sargantana pallaresa						Treballs forestals manuals
Mussol pirinenc						
Gall fer						
Llúdriga						

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

TAULA AIII.3. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DEL CADÍ-MOIXERÓ

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Isard	Plantes medicinals	Fagedes	Pedraforca	Vistes des del Pla de l'Àliga	Brama del cérvol	Ramaderia (pastoralisme)
Marmota	Arbres monumentals	Avetoses	Serralada calcària	Cara nord del Cadí	Migració ocells	Trementinaires
Llúdriga	Bolets		Fòssils	Pedraforca		Productors locals
Trencapinyes	Flora alta muntanya		Tartera			
Mallerenga petita			Afloraments geològics			
Llop			Mineria			
Ocells de muntanya						

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Font: Arxiu del PNAESM

La marmota, un simpàtic rosegador d'alta muntanya que es deixa veure amb certa facilitat

TAULA AIII.4. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DE LA ZONA VOLCÀNICA DE LA GARROTXA

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Fauna de nit a la Moixina	Flora Moixina i Parc Nou	Fageda d'en Jordà	Volcà del Croscat	Mosaic agroforestal	Colors de tardor	Aplecs
Papallones	Orquídies	Roureda Parc Nou i Moixina	Volcà de Santa Margarida	Tossols		Fira de Batet (Olot)
Ocells	Arbres monumentals		Volcà del Montsacopa	Serres Corb, Finestres i Sant Julià		Fira del fesol de Santa Pau
Nàiade			Colades lava S.Joan les Fonts			Parc de Pedra Tosca
Cranc de riu			Colades de lava Castellfolit			
			Volcans (10) mal aprofitats			
			Colades de lava no aprofitades			

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

TAULA AIII.5. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DE LA SERRA DE MONTSANT

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Ocells	Orquídies	Arbres singulars	Congost de Fraguerau	Cova del Ximet	Colors de tardor	Arquitectura de pedra seca
Àguila cuabarrada	Flora endèmica	Boscors singulars	Clot del Cirer	Toll de l'Ou	Floració primaveral	Llegendes
Tortuga mediterrània	Flora vulnerable		Roca Corbatera	Racó de Missa	Silenci-espiritualitat	Apicultura
Ocells carronyaires			Els Ventadors	Graus de Montsant	Cels nocturns i postes de sol	Camins cartoixans
Amfibis i rèptils			Coves	Balcó del Priorat		Ermites de Montsant
			Geozones	Cingleres vessant sud		Productors
			Còdols	Pantà de Margalef		

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

Les papallones fascinen per les seves i els seus colors intensos

autor: Xavier Cazorla

TAULA AIII.6. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DELS PORTS

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Cabra salvatge	Rovelló	Fagedes relictas	Coves	Paisatges abruptes	Colors de tardor	Vida rural tradicional
Rapinyaires	Bolets comestibles	Pinedes submediterrànies	Avencs	Cingleres	Zel cabra salvatge	Picasso a horta
	Arbres monumentals	Matollars mediterranis	Conglomerats terciaris	Barrancs		Els darrers càtars
	Auró		Plegaments i congostos	Rius, tolles i salts d'aigua		Carlistes
	Flora endèmica			Caro		Bandolers
	Flora amenaçada			Paisatges wilderness		
	Flora mediterrània			Paisatges roadless		
				Boscors madurs		

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

TAULA AIII.7. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DELS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Cigonya	Lliri groc	Canyissar	Riu Fluvià	Aiguamolls	Migració d'aus	Vedella de closa
Bitó	Tamariu	Llacunes i maresmes	Riu Muga	Dunes	Brama de la daina	Festa dels cortals
Gaig blau	Limonium	Closes	Dunes mòbils	Closes	Vent de tramuntana	Itinerari literari
Llúdriga	Ranuncle	Salicornar	Meandres	Badia de Roses	Llevantades	Pa de tramuntana
Daines	Orquídiades		Grau de Sta. Margarida	Empordà	Marinada	Festa St. Joan Sescloses
Peixos				Cels nocturns estelats	Comportament nocturn fauna	Nous itiner. literaris
Insectes						Dalla manual de prats
Animals de bassa						
Rats-penats						
Ànec roncaire						

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

font: Arxiu del Parc Natural dels Ports

Els vestigis de les activitats tradicionals en el món rural, són també un important recurs a potenciar

TAULA AIII.8. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

ESPAIS NATURALS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Gavina corsa	Orquídies	Canyissars	Llacunes	Aiguamolls	Sortida de sol	Conreus tradicionals
Bitó	Canyissar	Prats humits	Maresmes	Pinedes litorals	Posta de sol	Pastura
Boscarla mostatxada	Bolets	Pineda litoral	Platges naturals	Platges naturals	Migració d'ocells	Estanyat de camps
Aus aquàtiques	Limonium	Vegetació dunar	Riu Llobregat	Desembocadura riu	Dinàmica litoral	Marge de defensa
Tortugues		Bosc de ribera	Mar Mediterrani	Mosaic de paisatges		
Fartet		Salicornars				
Amfibis						
Senglars						
Eriçó						

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

TAULA AIII.9. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DEL DELTA DE L'EBRE

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Ocells zones humides	Sosars	Vegetació dunar	Punta del Fangar	Desembocadura i riu Ebre	Hivernada ocells	Plantada de l'arròs
Peixos (continentals i marins)	Prats macròfits	Vegetació llacunes	Platges	Punta del Fangar	Nidificació ocells	Sega de l'arròs
Rates penades	Vegetació helofítica	Sosars	Ullals	Llacunes	Migracions	Caça
Anguila	Vegetació halòfila	Bosc de ribera	Dunes	Arrossars	Dinàmica del Delta	Pesca tradicional
Insectes	Bosc de ribera	Ullals	Delta	Badies	El ritme de les estacions	Bous
Mamífers marins	Nenúfars		Geosite costa nord del Delta	Arenals	Lo vent	Pantena
	Limoniastre			Salobrans	Cels nocturns	Casetes coeteres
	Lliri de mar			Salines	Sons de la nit	Fars
Rats-penats						
Ànec roncaire						

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

autor: Xavier Cazorla

Les platges naturals són atractius ecoturístics interessants, no només durant l'estiu si no durant tot l'any

TAULA AIII.10. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DEL CAP DE CREUS

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Aus marines	Orquídies	Praderia de posidònia	Afloraments geològics	Cales	Vent de tramuntana	Pesca tradicional
Àguila cuabarrada		Corall i gorgònies	Coves	Formes de les roques		Ramaderia
Cetacis		Mosaic paisatgístic		Penya-segats		Pedra seca

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

WTAULA AIII.11. RECURSOS NATURALS I CULTURALS UTILITZATS TURÍSTICAMENT I AMB POTENCIAL TURÍSTIC.

PARC NATURAL DE MONTGRÍ, MEDES I EL BAIX TER

● FAUNA SALVATGE	● FLORA I FONGS	● HÀBITATS I VEGETACIÓ	● GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA	● PAISATGES	● FENÒMENS NATURALS	● TRADICIONS
Peixos en estat vulnerable	Orquídies	Praderia de posidònia	Gola del Ter	Praderia de posidònia		Arrossars
Coral·ligen i gorgònies		Llacunes i maresmes	Plana deltaica	Coves submarines		Pesca artesanal
Meros i corballs			Duna continental	Platges naturals		
Cetacis			Duna litoral	Cales		
Aus marines			Massís càrstic	Muntanya baixa calcària		
Aus			Coves i avencs	Penya-segats costaners		
Opistobranquis			Geomorfologia costera	Aiguamolls i maresmes		
Tortuga d'estany				Platges amb dunes		
Rats-penats						
Ànec roncaire						

font: qüestionari adreçat als responsables dels ENP.

font: Arxiu del Parc Natural Montgrí-Medes-Baix Ter

La flora i fauna submarina de la Mediterrània són atractius ecoturístics dels espais litorals que cal conservar

ANNEX IV

FITXES DESCRIPTIVES
D'ACTIVITATS D'ECOTURISME

Complementàriament a l'apartat 2.3.2. *Productes i serveis de turisme de natura* de la diagnosi, s'inclouen 18 fitxes descriptives de les principals activitats ecoturístiques que es poden practicar als ENP de Catalunya. Aquestes fitxes presenten la següent informació:

- **Denominació de l'activitat:** S'inclou un nom genèric i descriptiu i s'acompanya d'un pictograma representatiu de l'activitat.
- **Descripció:** s'indica el/s recurs/os associat/s a l'activitat, així com referència a quins mitjans o condicions són necessàries per a portar-la a terme.
- **Exemples de productes operatius:** S'han seleccionat entre 3 i 4 exemples d'activitats ecoturístiques que s'ofereixen per part d'empreses o entitats. Es vinculen amb les respectives webs que n'amplien la informació.
- **Grau de consolidació:** Consolidació actual de l'activitat en base als productes existents als ENP de Catalunya.
- **Potencial turístic:** Potencial turístic futur de l'activitat per les condicions dels ENP de Catalunya.
- **Rellevància de l'activitat als ENP:** S'indica amb la tipografia del nom dels ENP: poc rellevant | rellevant | **MOLT RELLEVANT**

OBSERVACIÓ DE MAMÍFERS TERRESTRES O MARINS

DESCRIPCIÓ

Consisteix a fer sortides en grups reduïts per observar mamífers en el seu hàbitat natural. Solen ser mamífers de dimensions mitjanes i grans (sobretot ungulats si són terrestres, i cetacis si són marins), i en alguns casos l'atractiu és observar-los en un període vital determinat, com ara l'època de zel. A Catalunya, a diferència d'altres llocs del món, observar mamífers salvatges no és senzill, sobretot per als no iniciats. En aquest sentit, és important que aquesta activitat es dugui a terme amb guies experts que sàpiguen localitzar els animals. Una variant –o un complement– d'aquesta activitat és el seguiment i l'observació de les petjades i altres rastres dels animals (pèls, excrements, etc.), especialment d'aquells més esquius i difícils de veure, com ara l'ós bru o la llúdriga.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- Els paisatges de l'ós bru del Pirineu
- Vols escoltar la brama del cérvol?
- Albiraments de cetacis en velar de cap de setmana

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà	Delta del Llobregat	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

OBSERVACIÓ D'OCELLS (TURISME ORNITOLÒGIC)

DESCRIPCIÓ

És una de les activitats més populars de turisme de natura i que genera més ingressos arreu del món; en anglès es coneix com a birdwatching o birding. Consisteix a observar ocells de tot tipus, des de rapinyaires i carronyaires en zones de muntanya (àguiles, voltors, etc.) fins a ocells aquàtics de zones humides (com ara flamencs) o ocells marins, passant per aus estepàries i forestals. Sovint s'utilitzen aguaitos per practicar aquesta activitat. Els turistes ornitològics solen viatger per observar espècies rares o singulars. Un altre atractiu específic d'aquesta activitat són els períodes en què tenen lloc les migracions, els aparellaments o la nidificació. En el cas dels voltors també se solen visitar els canyets, punts on se'ls deixa bestiar mort i on acudeixen nombrosos exemplars per menjar-hi.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- Itinerari de 2 dies pel Delta l'Ebre i aus mediterrànies
- Menjant amb voltors
- Cap de setmana de birdwatching al Parc Natural del Cadí-Moixeró

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Delta del Llobregat	DELTA DE L'EBRE
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

OBSERVACIÓ DE PAPALLONES I ALTRES INSECTES

DESCRIPCIÓ

Els insectes, especialment les papallones, tenen un gran atractiu per l'espectacularitat i la bellesa de formes, colors i tons d'algunes espècies. Un exemple seria la *Parnassius apollo*, una de les papallones més boniques del Pirineu. Aquesta activitat consisteix en fer sortides i itineraris pel medi natural (de dia o de nit) per localitzar i observar les espècies més característiques o més rares. En alguns casos, aquestes rutes es poden fer acompanyats de guies o amb el suport de plafons informatius que expliquen curiositats sobre el comportament dels insectes, com ara l'estratègia del mimetisme o les parades nupcials. El nostre país disposa de molta tradició en l'estudi de papallones i altres insectes com les libèl·lules, tot i que el vessant més turístic d'aquesta activitat està poc explotat.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- El món de les papallones – itinerari de descoberta
- Escates de mil colors: descoberta de les papallones diürnes

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà	Delta del Llobregat	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

RUTES PER BOSCOS SINGULARS I OBSERVACIÓ DE FLORA

DESCRIPCIÓ

Consisteix a recórrer a peu itineraris que transcorren per boscos singulars o per àrees on observar flors amb un atractiu especial. Hi ha boscos que atrauen un gran nombre de visitants per la seva bellesa, singularitat o dimensions dels arbres. Solen atraure més els boscos propis de climes freds (avetoses, fagedes, etc.) que no pas els propis de la regió mediterrània (alzinars, suredes). El poder d'atracció dels boscos caducifolis augmenta a la tardor amb la caiguda de les fulles i l'espectacle cromàtic de colors ocres, vermells i grocs. Pel que fa a la flora, nombroses plantes sorprenen per la seva raresa, pels seus colors i formes, o pels seus usos medicinals o culinaris. Al nostre país destaquen la flora alpina, amb espècies emblemàtiques com la flor de neu, i les orquídiades.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- La fageda més meridional d'Europa
- Boscos de tardor a Montsant
- Flora mediterrània a la muntanya de Montserrat
- Les orquídiades de la Garrotxa

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà	Delta del Llobregat	DELTA DE L'EBRE
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

ITINERARIS D'INTERÈS GEOLÒGIC I PALEONTOLÒGIC (TURISME GEOLÒGIC O GEOTURISME)

DESCRIPCIÓ

Consisteix a recórrer a peu aquelles àrees més interessants i atractives des del punt de vista geològic, amb la possibilitat de fer-ho en companyia d'un guia especialitzat que ajudi els turistes a interpretar l'origen i l'evolució dels elements que visiten.

El patrimoni geològic comprèn estructures geològiques, formes del relleu, i jaciments mineralògics o paleontològics que permeten reconèixer i interpretar l'evolució de la història geològica de la Terra i els processos que l'han modelat. Aquest patrimoni té un gran atractiu turístic per la bellesa i l'espectacularitat d'elements geològics com els volcans, les agulles i els mondlits, els congostos fluvials, les valls glacials, les coves i avencs, o les petjades de dinosaures. Una variant d'aquesta activitat són les visites a coves i avencs.

- EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS**
- L'entorn marcià del cap de Creus
 - Una finestra als volcans de la Garrotxa
 - La Conca de Tremp, un laboratori geològic a l'aire lliure
 - Els tresors geològics del Parc Natural del Cadí-Moixeró

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà	Delta del Llobregat	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	CAP DE CREUS	Montgrí-Medes-Baix Ter	

VISITES A COVES I AVENCS

DESCRIPCIÓ

Consisteix en una visita guiada a l'interior d'una cova o avenc amb l'objectiu de contemplar la bellesa de les seves formes, aprendre sobre la seva formació i, en alguns casos, sobre la història natural i humana que han acollit. Se sol realitzar en petits grups organitzats, conduïts per un guia. Segons el cas, la visita pot consistir en un simple passeig per un itinerari preestablert, o pot comportar un cert esforç físic si, a més, cal o s'hi vol practicar l'espeleologia acompanyats de guies experts. L'espeleologia, però, es considera en principi una activitat pròpia del turisme actiu.

- EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS**
- Ruta Aventura a les Coves de l'Espluga
 - Les Coves del Salnitre (Montserrat)
 - Coves fantàstiques de Montsant

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà	Delta del Llobregat	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

FOTOGRAFIA DE NATURA

DESCRIPCIÓ

Consisteix en sortides o viatges organitzats en què la motivació principal és fotografiar fauna, flora o paisatges. Els horaris i recorreguts d'aquesta activitat, quan és guiada, se solen adaptar als millors moments i indrets per captar bones imatges.

Aquesta activitat sol tenir tres modalitats. En la primera, dirigida sobretot a fotògrafs experimentats, el turista adquireix el dret a passar unes hores (o fins i tot una nit) dins d'un aguait equipat i situat estratègicament per poder capturar les millors imatges, normalment d'espècies emblemàtiques de mamífers i ocells (trencaòs, gall fer, etc.). En la segona, els turistes van acompanyats d'un fotògraf professional que actua de guia i que ofereix orientacions per millorar la nostra tècnica fotogràfica. En la tercera, es practica fent ús lliure dels aguaits oberts que hi ha en alguns ENP.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- [Rapinyaires al vol](#)
- [alBoom de la tardor, cap de setmana de fotografia de natura i paisatge](#)
- [Fotografia de natura al Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa](#)

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	DELTA DEL LLOBREGAT	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

ITINERARIS INTERPRETATIUS DE NATURA
(SENDERISME INTERPRETATIU)

DESCRIPCIÓ

Aquests itineraris permeten observar amb facilitat els elements naturals i paisatgístics més característics de cada ENP. Es podem fer acompanyats de guies locals, ja sigui apuntant-se a sortides programades pels òrgans gestors dels ENP o contractant un guia específic. També es poden fer de manera autoguiada amb la informació (fulletons) que proporcionen els centres de recepció. Alguns itineraris estan dotats de plafons i miradors instal·lats sobre el terreny que permeten interpretar el medi. Són rutes que es completen en una sola jornada, o fins i tot amb poques hores, i no solen requerir un gran esforç físic. Això els diferencia del senderisme més clàssic i de les travesses de muntanya, amb una durada de més d'un dia i més exigents. Aquesta activitat sol ser la via més habitual de practicar el turisme de natura als ENP.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- [El Racó del Senderista](#)
- [Descoberta dels Aiguamolls](#)
- [Montsant Inèdit. Paratges sorprenents amb grans protagonistes](#)

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	CADÍ-MOIXERÓ
MUNTANYA INTERIOR	ZONA VOLCÀNICA GARROTXA	SERRA DE MONTSANT	Els Ports
AIGUAMOLLS	AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	DELTA DEL LLOBREGAT	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

SENDERISME I TRAVESSES DE MUNTANYA

DESCRIPCIÓ
Els productes turístics de senderisme són rutes a peu per etapes, normalment senyalitzades, que van de refugi en refugi, o allotjaments alternatius, per zones amb alguna relació geogràfica. Poden ser circulars (comencen i acaben al mateix lloc) o lineals, i en aquest segon cas caldrà haver previst el retorn a l'inici. Aquests productes es poden fer lliurement, o contractar-los a una empresa que reserva els allotjaments i proporciona materials de suport (mapes, guies en paper). Aquestes empreses també ofereixen serveis de guiatge o el trasllat d'equipatge. Aquesta activitat té característiques pròpies de l'ecoturisme, pel fet de contemplar paisatges de gran bellesa i, quan té lloc a l'alta muntanya, també s'associa al turisme actiu, fruit dels requeriments esportius i tècnics d'algunes traveses.

- EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS**
- Cadí sempre: natura de dia, estels de nit...
 - El Cinquè Llac (Pallars Jussà)
 - Travessa dels Encantats - Sant Maurici (3 dies)
 - La Garrotxa, terra de volcans

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	------------	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	AIGÜESTORTES	Alt Pirineu	CADÍ-MOIXERÓ
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	SERRA DE MONTSANT	Els Ports
AIGUAMOLLS	AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Delta del Llobregat	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	CAP DE CREUS	Montgrí-Medes-Baix Ter	

RUTES PER PAISATGES NEVATS (SENDERISME HIVERNAL)

DESCRIPCIÓ
Consisteix en contemplar el paisatge nevat fent excursions d'un sol dia o traveses de més d'un dia, tant lineals com circulars (comencen i acaben al mateix lloc). Es poden fer lliurement, o amb un guia que ens ajudi a interpretar el paisatge. Hi ha diversos mitjans per fer aquestes rutes per paisatges nevats. Si el gruix de neu és de pocs centímetres, n'hi ha prou amb unes botes de muntanya. Si el gruix és considerable, es fa necessari utilitzar raquetes de neu o esquís. En el primer cas, la dificultat sol ser baixa o moderada. En el cas de l'esquí de fons i l'esquí de muntanya, cal dominar la tècnica adequada. D'altra banda, també es pot contemplar el paisatge nevat des d'un trineu arrossegat per gossos. Les estacions d'esquí de fons solen habilitar itineraris per fer amb raquetes.

- EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS**
- Passejades naturalístiques amb raquetes pels boscos del Pallars
 - Raquetes de neu a la Cerdanya – llac de l'Orri
 - Sortides amb raquetes de neu pel Pirineu

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	-------------	--------------------	-----	------------	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	AIGÜESTORTES	ALT PIRINEU	CADÍ-MOIXERÓ
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà	Delta del Llobregat	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

CICLOTURISME PER PAISATGES I ESPAIS D'INTERÈS NATURAL

DESCRIPCIÓ

Consisteix a recórrer en bicicleta itineraris que circulen, majoritàriament, per paisatges i espais d'interès natural. Aquestes rutes poden completar-se en una sola jornada o bé tractar-se de viatges per etapes. Se solen fer lliurement, tot i que també hi ha empreses que ofereixen serveis de guiatge, possibilitat aquesta més habitual si l'activitat dura un dia. En qualsevol cas, les empreses que comercialitzen aquests productes solen proporcionar materials de suport (mapes, guies, fulls de ruta, lloguer de bicicletes, etc.) i reservar els allotjaments, si escau. Alguns ENP, sobretot els més planers, disposen d'itineraris aptes per practicar el cicloturisme. També destaquen les vies verdes, rutes que aprofiten vells traçats ferroviaris abandonats i que passen per indrets de gran bellesa.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- Vall de l'Inglà (Cadí-Moixeró) amb bicicleta elèctrica
- Descobreix la Via Verda del Delta de l'Ebre amb bicicleta
- Ruta cicloturisme Aiguamolls de l'Empordà

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes		Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	ZONA VOLCÀNICA GARROTXA		Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà		Delta del Llobregat	DELTA DE L'EBRE
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus		Montgrí-Medes-Baix Ter	

RECORREGUTS A CAVALL PER PAISATGES I ESPAIS D'INTERÈS NATURAL

DESCRIPCIÓ

Consisteix a fer sortides en grups reduïts per observar mamífers en el seu hàbitat natural. Solen ser mamífers de dimensions mitjanes i grans (sobretot ungulats si són terrestres, i cetacis si són marins), i en alguns casos l'atractiu és observar-los en un període vital determinat, com ara l'època de zel. A Catalunya, a diferència d'altres llocs del món, observar mamífers salvatges no és senzill, sobretot per als no iniciats. En aquest sentit, és important que aquesta activitat es dugui a terme amb guies experts que sàpiguen localitzar els animals. Una variant –o un complement– d'aquesta activitat és el seguiment i l'observació de les petjades i altres rastres dels animals (pèls, excrements, etc.), especialment d'aquells més esquius i difícils de veure, com ara l'ós bru o la llúdriga.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- El Cadí, la Serra i el Parc
- Montcortès... l'últim llac – passeig a cavall (Pallars Jussà)
- Dues platges, ruta de 8 dies a cavall

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes		Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa		Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà		Delta del Llobregat	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus		Montgrí-Medes-Baix Ter	

TRAJECTES PANORÀMICS TERRESTRES I AERIS AMB MITJANS DE TRANSPORT MOTORITZATS

DESCRIPCIÓ

Aquesta activitat, que no comporta cap esforç físic, es centra en la contemplació de paisatges terrestres de gran bellesa des de l'aire o des de dalt d'un mitjà de transport que circula a través de les muntanyes. A nivell de terra, aquesta activitat es realitza per mitjà de transports motoritzats com ara un tren, un cremallera o un telefèric. En alguns casos, el trajecte ja resulta el propi producte perquè mentre ens desplaçem contemplem el paisatge a vista d'ocell. Però sovint el final de trajecte ens apropa a un espai de gran bellesa, des d'on podem iniciar excursions a peu. Una variant d'aquesta activitat són els vols en globus, avioneta o helicòpter, que permeten veure i gaudir del paisatge des d'una perspectiva diferent i amb l'al·licient que hi afegeix el viatjar amb aquests mitjans de transport.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- Telefèric de l'estany Gento
- Volar en globus a la Garrotxa
- Vols panoràmics pels parcs naturals de l'Empordà

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	MUNTANYA INTERIOR	AIGUAMOLLS	MARÍTIM-TERRESTRES
Aigüestortes	Zona Volcànica Garrotxa	Aiguamolls de l'Empordà	Cap de Creus
Alt Pirineu	Serra de Montsant	Delta del Llobregat	Montgrí-Medes-Baix Ter
Cadí-Moixeró	Els Ports	Delta de l'Ebre	

TRAJECTES PANORÀMICS PER ESPAIS FLUVIALS I MARINS AMB MITJANS DE TRANSPORT MOTORITZATS

DESCRIPCIÓ

Consisteix en contemplar paisatges fluvials, litorals i marins, i la fauna que hi viu, a bord d'una embarcació motoritzada que, de vegades, incorpora uns finestrals per observar la fauna aquàtica i marina amb tota comoditat. L'activitat s'acostuma a realitzar en grups, amb l'acompanyament del patró del vaixell i d'un guia coneixedor dels ecosistemes de la zona que va explicant curiositats del món marí o dels rius, segons quins siguin els indrets visitats. La capacitat d'aquestes embarcacions és molt variable. A Catalunya l'exemple més reeixit i amb més tradició és el de les excursions amb vaixell a les illes Medes, i més recentment al cap de Creus. És una activitat que sol complementar el clàssic turisme de sol i platja. Els creuers pel tram baix de l'Ebre i pel seu delta també són força populars.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- Rutes amb barca pel Parc Natural del Cap de Creus
- Creuer per la desembocadura del riu Ebre
- Creuer per les illes Medes

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	MIG	BAIX
----------------------	-----	------	--------------------	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	MUNTANYA INTERIOR	AIGUAMOLLS	MARÍTIM-TERRESTRES
Aigüestortes	Zona Volcànica Garrotxa	Aiguamolls de l'Empordà	Cap de Creus
Alt Pirineu	Serra de Montsant	Delta del Llobregat	Montgrí-Medes-Baix Ter
Cadí-Moixeró	Els Ports	Delta de l'Ebre	

RUTES PER ESPAIS FLUVIALS I MARINS EN CAIAC, PIRAGUA O ALTRES MITJANS NO MOTORITZATS

DESCRIPCIÓ	Consisteix en contemplar espais aquàtics de gran bellesa i interès natural, tant rius i llacs com litoral marí, a bord d'embarcacions no motoritzades. La durada (i l'esforç requerit) és variable, des de poques hores fins a més d'un dia. Les embarcacions solen ser de dos tipus. El primer demana remar a bord de piragües, caiacs o canoes, mentre que el segon requereix uns coneixements una mica més avançats per navegar amb embarcacions a vela a mar obert. Per aquesta raó, els turistes solen conduir ells mateixos els caiacs, tot i que amb uns consells previs, mentre que en el cas dels velers el més habitual és que un patró porti l'embarcació. Les empreses que ofereixen aquesta activitat afegeixen l'al·licient del guiatge, és a dir, de la interpretació del medi que es va observant mentre es rema o navega.						
EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS	<ul style="list-style-type: none"> — Ecokayak Cap de Creus — Kayaking al congost de Mont-rebei — Ornitho Caiac Aiguamolls 						
CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA							
GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS							
ALTA MUNTANYA	Aigüestortes			Alt Pirineu		Cadí-Moixeró	
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa			Serra de Montsant		Els Ports	
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà			Delta del Llobregat		Delta de l'Ebre	
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus			Montgrí-Medes-Baix Ter			

EXPLORACIÓ DE FONDS MARINS: SUBMARINISME I IMMERSIÓ LLEUGERA (SNORKELLING)

DESCRIPCIÓ	Consisteix en establir un contacte directe amb els fons submarins i observar espècies emblemàtiques (coralls, gorgònies, etc.) o hàbitats submarins remarcables (praderies de posidònia, parets, coves, etc.). En la immersió lleugera (<i>snorkelling</i>) es neda per la superfície del mar i es fan immersions de pocs metres, motiu pel qual és apta per a tots els públics. En el cas del submarinisme, les immersions són més profundes i requereixen d'equip de respiració assistida, per la qual cosa calen coneixements previs. Ambdues activitats es poden fer per lliure o acompanyats d'un guia instructor i interpretador. També existeixen itineraris subaquàtics predefinits que permeten descobrir de forma pròpia però interpretada els fons marins. Una variant d'aquesta activitat, més minoritària, és el busseig en estanys d'alta muntanya, que també es pot practicar a l'hivern.						
EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS	<ul style="list-style-type: none"> — Immersiones a la part nord del Cap de Creus — Parets del Montgrí i les Medes — Viu l'experiència snorkel a l'Ametlla de Mar 						
CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA							
GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS							
ALTA MUNTANYA	Aigüestortes			Alt Pirineu		Cadí-Moixeró	
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa			Serra de Montsant		Els Ports	
AIGUAMOLLS	Aiguamolls de l'Empordà			Delta del Llobregat		Delta de l'Ebre	
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus			MONTGRÍ-MEDES-BAIX TER			

OBSERVACIÓ ASTRONÒMICA

DESCRIPCIÓ

Consisteix en observar el cel nocturn per veure-hi les planetes, estrelles, constel·lacions, galàxies, nebuloses i fenòmens recurrents com les *llàgrimes de Sant Llorenç*. Se sol practicar a la intempèrie i a través de telescopis de gran abast i altres aparells. Tot i que es pot practicar lliurement, el més habitual és que vinculi a un observatori astronòmic. Aquests equipaments solen tenir un ús científic, però en alguns casos estan adaptats als turistes i programen activitats pedagògiques. Els observatoris estan situats en llocs amb poca o nul·la contaminació lumínica, és a dir, lluny de les grans ciutats i d'altres focus emissors de llum. Per això, els millors observatoris els trobem en indrets de gran bellesa natural, especialment en muntanyes de l'interior de Catalunya o al Pirineu.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- [Visita nocturna al Centre d'Observació de l'Univers \(Montsec\)](#)
- [Firmament estelat](#)
- [Bateig de cel a l'Observatori Astronòmic de Castelltallat](#)
- [Sopars i tasts amb estrelles](#)

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

RELLEVÀNCIA ACTUAL (ANY 2014) DE L'ACTIVITAT ALS ENP ANALITZATS

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Delta del Llobregat	DELTA DE L'EBRE
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

CAMPS DE VOLUNTARIAT I ECOTURISME CIENTÍFIC

DESCRIPCIÓ

Consisteix en fer estades en espais naturals (normalment, d'entre una i tres setmanes) durant les quals el turista, a més de conèixer l'entorn, col·labora voluntàriament en tasques per conservar el medi natural: millora de camins, recuperació de rius o aiguamolls degradats, manteniment de pastures, retirada de deixalles, etc. En alguns casos, les estades s'emmarquen en un estudi científic sobre el medi natural (és el que s'anomena ecoturisme científic). El turista ajuda a recopilar dades rellevants que després seran de gran utilitat per a la institució o ONG que fa l'estudi. Tot i que se sol pagar una petita quantitat per cobrir despeses d'administració i assegurança, les entitats organitzadores proporcionen allotjament i manutenció, així com el material necessari per dur a terme les tasques assignades.

EXEMPLES DE PRODUCTES OPERATIUS

- [Wildlife in the changing French Pyrenees](#) (amb extensió a la Cerdanya)
- [Ajudant al cranc de riu ibèric a les Muntanyes de Prades](#)
- [Endinsa't als boscos! – Estades de voluntariat al bosc](#)

CONSOLIDACIÓ I POTENCIAL TURÍSTIC A CATALUNYA

GRAU DE CONSOLIDACIÓ	ALT	MIG	BAIX	POTENCIAL TURÍSTIC	ALT	MIG	BAIX
----------------------	-----	-----	------	--------------------	-----	-----	------

ALTA MUNTANYA	Aigüestortes	Alt Pirineu	Cadí-Moixeró
MUNTANYA INTERIOR	Zona Volcànica Garrotxa	Serra de Montsant	Els Ports
AIGUAMOLLS	AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ	Delta del Llobregat	Delta de l'Ebre
MARÍTIM-TERRESTRES	Cap de Creus	Montgrí-Medes-Baix Ter	

LLISTAT D'EXEMPLES I PROJECTES D'INTERÈS

E01. Pla Sectorial de Turisme de natura i biodiversitat 2014-2020 _____	12
E02. Inventari de recursos ecoturístics i equipaments de l'Alt Pirineu i Aran _____	22
E03. Projecte PyrosLIFE, l'ós bru al Pirineu català com atractiu ecoturístic _____	23
E04. Vers la sostenibilitat econòmica d'equipaments ecoturístics _____	29
E05. Itinerànnia: Impacte econòmic de la xarxa de senders _____	31
E06. Projecte IBERAVES, formació on-line i segell en turisme ornitològic _____	41
E07. Eines de comunicació conjunta dels parcs de la Diputació de Barcelona _____	53
E08. La revista Descobrir Catalunya aposta pel potencial del turisme de natura a Catalunya _____	54
E09. Promoció conjunta d'entitats i empreses _____	56
E10. Delta Birding Festival, 1er Festival Internacional d'Ornitologia a Catalunya _____	58
E11. Nous parcs naturals aposten per la certificació CETS _____	61
E12. Metodologia europea per conèixer la sostenibilitat de les destinacions _____	61
E13. La Xarxa EcoturCAT, professionals en ecoturisme a Catalunya _____	63
E14. Projecte MEET, cooperació mediterrània per impulsar l'ecoturisme als ENP _____	63
E15. FEM PARC, turisme de natura com a motor de desenvolupament econòmic _____	65

AGRAÏMENTS

L'elaboració d'aquest treball no hagués estat possible sense les inestimables aportacions d'un ampli nombre de professionals que han contribuït decididament a la millora del seu resultat final. En particular volem agrair l'esforç i dedicació dels membres de la comissió de seguiment que han seguit fidelment el seu avanç, amb representants de la Direcció General de Turisme, la Subdirecció General de Biodiversitat, i l'Agència Catalana de Turisme, sempre amb aportacions rellevants i amb un esperit constructiu i de bona sintonia.

També als tècnics i responsables dels òrgans gestors dels ENP que han contribuït a fornir una visió, extensa i alhora exhaustiva de la situació en què el turisme de natura es troba avui dia a casa nostra, i a conèixer millor les expectatives i condicions dels propis espais naturals amb què afronten el camí de la consolidació del sector.

Per últim, a tot el conjunt de professionals i experts de diverses institucions, entitats i empreses del sector del turisme de natura, la conservació dels espais naturals, i el desenvolupament local per la dedicació esmerçada en respondre a les nostres preguntes i inquietuds, i aportar el seu coneixement i experiència. Fer avançar l'ecoturisme a Catalunya, i en particular als ENP és una aposta ambiciosa per la qual és imprescindible la suma de tots els agents del territori.

XAVIER CAZORLA I CLARISÓ
xcazorla@inneus.cat
T 698299562
twitter: @XavierCazorla